૫૦	૮	મન	મને
૫૩	૧૮	મ	વ
૫૪	૬	તેઓ. યે	તેઓ
૫૪	૮	સ્વ કુટુબીયો સ્વ કુટુબીયોના પોષણ	
૬૫	૧	મને	
૬૯	૧૭	૧૮મી લીટીમાં છાપ્યું છે તે.	ત્યાગ કરે દેવાગના
૭૨	૧	ખુહાય	ખુટાય
૭૫	૪	ફુદમાં	ફંદમાં
૭૮	૧૦	સેવરાવવામાં સેવવામાં	સેવવામાં સેવરાવવામાં
૭૯	છેલ્લી	કહ્યું છે કે	કહ્યું છે
૮૦	૧૪	મર્જાદા	મર્જાદા
,,	૧૯	છઠો	છઠ્ઠો
૮૬	૧૮	છંડી	છાંડી
૮૭	૬	ત્યાયે	ત્યાગે
૮૯	૧૯	ભાવક	શ્રાવક
૯૦	૧૨	નીરણો	કરે નીરણો
૧૦૦	૧	રહ્યો	રહ્યો
૧૦૦	૨૧	હાડકા	હાડકા
૧૦૨	૯	અનર્થ	અર્થ
૧૦૪	૨	અર્થ	અર્થે
૧૦૫	૯	વાંછા	વંછા
૧૦૬	૧	ભોગવા	ભોગવાવ્યા

અનુક્રમણિકા

૧ મંગલાચરણ

૨ શ્રાવક ધર્મ વીચાર

૫ પ્રવૃતી નિવૃતી

૧૦ ચેતોરે ચેતો પ્રાણીયા

દુલહો નર ભવ પામવો જીવને શ્રી પાર્શ્વચંદ સુરી કૃત

જૈન સાધુ ચોપડી

બીજી ઢાલ — જૈન સાધુ ચોપડીમાં

૧૬ સંઘપટ્ટકનું ૨૧મુ કાવ્ય થી દાદાસાહેબ કૃત

૨૧ દ્રઢ સંમકીત ધર થોડલા

૨૨ સર સર કમળ ન નીપજે

૩૭ સ્વામી શ્રી ભીખનજી કૃત દોહરા

૩૮ જીન ભાખ્યા પાપ અઢાર

૪૦ કોઇ ઝાડ બાગમાં હોય

૪૭ શ્રાવકના બાર વ્રત

,, પહેલુ વ્રત

૫૪ બીજુ વ્રત

૬૦ ત્રીજુ ,,

૬૫ ચોથુ ,,

૭૩ પાંચમુ વ્રત
૮૩ છઠું ,,
૮૫ સાતમુ ,,
૧૦૦ પંદર કર્માદાન
૧૦૨ આઠમુ ,,
૧૧૦ નવમુ ,,
૧૨૨ દશમુ ,,
૧૨૬ અગીઆરમુ ,,
૧૪૭ બારમુ ,,
૧૫૭ નવાણુ અતીચાર
૧૬૩ પદમાધારી ઢાલ
૧૭૭ ત્રણ મનોરથ ત્રણ ઢાળ
૧૮૬ દશવીધ શ્રાવક આરાધના
૧૯૫ પહેલુ આલોયણ દ્વાર
૧૯૯ બીજુ વ્રત આરોપ ,,
૨૦૨ ત્રીજુ ખમાવન ,,
૨૦૯ ચોથુ પાપ પરીહાર ,,
૨૧૧ પાંચમું શરણ ,,
૨૧૫ છઠું. દુકૃત નીંદા ,,
૨૧૬ સાતમુ સુકૃત અનુમોદનાત ,,
૨૨૩ આઠમુ ભાવના ,,
૨૩૦ નવમુ અણશણ ,,
૨૩૩ દશમું જાંપ ,,

૧૦૬	૧૮	ભીવીયત	ભવીયણ
,,	૨૦	અત્રત	અવ્રત
૧૦૭	૩	મટે	માટે
૧૦૮	૧૯	પોતાના પોતાના આશ્રીત માટે	
,,	૨૦	દાશા	દાશી
૧૧૫	૨	જાવ	જાવે
૧૧૬	૧૪	તેનો	તે તો
૧૨૦	૯	લગે છે.	લાગે છે
૧૨૧	૫	શ્રવક	શ્રાવક
,,	૧૦	સર્વ ક્ષત્રો	સર્વ ક્ષેત્રા
૧૨૫	છેલ્લી	આશ્રય	આશ્રવ
૧૨૮	૫	સંમજે	સમજે
૧૨૯	૫	મારે	માટે
૧૨૯	૭	કામજી	કાયજી
૧૩૦	૧૫	ત્યાગ	ત્યાગ્યા
૧૩૫	૧૮	હર્ષીન	હર્ષીત
૧૩૭	૯	સહીજે	સહેજે
૧૪૪	૨૧	તીર્થ	તીર્થા
૧૪૮	૧૧	શુદ્ધા	શુદ્ધ
૧૫૭	૧૩	અતીયાર	અતીચાર
૧૬૨	૧૦	અમીચાર	અતીચાર
૧૭૦	૧	જોગ જોગન	જોગ ન
૧૭૦	૭	ત્યાગમાં રે છે	ત્યાગ મારે
૧૭૧	૪	ગુણ	ગુણ ઠાણે

૧૭૯	૧૫	વેરાગ	વેરાગે
૧૮૩	૧૭	ધારે	ધાર
૧૮૭	૮	લાગે	લાગે હોય તે
૧૯૦	૧૬	ક્રાધ	ક્રોધ
૧૯૩	૪	હદઆય	હદ ચહાય
૧૯૬	૧૦	કુકડ	ટુકડ
,,	૧૭	આયેર	આયોરે
૧૯૯	૯	મોહકા યે	મોટકાએ
૨૦૦	૧૯	પરમે કે	પરમ કે
૨૦૧	૭	કુચીએ	કુચીથીએ
૨૦૨	છેલ્લી	ગેણી	ગોણી
,,	૧૨	વખાવન	ખમાવન
૨૦૪	૨૩	ો	કો
૨૦૯	૩	કાજે	કાજ
૨૧૫	૨૧	ઓવરે	આવે રે
૨૧૬	૧૩	ભષ્ટી	ભ્રષ્ટી
૨૧૮	૨૧	સનીચા	ચંતીયા
૨૨૦	૫	ભોગવિ ચાહો	ભોગવિયા હો
૨૨૧	૧૭	જીનરજ	જીનરાજ
૨૨૨	૪	અરીહંહ	અરીહંત
૨૨૫	૧૩	મારો મારે	મારો મારો
૨૪૨	છેલ્લી	ખાવો પીવા	પીવો
૨૫૫	૧૯	જન	જૈન

૨૩૮ શ્રાવક ગુણુસ્તવન
૨૪૨ જીન આણા „
૨૪૫ જૈન માર્ગ „
૨૫૦ અસંજમ જીતવ્ય વર્જનીસ ઢાલ
૨૩૫ દયા ધર્મ
કળશ



સ્વામીજીની અસલ ભાષા મારવાડીમાં જોડ બનાવી છે તે બીકાનેર થીનાશર પોસ્ટ ગંગાશેહેરવાળા શા. ધનસુખદાશ હીરાલાલ આંચલીયાએ બાલબોધમાં છપાવી છે તેનો આધાર લેવો.

માત્રા જોડણી વ્યાકરણ કવીતા ના અજાણે ગુજરાતી ઉમંગથી કર્યું છે. અનેક ભુલો રહી છે તે સુધારી વાંચવું, પ્રેસને લખવું, બીજામાં સુધારીશું.



શ્રી મંગલાચરણ

પ્રણમું શ્રી અરિહંત નિત, બાર ગુણ સંયુક્ત
દુષ્ટકર્મ શત્રુ પ્રતે, હણીયા વરવા મુક્ત ॥૧॥
કારજ સિદ્ધ સકલ કરી, થયે સિદ્ધ ભગવંત
આઠ ગુણે યુત તે નમું, પામ્યા સુખ અનંત ॥૨॥
આચારજ વંદુ સદા, ગુણ છત્રીશથી આર્ય
ઉપદેશક જૈન ધર્મનાં, શારણ વારણ કાર્ય ॥૩॥
શ્રુત જ્ઞાન બાર અંગને, ભણે ભણાવે સાર
પચીશ ગુણધર સદા, ઉપાધ્યાય અણગાર ॥૪॥
વળી પ્રણમુ સર્વ સાધુજન, સાધે શિવ માર્ગ તેહ
સત્તાવીશ ગુણ શોભતા, પંચાચાર પાલેહ ॥૫॥
સમરૂ શ્રી ભીક્ષુ ગુરૂ, પ્રબલ બુદ્ધિ ભંડાર
પ્રગટયા પાંચમા આરામેં, કર્યો બહોત ઉપકાર ॥૬॥
દયા ધર્મ પ્રભુજી કહ્યો, આગમ માંહી વિચાર
ભિક્ષુ તેને સારી રીતે, ઓલખાવ્યો તંતસાર ॥૭॥
તેની નવમે પાટે શોભતાં, તુલસી ગણી ગુણગેહ

તનમનથી સેવ્યાં થકાં, પાપવિઘ્ન મટેહ ॥૮॥
વિનય મુલ જૈન ધર્મ છે, તેહના બે પ્રકાર
સાધુ પાંચ મહાવ્રત ધારી, શ્રાવક બાર વ્રત ધાર ॥૯॥
જૈન આજ્ઞા છે વ્રતમાં, અવ્રત આજ્ઞા બહાર
ન્યાય દ્રષ્ટિ કરી જોઇ લો, પક્ષપાત સર્વ ટાર ॥૧૦॥
ત્રણ ગુપ્તિ પાંચ સુમતિ, પાંચ મહાવ્રત માન
પાલે તે પ્રભુ પંથમાં, ન પાળે તે બીજા જાન ॥૧૧॥
સંવર ને વળી નીર્જરા, એહીજ પ્રભુ પંથ
ચાલે પ્રભુ કહિ ચાલમેં, શ્રાવકને નીગ્રંથ ॥૧૨॥
સરલ ભાવ હૃદયે ધરી, સાંભલિયે જીન વાણુ
ગુલાબ કહે વ્રત આદરો, ભાખ્યો શ્રી વર્ધમાન ॥૧૩॥

શ્રી જૈન ધર્મો જયતિ શ્રી સુગુરૂભ્યોનમઃ

શ્રાવક ધર્મ વિચાર

શ્રાવક ધર્મ સામાયકમાં થાય તે છે પણ ઘણા ભોળા જીવ ભ્રમથી શ્રવકને ખાવા ખવરાવવા ભલો જાણવામાં સંસારી કામમાં લોકીક કામમાં શ્રાવક ધર્મ સમજે છે અને કહે છે કે શ્રાવક ધર્મ જુદો છે ને સાધુ ધર્મ જુદો છે પણ જાણતા નથી કે એક બીજાને ખાવું ખવરાવવું ભલુ જાણવું વીગેરે સંસારી વ્યવહાર ઇંદ્રીય પોષણ છે આશ્રવ છે શ્રાવક ધર્મ સંસારી કામથી જુદો શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞામાં છે એમ જાણવું જરૂરી છે સંસારી કામમાં જૈનેશ્વરની આજ્ઞા નથી જે કામમાં શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞા છે તે નીર્વદ્ય અને ધાર્મિક

સામાયકમાં કરવા લાયક છે તેનાથી અશુભ કર્મ નીર્જરે છે પુન્ય બંધાય છે જે કામમાં શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞા નથી તે કામ સામાયકમાં થઈ શકતું નથી તે લોકીક માર્ગ છે તેમાં કર્મ બંધ છે જરા પણ ધર્મ નથી બુદ્ધીવાળા સહેજમાં સમજી શકે છે કે ખાવા ખવરાવવામાં ભલુ જાણવામાં શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞા નથી શ્રાવક ધર્મ નથી અવ્રત છે સમ્યકત દર્શન પામી હીંસા, જુઠ, ચોરી, મૈથુન, પરિગ્રહાદિ આશ્રવ દ્વારોમાં જેટલા જેટલા પ્રવર્તે છે તે શ્રાવક ધર્મ નથી અવ્રતાસ્રવ છે અને અવ્રતાસ્રવથી પાપ કર્મનો બંધ થો જૈનેશ્વરે ફરમ વ્યો છે અવ્રત સેવવામાં સેવરાવવામાં ને અનુમોદવામાં પાપ છે.

શ્રી તીર્થંકરોએ વ્રતએ ધર્મ એકજ ફરમાવ્યો છે તેના બે પ્રકાર છે ૧ સાધુ ધર્મ. ૨ શ્રાવક ધર્મ, પાંચ મહાવ્રત રૂપ અને શ્રાવક ધર્મ બાર મહાવ્રત રૂપ છે સાધુને સર્વ પ્રકારે સાવદ્ય કામ કરવાના કરાવવાના અનુમોદવાના મન વચન કાયાથી ત્યાગ છે તેથી સાધુનું શરીર અધિકરણ નથી તેથી કોઈ પણ પ્રકારનું પાપ કર્મ કરતા નથી કરાવતા નથી અને અનુમોદન કરવાનો આગાર નથી તેથી સાધુજી સર્વ વ્રતી સંજતી કહેવાય છે.

શ્રાવક સર્વવ્રતી નથી દેશવ્રતી છે. જેટલા સાવદ્યના ત્યાગ છે તે દેશવ્રત સંવર છે જીવ અજીવ નવ તત્વોને સમજવું શુદ્ધ દેવ શુદ્ધ ગુરૂ શુદ્ધ ધર્મની પરીક્ષા કરીને શ્રી

જૈન વચનોની પ્રતીતિ રાખી શ્રી જૈન તત્વોના શુદ્ધ જ્ઞાન વગર ચારિત્ર નહિ ને ચારિત્ર વિના મોક્ષ નહિ.

અનાદિ કાલથી જીવ પાપ કર્મ કરીને ચાર ગતિ સંસારરૂપ અટવીમાં ભ્રમણ કરી રહ્યો છે. પોતાના લોકોત્તર સ્વભાવને ભુલી પરભાવ લોકીક ભાવમાં રાચી રહ્યો છે મોહવશ પોતાની પવિત્ર આત્માને ભવસાગરમાં ડુબાવી રહ્યો છે તેનું મુખ્ય કારણ "મિથ્યાત્વ" છે. મિથ્યાત્વથી જીવ જ્ઞાના વરણી આદિ અશુભ કર્મના ઢગલેઢગલા સંગ્રહ કરી નરક નિગોદના દુઃખો ભોગવે છે.

અઢાર પાપસ્થાનમાં મિથ્યાદર્શન શલ્ય મુખ્ય છે તે માટે સદ્દગુરુનું ફરમાન એ છે કે સમ્યગદર્શન પામવા ઉદ્યમ કરવો સારો છે. મીથ્યામયી નિદ્રામાં ઘણો સમય વ્યતીત થયો શું હજી એજ ઊંઘમાં સુતા રહેશો જુવો આ નિદ્રામાં તમારા આત્માના જ્ઞાનદર્શન ચારીત્ર તપ ગુણ દબાયા છે તમે કોણ છો અને હાલ કેવા થઇ રહ્યા છે. હમણા મનુષ્ય જન્મમાં સતસંગ કરી નહી જાગો તો ફરી કયારે જાગશો આ મનુષ્ય જન્મ આર્યક્ષેત્ર ઊત્તમ કુળ દીધાયું પુણ્ન્દ્રી સદ્દગુરૂ સંયોગ મહા- મુશ્કેલીએ મળ્યો છે.

સદ્દગુરૂના સંજોગથી સર્વ વાત માલમ પડે છે સમ્યગ દર્શન રૂપી સુર્યોદયથી, મિથ્યામયી મહાન્ધકાર દુર થાય છે શ્રી જીનરાજ ૧ જ્ઞાન, ૨ દર્શન, ૩ ચારીત્ર ૪ તપ મોક્ષમાર્ગ લોકોત્તરમાર્ગ ફરમાવે છે તે માટે એ ચાર માર્ગની સાધના કરો આપના આત્મા હીતનો.

માર્ગ છોડી પોતે વિનયી અને સરલ માર્ગ છોડી જગત પુજ્ય રૂપી માર્ગને ભુલી તમે લોકીક માર્ગમાં જઈ રહ્યા છો તે તમારો આત્મ હીત માર્ગ નથી ખોટો રસ્તો છોડી સારા માર્ગમાં આવવું પરમ પ્રિય અને મોક્ષનો હેતુ છે જ્ઞાનવૃદ્ધ સંજમી પ્રાચીન રૂપિ ગણુ જે માર્ગે ચાલ્યા છે અને કહી ગયા છે તે માર્ગે ચાલવા છે તે માર્ગે ચાલવાથી આત્મશકિત પ્રગટ થશે અને અનંત સુખો મળશે, નહી તો આત્મશકિત ખોવાનો ઉપાય છે જરા જ્ઞાન ચક્ષુ ખોલીને જુવો કે સંસાર વધારવાનો માર્ગ કયો છે અને સંસાર ઘટાડવાનો માર્ગ કયો છે? આરંભ હીંસા કરવાથી સંસાર ઘટે છે કે નહીં?

પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ

સંસારી કામ લોકીક કામ પ્રવૃત્તિ માર્ગ છોડી નીવૃત્તિ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ કરો પ્રવૃત્તિ માર્ગથી જન્મા જરા મરણાદિ દુઃખો વધે છે જો તમે સદા અગળ અટલ રહેવાનું ચાહતા હો તો આપના શ્રી જૈનેશ્વર પ્રણીત નિવૃતિ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ ગ્રહણ કરો અજર અમર થવાનો એક જ ઉપાય છે પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ માર્ગ શું છે તે સમજો પ્રવૃત્તિ માર્ગ શ્રી જીનઆજ્ઞા બહાર સંસારી કામમાં પ્રવર્તવું તે ગૃહસ્થાશ્રમી અજ્ઞાની જીવ અને હીંસા ધર્મી કુગુરૂઓનું કહેવુ છે કે અર્થ બલથી બલવાન થવાની કોશીશ કરો અર્થ બલ

વગર કોઇ કામ સફલ નહી થઇ શકે વેપારમાં પ્રવૃતિ કરો અર્થ પૈસો મેળવવા ડુંગર ખોળંગો, જંગલ ખોળંગો સમુદ્ર ખોળંગો, જંગલોમાં જાવો વગર વીચાર્યા કામ કરી જમીન ખોદી જમીનમાં ખાણુ ખોદી રત્ન સંગ્રહ કરો સમુદ્રની અંદરથી મોતી કાઢો કઢાવો જેવી રીતે બને તેવી રીતે અર્થ પૈસો સંગ્રહ કરો ધન મોટી ચીજ છે જો ધન તમારી પાસે હશે તો સંસારમાં તમારે માટે કોઇ ચીજ મુશ્કેલ નથી માટે જેમ બને તેમ ધન્ય ધાન્યાદીક સંગ્રહ કરો નિવૃતી માર્ગ એટલે છોડવુ ત્યાગ કરવુ લોકોત્તર માર્ગ ચૌદ પૂર્વધર ગણધર દેવોએ શ્રી જીનેશ્વર મહારાજે ફરમાવેલુ સાંભળી શાસ્રો રચ્યા છે જેમાં (ધમ્મો મંગલ મુક્કીટ્ટં, અહીંસા સંજમો તવો) અહિંસા પરમો ધર્મ; અને ઊત્કષ્ટ મંગલ રૂપીગણુ વારંવાર ફરમાવે છે અર્થ પૈસો ધન અનર્થનું મુળ છે એ વાત હંમેશા ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે જો અમર થવા ચાહોતો નિર્લોભી થાવો, ધનની લાલશા છોડો, વચન નીર્વંધ અને સત્ય કહો અદત્ત લેવાના ત્યાગો બ્રહ્મચર્ય ધારો પરિગ્રહ ત્યાગો સંયમી થાવો તપસ્વી થાવો.

હવે ન્યાયાશ્રયી અને તત્વજ્ઞ પુરૂષ વીચારી શકે કે પ્રવૃત્તિ નિવૃતીમાં કેટલો ફરક છે શુદ્ધ નીતીથી વીચારી જુઓ કે પ્રવૃતિ માર્ગ થી નીવૃતિ માર્ગ તદન વીરૂદ્ધ છે. લોકીક અને લોકોત્તરમાર્ગ તદ્દન જુદો છે ૩૬ નો આંક છે વગડાનું મોઢુ ને છગરાનું મોઢુ જુદી જુદી દીશાઓ

છે ધર્મનો અને સંસારનો માર્ગ એકબીજાથી જુદો છે. સંસારનો લોકીક રસ્તો ને મોક્ષનો લોકોત્તર રસ્તો જુદો જુદો છે જ્ઞાન, દર્શન, ચારીત્ર ને તપ શિવ માર્ગ છે બાકી સંસારનો રસ્તો લોકીકમાર્ગ છે જે જીવ સમદ્રષ્ટિ તે યથા શકિત તપ નીયમ કરશે પાપના કામને લોકીક કામને લોકીક કામને લોકોત્તર કામમાં લોકોત્તર ધર્મ સમજસે અને તેજ સમ્યગદર્શન છે અને તેનાથી નરક નિગોદ તિર્યંચ મનુષ્ય ગતિનો બંધ નહી પડે ફક્ત વૈમાનિક દેવતાનુ આયુષ્ય બંધાય છે કહો સમકિતનો કેટલો મોટો ફાયદો છે સમ્યગ્દર્શન પામવાથી ઘણા ગુણ ઉત્પન્ન થાય છે સમ્યગદર્શની જીવ ચારિત્ર મોહનીય ક્ષયોપસમાનુસાર વ્રત લઈ દેશવ્રતી અથવા સર્વવ્રતી ગુણસ્થાન પ્રાપ્ત કરે છે સમ્યગદર્શન સંવર પદાર્થ અકર્ત્તાપણુ જે જીવનો ખાશ ગુણ છે તે પ્રગટ થાય છે.

મીથ્યાત્વી જીવ અનેક તરાહ કષ્ટ સહન કરી તપ, જપ, શીલ, સંતોષાદિ સારા કામ કરે છે પણ સંવર પદાર્થ પ્રાપ્ત નથી થતો નિર્જરા ધર્મી છે, સુત્રોમાં કહ્યું છે કે બાળ અજ્ઞાનીના માસ માસ ક્ષમણ તપ સમદ્રષ્ટિના વ્રત પચખ્ખાણના ફળના સોળમાં અંશે આવતા નથી સોલમા નહી હજારમાં નહી કરોડમાં નહી સંખ્યાત અસંખ્યત ભાગમાં નહી આવે સમકિતી ને સંવર નિર્જરા બંન્ને ધર્મ છે એક વખત સમકિત આવે તો અનંત સંસારીનો પ્રતિસંસારી થાય છે તે માટે સમ્યકત પામવું ઘણું દુર્લભ જૈન શાસ્ત્રોમાં ફરમાવ્યુ

છે; ચત્તારિ પરમંગલાની દુલહાણીહ જંતુણ માણુસતં સુયી શ્રદ્ધા સંજમં મીયવીરીયાં.

અર્થાત=૧ મનુષ્ય ભવ ૨ સિદ્ધાન્તનું સાંભળવુ ૩ સત્ય શ્રદ્ધાન ૪ સંજમમાં બલ પરાક્રમ એહ ચાર પરમ અંગ જીવને ઘણા દુર્લભ છે.

વળી ફરમાવ્યું છે કે "સદ્ધા પરમ દુલહા" એટલે શુદ્ધ શ્રદ્ધા મહા દુર્લભ છે શ્રી વીતરાગ પ્રભુએ કેવલ-જ્ઞાન કેવલ દર્શનથી લોકાલોકના ભાવ જોયા તેવા કહ્યા તેઓના વચન સાંભળી યથાર્થ શ્રદ્ધા કરવી અને આસ્થા અતિતી રાખવી તેનું નામ સમ્યકત્વ છે સમદ્રષ્ટિ શ્રી જીન વચનને અર્થ પરમાર્થ જાણે છે શ્રી જૈન પ્રણિત ધર્મથી તેના હાડ અને હાડની મીંજી રંગાયલી હોય છે તે સમદ્દષ્ટિ દેવતાના ડગાવેલા ડગતા નથી સમ્યગ-દર્શનમાં તેઓ સદા અચલ અને અટલ રહે છે સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ જૈન સાઆનુસાર ફરમાવ્યું છે કે "દ્રઢ સમકિતધર થોડલા" એટલે દ્રઢ સમકીત ધારી બહુ થોડા હોય છે. સ્વામી શ્રી ભીખનજી કોણ હતા કયારે થયા અને કંઇ પરૂપણા કીધી તે સર્વ વાત સ્વામીજીના જીવન ચરિત્ર વાંચવાથી માલમ પડે સ્વામી શ્રી ભીખનજી આ પાંચમાં આરામાં શ્રી જીનરાજ જેવા થયા છે.

રાગદ્વેષ રહીત નિર્મલ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ શ્રી વીતરાગ પ્રભુનો છે શ્રમણ મહાનનો આદેશ ને ઉપદેશ નહી હતો, મત હતો છે તેજ ઉપદેશ શ્રી ભીખનજી સ્વામીજીનો છે સાધુ અને શ્રાવકનો ધર્મ શ્રી વીર પ્રભુએ

સુત્રમાં ફરમાવ્યો છે તેવુજ ફરમાન સ્વામીજીનું છે પણ ઘણા લોકો. સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ દયાદાન ધર્મ ઊઠાવ્યો કહે છે ગુરૂથી લડીને જુદા થઇ જુદો ધર્મ જમાવ્યો વીગેરે પોતાના મનમાં ઉત્પન્ન થાય તેવી ભોલા લોકોને બહેકાવવાને માટે અને પોતાની ઉન્નતિને માટે કહે છે પણ ન્યાયવાદી માણુસોએ પોતે વિચારવું જોઇયે કે શ્રી ભગવાને ફરમાવ્યું છે કે કોઇ પણ કારણસર પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, લીલોતરી અને ત્રશ જીવ વીગેરે છ કાયાને મારવી નહી, મરાવવી નહી. મારતાને ભલી જાણવી નહી કોઇપણ રીતે પોતાના સરીરથી કોઇપણ પ્રાણીને કષ્ટ આપવું નહી ભય ઉપજાવવો નહી તેજ અભયદાન છે પણ એકન્દ્રીને મારી, મરાવી, મારતાને ભલો જાણી પંચેદ્રીને સાતા ઉપજાવવામાં ધર્મ નહી. અસંજતી જીવતવ્ય અને બાળમરણ ઇચ્છવાથી એકાંત પાપ કહ્યો છે ધર્માર્થે હિંસા કરવામાં પાપ નહી એ શ્રી આચારંગ સુત્રના ફરમાન મુજબ અન્ય તીર્થીઓના વચન છે એ સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ બતાવ્યું છે ન્યાયાશ્રયી પુરૂષ પક્ષપાત છોડી સ્વામીજી કૃત ગ્રંથ, ચોપાઇ, બોલ, થોકડા ઢાલ સ્તવન વગેરે વાંચે તો તરત માલમ પડે કે સ્વામીજીની પરૂપણા અને શ્રી ભગવાનની પરૂપણા એકજ છે મોક્ષાભિલાષી જીવોને કહે છે કે મનુષ જન્મ, આર્યક્ષેત્ર, ઉત્તમ કુલ પામ્યા છો તો શુદ્ધ સંજમ પાલવાવાલા મુનિરાજોથી સુત્ર સિદ્ધાંત સાંભળો. શ્રી વીર પ્રભુને સર્વદર્શી સર્વજ્ઞ માની રહ્યો છો

તો તેઓના વચનથી જતાગમ સાંભળો, સત્ય સરધો, યથાશકિત વૃત ધારણકરો, અવ્રત ઘટાડો ત્યારે જીવનુ ભલુ થશે. ભ્રષ્ટાચારીઓની સંગતથી પક્ષપાતમાં પડી શુદ્ધ આચાર પાલવાવાલાની નીંદા કરો નહી. શુદ્ધ પાંચ મહાવ્રત પાલવાવાલા બેતાળીશ દોષ બાવન અણાચાર ટાળી આહાર પાણી લેવાવાલા પાંચ ઇંદ્રીના વિષયો જીતવાવાલા સાધુઓના ઉપાશક બનો ત્યારે સુત્રમાં કહેલી વાત સર્વે માલમ પડશે.

જુવો આપણા પૂજ્ય પુર્વાચાર્યોએ શું વાકય કહ્યા છે અહીંસા, સત્ય અદત્તાદાનાનિવર્તન બ્રહ્મચર્ય, નિર્લોભતાદિ જ શિવમાર્ગ લોકોત્તર માર્ગ મોક્ષમાર્ગની સાધના છે જુવો વિજયદેવસુરીએ આત્મહિતોપદેશમાં કહ્યું છે કે

ચેતો રે ચેતો રે પ્રાણિયાં, મતિ રાચો રે રમણી રે
સંગ કે સેવો રે જીનવાણી ॥ એ આંકડી ॥
કલ્પવૃક્ષની પેરે દોહિલો રે, મળ્યો નર અવતાર
નકામો જન્મ કેમ હારિયે, કાંઈ કરજ્યો રે
મનમાંહિ વીચાર કે ॥ ચેતો રે ॥૧॥
પહેલા તો સમકિત સેવિયે રે, જે છે ધર્મનું મૂળ
સંજમ સમકિત વગરનો રે, જીન કહ્યો રે છોડા
તુલ્ય કે ॥ ચેતો રે ॥૨॥
અરિહંત દેવ આરાધજ્યો રે, ગુરૂ ગિરવા શુદ્ધસાધ
ધર્મ જીનેશ્વર ભાવિયો રે, એ સમકિત રે કલ્પવૃક્ષ
સમલાધ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૩॥

તહત કરીને સરધજ્યો રે, જે ભાખ્યો શ્રી જગનાથ
પાંચે આશ્રવ પરિહરો, જેમ મલેરે શિવપુરનો
સાથ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૪॥

જીવ વંછે સર્વ જીવણો રે, મરણ ન વંછે કોય
પોતા જેવો કર લેખવો, ત્રસ થાવર હણજ્યો
નહી કોય કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૫॥

અપજંશ અકીર્તિ આ ભવે રે, પરભવ દુઃખ અનેક
જુઠું કહેતા પમિયે, કાંઇ લાવો રે મનમાં વિવેક
કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૬॥

ચોરી લેવે કોઇ પર તણો રે, તેથી લાગે છે પાપ
તો ધન કંચન કેમ ચોરિયે, તેહથી વધે રે ભવ
ભવમાં સંતાપ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૭॥

અીસંગે ભોગ ભોગવ્યારે, નવ લાખ સન્ની ઉપજંત
ક્ષણેક સુખને કારણે, કેમ કીજેરે હિંસા મતિવંત
કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૮॥

પુત્ર પૌત્ર ઘર દુકાનની રે, મમતા નહી કરજો ફોક
જેહ પરિગ્રહ માંહે છે, તે તો છોડી રે ગયા
બહુ લોક કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૯॥

થોડા દીવસનો પરોણો રે, સઘલા આ સંસાર
એક દીવસ ઉઠી જાવણો રે, કોણ જાણે કયા
અવતાર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૦॥

રોગ જરા જ્યાં લગી નહી રે, તહાં લગી કરો
ધર્મ સંભાળ

મુશળધાર વરસાદ વરસતાં, કોણ સમરથ છે
બાંધવા પાળ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૧॥

અંજલીના જળની પેરે રે, ક્ષણ ક્ષણ ઘટે છે આવ
જાવે તે નહી પાછો આવે, જરા ઘાલે રે જીવનમાં
ઘાવ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૨॥

માત પિતા ભાઈ વહુ રે, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર
સ્વાર્થના સહુએ સગા, કોઇ પરભવ જાતા રે, નહિ
રાખણહાર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૩॥

ક્રોધ માન માયા તજો રે, લોભ ન કરજ્યો લગાર
સમતા રસ રાખી રહો, બહુ દોહિલો રે મનુષ્ય
અવતાર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૪॥

આરંભ છોડી આત્મા રે, પીઓ સંજમ રસ પુર
શિવ રમણી જલદી વરો, એમ કહે રે વિજય
દેવસૂર કે ॥ચેતો રે૦ ॥૧૫॥

॥ ઇતી ॥

પ્રીયવરો આ ઢાલનો અર્થ સમજો, ન્યાય દ્રષ્ટિથી જુવો, વિશુદ્ધ બુદ્ધિથી વિચારો, વિજયદેવસુરી શું કહે છે કે પાંચ આશ્રવ દ્વાર સેવવા સેવરાવવા ને સેવતાને ભલો જાણવામાં એકાંત પાપ છે. દીર્ઘીત ધર્મ નથી સમ્યકત્વનું સેવન મુખ્ય કહ્યું છે શુધદેવ ગુરૂ ધર્મની સાધના સમકિત અને શિવ માર્ગની લોકોત્તર માર્ગની સાધના છે.

લોકો કહે છે કે જે પ્રતિમાની પુજા પાણી, ચંદન,

ફુલો વીગેરે આઠ દ્રવ્યોથી કરવી એ શ્રાવક ધર્મ છે. દ્રોપદ રાજાની છોકરી દ્રોપદીએ પુજા કરી છે તથા દેવ લોકમાં દેવતા પુજા કરે છે તેનો જવાબ દેવતા શ્રાવક નથી દેવતા મીથ્યાત્વી અને સમ્યકત્વી બન્ને પ્રકારના છે. મીથ્યાત્વી પહેલા ગુણ સ્થાને છે સમ્યકત્વી દેવતા ચોથે ગુણ સ્થાને છે શ્રાવક પાંચમે ગુણ સ્થાને છે તે કોઇ દેવતામાં હોતું નથી પ્રતિમા પુજવાનું શ્રાવક ધર્મ નથી ગ્રામોનાસ્તિ-તહિંસીમાં વિવાદક્ક એટલે ગામ નથી તો સીમની લડાઈ નહી કેમકે ગામ વગર સીમ હોતી નથી તથા દ્રોપદીને પ્રતિમાની પુજા કરી તે વખતે સમ્યકત્વી હતી. એવું કોઈ સુત્રમાં નથી અને તે વખતે સમ્યકત્વનું થવું સંભવ નથી કેમકે દ્રોપદીએ પુર્વ ભવમાં પાંચ ભરથાર પણવાનું નિયાણુ કર્યું હતું એવા તિવ્ર રસના નિધાન પૂર્ણ થયા વિના સમ્યકત્વ ફરશી શકતું નથી તથા આચાર્ય ગંધ-હસ્તીએ ઊધનિર્યુકિતમાં દ્રોપદીને એક છોકરો થયા બાદ સમ્યકત્વ સ્પર્શના કહી છે તો સ્વયંવર મંડપમાં જતી વખતે દ્રોપદીએ પુજન કર્યું એમ શ્રી જ્ઞાતા સુત્રમાં કહ્યું છે તો તે વખતે દ્રોપદીને કામભોગની તીવ્ર અભીલાષા સ્પષ્ટ દેખાય છે તેમાટે તે વખતે સમકીતનો સંભવ નથી આનંદ વીગેરે દશ શ્રાવકોના વર્ણન શ્રી વીર પ્રભુએ શ્રી ઉપાશક દશા સુત્રમાં ફરમાવ્યું છે. તેઓએ પ્રતિમા પુજી એ અધિકાર નથી. શ્રાવક ધર્મ બાર વ્રત રૂપ છે તેનુ વિસ્તાર પૂર્વક વર્ણન કર્યું છે જે વ્રત છે તે શ્રાવક ધર્મ છે અવ્રત છે તે અધર્મ છે

દેવ લોકમાં દેવતા જીન પ્રતિમા પુજે. છે તે ઉપજતી વખતે રાજ્યાભિષેક સમયે શસ્ત્ર (હથિયાર) પ્રતિમા પૂતલી વીગેરે બત્રીશ ચીજો પુજે છે એવી તેની મર્યાદ છે જે હીતકારી સુખકારી વિઘ્ન નીવર્તક અને ફલ સહીત આ ભવમાં પુન્યાનુસાર પુર્વ પશ્ચાત સંસારી મંગલ છે. કદાચ ધાર્મિક કામ હોય તો સમદ્રષ્ટી ફક્ત પુજવા જોઇએ. મિથ્યાત્વી ધર્મ અધર્મ સમજતા નથી. પણ દેવલોકની રાજ બેસતાં કરવાની રીતી મુજબ દરેકને કરવુ પડે છે મીથ્યાત્વી હોય કે સમકીતી હોય ભવી હોય કે અભવી હોય બધા કરે છે પણ દ્રવ્ય પુજા કરવામાં જીનાજ્ઞા હોય નહી શ્રી જીનાજ્ઞા નથી તે સાવદ્ય છે અને સાવદ્ય કામ એકાંત પાપ કર્મના બંધ છે શ્રાવક સામાયક પોષામાં દ્રવ્ય પુજા કરતા નથી કરાવતા નથી અનુમોદતા નથી કારણ કે શ્રાવક ને સામાયક પોષામાં સાવદ્ય જોગના ત્યાગ છે ભાવ પુજા જયણા સુક્ત વંદના. ગુણ ગાવા નમસ્કાર કરના સિદ્ધાંત સાંભળવા સ્વાધ્યાયિદિ કરના ઇત્યાદી નીર્વધ કામની જીનાજ્ઞા હોવાથી સામાયક પોષામાં કરે છે કરાવે છે અને અનુમોદે છે અને એવાજ કામથી અશુભ કર્મ નીજરે છે તથા સૂરિયાભદેવ જ્યારે મહાવીર સ્વામી ભગવાન પાસે આવ્યા ભગવંતને પુછયું કે હું આપને વંદના કરૂ. ત્યારે પ્રભુએ ફરમાવ્યું કે ૧ એ તમારો પુરાનો આચાર છે ૨ એ જીત. આચાર છે ૩ એ તમારૂ કામ છે ૪ એ તમને

રવા ચોગ્ય છે ૫ એ તનને આચરણ કરવાં જોગ છે એ વંદના કરવા મારી આજ્ઞા છે ૬ વળી નાટક કરવા પુછયું તે વખતે પ્રભુએ આદર દીધો નહિ. મોન રાખી ચુપ રહ્યા અને મનમાં ભલો જાણ્યો નહી એવો શ્રી રાય પ્રસેણી સુત્રમાં ખુલાશે પાઠ છે ન્યાયવાદી અને નીરપક્ષીઓએ વીચાર કરવો જોઇએ કે સાક્ષાત ત્રી-લોકયનાથ ભગવંત શ્રી મહાવીર સ્વામીએ પોતાના આગળ નાટક કરવા આજ્ઞા આપી નહી તો સ્થાપના નિક્ષેપા આગળ નાચવુ, કુદવુ, ઢાલ મંજીરા વગાડવા એકેંદ્રી જીવોનો નાશ કરવાની આજ્ઞા આપે નહિ જે કામ શ્રીવીર પ્રભુ સારૂ સમજે નહી તે શ્રીવીર પ્રભુના સાધુ સાધવી શ્રાવક શ્રાવિકા સારા સમજી શકે નહી સમ્યકત્વી જીવ જ્યાં લગી સર્વ વ્રતી થયા નથી ત્યાં સુધી સંસારના અનેક કામ કરે છે પણ ધર્મ સમજતા નથી જે કામમાં શ્રી જીનાજ્ઞા છે તેમાં ધર્મ છે જે કામમાં શ્રી જીનાજ્ઞા નથી તે કામ સમ્યગ દ્રષ્ટિ કદાપિ ધર્મ સમજે નહી જુવો શ્રી પાર્શ્વચંદ ગચ્છના શ્રી પાર્શ્વચંદ સુરી શું ફરમાવે છે.

જૈન સાધુ નામની ચોપડીમાં પાનું ૧૯–૨૦–૨૧ માં છે તે વાંચો.

વીવેકી જીવોએ પક્ષપાત રહીત વીચારવું જોઇએ કે સ્વામી શ્રી ભીખનજી સ્વામીએ દ્રવ્ય પુજા સાવદ્ય કહી છે તે પહેલાના આચાર્ય અને જતી થયા તેઓએ કહી છે જુવો શ્રી મહાનસીત સુત્રના

પાંચમાં અધ્યયનમાં શ્રી કમલ પ્રભાચાર્યે કહ્યું છે કે જીનાલય સર્વ સાવદ્ય છે અને આચરણ યોગ્ય કે પરૂપવા યોગ્ય નથી. શ્રી વીર સ્વામી નીર્વાણ થયા પછી ૯૮૦ વર્ષે પછી શ્રીદેવર્ધીગણીએ સુત્ર લખ્યા પછી ૫૫ વર્ષે હરિભદ્ર સુરી સ્વર્ગે ગયા તેઓએ મહાનીશીથ સુત્રનો ઉદ્ધાર કીધો અને ચૈત્ય વાશ ખંડન કીધો અભય દેવ સુરીના ગુરૂ જીનેશ્વર સુરી તથા બુદ્ધિસાગર સુરી સં. ૧૦૮૪માં દુર્લભ દેવની સભામાં ચૈત્ય વાસીઓથી સભામાં વીવાદ કરી જય પ્રાપ્ત થયાં તેના પ્રશિષ્ય જીન વલ્લભ સૂરિએ જીનાગમનો પક્ષ લઈ ચાલીશ કાવ્યનો સંઘપટ્ટક ગ્રંથ બનાવ્યો તેમાં ચૈત્યવાસિઓના અને શીથિલા ચારિયાના તેમજ ભેખ ધારિઓના ખંડન કીધા છે તે સંઘ પટ્ટક ગ્રંથ વાંચવાથી ખુલાશે માલમ પડશે કે જીન પ્રતિમા અને જાત્રા માટે સંઘ પટ્ટકની એકવીશમી ગાહામાં શું કહ્યું છે.

સંઘ પટ્ટક ગ્રંથનુ એકવીશમું કાવ્ય આકૃષ્ટ્યં મુગ્ધ મીનાન બડિશ પિશિતવ દ્રીં બમાદર્શ્યંજનં । તન્નામ્નારમ્ય રૂપાન પવર કમઠાન સ્વેષ્ટ સિદ્ધયો વિધાપ્ય । યાત્રાસ્નાત્રાદ્યુ પાયૈર્નં મસિતક નિશા જાગરાદ્યૈશ્છલૈશ્ચ । શ્રદ્ધાલુર્નામ જૈને શ્છલિત ઈવશઠે વં્ચ્યતે હાજનોઽયમ ॥૨૧॥

ભાવાર્થ

જેમ માછી માછલી પકડે છે, તે વખતે લોઢાના

કાંટા ઉપર માંસ લગાવી માછલીઓને લલચાવી જાળમાં પકડે છે તેમ દ્રવ્યલીંગી લેષધારી પોતાના સ્વાર્થને માટે મુંગ્ધા લોકોને જીન પ્રતિમા દેખાડી અને જાત્રા સંનાત્રના મહાફળ બતાવી શ્રદ્ધાળુ જૈનોને ઠગી રહ્યા છે અને મોક્ષમાર્ગ લોકોત્તરમાર્ગથી ઉલટા કરી ભવસમુદ્રમાં ડુબાવે છે.

જૈન વલ્લભસુરીએ મુલ કાવ્યમાં ઉપર પ્રમાણે કહ્યું છે તેઓની પાટે શ્રી જીનદત્તસુરી દાદાજી થયા તેઓએ સિથિલાચારી દ્રવ્યલિંગી તથા ચૈત્યવાસીઓનું ખંડન કર્યું છે તેઓની પાટે જીનપતિશુરિ થયા તેઓએ સંઘ પટ્ટક ચુમાળીશ ગ્રંથ કાવ્યોની ટીકા આશરે ત્રણ હજાર શ્લોક પ્રમાણ કરી એ સર્વે અધીકાર સંઘ પટ્ટક પુસ્તકમાં છપાયું છે પ્રસ્તાવનામાં લખ્યું છે મુલ કાવ્ય એકવીશમાં જીનવલભસૂરિએ જે કહ્યું છે તે ઉપર લખ્યું છે અને બાર અંગ રૂપ શ્રી જૈન વચન ગણધર રચિત છે તેમાં ઠામ ઠામ પાંચ મહાવ્રત અને બાર વ્રતને ધર્મ કહ્યો છે જીવહિંસાના ફળ મહા દુઃખદાયી કહ્યા છે પ્રથમ અંગ શ્રી આચારંગ સુત્રમાં દેવળ અને પ્રતિમાને માટે પૃથ્વીકાય મારે તેને મંદ બુદ્ધિ કહ્યા છે પણ કેટલાએક ગ્રંથોમાં મુલ સુત્રોથી વીપરીત અર્થ કરી અશુદ્ધ પરૂપણા કરી અને સીથીલાચારી કરી રહ્યા છે કહે છે કે સાધુઓને તો કલ્પતું નથી પણ શ્રાવકોનો ધર્મ છે પાણી, ચંદન, ચોખા, ફુલ, ધુપ, દીવો, ફળ, નૈવેદ્ય વીગેરે દ્રવ્યોથી જીનપ્રતિમાને પુજવું દ્રવ્ય પૈસો

ખર્ચી દેહરૂ બનાવવા સારંગી તબલા વીગેરે વાજીંત્ર સહીત ગાવું, નાચ કરવો. એ તીર્થંકરોની ભક્તી છે તેનાથી ઘણું પુન્ય ઉપાર્જન થાય છે, અને મુકિત માર્ગ છે એવી પરૂપણા કરે છે પરંતુ સમઝદાર મોક્ષાભિલાષી ઓએ નિરપક્ષ થઇ વિચારવું જોઇએ કે તીર્થંકર દેવ નિરારંભી હતા કે આરંભી હતા ? સર્વજ્ઞપુરૂષ, સાવધના ત્યાગી હતા કે ભોગી હતા ? સચિત દ્રવ્યને અડકતા હતા કે નહી ? અચિત્ત વસ્તુ તેઓશ્રીને માટે કોઇ ગૃહસ્થ કોઇ વખત કરતો હતો તો તે લેતા હતા કે નહી ? જો શ્રી વીતરાગ પ્રભુ સચિત વસ્તુને અડકતા હતા નહી અડકાવતા નહી અને અડકાવે તેને સારો જાણુતા નહી અને તેમાં મહાદોષ જાણુતા હતા અને પોતાના ચેલાચેલી સાધુ સાધવિઓને સચિત ને અડકવાની ના ફરમાવી છે અને નિર્દોષ આચાર પાલવા ફરમાવ્યું છે તેજ મહાપુરૂષની ધ્યાનારૂઢ પ્રતિમા બનાવાવી તેને જીન સમાન સમજીને જે જે વસ્તુઓના જીન પ્રભુ ત્યાગી હતા તે તે વસ્તુઓ અડકાવવામાં ભકતી સમજી તેઓની આગળ ચઢાવવી એ જ્ઞાન છે કે અજ્ઞાન ? અને હિંસા કરી ધર્મ સમજવું સમકિત છે કે મિથ્યાત્વ ? સાવધ જોગ છે કે નિર્વધ જોગ ? જો દ્રવ્ય પુજા કરવી નીર્વધ જોગ છે ? સાધુ મુનિરાજ કેમ કરતા નથી ? અને શ્રાવક સામાયક પોષામાં કેમ કરતા નથી ? કરી શકે નહી કેમકે સાવધ જોગ શ્રી જીન આજ્ઞા બહાર છે તેથી કરતા નથી કરાવતા નથી અને કરે તેને અનુમોદન કરી શકતા નથી અને તેમાં ધર્મ સમજતા નથી

જીનવલભસૂરિએ મુક્ત કાવ્યમાં ઉપર મુજબ કહ્યું છે પાર્શ્વચંદ્રસૂરિએ ઢાલમાં કમલપ્રભાચાર્યએ મહાનિસીત સુત્રમાં કહ્યું છે અને લુકાંજી વીગેરે અનેકોએ દ્રવ્ય પુજામાં ધર્મ કહ્યો નથી. ત્યારે કોઇ એમ કહેશે કે જે આચાર્ય અને જતિઓને માનતા નથી તો તેના ફરમાનની સાક્ષી કેમ આપી તેનો જવાબ જે કોઇના પણ વચન હોય તે વચન અગીઆર અંગથી મલતા હોય તે બધા વચન હમને માનવા જોગ છે અને માનીયે છૈયે ફક્ત હમે નહી પણ સર્વ સમ્યદ્દષ્ટિ અગીઆર અંગને મલતા વચન માને છે અને સત્ય જાણે છે અને જો અગીઆર અંગથી ઉલટા વચન અસત્ય માને છે પરંતુ સત્યને સત્ય સમઝવાથી તેનું સર્વ માનવાનું સિદ્ધ થતું નથી જુવો શ્રી ભગવતી સુત્રમાં સોમલ બ્રાહ્મણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીને સરસવ ભક્ષ છે કે અભક્ષ પુછયું ત્યારે ભગવાને ફરમાવ્યું કે હે સોમલ તારા બ્રાહ્મણશાસ્ત્રમાં સરસવના બે ભેદ કહ્યા છે. ૧ મીત્ર સરસવ ૨ ધાન્ય સરસવ વીગેરે વીસ્તારપુર્વક અધિકાર છે તેથી ભગવાને બ્રાહ્મણશાસ્ત્રની સાક્ષી આપી સમજાવ્યા છે કોઇ વખત આચાર્જોના બનાવેલા ગ્રંથોની અથવા બીજા શાસ્ત્રની સાક્ષી આપી યુક્તિપૂર્વક દ્રષ્ટાંત ઉદાહરણ આપી બીજાને સમજાવે તેમાં કોઇ પ્રકારનો દોષ નથી જે સત્ય વાત છે તે સત્ય જ રહેશે મીથ્યાત્વી કહે કે સમકિતી કહે સાચી વાત તો સાચીજ રહેશે અને સત્ય સમજાશે ન્યાયવાદી શાસ્ત્ર અનુકુલજ ઠહેશે શ્રી જૈન શાસ્ત્રોમાં

ઠામઠામ અહિંસા ધર્મજ ફરમાવ્યો છે ધર્મ માટે જીવ છ કાયાના મારી દોષ નથી એ અનાર્ય લોકનું કહેવું છે એમ શ્રી આચારંગ સુત્રમાં ખુલ્લો પાઠ છે અને દેવલ પ્રતિમાને માટે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ વાયુ, વનસ્પતી, ત્રશકાય માટે તેને મંદ બુદ્ધિ થી દશમા અંગમાં ફરમાવ્યો છે પણ પ્રતિમા પુજતા જીવોની હિંસા થાય તેમાં દોષ નહી એવા વાકય ગણધર કૃત જૈન શાસ્ત્રોમાં કહ્યા નથી જૈન ધર્માનુરાગીઓને નમ્રતાપુર્વક અરજ છે કે હે ભાઈઓ નીરપક્ષ થઇ વીચારજો કે જૈન આજ્ઞા બહારના કામ એકાંત સાવદ્ય છે તેમાં જન પ્રણીત ધર્મ જરા નથી પહેલા અંગમાં ભગવાને મારી આજ્ઞામાં મારો ધર્મ ફરમાવ્યું છે માટે ધર્મ અધર્મનો વીચાર કરો શ્રી જૈન વચનની આસ્થા પ્રતીત રાખો તેનું નામ દ્રઢ સમકિત છે સમકીત ધારી જ્યાં સુધી સર્વવૃતી નથી થયો ત્યાં સુધી તેનું ખાવું, પીવું, પહેરવું, ઓઢવું, નહાવું, કામભોગ સેવવા, પૈસો સંગ્રહ કરવો, માટી, છાણ, દહી, ચોખા અને કુળદેવી દેવતાઓના પુજન સંસારીક મંગળ લગ્ન સમય અથવા બીજા વખતે જૈન પ્રતિમા પુજના વીગેરે પોતા માટે બીજા માટે બંન્ને માટે કામ કરે, કરાવે, અનુમોદન કરે તે જૈન આજ્ઞા બહારના કામમાં ધર્મ સમજે નહી ક્ષાયક અથવા ક્ષયોપશમ સમકીત ધારી તો અનેક સાવદ્ય કામ કરે કરાવે ભલો જાણે વેપાર વણજ સંગ્રામ, દગાઠગા પુત્ર પૌત્રાદીના લગ્ન અને કુળ રીતી કરે પણ જૈન આજ્ઞા બહારના

કામ જાણે છે તેમાં ધર્મ સમઝતા નથી તેવીજ, રીતે દેવલોકમાં દેવતા જૈન પ્રતિમા વીગેરે બત્રીશ ચીલે પુજે છે તે દેવલોકની રીત છે તે બધા દેવતાને કરવી પડે છે ગ્રહસ્થ આગમાંથી દ્રવ્ય કાઢી લાવે તેને પુર્વપચ્છા પુર્વપચ્છાત હીતકારી. સુખકારી, મોક્ષકારી (હરીદ્રનું મોક્ષ) અને ફળદાયક શાસ્ત્રોમાં કહ્યા છે તેવીજ રીતે પ્રતિમા પુજતા જાણવું જોઇએ કેમકે બંને જગ્યાએ એક સરખો પાઠ છે, પરંતુ જેને મોહ કર્મનો પુરો ઉદય છે તેને જૈનશાસ્ત્ર શસ્ત્રવટ પ્રણમે છે તે વીપરીત અર્થ કરી હિંસામાં એટલે જિનાજ્ઞા બહાર ધર્મ પરૂપે છે અને જીન વંદન વખતે અને ચારિત્ર લેવા વખતે પેચાપચ્છા પાઠ છે તે વાંચી સમજવું જોઇએ તે પરભવમાં હીતકારી છે. ન્યાયાશ્રયી અને જૈન આજ્ઞામાં ધર્મ સમઝવાવાલા જૈન ધર્મી જૈન આજ્ઞા બહાર ધર્મ સમઝે નહી તેને તો જૈન વચન એજ અર્થ અને પરમ અર્થ એ જૈન પરૂપિત ધર્મથી જેના હાડ અને હાડની મીંજી રંગાયલી છે એવા દ્રઢ સમકિત ધારી જીવ બહુ થોડા હોય છે તેજ શ્વામી શ્રી ભીખનજી ઢાલમાં ફરમાવે છે.

ઢાલ શ્વામી શ્રી ભીખનજી કૃત

દ્રઢ સમકિતધર થોડલા, સમકિત વિના શિવદુર
ભવીયણ ભવ્ય જીવો તમે સાંભલો, પામે વીરલા
શૂર ॥ભવિયણ॥ દ્રઢ સમકિત ધર થોડલા ॥૧॥
એ આંકડી

સમકિત સમકિત બોલ રહ્યા, મર્મ ન જાણે
કોય ॥ભ૦॥
જે ઘટ સમકિત પરગમે, તે ઘટ વિરલા હોય
॥ભ૦॥ ॥૨॥ દ્રઢ

જે ઘટ સમકિત રૂપીઓ, ઉગ્યો સૂરજસાર ॥ભ૦॥
તે ઘટ થયો ચાંદણો, નાશી ગયો અંધકાર
॥ભ૦॥ ॥૩॥ દ્રઢ

ભાવાર્થ.

દ્રઢ સમકિતધારી જીવ થોડા છે સમ્યકત્વ વગર મોક્ષ બહુ દુર છે માટે ભવી તમે માનો કે સમ્યકત્વ કોઇ વિરલા શુરવીર જ પામે છે. જગતમાં સમકિત સમકિત બધા કહે છે. પણ સમકિતનો મર્મ જાનતા નથી જે પુરૂષના હૃદયમાં સમ્યકત્વ પરગમી પરિતઃ સર્વત રમી રહ્યું છે એવા કોઈ વીરલા હલુકર્મી હોય છે જેના હૃદયમાં સમ્યકત્વ રૂપ સુર્ય ઊગ્યો તેનો મિથ્યાત્વ અંધકાર દુર થાય અલૌકીક પ્રકાશ થાય પણ તેવા બહુ થોડા હોય છે ઉદાહરણ

ઢાલ

સરસર કમળ ન નીપજે, વન વન અગર ન
હોય ॥ભ૦॥
ઘરે ઘર સંપતી ન મળે, જન જન પંડીત ન
હોય ॥ભ૦॥ ॥૪॥ દ્રઢ

પહાડ પહાડ હાથી નહી, પોળ પોળ નહી પ્રસાદ
॥ભ૦॥
ફૂલ ફુલ કસુંબો નહી, ફળ ફળ નહી મધુર સ્વાદ
॥ભ૦॥ ॥પ॥ દ્રઢ
બધી ખાણુમાં હીરા નહી, ચંદન નહી સર્વ
બાગ ॥ભ૦॥
રત્ન રાસિ જ્યાં ત્યાં નહી, મણીધર નહી સર્વ
નાગ ॥ભ૦॥ ॥૬॥ દ્રઢ
બધા પુરૂષ શુરા નહી, સઘલા નહી બ્રહ્મચાર
॥ભ૦॥
નારી નહી સર્વ સુલક્ષણી, વીરલા ગુણ ભંડાર
॥ભ૦॥ ॥૭॥ દ્રઢ
બધા પહાડ સોનાનાં નહી, કસ્તુરી નહી ઠામ ઠામ
સઘલી છીપ મોતી નહી, કેશર નહી ગામ ગામ
॥ભ૦॥ ॥૮॥ દ્રઢ
સઉને લબ્ધિ ન ઊપજે, બધા મુકિત ન જાત
॥ભ૦॥
સઘલા સિંહ ન કેશરિ, સાધુ નહી કીહાં જમાત
॥ભ૦॥ ॥૯॥ દ્રઢ
તીર્થંકર ચક્રવર્તની, પદવી મોટી પીછાણ
॥ભ૦॥
સઘલા જીવ પામે નહીં, તેમ થોડા સમકીતી જાંણ
॥ભ૦॥ ॥૧૦॥ દ્રઢ

ભાવાર્થ

બધા સરોવર દ્રહ તળાવમાં, કમળ નીપજતા નથી બધા વનમાં બગીચામાં, અગર સુગંધી ઝાડ થતા નથી સઘલા ઘરોમાં રીધ્ધી હોતી નથી, બધા માણસ પંડીત હોતા નથી, ॥ભ૦॥૪॥ દ્રઢ ॥ બધા પર્વતોમાં હાથી હોતા નથી, સઘલા મોહુલ્લામાં મહેલો હોતા નથી, બધા ફુળ સુગંધીત હોતા નથી, બધા ફળ મીથા હોતા નથી ॥ભ૦॥૫॥દ્રઢ॥ બધી ખાણોમાં હીરા હોતા નથી, બધા વનમાં સુખડના ઝાડ થતા નથી, રત્ન રાસિ હરેક જગ્યા થતી નથી, મણીધર બધા નાગ હોતા નથી. ॥ભ૦॥૬॥દ્રઢ૦॥ બધા પુરૂષ શૂરવીર હોતા નથી, બધા બ્રહ્મચારી હોતા નથી ॥ભ૦॥ બધી નારી સુલક્ષણી હોતી નથી, વીરલા ગુણભંડાર બધા હોતા નથી ॥ભ૦॥દ્રઢ॥૭॥ બધા પહાડ સોનાના હોતા નથી, ઠામ ઠામ કસ્તુરી બધે મલતી નથી ॥ભ૦॥ બધી દ્વીપમાં મોતી નીકલતા નથી, ગામ ગામમાં કેશર પાકતું નથી ॥ભ૦॥૮॥દ્રઢ॥ બધાને લબ્ધિ ઉપજતી નથી. બધા મોક્ષે જતા નથી ॥ભ૦॥ બધા સિંહ કેશરીસિંહ હોતા નથી, સાધુ કોઈના જમાઈ નથી ॥ભ૦॥૯॥દ્રઢ૦॥ તીર્થંકર ચક્રવર્તીની પદવી ઘણી મહોટી છે. ॥ભ૦॥ તે દરેક જીવ પામતા નથી તેમ સમકીત સર્વને થતું નથી ॥ભ૦॥ દ્રઢ

ઢાલ

નવે પદાર્થ માંહલો, ઉંધો સરધે જ્યો એક

॥ભ૦॥

તો પણ મિથ્યાત્વી અસલ, ભુલા ભરમ અનેક
॥ભ૦॥ ॥૧૧॥ ઢ૦॥

ભાવાર્થ

૧ જીવ-ચેતન લક્ષણ ૨ અજીવ-અચેતન લક્ષણ ૩ પુન્ય શુભ કર્મ, ૪ પાપ અશુભ કર્મ ૫ આશ્રવ-પુણ્ય પાપનો કર્તા ૬ સંવર-અશુભ કર્મનો રોકતા ૭ નીર્જરા-અશુભ કર્મનો વીખેરતા આત્મ પ્રદેશને ઉજ્જવલ કરતા ૮ બંધ-શુભ અશુભ કર્મનો બંધ ૯ મોક્ષ શુભા શુભ કર્મનો સર્વત્ર છુટકારો આ નવ પદાર્થમાં આઠ બરાબર સરધે એક પદાર્થ શંકા સહીત સરધે તો પણ મિથ્યાત્વ છે અનેક જીવ ભ્રમમાં ભુલ્યા છે મિથ્યાત્વી દશ પુર્વથી થોડું ઓછું ભણી શકે છે પણ સમકત્વ સ્પર્શતુ નથી મીથ્યાત્વી રહે છે.

ઢાલ

દશ મિથ્યાત્વ માંહીનો, બાકી રહે કદા એક
॥ભ૦॥
તોહી ગુણ ઠાણો પહેલો કહ્યો, સમજો લાવી વીવેક
॥ભ૦॥ ॥૧૨॥ ઢ૦

ભાવાર્થ

૧ જીવનો અજીવ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૨ અજીવનો જીવ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૩ ધર્મને અધર્મ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૪ અધર્મને ધર્મ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૫ સાધુને

અસાધુ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૬ અસાધુને સાધુ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૭ માર્ગને કુમાર્ગ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૮ કુમાર્ગને માર્ગ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૯ મુકિતને અમુક્તિ સમજે તો મિથ્યાત્વ ૧૦ અમુકિતને મુકિત સરધે તો મિથ્યાત્વ આ દશ પ્રકારે મિથ્યાત્વ શ્રી ઠાણાંગ સુત્રના દશમાં ઠાણામાં ફરમાવ્યો છે તેમાંથી નવ બોલ સમાં સરધે અને એક બોલ ઊલટો સરધે તો પ્રથમ ગુણસ્થાને છે માટે ભવીજનો વીવેકથી ધર્મ સમજો.

ઢાલ

નવ તત્વ ઓલખ્યા વીના, પહેરે સાધુનો વેષ
સમઝ પડે નહી તેહને, ભારી થાય વિશેષ
॥ભ૦॥ ૧૩॥ દ૬.
લીધી ટેક છોડે નહીં, જુઠો કરે પક્ષપાત
॥ભ૦॥
કુગુરૂના ભરમાવ્યા, ઘણા દુખી જાત ॥ભ૦॥ ૧૪॥ દ૬

ભાવાર્થ

નવ તત્ત્વ સમજ્યા વગર કોઇ મનુષ્ય સાધુનો વેશ પહેરી સાધુ બની જાય તેને સાધુના આચાર કીયા શાસ્ત્રોના વચનની સમઝ પડે નહી ફકત વેષધારી દ્રવ્ય સાધૂ છે રજોહરણ ચાદર પાત્રા વીગેરે સાધુનો વેષ અનંતીવાર લીધા અને ગૌતમ સ્વામી જેવી કીયા મિથ્યાત્વપણામાં કરીને ગ્રૈવેક કલ્પાતીત લગી અનંતીવાર જીવ ગયો પરંતુ મોક્ષ ફલ મળ્યું નહી મોહવશ મિથ્યા-

ત્વના રાગમાં જે ખેટો પક્ષ પકડયો છે તેને છોડી શકયા નથી તેનું કારણ કુગુરૂ સેવના છે નીતીશાસ્ત્રમાં કહ્યું છે.

મતિ દૌલાયતે સત્યં સતામપિ શતોભિરત્યાદિક જો કહા હૈ કી યહ સે આદમી જીસ વાત કો કહે ઉસ વકત સત્પુરૂષો કી મતિ યાને બુદ્ધિ દૌલાયમાન યાને ચંચળ ચપલ બુદ્ધિ સે સમુદ્ર મેં ભ્રમણ કી તરેહ ભ્રમ મેં પડી સંસાર સમુદ્રમાં બહુ ડુબે છે તેનાથી નીકલવાનો માર્ગ ફકત શિવ માર્ગ છે તે કહે છે.

ઢાલ

દાન, શીલ, તપ, ભાવના, શિવપુર મારગચાર ॥ ભ૦ ॥
દાન સુપાત્ર જાણ્યા વિના, ન સરે ગરજ લગાર
॥ ભ૦ ॥ ૧૫ ॥ દ૦

ભાવાર્થ

ચારીત્રના ભેદમાં ૧ સુપાત્ર દાન, ૨ બ્રહ્મચર્ય, ૩ ઉપવાસાદિ તપ, ૪ નીર્મલ શુદ્ધ ભાવના, આ ચાર શિવ માર્ગ મોક્ષ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ છે તેમાં પહેલો સુપાત્ર દાન, સુપાત્ર કોને કહેવા જે પ્રાણી માત્રને છ કાયાના જીવોને કોઈ પણ કારણસર કોઈ પણ તરાહની બાધા ઉપજાવે નહી ઉપજાવવાવે નહિ ઉપજાવતાને ભલો જાણે નહિ. બીજું મૃખાવાદ કોઇ પણ કારણસર કોઇ પણ તરાહથી જુઠુ બોલે નહી બોલાવે નહી અનુમોદન કરે નહી. ૩ ત્રીજુ અદત્તાદાન કોઈ પણ કારણસર કોઇ

પણ ચીજ સુજતી આપ્યા સિવાય લે નહિ લેવરાવે નહી અનુમોદન કરે નહી. ૪. ચોથું મૈથુન–કોઇપણ પ્રકારે કોઇપણ કારણસર મૈથુન સેવે નહી સેવરાવે નહી સેવે તેને અનુમોદન કરે નહી. ૫ પરીગ્રહ કોઇપણ પ્રકારે કોઈપણ કારણસર ક્ષેત્ર ઉઘાડી જમીન વથુ બાંધેલી જમીન હીરણ, ચાંદી, સુવર્ણ, સોનું. ધન એટલે પૈસો ધાન્ય એટલે અનાજ દુપદ=બે પગા ચોપદ=ચાર પગા કુવીધાતુ=કોઇ પણ ધાતુના વાસણ નવ જાતનો પરીગ્રહ રાખે નહી રખાવે નહી રાખતાનો અનુમોદન કરે નહી ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી પાંચે આશ્રવ સેવે નહી સેવરાવે નહી સેવે તેને ભલો જાણે નહી તે સુપાત્રો ને દાન શું, કેવી રીતે, કંઇ ભાવનાથી આપવું અને આપવાથી શું ફલ થશે એ બાબત સમજ્યા વગર કંઇ પ્રાપ્ત થશે નહી માટે કહ્યું છે કે

ઢાલ

નવ તત્વ સુધા ધારીયા છુટે દશ મિથ્યાત્વ ॥ભ૦॥
સમકીત આવે આ વીધે, માનો સુત્રની વાત
॥ભ૦ ॥૧૬॥ દ્રઢા

ભાવાર્થ

શ્રીયવરો નવ તત્વ સુદ્ધ યથાર્થ સમજો દશ પ્રકારના મિથ્યાત્વ ત્યાગ કરો મિથ્યાત્વ ત્યાગવાથી સમ્યગ દર્શ-નનો લાભ થાય છે એવું સુત્રમાં કહ્યું છે તેમાનો

ઢાલ

દેવ ગુરૂ મીશ્ર માને નહી, મિશ્ર ન માને જીન
ધર્મ ॥ભ૦॥
આ ત્રણેને જાણે નિર્મલા, મટયો તેનો ભ્રમ
॥ભા૦ ॥૧૭॥ દ્રઢા॥

ભાવાર્થ

૧ દેવ ૨ ગુરૂ ૩ ધર્મ ત્રણે શુદ્ધ અર્થાત નિર્મલ ગુણ સહીત ૧ દેવ શ્રી અરીહંત સંપુર્ણ જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર વીગેરે ગુણ સહિત૨ ગુરૂ નિગ્રંથ સુધા સાધુ પાંચ મહાવ્રતધારી ૩ ધર્મ શુદ્ધ જીનાજ્ઞમય અહીંસા સંજમ તપાદિક ત્રણે હમેશ નિર્મલ છે ગુણ અવગુણ કરી મીશ્ર નથી સાવદ્ય નિર્વદ્ય કરી મીશ્ર નથી કદાપિ મીશ્ર થઇ શકતા નથી માટે કહ્યું છે કે

ઢાલ

સમકિત આવ્યા નિપજે, સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ ॥ભ૦॥
શિવ રમણી જલદી વરે, તુટે આઠે કર્મ
॥ભ૦॥ ૧૮ ॥દ્રઢા॥
સમકિત વગર શુદ્ધ પાલિયો, અજ્ઞાનપણે આચાર ॥ભ૦॥
નવગ્રૈવેક ઉંચો ગયો, નહી સરી ગરજ લગાર
॥ભ૦॥ ૧૯ ॥દ્રઢા॥

ભાવાર્થ

સમકિત પામવાથી સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ થાય છે માટે ૧ સમ્યકત્વ ૨ ચારીત્ર બંને ધર્મ પામવાથી

મુકિત મળે છે અને આઠ કર્મ તુટે છે સમ્યકત્વ વિના
-શંજમની શુદ્ધ ક્રીયા પાલી જીવ નવગ્રૈવેક સ્વર્ગે ગયો
પણ કંઇજ ગરજ સરી નહી

ઢાલ

પાખંડીઓની સંગત કરે, જેને લોપી જીનવર આણ ॥ભ૦॥
સમકિત જાય શંકા પડયાં, નંદર મણિયાર જેમ
જાણ ॥ભ૦॥ ॥૨૦॥ ૬૯

સમકીત પામી દ્રઢતા રાખવી બહુ દુર્લભ છે બાહીર ક્રીયા પાલવાવાલા વેષધારી દ્રવ્ય લીંગી સમકિત રૂપી રત્નના લુટારા છે તે પાખંડીઓની સંગત કરવાથી સમ્યકત્વ રૂપ અમુલ્ય રીધીનો નાશ થાય છે પાખંડીઓની સંગત કરવાની આજ્ઞા નથી જે સમદ્રષ્ટી પાખંડીઓની સંગત પરીચય કરે છે તે જીનેશ્વરની આજ્ઞા લોપે છે તેનું પરિણામ ખરાબ આવે છે જીન વચનોમાં શંકા કંખા ઉત્પન્ન થાય છે અને સમકિત રહેવું દુર્લભ થાય છે જેમ નંદન મણિયાર પાખંડીઓની સંગતિથી સમકિત ગુમાવી તીર્જંચ ગતિ પામ્યો તેનો અધિકાર શ્રી જ્ઞાતા સુત્રના તેરમાં અધ્યયનમાં વીસ્તાર પુર્વક છે આ અવસર્પણીના ચોથા આરામાં મગધ દેશ રાજગ્રહી નગરમાં શ્રેણીક રાજા મહા પ્રતાપી ન્યાયશીલ રાજ્ય કરતો હતો રાજનગરીના ઇશાનખુણામાં નજીક ગુણશીલ બાગ હતો ત્યાં ભગવાન મહાવીર સ્વામી પધાર્યા તે રાજનગરીના બહુ લોક વાંદવા નમસ્કાર કરવા વ્યાખ્યાન

સાંભળવા ગયા નંદન શેઠ પણ ગયો ને ભગવાનની વાણી સાંભળી. ભગવાને લોકાલોકના ભાવ પ્રકાસ્યા સંસારને અનિત્ય અસાર ફરમાવ્યો સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ ઓળખાવ્યો નંદન શેઠ સાંભળી ઘણો ખુશ થઇ પ્રતિબોધ પામ્યો શ્રી ભગવાન પાસેથી શ્રાવકના બાર વ્રત ધર્મ અંગીકાર કરી ભગવાનને વંદના નમસ્કાર કરી પોતાને ઘેર આવ્યો પ્રિય ધર્મી અને દ્રઢ ધર્મી થયો સામાયક પોષા પ્રતિક્રમણાદિક શ્રાવક ધર્મ કરતો હતો ભગવાન વીહાર કરી જનપદ દેશ પધાર્યા પછી નંદન મણીયાર શ્રાવકને પાખંડી હીનાચારીઓની સંગતથી સમ્યકત્વના પર્યવો હીન થયા મિથ્યાત્વના પર્યવ વધ્યા જીન વચનોમાં શંકા કંખા ઉત્પન્ન થઈ એક દીવસ જેઠ મહીનામાં ત્રણ અપવાશ કરી પોષધશાલામાં પોષો કીધો રાત્રે ધર્મ જાગરણ કરતા અત્યંત પાણીની તરસ લાગી વીચાર કીધો કે કુવા, વાવ, તળાવ કરાવે તેને ધન્ય છે તે મનુષ્ય જન્મ સફળ કરે છે માટે સવારે સુર્ય ઉગે પોષો પારી શ્રેણીક રાજાને મોટો ભેટણો લઇ જાવુ રાજાની આજ્ઞા થાય તો રાજનગર બહાર ઇશાન ખુણામાં વૈભારગિરી પર્વત પાસે નંદા પુષ્કરણી વાવ ખોદાવુ એવો વિચાર કરી સુર્યોદય થતાં પોષો પાળી કીમતી ભેટણો લઇ રાજા શ્રેણીક પાસે જમીનની વાવ બનાવવાની પરવાનગી લઇ પોતાની મરજી મુજબ મોટો બાગ કરાવ્યો બાગની વચમાં નંદા વાવ કરાવી ચારે બાજુ ચાર મોટા મકાન કરાવી

ઘણા લોકોના આરામ માટે ૧ દવાખાનુ હોસ્પીટલ ૨ ભોજનશાળા, ૩ નહાવાની શાળા, ૪ દાનશાળા કરાવી ઘણાને સંસારી સાતા ઉપજાવી અનેક વૈદ રસોઇયા, નહડાવનારા, દાન આપનાર લાખો રૂપીયા ખર્ચી રાખવાથી લોકો નંદનની પ્રસંસા કરવા લાગ્યા નંદન જન્મ સ્રાફળ માનવા લાગ્યા તે સાંભળી નંદન ઘણો ખુશી થતો એક દીવસ નંદન મણીયારના શરીરમાં સોળ પ્રકારના મોટા રોગ ઉત્પન્ન થયા અત્યંત વેદનાથી દુઃખી થયો અનેક વૈદ જોતીષી જંત્રમંત્ર કરનાર આવ્યા. દવા જોતીષ જંત્રમંત્ર ઉપચાર કર્યા રોગ સારો થયો નહી મરી ગયો પોતાની કરાવેલી વાવમાં દેડકો થયો મનુષ્ય જન્મ હારી તીર્યંચ થયો બગીચામાં વાવમાં લોકો આવે નંદનની પ્રસંસા કરે તે સાંભળી દેડકો નંદન કોણ છે તે વીચારે ઇહાયા કરવાથી દેડકાને જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન થયું. પાછલો ભવ જોયો વીચાર કીધો કે કર્મ ગતિ વિચિત્ર છે. પહેલા હું નંદન મણીયાર હતો હાલ હું દેડકો તિર્યંચ છું. એક મોટો પ્રભાવીક બાર વ્રતધારી શ્રાવક પાખંડી ચોની સંગતથી સમકિત દેશવ્રત ગુમાવી દેડકો થયો હવે બાર વ્રત લઇ તપસ્યા કરી કર્મ કાપી આત્મા કલ્યાણ કરૂં એમ વીચારી વ્રત ધારણ કર્યા. તપસ્યા કરવા લાગ્યો. છઠ્ઠ છઠ્ઠ તપસ્યા કરવા લાગ્યો. અનેક કષ્ટ સહન કર્યા એક વખત રાજગ્રહી નગરીની બહાર ગુણશીલ બાગમાં ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામી પધાર્યા

પર્ષદા વાંદવા ગઇ તે વાવ પાસે ભગવાન પધાર્યા એવું લોકોના કહેવાથી દેડકો ખુશી થયો વાવથી નીકલી ભગવાનને વાંદવા જતા રસ્તામાં શ્રેણીક રાજાના ઘોડાના પગ નીચે છુદાયો. જવાને અશક્ત થયો ત્યારે બાજુએ જઇ હું અપુન્યીયો અભાગીયો વીગેરે શુભ ભાવના ભાવતા ભગવાનને નમસ્કાર કરી બોલ્યો કે પ્રભુ આપ સર્વજ્ઞ છો મને આપનું શરણું છે આપની સાક્ષીથી જાવ જીવ પર્યંત ચારે આહાર ભોગવવાના પચખાણ કરૂ છુ ચાર ગતિ ચોર્યાશી લાખ જીવા ચોનીને ખમાવું છું. મરણ પામી પહેલા દેવલોકમાં દર્દુર વીમાનમાં ચાર પલ્યના આયુષ્યવાળો દેવતા થયો દેવતાનુ આયુષ્ય અને ભવ ક્ષય કરી મહાવીદેહ ક્ષેત્રમાં ધનાઢયને ઘેર જન્મ લઇ બાળભાવ નિવૃત થઇ દીક્ષા લઇ કેવળ જ્ઞાન ઉપજાવી સકલ કર્મ ક્ષય કરી મોક્ષે જશે એ વિસ્તાર પુર્વક છઠ્ઠા અંગ શ્રી જ્ઞાતા સુત્રમાં છે ત્યાંયાથી અને મોક્ષાભીલાષી જીવોએ વીચારવું જોઇયે કે નંદન મણીયારની સમકીત કેમ ગઇ ? સુત્રમાં પાખંડી હીણાચારીઓની સંગથી સમકિત ગઇ મિથ્યાત્વ આવ્યું સંસારી જીવોને દ્રવ્ય શાતા ઉપજાવવાથી જૈન ધર્મ થાય તો સમકીત જાય નહી અને નંદન મણીયાર તીર્યંચ દેડકાની ગતિ પામે નહી જન આજ્ઞા બહારના કામથી ધર્મ પુન્ય થતો નથી એક બીજાને ખાવું, ખવરાવવું, ખાતાને અનુમોદન કરવુ વીગેરે સાતા ઉપજાવવી સંસાર વ્યવહાર છે મોક્ષ માર્ગ નથી. શ્રી સુયગડાંગ

સુત્રના ચોથા અધ્યયન ચોથા ઉદેશામાં ફરમાવ્યું છે કે સાતા દિયા સાતા થાય એમ પરૂપણા કરવાવાલા આર્ય માર્ગથી જુદા, સમાધિ માર્ગથી વિમુખ, જૈન ધર્મની નીંદા કરણહાર, થોડા સુખને માટે ઘણા સુખના હારવાવાળા, અસત્ય પક્ષી, અમોક્ષનું કારણ, અને લોહ વાણીયાની માફક ઘણા ઝુરસી ફરમાવ્યા છે કહ્યું છે કે દાનની પ્રસંસા કરનાર પ્રાણી જીવોનો પ્રાણઘાત ઇચ્છવા વાલા અને ના કહેનાર, અંતરાય દેનાર છે તે માટે સુદ્ધ સાધુ વર્તમાન સમય મૌન રાખે એમ જીનેશ્વરે ફરમાવ્યું છે તેઓનો ઉપદેશ અને આદેશ ૧ જ્ઞાન, ૨ દર્શન, ૩ ચારીત્ર, ૪ તપ મોક્ષમાર્ગ શ્રી ઊત્તરાધ્યયન સુત્રમાં ફરમાવ્યા છે તેમજ કહે અને જીનાજ્ઞા બહાર ધર્મ નહી સમઝે તેનું નામ દ્રઢ સમકિત છે.

ઢાલ

[કામદેવ અરણિક જેવા, શ્રાવક દશે વખાણ
॥શ૦॥

દેવ ડગાયા ડગ્યા નહી, નિશંક રહ્યા દ્રઢ જાણ
॥ભ૦॥ ૨૧॥ દ્રઢ

હાડ મજ્જા રંગી જેહની, રૂચ્યા પ્રવચન સાર
॥ભ૦॥

અરીહંત વચન અંગી કરી, ધન્ય તેનો અવતાર
॥ભ૦॥ ૨૨॥ દ્રઢ

જ્ઞાન, દર્શન, ચરિત્ર, તપ વિના, ધર્મ ન જાણે
લગાર ૫૭૦॥
એમ સાંભલ નરનારીઓ, મનમાં કરજો વીચાર
૫૭૦॥ ૨૩॥ ૬૬

ભાવાર્થ

કામદેવ અને અરણુક વીગેરે દશે શ્રાવક ભગવંત શ્રી મહાવીર સ્વામીના પ્રીય ધર્મી અને દ્રઢ ધર્મી થયા છે તેઓનો અધિકાર શ્રી ઉપાશક દશાં સુત્રમાં છે તેઓને દેવતાઓએ પરીક્ષા કરવા અનેક કષ્ટ આપ્યા ધર્મ છોડાવવા કોશીશ કીધી કોઇને છોકરાનો ઉપસર્ગ દીધો કોઇને સ્ત્રીનો ઉપસર્ગ દીધો પણ નિઃસ્નેહી દ્રઢ ધર્મી શ્રાવક હતા તે ધર્મથી ચલાયમાન થયા નહી અને મોહ અનુકંપા કરી નહી તેઓની પ્રસંસા ભગવાને પોતે કરી છે અને જે બચાવવા ઊભા થયા અને દેવ ગુરૂ સમાન મા ને મારવાવાલાને પકડવા ગયા તેનો પોષો વ્રત નેમ ભાગ્યા એમ શ્રી ઉપાશક દશા સુત્રમાં ફરમાવ્યું છે માટે હે મહાનુભાવો પક્ષપાત છોડી વીચારો કે સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ મોક્ષ માર્ગ શ્રી જીનેશ્વર દેવે ફરમાવ્યો તેજ કહ્યો છે માટે હીનાચારીયોના બહેકાવવાથી સ્વામીજીની નીંદા ન કરો જો પોતાંની ઉન્નતી કરવા ચાહો તો એકવાર સ્વામીજી કૃત ગ્રંથ, ઢાલ, સ્તવન, વાંચો, ભાવાર્થ સમજો, પાંચ આશ્રવદ્વાર અને અઢાર પાપસ્થાન સેવવાવાલાં, સેવરાવવાવાલા સેવે

તેને અનુમોદન કરવાવાલાને ભગવાને એકાંત પાપ ફરમાવ્યો છે. હીંસા કરવામાં કદાપિ ધર્મ નહી જેવું પોતાને કષ્ટ થાય છે તેવું બીજા જીવોને દુઃખ થાય. છે સંસારમાં ભગવાને છ પ્રકારના જીવ ૧ પૃથ્વી ૨ પાણી, ૩ અગ્નિ, ૪ વાયુ, ૫ વનસ્પતિ, ૬ ત્રશ જેમાં પાંચ કાયને મારી ફકત ત્રશ જીવોને સાતા ઉપજાવવામાં ધર્મ કહ્યો નથી કદાચ કોઇ કહે કે હમારા પરિણામ તો શાતા ઉપજાવવાના છે તે સારા છે પણ તેની ભુલ છે અજ્ઞાન છે જ્ઞાની પુરૂષોએ છએ કાયાને મારવામાં મરાવવામાં ભલું જાણવામાં એકાંત પાપ કહ્યું છે પુણ્ય બંધ કહ્યો નથી એવું જ્ઞાન થવું જોઇયે જુવો વીરશાશન તા. ૧લી ડીસેમ્બર ૧૯૩૯ પાનુ ૧૪૩ શ્રી પદ્મવિજય મહારાજ ફરમાવે છે કે

ખાવત પીવત મોક્ષ જે માને
તે સરદાર સહુ જટમાં !

"પઢમાં નાણ તવો દયાં" એટલે પહેલાં જ્ઞાન પછી દયા કહી છે એટલે પહેલા જીવ અજીવ પુન્ય પાપાદિ નવ પદાર્થોનું જાણપણુ જોઇએ જેવા અસંખ્ય પ્રદેશી જીવ ત્રશ કાયમાં છે તેવા અસંખ્ય પ્રદેશી જીવ સ્થાવરમાં છે જેમ કોઇ માનશ કોઇ માનશ ઉપર તલવાર મારી ગળું કાપે તે સમયે કહે છે કે મારા પરિણામ મારવાના નથી ફક્ત તલવારની પરિક્ષા કરવાના છે તો શું તે માનપને મનુષ્ય મારવાનું પાપ લાગશે તેમ કોઇ કહે હમારા પરિણામ એકેંદ્રી જીવોને મારવાના નથી

ફક્ત ત્રસ જીવોને સાતા દેવાના છે તો શું જ્ઞાની પુરૂષ તેને સારૂ સમજશે કદાપિ નહિ. શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે "યહ નાણીણુંસારં જેણ હિન્સહી કીંચીય" જ્ઞાન પામવાનો સાર એજ કે કોઇ પણ જીવની કીંચીત માત્ર હીંસા ન કરે ન કરાવે ન ભલું જાણે ન ધર્મ સમજે જે કામમાં જીન આજ્ઞા હે તે જ કામ કરવામાં કરાવવામાં અને અનુમોદવામાં ધર્મ છે બાકી બધો સંસારી વ્યવહાર છે ધર્મ પુન્ય નહી એજ પરૂપણા સ્વામી શ્રી ભીખનજી છે.

સ્વામી શ્રી ભીખનજી કૃત દોહરા

આજ્ઞા શ્રી અરીહંતની, નીર્વધ દાનમાં જાણ
સાવદ્ય દાનમાં સ્થાપીને, મુરખ માંડી તાણ ॥૧॥
મીશ્ર ધર્મ પરૂપીને, નહીં સુત્રનો ન્યાય
લોકોને નાંખે ફંદમાં, ખોટા હેતુ લગાય ॥૨॥
અવ્રત આશ્રવમાં કહી, શ્રી જીન મુખથી આપ
સેવ્યા સેવરાવ્યા ભલો જાણીયા, ત્રણે કરણાં પાપ ॥૩॥
વ્રત ધર્મ શ્રી જીન કહ્યો, અવ્રત અધર્મ જાણ
મીશ્ર મુલ દીસે નહી, કરે અજ્ઞાની તાણ ॥૪॥

ભાવાર્થ

પ્રીય વાંચનારાઓ જ્ઞાન આંખથી જુવો અરીહંત મહારાજની આજ્ઞા નિર્વધ દાનમાં છે સાવદ્ય દાનની આજ્ઞા નથી અને જ્યાં શ્રી અરીહંતની આજ્ઞા છે ત્યાં ધર્મ છે મુખો લોકો મલતી પરૂપના કરી સાવદ્ય દાન

સ્થાપે છે અને સાવદ્ય દાન લેવા દેવામાં જીન પરૂપીત ધર્મ સમઝી રહ્યા છે કહે છે કે હિંસા થઇ અને આજ્ઞા બહાર કામ કરવાથી પાપ છે અને સાતા ઉપજાવી તે ધર્મ છે એ બંન્ને મળી મીશ્ર થયું એવી તરેહ ઉપદેશ આપી ભોળા લોકોને ભરમાવે છે અનેક દષ્ટાંત આપે છે પણ એ વીચારતા નથી કે લેવાવાલા અવ્રતી છે કે સર્વ વ્રતી છે ! જો અવ્રતી છે તો તેના દાન લીધાથી અવ્રત પુષ્ટ થશે અવ્રત સેવે છે. અવ્રત સેવરાવવાવાલાનો ધર્મ થાય નહી શ્રી જીનરાજ અવ્રત આશ્રવ કહે છે. અવ્રતદ્વાર પાપનો બંધ છે અવ્રત સેવ્યા સેવ્યરાવ્યા ભલો જાણ્યા એકાંત પાપ છે તીર્થંકરોને. વ્રત ધર્મ કહ્યો છે. અવ્રત અધર્મ કહ્યો છે પરંતુ વ્રત અવ્રત બે મળી મીશ્ર કોઇ જગ્યાએ કહ્યું નથી જેને વ્રત અવ્રતનું જ્ઞાન નથી તે મુર્ખ લોકના પક્ષમાં પડી ખોટી તાણ કરી ખોટી જીદ કરે છે જુવો ભગવાને અઢાર પાપ કહ્યા છે. તે થોડા પણ સેવવાવાલા સેવરાવવાવાલા ભલો જાણવાવાલાને ધર્મ નથી.

ઢાલ

જીન ભાખ્યા પાપ અઢાર, સેવ્યાં નહી ધર્મ લગાર
શંકા નહી લાવ જ્યોએ, સાંચા કરી જાણજ્યોએ ॥૧॥
જો થોડો ઘણો કરે પાપ, તેહથી હોય સંતાપ
મીશ્ર નહી જીન કહ્યો એ, સમદ્રષ્ટિ સરધિયો એ ॥૨॥
કેઇ કહે અજ્ઞાની એમ, શ્રાવક પોષાં નાહી કેમ
ભાજન રત્ના તણો એ, નફો અતી ઘણો એ ॥૩॥

તેનો ન જાણે ન્યાય, તેને કેમ લાવી જે ઠાય
વાંધો ઘાલિયોએ, ઝગડો ઝાલિયોએ ॥૪॥
હવે સાંભળો ચતુર સુજાણ, શ્રાવક રતનાંની ખાણ
મતા કરી જાણજ્યો એ, ઉલટી નહી તાણજ્યોએ ॥૫॥

ભાવાર્થ

૧ પ્રાણાતીપાત=જીવહિંસા ૨ મૃષાવાદ=જુઠું બોલવું ૩ અદત્તાદાન=ચોરી કરવી ૪ મૈથુન=કુશીલ સેવવું ૫ પરીગ્રહ=નવજાતનો પરીગ્રહ ૬ ક્રોધ=ક્રોધ કરવો ૭ માન=અભિમાન દર્પ કરવું ૮ માયા=કપટાઇ ધૂર્તતા કરવી ૯ લોભ=ધન વીગેરેની લાલસા ૧૦ રાગ=સ્નેહ મોહ કરવો. ૧૧. દ્વેષ=પારકાનું બુરૂ ચીતવવુ ૧૨ કલહ=લડવું ઝગડવુ ૧૪ અભ્યાખ્યાન=જુઠી વાર્તા કરવી ૧૪ પીસુન=ચાડી ખાવી ૧૫ પર પરિવાદ=પારકા અવગુણ કરવા ૧૬ રતિ રઅતિ=ગમતી ચીજો પર ખુશ થવુ ને અણગમતી પર નારાજ થવું ૧૭ માયા મૃખાવાદ=કપટ સહિ જુઠું બોલવું ૧૮ મિથ્યાદર્શન સલ્ય ખોટી સરધના એ અઢાર પાપ સેવવાથી ઠીર્થીત ધર્મ નહી એ સત્ય જાણવું એમાં જરા શંકા નહી રાખવી આ અઢારે પાપમાંથી થોડા કે બહુ પાપ કરે તો સંતાપદાયક છે થોડો કરે થોડો દુઃખદાયક છે ઘણો કરે તો બહુ દુઃખદાયક છે પણ ઘણો કરે તે પાપ ને થોડો કરે તે ધર્મ થઇ શકતો નથી જીનેશ્વરે ના કહી છે જો થોડુ પાપ કરવાથી વધારે ધર્મ થતો હોય તો થોડુ પાપ કરવું જોઇયે અને પાપ ને ધર્મ બંન્ને મળી મીશ્ર

થાય છે એમ સમ્યગ દ્રષ્ટી શરધે નહી કોઇ અજ્ઞાની
કહે છે કે શ્રાવકને ચાર આહારોથી પોષવુ જોઇયે
કેમકે રત્નની ખાણ છે અથવા ભાજન છે ખવડાવવાથી
બહુ નફો છે શ્રાવક ખાય ને વ્રત પચખાણ કરે તે
તે જમાડવા વાલાને તેનો ભાગ આવે છે માટે શ્રાવકને
જમાડવામાં ધર્મ છે એમ કહે છે પણ શ્રાવકે આહાર
કર્યો તે અવ્રત છે અવ્રત સેવરાવવા વાલાને ધર્મ
નથી એ વીચારતા નથી તે વ્રત કરે તે રત્ન છે અવ્રત
સેવે તેને રત્ન નથી તેની પાશે વ્રત રત્ન છે અવ્રત
રત્ન નથી એ વિચારવુ જોઇયે કહે છે કે

ઢાલ

કોઇ ઝાડ બાગમાં હોય, આંબ ધતુરા હોય
ફળ નહી સારખાએ, કરજો પારખાએ ॥૬॥
આંબાથી મન લ્યાય, સિચે ધંતુરો જાય
આશા મન અતિ ઘણીએ, કેરી લેવા તણીએ ॥૭॥
આંબો ગયો કળમાય, ધંતુરો રહયો દ્રઢાય
આવીને જુવે જયારે એ, આંખે પાણી પરે એ ॥૮॥
એ દ્રષ્ટાંતે જાણુ, શ્રાવક વ્રત આંબ સમાન
અવ્રત અળગી રહીએ, ધંતુરા સમ કહીએ ॥૯॥
સેવરાવે અવ્રત કોય, વ્રત સાસુ જોય
તે ભુલા ભરમમાં એ, હિંસા ધર્મમાં એ ॥૧૦॥
અવ્રતથી બંધે કર્મ, તેમાં નહી નિશ્ચે ધર્મ
ત્રણે કરણ સારખાએ, વિરલા કરે પારખા એ ॥૧૧॥

બાંધા બંધાય કર્મ, ખવડાવ્યા મિશ્ર ધર્મ
એ ગુડ ચલાવિયોએ, મુરખ મંન ભાવિયો એ ॥૧૨॥
મિશ્ર નહી સાક્ષાત, તે કેમ સરધીજે વાત
અકલ નહી મુઢ મેં એ, પડયા રૂઢ મેં એ ॥૧૩॥
પોતે નહી બુદ્ધિ પ્રકાશ, વળી લાગ્યો કુગુરૂ પાશ
નિર્ણય નહી કરે એ, તે ભવસાગર પરે એ ॥૧૪॥

ભાવાર્થ

કોઇ બાગમાં આંબો અને ધંતુરો બે ઝાડ હતા તેના ફળ સરખા નથી મુર્ખ માનવ ધંતુરાના ઝાડને આંબો સમજીને રૂતુ વખતે સીથી કેરી લેવા પાણી પાયા કરે ત્યારે આંબાનુ ઝાડ સુકાઇ ગયુ ધંતુરો પ્રફુલિત થયો ધંતુરા પાશે આવી કેરી જોવા લાગ્યો એક પણ કેરી મળી નહી બહુ ઉદાશ થયો રડવા લાગ્યો આ દાખલાથી બુદ્ધીવાલા સમજી શકે કે શ્રાવકના વ્રત આંબા સમાન છે અવ્રત ધંતુરા જેવી છે વ્રતની આશાએ અવ્રત સેવરાવનાર ને વ્રત જેવી કેરી નહી મલે અવ્રત રૂપ ધંતુરો જે ખાવાથી જીવ કાયા જુદા થાય તે ઝેરી ફળ મળે અવ્રત સેવે સેવરાવે અનુમોદે તેને અશુભ ફળ કર્મનો બંધ થાય શ્રાવકને ત્યાગ તે વ્રત છે જે સાવધકામના ત્યાગ છે તે વ્રત બાકીની અવ્રત છે પરંતુ બંન્ને મિશ્ર થતા નથી અવ્રતની સેવના તે પેહલો કરણ સેવરાવવું તે બીજું કરણને સેવ-નાનુ અનુમોદન એ ત્રીજુ કરણ છે જે કામમાં પહેલા

કરણથી પાપ કર્મ લાગે છે તો બીજા કરણથી પાપ કર્મ લાગે છે ત્રીજે કરણ પાપ કર્મ લાગે છે ધર્મ નથી ખાવાવાલાને પાપ તો ખવરાવવાવાલાને પાપ અનુમોદન કરવાવાલાને પાપ છે ધર્મ નથી ખવરાવવાવાલાને ધર્મ છે એવી ખોટી પરૂપણા કરવી મુર્ખા અને ધર્મના અજાણ લોકોને સારી લાગે છે તે નિબુદ્ધિઓને પોતાને અકકલ નહી અને કુગુરૂ માન મોટાઈમાં બહેકાવી મિથ્યાત્વ શ્રદ્ધાની જાલમાં ફસાવી ભ્રમ ભ્રમણ રૂપી કુવામાં નાંખે છે

ઢાલ

સાધૂ સંગતિ પાય, સાંભળો એક ચિત્ત લગાય
પક્ષપાત પરીહરેએ, તો ખબર જલદી પડે એ ॥૧૫॥
આનંદ આદિ દેજાણ, શ્રાવક દશે વખાણ
તે પડિમા આદરીએ, ચરચા પાધરીએ ॥૧૬॥
જે જે કીધા ત્યાગ, લાવી મન વેરાગ
તે કરણી નીરમલીએ, કરીને પુરી રલીએ ॥૧૭॥
બાકી રહ્યો આગાર, અવ્રતમાં લાવ્યો આહાર
પોતાની જાતમે એ, સમઝો એ વાતમે એ ॥૧૮॥
અવ્રતમાં આપે દાતાર, તે કેમ ઉતરે ભવપાર
માર્ગ નહિ મોક્ષનોએ, વ્યવહાર આ લોકનોએ ॥૧૯॥
આપનાર અન્ન શુદ્ધ થાય, પાત્ર અવ્રતમાં લાય
તે કેમ તારસે એ, કેમ પાર ઉતારશે એ ॥૨૦॥
ઉપાશક ઉવાઈઅંગ, વલિ સુયગડા અંગ
સુત્રથી ઉદ્ધરીએ, અવ્રત જુદી કરીએ ॥૨૧॥

જુને ગુઢ મિથ્યાત્વ, તેને કેમ બેશે એ વાત
કર્મ ઘણુ સહીએ, સમજ પડે નહીએ ॥૨૨॥

ભાવાર્થ

નિર્લોભી નિગ્રંથ સાધુઓની સંગત કરી દાનનો અધીકાર પક્ષપાત છોડી સાંભળો ત્યારે સુપાત્ર અને કુપાત્ર દાનના ફળ સમજાશે જુવો આનંદ વીગેરે દશ શ્રાવકોએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે ત્યાગ એ ધર્મ છે આગાર એ અધર્મ છે સાધુ માફક ગોચરી કરી આહાર પાણી પોતાની જાતમાંથી લાવી ભોગવતા તે અવ્રતમાં છે વૈરાગ ભાવથી તેનો ત્યાગ કરતા એ સંવર વ્રત છે દાતાર તેને અવ્રત સેવરાવતા હતા તેને વ્રત સેવરાવવાનો લાભ થાય નહી અને અવ્રત સેવરાવવાથી સંસાર સમુદ્રથી પાર ઉતરે નહી ઉપાસગ ઊવાઈ દશા સુત્ર અને સુયગડાંગ સુત્રમાં વ્રત અવ્રતનો ખુલાશો કહ્યો છે પણ ભારી કર્મી જીવ તે વાંચી સાંભળીને પણ સમજતા નથી.

ઢાલ

સુત્રની દે શાખ, શ્રી વીર ગયો છે ભાખ
સાંભળી નીર્ણય કરેએ, ભવ સાગર તરેએ ॥૨૩॥
આપી સુપાત્ર દાન, ન કરે મન અભિમાન
તે સંસાર ઓછો કરે એ, શિવ રમણી વરેએ ॥૨૪॥
જે દાનથી તર્યા અનંત, તે ભાખ ગયા ભગવંત
તે દાન ન જાણીયોએ, ન્યાય ન છાણિયોએ ॥૨૫॥
સાધુ સુપાત્ર હોય. દાતા સુજતો જોય
આહાર સુધ્ધા દીયોએ, તે લાભ મોટો લિયોએ ॥૨૬॥

સાધુ સુપાત્ર સોય, દાતા સુજતો હોય
આહાર સુદ્ધ નહીએ, વહોરાયા નફો નહીએ ॥૨૭॥
કોઇ મળે મોટા અણુગાર, દાતા અશુદ્ધ વિચાર
અસણાદિક શુદ્ધ સહીએ, વહોરાયાં નફો નહીએ ॥૨૮॥
મલે કુપાત્ર કોય, દાતા અંન શુદ્ધ હોય
પતિલાભ્યાં તરે નહીએ, સુત્રમાં એમ કહ્યું એ ॥૨૯॥
લાવો મન વિવેક, ત્રણેમાં શુદ્ધ નહી એક
પતિલાભ્યાં ધર્મ નહીએ, શ્રીજીન મુખથી કહીએ ॥૩૦॥
દાતા અન પાત્ર વિચાર, ત્રણે અશુદ્ધ નિહાર
તો ધર્મ ન કહે જતીએ, જુઠુ જાણો મતિએ ॥૩૧॥

ભાવાર્થ

જીન ભાષીત આગમોમાં ઠામ ઠામ શ્રી વીર પ્રભુએ ફરમાવ્યું છે કે સુપાત્રને નીંદુષણ દાન આપવું એ શિવ માર્ગ છે. બાકી લોકિક દાન આપવું મુક્તિમાર્ગ નથી. લજ્યાદાન, ભયદાન, વગેરે દશ પ્રકારના દાનનો અધિકાર શ્રીઠાણાંગ સુત્રના દશમાં ઠાણાંગમાં છે તેમાં અભયદાન, સુપાત્રદાન, જ્ઞાનદાન એ ત્રણે ધર્મદાનના ભેદ સંસાર સમુદ્રથી તરવાના ઉપાય છે એકેંન્દ્રી મારી પંચેન્દ્રી પોષવામાં કદાપી ધર્મ નહી છ કાયાની વીરાધના કરે તે સુપાત્ર નહી જીવ હીંસા કરે જુઠુ બોલે, ચોરી કરે, મૈથુન સેવે, પરીગ્રહ રાખે તે સુપાત્ર નહી, સુપાત્ર તો તે છે જે એકેંદ્રી આદી છ કાયાને ન મારે જુઠુ ન બોલે ચોરી કરે નહી મૈથુન સેવે નહી પરીગ્રહ રાખે નહી પાંચે આશ્રવ ત્રણ કરણ

જોગથી મન વચન કાયાથી સેવે નહી સેવરાવે,
। સેવે તેને અનુમોદે નહી તે સુપાત્ર તેને નિર્દોષ
ચિત્ત દાન આપવામાં ધર્મ છે જૈન શાસ્ત્રોમાં એવોજ
ધિકાર છે એવાજ દાનમાં ધર્મ છે સુપાત્ર દાન
ાપી અભિમાન કરવો નહિ તે સંસાર ઘટાડે છે શ્રી.
પાક સુત્રમાં સુબાહુ કુમાર આદિ દશ જણાએ શુદ્ધ
ાધુ નિર્ગ્રંથ નિર્લોભી મહાત્માઓને દાન આપી સંસાર
ટાડયો મહાપુન્યો પાર્જન કીધુ છે સુપાત્ર દાન
આપી અનંતાજીવ સંસાર સમુદ્ર તર્યા છે પાત્ર શુદ્ધ
ાધુ મુનિરાજ, દાતાર આપનાર શુદ્ધ નિર્દુષણ દેવા-
વાલા અને વિત એટલે અશણાદિક ચાર અહાર શુદ્ધ
સાધુને નિમિત્ત કરેલુ નહી સચિત્તા દિકનો સંગ નહી
એમ ત્રણે શુદ્ધ જોગ મળવાથી લાભ થાય છે
ત્રણેમાંથી એક અશુદ્ધ હોય તો કઇ ફાયદો
નહી ન્યાયાશ્રયી જ્ઞાનદ્રષ્ટિથી જુવો સમદષ્ટિ જીન
આજ્ઞા બહાર ધર્મ સમજે નહી જીન આજ્ઞા બહાર
નાદાનમાં ધર્મ સમજે નહી.

મહાનુભાવો ક્રોધાદિચાર કષાય રહીત પક્ષપાત રહીત
જુવો કે હિંસાદિ પાંચ આશ્રવદ્વારસેવાવાલાસેવરાવવાવાલા
અને સેવતા ભલો જાણવાવાલામાં સાર જાણવામાં શ્રી
જીનપ્રણીત ધર્મ બીલકુલ નથી હીણાચારી અને નિંદ-
કોના કહ્યાથી શુદ્ધ સંજમ પાલવાવાલા સાધુ સાધવીની
નીંદાકરો નહી બધા જીવોથી મૈત્રી ભાવ રાખો એ જ
પરમ ધર્મ છે. ક્રોધ કરવો, લડવું, ઝગડવુ, ખોટા આળ

મુકવા, અને ધર્માત્માઓથી દ્વેષ વીગેરે કામોથી મહાપાપ કર્મ બંધાયે છે ક્ષમા શીલ સંતોષ કરવો ધર્મ છે આપનાથી વ્રત ન બને તો પાલવાવાલો ઉપર દ્વેષ રાખે તેને ભગવાને શ્રી આચારંગ સુત્રમાં બમણા મુર્ખ ફરમાવ્યા છે. માટે સંસાર સમુદ્રથી તરવુ હોય તો અનાદિકાલથી જીવ આઠ કર્મ થીલિપ્ત છે તેનાથી જુદા થઇ સ્વસત્તા પ્રગટ કરવી અદેખાઇ અને દ્વેષ છે.ડી એકવાર સ્વામી શ્રી ભીખાનજી કૃત ગ્રંથ વાંચો શ્રી વીરપ્રભુ ને સર્વજ્ઞ માનો છો તેઓના વચન પર આસ્થા છે તો તેઓના વચન અંગ ઉપંગ સુત્ર છે તે શુદ્ધ સાધુઓ પાસે સાંભળો, ટીકાકારો, ચુર્ણીકારો ટબ્બાકારોએ જો અર્થ સુત્રથી મલતા કહ્યા છે તે સત્ય સમજો પરંતુ કોઇ જગ્યા સુત્રથી વીપરીત અર્થ કર્યો છે તે સત્ય સમજી હીણાચારની પુષ્ટી કરો નહીં જન ધર્મ જીન આજ્ઞામાં છે જ્યાં જીન આજ્ઞા નથી ત્યાં અધર્મ છે તે અધર્મના કામથી એકાંત પાપનો બંધ છે સુત્રમાં ઠામ ઠામ વ્રત ધર્મ તેના બે પ્રકાર ૧ શ્રમણ ધર્મ ૨ શ્રાવક ધર્મ સાધુ ધર્મ પાંચ મહાવ્રત શ્રાવક ધર્મ બાર વ્રત છે પણ શ્રાવક ધર્મ વ્રત અવ્રત બંન્ને છે એમ કેઇ જગ્યાએ કહ્યું નથી જેવો શ્રાવક ધર્મ બાર વ્રત રૂપ જીનેશ્વરે ફરમાવ્યો તેવોજ શ્રાવક ધર્મ શ્રી ભિક્ષુ સ્વામીએ ઓળખાવ્યો છે, માટે બાર વ્રત આરાધો અને સાધુ ધર્મ આરાધવા ઇચ્છા રાખો માત્ર હીંસામાં ધર્મ સમજવાથી શ્રાવક માત્ર કહેવાવાથી શ્રાવકનું પાંચમુ

ગુણસ્થાન મળે નહી. લી. આપનો હિતેચ્છુ ને ગુણવાનોનો દાશ શ્રાવક જવેરી ગુલાબચંદ લુણિયા જેપુર.

શ્રાવકના બાર વ્રત

દોહરા

પાંચ અણુવ્રત પરવર્યા, ત્રણ ગુણવ્રત સાર
શીક્ષાત ચારે, તેહનો કરો વીચાર ॥૧॥
પહેલા મેં હીંસા તજે બીજે જુઠ પરીહાર
ત્રીજે અદત્ત ચોથે મૈથુન, પાંચમે તજે ધનસાર ॥૨॥
પહીલો ગુણવ્રત દીક્ષાતણું, બીજે ભોગ પચખાણ
ત્રીજે અનરથ પરીહરે, એ ત્રણ ગુણવ્રત જાણ ॥૩॥
સામાયક પહેલો શીખા, બીજો સંવરજાણ
ત્રીજો પોષધ કહીયે, ચોથો સાધુને દાન ॥૪॥
આ બાર વ્રત તણો, કહીએ છે વીસ્તાર
ભાવ ધરી ભવીયણ સુણો, મનમે; લાવી વીચાર ॥૫॥

પહેલું વ્રત

ભાવાર્થ

શ્રાવકના બાર વ્રત છે જેમાં પાંચ અણુવ્રત ત્રણ ગુણવ્રત ને ચાર શિખાવ્રત છે પાંચ અણુવ્રત એટલે સુક્ષ્મ થોડા વ્રત છે જે જે ભાગે ત્યાગ કરે તે આગાર સહિત છે તે માટે અણુવ્રત એટલે દેશવ્રત શ્રાવકને અને સર્વવ્રત સાધુને પાંચ મહાવ્રત મન, વચન કાયા ત્રણ જોગથી કરવું કરાવવું અને અનુમોદવા ત્રણ કરણ છે તેના ઓગણપચાશ ભાંગા થાય છે જે જે ભાગે

ત્યાગ શ્રાવક કરે તે દેશ વ્રત છે આગાર રાખે તે અવ્રત છે અણુ કહેતા છોટા વ્રત છે તે પાંચ પ્રકારે ૧ અહીંસા, ૨ સત્ય, ૩ અદત્ત ગ્રહણ નિવર્તન ૪ બ્રહ્મચર્ય ૫ પરિગ્રહ આ પાંચ અણુવ્રત છે,

૧ દિશિમર્યાદા ૨ ભોગ ઉપભોગ પરિહાર ૩ અનર્થ દંડ નિવૃત્તી એ ત્રણ પાંચ અણુવ્રતને ગુણદાયક હોવાથી ગુણવ્રત છે.

૧ સામાયક ૨ કાલની મર્યાદા સહિત પાંચ આશ્રવનો ત્યાગ તે સંવર ૩ પૌષધ–અહોરાત્રિ પ્રમાણ પાંચ આશ્રવના ત્યાગ ૪ અતિથી સંવિભાગ વ્રત તે શુધ સાધુ નિગ્રંથને શુદ્ધ દાન ચૌદ પ્રકારનું આપવું તે શીખાવ્રત છે આ ચાર શીખાવ્રત સર્વ મળી બાર વ્રતનો વિસ્તાર અક્કલવાલા વિચારે.

ઢાલ

જીન ભાખ્યા પાપ અઢાર એ રાગ
શ્રાવકના વ્રત બાર, પાલે નીર અતીચાર
તેહ દુર્ગતી નહીં પડેએ, ભવસાગર તરેએ ॥૧॥

ભાવાર્થ

ઉપરના શ્રાવક બાર વ્રત અતી આર રહીત પાલવાવાલા દુર્ગતિમાં જતા નથી અને સંસાર સમુદ્ર તરે છે ॥૧॥

પહીલોં વ્રત એમ જાણુ, તેમાંહીંસાના પચખાણુ
હીંસા ત્રશ તણીએ, બીજે થાવર ભણીએ ॥૨॥

ભાવાર્થ

શ્રાવકનું પહેલું વ્રત હિંસા કરવાના ત્યાગ કરે તે હિંસા બે પ્રકારની ૧ ત્રસની ૨ થાવરની, ત્રશની હિંસા ચાર પ્રકારની ૧ બેઇંદ્રીની ૨ તેરીદ્રીની ૪ ચૌઇંદ્રીની ૪ પાંચ ઇંદ્રી જીવોને ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી નાશ કરવો અને સ્થાવર હિંસા પાંચ પ્રકારની ૧ પૃથ્વી ૨ પાણી ૩ અગ્નિ ૪ વાયુ ૫ વનસ્પતિ પાંચ પ્રકારના જીવોનો ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી પ્રાણનાશ કરવો એ બંન્ને પ્રકારની હિંસાના શ્રાવક જેટલા જેટલા ત્યાગે તે પેહલું વ્રત છે॥૨॥

ઢાલ

વસતા ગૃહસ્થાવાશ, હીંસા થાય તાસ
આરંભ વીન કરે એ, પેટ કેમ ભરે એ ॥૩॥

ભાવાર્થ

ત્યારે ગૃહસ્થે કહ્યું કે હું ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહેતા હિંસા આરંભ વિના પેટ કેમ ભરીયે માટે ॥૩॥

ઢાલ

કરૂ ત્રશ તણા પચખાણુ, સ્થાવરને પરિમાણુ
ભેદ ત્રશ તણા એ; જ્ઞાની કહ્યા ઘણા એ ॥૪॥

ભાવાર્થ

ત્રશ જીવોને મારવાના ત્યાગ અને સ્થાવરનો પ્રમા
ઉપરાંત મારવાના ત્યાગ કરૂ પરંતુ હે ગુરૂજી ત્ર
હિંસાના અનેક ભેદ જ્ઞાની મહારાજે ફરમાવ્યા છે ૧
અપરાધીને ૨ નીરઅપરાધી ॥૪॥

ઢાલ

કોઇ મને ઘાલે ઘાત, મારો અપરાધી સાક્ષાત
ખમતા દોહીલોએ, નહી મન સોહીલોએ ॥૫॥
ખાતર દે ને લેજાય, અથવા લુટે આય
ખુન કરે જયારે એ, પચખાણ નહી ત્યારે એ ॥૬॥

ભાવાર્થ

સર્વથા ત્રસહિંસાના ત્યાગ મારાથી થઇ શકે નહી
કેમકે કોઇ જીવ મને મારે અથવા મારો અપરાધ કરે
સો મારાથી ખમાય નહીં ક્ષમા કરવી સહજ નથી ॥૫॥
મારૂ ધન ચોર મકાનને ખાતર પાડી લઇ જાય
અથવા લુટી જાય અથવા ખુન કરે તો તેને મારવાના
મને ત્યાગ નહી કારણ કે એવી દ્રઢતા નહી ॥૬॥

ઢાલ

વિન અપરાધી હોય, તેની હિંસા હોય
મારે જાણુતાંએ, વળી અજાણુતાં એ ॥૭॥

ભાવાર્થ

નિર અપરાધી જીવની હિંસા બે પ્રકારે. એક જાણતા બીજી અજાણતાં કદાચ અજાણતાં આગાર રાખી ત્રસ હિંસાના ત્યાગ કરૂ તો પણ નિર્વાહ થવો કઠણ છે ॥૭॥

ઢાલ

મારે અનાજ જોખવાનું કામ, ગાડી ચઢી જાવું ગામ
ખેતી હળ ખેડુએ. સુડ નિનાણ કરૂએ ॥૮॥
ત્યાં બહુ જીવ હણાય, કેમ પાલુ સુનિશય
નહી સઝે ઇસોએ, ગ્રહસ્થવાસે વસ્યોએ ॥૯॥
આકુટીની વીધીએ સ્વામ, જીવ મારવાનો કામ
વ્રત છે જાણતાંઓ નહી અજાણતાં એ ॥૧૦॥

ભાવાર્થ

મારે અનાજ જોખવાનુ કામ તેમાં એયળ ભુંડ વીગેરે ગણા ત્રસ જીવોની હિંસા થાય અથવા ગાડી ગાડા વીગેરેમાં બેસી ગામ જાવુ તેમાં ઘણી જીવ હિંસા થાય અને ખેતીના વખતે હળ ચલાવતા અથવા સુડનીનાણી અર્થાત ધાન્ય સિવાય ઘાસ વીગેરે ખોદતા કીડા વીગેરે ત્રસ જીવોની હીંસા થાય ॥૮॥ માટે અજાણ હિંસાના ત્યાગ કરતો નથી કેમકે ગૃહસ્થાવાસમાં વસ્યો છું ॥૯॥ મારવાની બુદ્ધિએ કરી નીર અપરાધી ત્રસ જીવોને મારવાના જાણપણે પચખાણ કરૂ છું. ॥૧૦॥

ઢાલ

મારે એવડી ઇરીયા નાહીં, ચાલુ અંધારા માંડી
વસ્તુ જોવું પુજું નહીએ, લેવું મુકું સહીએ ॥૧૧॥

ભાવાર્થ

મારે ઇરીયા સુમતી પુરતી નથી હું અંધારામાં ચાલુ વસ્તુ લેતાં મુકતા જોવું પુજું નહી તેના શોગંદ નહી ॥૧૧॥

ઢાલ

થાપ લાઠીના નેમ, મારાથી ચાલે કેમ
ચોપદ હાંકણાએ, બે પગા હટકણાએ ॥૧૨॥
એમ કરતાં જીવ મરાય, જીવ કાયા જુદા થાય
હણવા બુદ્ધિ નહી કરીએ, વિણ બુધ્ધે મરીએ ॥૧૩॥

ભાવાર્થ

થાપડ લાંકડી મારવાના પચખાણ મારાથી નીભે નહી કારણ કે ચાર પગા જાનવરો હાંકવા બે પગવાલા દાસ દાસી, પુત્ર પુત્રાદિ કુટુંબને શિક્ષાનું કામ પડે તેને મારવા પીટવામાં હિંસા થઇ જાય તેથી નીભી શકે નહી ॥૧૨॥ ॥૧૩॥

હણવાને બુદ્ધે હોય, જીવ ન મારૂ કોય
સર્વ ઉપયોગ કરીએ, એવી વીગત ધરીએ ॥૧૪॥
હીંસાના પચ્ચખાણ, મેં દીધા પરીમાણ
જાવ જીવ કરીએ, કરણજોગ કરીએ ॥૧૫॥

ધન્ય જે લે વેરાગ, જેને સર્વ હીંસાના ત્યાગ '
થાવર તણી એ, અનુકમ્પા ઘણીએ ॥૧૬॥
હુ ગ્રહસ્થ છુ મુનીરાજ, મારે આરંભથી કાજ
અવ્રત બહુ ઘણીએ, ત્રશ થાવર તણીએ ॥૧૭॥
ધન ધન સાધુ મુનીરાય, તે સુમતે સુમતા થાય
જીવે જહાં ભણીએ, નહી ચુકે અણીએ ॥૧૮॥
ધીગ ધીગ ગ્રહસ્થાવાસ, મારે મોટો પડીયો પાશ
હીંસા થાય ઘણીએ, તેહ નહી હીત ઓભણીએ ॥૧૯॥
જ્ઞાનાદી અંકુસ લ્યાય, મનમેં આણી હાય
હીંસા ટાલસ્યુંએ, દયા પાલસ્યુએ ॥૨૦॥
ધન ધન સાધુ શુર, જેને લકરા કીધા દુર
એવી રીતે મારા પ્રતેએ, ખાતો નહી ખતેએ ॥૨૧॥

ભાવાર્થ

મારવાની બુદ્ધિ એકરી નિર અપરાધી ત્રસજીવ સ ઉપયોગે જાવજીવ જીવ મારૂ નહી તે ત્રણકરણ ત્રણ જેગથી તેના ઉગણપચાસ ભાગા થાય છે તેમાં જે જે ભાંગે ત્યાગ કીધા તે પહેલુ અણુવ્રત છે ત્યાગ નથી તે અવ્રત આશ્રમ છે છે ॥૧૪॥ ॥૧૫॥

ધન્ય છે જે આદમી ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી વૈરાગ્ય લાવી દીક્ષા લે છે ત્રશ થાવર જીવોની દયા પાળે છે કોઈપણ જીવની વીરાધના કરતો નથી તે મહા રૂષિયોનો જન્મ સફળ છે ॥૧૬॥

હુ ગ્રહસ્થા વાસમાં હે મુનીરાજ, વસુ છુ, મારે ઊઠતા બેસતા સુતા, ખાતાપીતા આરંભથી જ કામ છે. ત્રશથાવરની અત્રત ઘણી છે. ॥૧૭॥

ધન્ય છે સાધુ મુનિરાજ તે પાંચ સુમતિ ગુપ્તિ પાંચ મહાવ્રત જીવે ત્યાંસુધી પાલે છે જરાપણ ચુકતા નથી, તેઓયે ને ધન્ય છે. ॥૧૮॥

ગૃહસ્થાવાસને ધીક્કાર છે અનિત્ય ગૃહસ્થા વાશમાં વસી રહયો છુ સ્વાર્થીના નાપોષણ સ્વકુટુંબીયો માટે ત્રશ સ્થાવર જીવોની હિંસા કરવી પડે છે તે મને દુઃખદાયક છે, ॥૧૯॥

જ્ઞાનાદિક અંકુશથી મન રૂપી હાથી ને ઠેકાણે લાવી જે દહાડે સર્વથા પ્રકારે હિંસા ટાળીશ તે દીવસ ધન્ય છે હાલ ફકત સ્થાવર અને ત્રશ જીવોની હિંસા મર્યાદ ઉપરાંત ટાળી દયા પાલસ્યુ તે મારે દેશવ્રત છે આગાર રાખ્યો તે અત્રતા આશ્રવ છે જહાં તક બને ત્યાં સુધી દયા પાલીશું ॥૨૦॥

સાધુ મહાત્મા શુરવીર પુરૂષો મોહ પ્રવૃતિ તોડી સર્વપ્રકારની હીંસા છોડી છે તેમ મારાથી થઈ શકતુ નથી ॥૨૧॥

દોહરો

બીજે વ્રત શ્રાવક તણો, કરે જુઠ પરીમાણ
ત્યાગે મોટો જાણને પલે જીનવર આ— ॥૧॥

જુઠા બોલા માનવી, નહી જેની પરતીત
મનુષ્ય જન્મારો હારીને, નરકમાં થાય ફજીત ॥૨॥

ભાવાર્થ

અસત્ય જુઠુ બોલવાના મર્યાદ ઉપરાંત ખોટું જાણી ત્યાગ કરે તે શ્રાવકનું બીજુ વ્રત છે આગાર રાખે રખાવે ભલો જાણે જુઠુ બોલે બોલાવે બોલતાને સારૂ સમજે તે અવ્રત આશ્રવ છે તેનાથી પાપ કર્મનો બંધ પડે છે માટે અસત્ય બોલવુ મહા ખરાબ અને નીચ કામ છે એમ સમજી શ્રીજીનેશ્વરની આજ્ઞા માફક સત્ય વચન બોલે ॥૧॥

જુઠુ બોલનાર માનસ કદાચ સાચુ બોલે તો પણ કોઇ તેનો ભરોશો કરે નહી મનુષ્ય જન્મ ગુમાવી નરકના દુઃખ સહન કરે છે ॥૨॥ માટે સદગુરૂ કહે છે કે.

ઢાલ

જુઠ તણા પચખાણ, નાનો મોટા જાણ
પચખે મોટકાએ, કોઈ એક છોટકાએ ॥૧॥
છોટી ન બોલુ કેમ, મારે ગ્રહસ્થા વાસથી પ્રેમ
વેપાર સોદા કરૂ એ, મનમાં લોભ ધરૂએ ॥૨॥
મોટા પાંચ પ્રકાર, તેહના કરૂ પરીહાર
વ્રત કરૂ એવો એ, મારાથી નીભે તેવોએ ॥૩॥
કન્યાલી ગોવાલી જાણ, ત્રીજી ભુમી પીછાણ
થાપણ મોસો કરીએ, ખોટી સાખ ભરીએ ॥૪॥

કન્યાના ભેદ અપાર, કરવા સાગંદ વીચાર
વરશમાં છોટકીએ તેને કહીએ, મોટકીએ ॥૫॥
ઘેલી મુગી હોય, વળી આંખ ન બે હોય
કાણી સામણીએ, આંખે ચીપડીએ ॥૬॥
કોળી કોડાલી નાર, કાને ન સાંભળે લગાર
હુઠી પાંગલીએ, બોલે બોબડીએ ॥૭॥
રોગ ઘણા શરીરમાય, જીવવાની આશા નહી કાંય
બોલા જવરો, તેજ રોગે, આવે એકાંતરોએ ॥૮॥

ભાવાર્થ

જુઠું બે પ્રકારે છે નાનું ર મોટુ જે બોલવાથી રાજય દંડે લોક ભાંડે તે બંન્ને બોલવાના ત્યાગ કરે છે મોટા જુઠ બોલવાના ત્યાગ કરે ॥૧॥

ગ્રહસ્થ કહે નાનુ જુઠ વેપારમાં લોભ છે માટે બોલવું પડે છે તેનો ત્યાગ કરી શકુ નહી ॥૨॥ મોટા જુઠના પાંચ પ્રકાર છે તેના મારાથી નિભે તેવા ત્યાગ કરૂ છું. ॥૩॥

૧કન્યાલી=કન્યા માટે ૨ ગોવાલી-ગાય ભેશ દુધવાળા જાનવર માટે ૩ ભુમિ-જમીન મકાનની પેદાશ માટે ૪ થાપણમોસો-અનામત ચીજ ખાઇ જવી ૫ ખોટી. શાક્ષી-જુઠી સાક્ષી ॥૪॥

પાચ પ્રકારના જુઠ કહ્યા છે કન્યા નાની ઉમરની હોય મોટી ઉમરની, કહે ઘેલી, મુગી, આધલી, કાણી

આંજરી, આંખચીપણી, કાલી, કોડવાલી, બહેરી, ઠુંઠી, પાગલી બોબડી, મહારોગીલી, ત્રીજતરા, એકાંતરો, બે આંતરો તેજરો તાવ આવતો હોય ક્ષય, રકતપિત, કોઢ દુર્ગંધવાલો કુબરી. ઠીંગણી, બાંરી, વાકીનેત્રવાળી, વામની, આંખ બીયામણી, નીચ વંશની, જેની જાત જાણતા હોય નહી જેની કોઇ શાખ પુરે નહિ તેવી હોય ન હોય તેવી કન્યાઓને સારી ગાઠી કહેવી વીગેરે અસત્ય બોલવુ નહી જેવી હોય તેવુ બોલવુ કાર્ય વશ જુઠુ બોલવુ પડે ત્યાં ત્યાગ કરવાવાલા કદાપિ જુઠુ બોલતા નથી. ।।૫થી ૧૩।।

ઢાલ

વળી રોગ છે એન, જીવન પામે ચેન
રકતપીત તણોએ, દુર્ગંધ અતી ઘણી એ ।।૯।।
કુબડી ખુંધી હોય, બારી વાકી જોય
છોટી બાફણીએ, આંખ ભાંમણીએ ।।૧૦।।
હીણ વંશની હોય, તેની જાત ન જાણે કોય
આ તો જાય જ્યાંએ, શાખ ન ભરે ત્યાંએ ।।૧૧।।
રૂપ રોગને ખોડ, વળી વરસ હે તોડ
અછતો નહી ભાખણોએ, હોય તેમ દાખણોએ ।।૧૨।।
આ બોલનો ઘામ, આવી પડે કોય કામ
ઘર મંડાય જ્યાંએ, જુઠ ન બોલુ ત્યાંએ ।।૧૩।।

મશ્કરી ઠઠ્ઠા કાજ, મારે પચખાણ નહી મુનીરાજ
પાલતા દોહીલો એ, નહી મને સોહીલોએ ॥૧૪॥
ઇત્યાદીક પરીમાણ, એ દીધા પચખાણ
એમજ પુરૂષ તણીએ, કન્યા પણ શાખણીએ ॥૧૫॥
એમજ ગોવાળી જાણ, દુધ તણો પરમાણ
વૈત ન ઉચ્ચારણોએ, હોય તેમ દાખણોએ ૧૬॥
ભોમાલી ઘરને હાટ, બોલે વધને ઘાટ
જમીન વાવવા તણીએ, ઇત્યાદીક ઘણીએ ॥૧૭॥
કોઈ ધન સોપે આય, હું રાખુ ઘરમાંય
આવીને માંગે જ્યારે એ, ના નહી કહુ ત્યારે એ ॥૧૮॥
માંગે ધણી જો આય, બાપ, ભાઈ ને માય
પેલો આવી અડે એ, રાજ રોકે જરેએ ॥૧૯॥
ત્યારે જુઠ બોલવાનો નેમ, રાખુ વ્રતથી પ્રેમ
ચોખ્ખો પાલશુંએ, દોષ ટાલશુએ ॥૨૦॥
માંગે બીજો આય, તો નટ જાવુ મુનીરાય
સુશ નહી કર્યો એ, લોભે ચીત દીયોએ ॥૨૧॥
શાખ ભરાવે મોય, જુઠ ન બોલે કોય
તે પણ મોટકીએ, નહી છોટકીએ ॥૨૨॥
જો હું બોલુ વાય, ઘર પેલાનો જાય
ભાષા ટાલવીએ, પછી બોલાવીએ ॥૨૩॥
કરે જુઠાનો ભેદ, ત્યાગે લાવી ઉમેદ
મનોરથ ત્યારે ફળેએ, જુઠું નાનુ ટળેએ ॥૨૪॥

કરણ જોગ ધારી એમ, કરે જુઠનો નેમ,
વ્રત કરે એવોએ, પોતે નીલે જેવોએ ॥૨૫॥

ઠઠ્ઠા મશ્કરી કરતા જુઠુ બોલવાના સોગંદ નહી તેનાક પ્રમાણુ પ્રમાણે સોગંદ કર્યા છે તેવા પુરૂષ માટે પણ સમઝવા ॥૧૪॥૧૫॥

એમજ ગાય ભેંસ દુધ માટે અનેક તરાહનુ જુઠુ દુધ ઓછુ વત્તુ ન કહેવુ જેવુ હોય તેવુ કહેવુ ॥૧૬॥

ભુમ્માલીક એટલેજમીન માટે જુઠુ મકાન, દુકાન, વગેરે માટે અસત્ય બોલે છે એતી જમીન વાવવાની અનેક તરાહનુ જુઠુ બોલાય છે તેના મર્યાદ ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે શ્રાવક ધર્મ છે ॥૧૭॥

કોઇ વીશ્વાસ કરી ધન સોપે જરૂરીયાત હોય તે માગે ત્યારે ના કહેવી રાજ્ય રોકે સજા કરે તેવું જુઠુ બોલવુ નહી વ્રતપ્રેમથી પાલે ચોખ્ખુ પાલસ્યુ દોષ ટાલસ્યુ ॥૧૮થી૨૧॥

મારી સાક્ષી કોઇ પુરાવે ત્યારે મોટુ જુઠુ બોલુ નહી, નાનાનો આગાર રાખ્યો તે પચખ્ખાણ નહીં ॥૨૨॥

જ્યાં હું બોલુ ને ત્યાં બીજાનું ઘર જાય તે ભાષા છોડી પછી બોલવું ॥૨૩॥

શ્રાવક જેટલા પ્રકારના જુઠ છે તે સમજી ઉમેદથી બને તેટલા ત્યાગે, નાની જુઠ ઠઠ્ઠા મશ્કરીના બને તેટલા ત્યાગ કરે મનમાં હમેશ સમજે કે જ્યારે સર્વથા જુઠુ બોલવાના ત્યાગ કરીશ તે દહાડો ધન્ય છે કરણ

જોગ સમજી બને તેટલાં જુઠુ બોલવાના પચખાણુ શ્રાવક કરે તે બીજુ વ્રત છે બાકી આગાર છે તે અવ્રત આશ્રય છે તેનાથી પાપ લાગે છે,

દોહરો

ત્રીજે વ્રત શ્રાવક તણો, કરે અદત્તના ત્યાગ
મનમાં સમતા લાવીને, ચઢતા ભાવ વેરાગ ॥૧॥
આ લોકમાં જશ અતી ઘણું, પરલોકે સુખ થાય
ભાવ સહીત આરાધીયાં, જન્મ મરણુ મટ જાય ॥૨॥
ચોરી કરે તે માનવી, ગયો જન્મારો હાર
મનુષ્ય તણો ભવખોયને, નરકમાં ખાવે માર ॥૩॥

ભાવાર્થ

ત્રીજુ શ્રાવકનુ વ્રત અદત્તનો ત્યાગ એટલે આપ્યા વગર કંઇ પણુ લે નહી મનમાં સમતા લાવી વેરાગ્ય ચઢાવે ॥૧॥ આ લોકમાં જશકીર્તિ પરલોકમાં સુખ થાય ભાવ સહિત આરાધના કરે તો જન્મ મરણુ જીવ અનાદિ કાળથી કરે છે તે મટી જાય ॥૨॥ ચોરી જે આદમી કરે છે જન્મારો હારી જાય છે મનુષ્ય જન્મ ખોય નરકમાં માર ખાય છે માટે ત્રીજુ વ્રત ચોરી કરવાના યથાશકિત પચખાણુ કરવા જોઇએ.

ઢાલ

ત્રીજે વ્રત * છે એમ, કરે અદત્તનો નેમ
ન કરે મોટકીએ, વળી છોટકીએ ॥૧॥

નાની કેમ ત્યાગુ શ્વામ, મારે ઘાશ છાણાનુ કામ
ઘડી ઘડીમાં કોને કહુ એ, કહાં કહાં આજ્ઞા લઊએ
નાની ત્યાગે તે ધન, પણ મારૂ નહી મન
ચિત ચોખ્ખો નહીએ, કર્મ ઘણા સહીએ ॥૩॥
ખાતર દઈ ગાંઠડી છોડ, લુટ કરી તાલો તોડ
વસ્તુ મોટી છે એ, ઘણી જાણ્યા પછીએ ॥૪॥
એવા અદત્ત ના ત્યાગ, મે પચખ્યા લાવી વેરાગ
તે પણ બીજા તણી એ, નહી ઘર ભણી એ ॥૫॥
મારા કુટુબાદીકમાં માલ, મારે પડે હવાલ
ભીડ ઘણી સહીએ, ઘરમાં ધન નંહી એ ॥૬॥
ત્યારે તાલો લઊ તોડ, વળી ગાંસડી છોડ
ખાતર દે ચોરશું'એ, છીનવી લઊ જોરસુએ ॥૭॥
એટલો મને આગાર, તે નરક તણા દાતાર
રજણી વશ પડયોએ, જંજીરે જડયોએ ॥૮॥
રાજા લેવે દંડ, થાય લોકમાં ભંડ
ચોરી નહી કરૂએ, એવો વ્રત ધરૂએ ॥૯॥
એવો વ્રત મુનીરાય, મને દો પચખાય
જીવુ જ્યા ભણીએ, વ્રત ચોરી તણાએ ॥૧૦॥
ચોરી કરમ ચંડાલ, તેથી પડે હવાલ
દુઃખનરક તણાએ, સહે અતી ઘણાએ ॥૧૧॥
ચોરી લેવે પરમાલ, તેમાં પડે હવાલ
નરક નીગોદ તણાએ, દુઃખ પડે ઘણાએ ॥૧૨॥

પરધન લેવે તાહ, દેવે પેલાને દાહ
તે નરકના પાહુણાએ, જાત લજાવણાએ ॥૧૩॥
આ લોકમાં ઉદે આવે પાપ, તો દુઃખ ભોગવે
આપોઆપ
માર ઘણી પડએ, કમોતે મરેએ ॥૧૪॥
તેના કપાય હાથ ને પાય, વળી સુળી દે ચઢાય
નકટો બુચો કહેએ, વળી માર ઘણી પડએ ॥૧૫॥
મુવા પછી ચોરની કાય, નાંખે ખાડીને માય
તહાં કુતરા આયનેએ, બગાડે કાયનેએ ॥૧૬॥
વળી કાગડા મારે ચાંચ, તેની આંખે કાઢે બહાર
શરીર તે તણુએ, વીપરીત દેખાય ઘણુએ ॥૧૭॥
તેના જુએ માતને તાત, મનમાં ઘણા સીધાત
એને ચોરી કરી બીજા તણીએ,
લજાવ્યા હમ ભણીએ ॥૧૮॥
લોક કરે ચોરની વાત, તે સાંભળે માત ને તાત
બોલે, રડતાંએ, નીચા જોવતાંએ, ॥૧૯॥
ચોરીથી દુઃખ અનંત, તેનો કહેતાં ન
આવે અંત
ચાર ગતી ભટકાવણુએ, તે પાપ ચોરી તણુએ ॥૨૦॥
એમ સાંભળ નરનાર, ચોરી ન કરો લગાર
સમતા રસ લાવીનેએ, ત્યાગો જાણીને રે ॥૨૧॥

કોઈ લાવી મન વેરાગ, સર્વ ઋદ્ધી દે ત્યાગ
કરણ. જોગ કરીએ, મન સમતા ધરીએ ॥૨૨॥
કોઈ સાગંદ કરી, દે ભાંગ, તેના ઘણા નીકલે શાંગ
મહા પાપી મોટકોએ, કરમ દીધા ધકકોએ ॥૨૩॥
ચોખા પાલે જે શોશ, તેની પુરી જે મન હોંશ
જશે દેવ લોક મે એ, કોઈ જશે મોક્ષમેએ ॥૨૪॥

ભાવાર્થ

સદગુરૂ ફરમાવે છે કે અદત્ત લેવાનો ત્યાગ કરે તે ત્રીજુ વ્રત છે ચોરી બે પ્રકારની છે ૧ મોટી ૨ નાની ॥ ૧ ॥

ત્યારે ગ્રહસ્થ કહે મરકદી દહામાં અને મારા સગા સંબંધીની વગર પુછયા લેવાની હરેક જગ્યાએ માલી-કને પુછયા વગર નાની ચીજ વારંવાર પુછયા સિવાય લઉં છું. માટે તેનો ત્યાગ નીભે નહી. નાની ચોરીનો ત્યાગ કરે તેને ધન્ય છે ભારી કર્મી હોવાથી નાની ચોરી છોટતો નથી મોટી ચોરી ખાતર ધાડો પાડી માલ કાઢી લેવા ગાંસડી છોડી માલ ઉડાવવો તાલા તોડી વીગેરે પરાયા ઘરની ચોરી કરવાના ત્યાગ ॥ ૨ ॥ થી ॥ ૫ ॥ ચોરીના મર્યાદ ઉપરાંત પચ-ખાણમાં આગાર છે મારે ધનની તંગી હોય ને દુઃખી થાવુ તો મારા કુટુની સગાસ્નેહી. ન માલ બીજા ફોડી તાલા તોડી, જબરજસ્તીથી લઇ

તેના ત્યાગ નહી માટે જે આગાર છે. તે અવ્રત નરક વીગેરેના દુઃખ આપવા વાલી છે પણ સ્ત્રી કુટુંબ, વશ હોવાથી મોહ જંજીરમાં જકડયો છું. જે ચોરી કરવાથી રાજ્ય દંડ લોક ભાંડે જાય જીવ તેવી ચોરી કરૂ નહીં ॥ ૬ થી ૧૦ ચોરી મહા ખોટુ કામ છે તેનાથી. અનેક દુઃખ પડે છે નરકોમાં અનંત દુઃખ પડે છે પારકો માલ ચોરવાથી માલીકને ધારકો પડે છે તેનાથી નરક નિગોદના દુઃખ પડે છે મનુષ્ય જન્મ ફોગટ જાય છે લજીત થાય છે ઘણા પાપથી દુઃખ ભોગવવુ પડે છે હાથ, પગ કપાય રાજા શુળીએ ચઢાવે છે માથુ કાપે છે નાક, કાન કપાય છે અનેક પ્રકારની વીટંબના થાય છે મરવાથી ચોરના શરીરને ખાડીમાં નાંખે છે કુતરા, કાગડા વીગેરે અનેક દુર્દશા કરે છે ચોરના માતા પિતા જોઈ ઘણા શરમીંદા થાય છે સામે જોઇ શકતા નથી નીચી નજર રાખે છે કહે કે હમારા કુળને કલંક લગાવ્યુ શરમીંદા કીધા માટે માટે સદગુરૂ ફરમાવે છે કે ચોરી ઘણા દુઃખ દાયક ચાર ગતી સંસારમાં ભમવાનો હેતુ છે. તે સાંભળી ચોરી નહી કરવાના સમતા લાવી પચખાણ કરવા ॥૧૧ થી ૨૧॥ કોઈ જીવ વૈરાગ્ય લાવી ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી સમતા લાવી સર્વથા પ્રકારે ચોરી ત્યાગે તેને ધન્ય છે કેઇ ભારી કર્મી જીવ ત્યાગ કરી વ્રત ભાંગ કરે છે તે મહા પાપી છે સંસાર સમુદ્રમાં ડુબે છે માટે હે ભવ્ય જનો પોતાના યથા શકિત લીધેલા-

પચ્ચખાણ સારી રીતે પાલવાથી મને સીદ્ધ થાય છે સુવતી દેવલોક અથવા મોક્ષમાં જાય છે માટે ત્રીજુ વ્રત ગ્રહણ કરો ॥૨૨ થી૨૪॥

ચોથું વ્રત

દોહરો

મનુષ્ય તણો ભવ પામીને, જે નર પાલે શીલ
શીવ રમણી જલદી વરે, કરે મુકતીમાં લીલ ॥૧॥
સાધુ ત્યાગે સર્વથા, બ્રહ્મચારી પરનાર
આડી નજર જુવે નહી, તેનો ખેવો પાર ॥૨॥
કેઇક શ્રાવક એહવા, લાવે મન વેરાગ
ભોગ જાણે ઝેર સારખા, ઘર નારી દે ત્યાગ ॥૩॥

ઢાલ

ચોથો વ્રત એમ જાણ, અબંભ તણું પચખાણ
દેવાંગના મનુષ્યણીએ, ત્યાગે તીર્યંચણીએ ॥૧॥
વળી પોતાની નાર, તેહનો કરે વીચાર
તજે દીનરાતનીએ, પરણી હાથનીએ ॥૨॥
પણીયાદીકના નેમ, નર તો પાળે એમ
મોહણી પરી હરે એ, આત્મા વશ કરે એ ॥૩॥
કોઇ સર્વ થકી દે ત્યાગ, આણી મન વેરાગ
વીષયથી ઉગરે એ, મન સમતા ધરે એ ॥૪॥
મારે ઘર નારીથી સ્નેહ, તેને કેમ દેવું છેહ
આત્મા વશ નહીએ, કર્મ ઘણા કહીએ ॥૫॥

કરે દીવસનો પચખાણ, શર્ત તણાં પરમાણું
સંતોષ આદરૂ એ, વીષય પરી હરૂએ ॥
પરનારીથી પ્રેમ, મે કીધા છે નેમ
સોઇ ડોરા કરીએ, એવી વીગત ધરીએ ॥
જે ભોગવે પરનાર, તે ગયા જન્મારો હાર
નરક માંહી પડે એ, ઢીલ નહી કરે એ ॥
ચોથો વ્રત ઘણો શ્રીકાર, બધા વ્રતોનો સરદાર
વ્રતનો નાયકો એ, મોક્ષનો દાયકો એ ॥૯
શીલવ્રત છે મોટો રતન, તેહના કરો જતન
તે આતમ ઉધરે એ, શીવ રમણી વરે એ ॥૧૦॥
એ વ્રત પાલો નીદોષ, તેને પાશે મોક્ષ
તેમાં શંકા નહીએ, શ્રી જીન મુખથી કહીએ એ ॥૧૧॥
ચાર જાતના દેવ, કરે બ્રહ્મચારીની શેવ
વળી માથુ નમાવતા એ, વાંદે ગુણગાવતા એ ॥૧૨॥
જેણે ચોથો વ્રત દીધો ભાંગ, તેના ઘણા નીકળશે શાંગ
તે નરક માંહી પડે એ, ઘણું રડ વડે એ ॥૧૩॥
આ લોક ફીટ ફીટ હોય, પર લોકે દુર્ગતી જોય
તેને જન્મ બગાડીયોએ, માનવ ભવ હારીયોએ ॥૧૪॥
જાતીવંત, કુલવંત, તે આત્મા નીત્ય દમંત
તે વ્રત પાલશે એ, કુળ અજવાળસે એ ॥૧૫॥
નહી જાતીવંત કુળવંત, વળી રશ ગૃધ્ધી અતંત
તે વીષયનો વાસીયો એ, વરત વીનાસીયો એ ॥૧૬॥

નીલંજજ લજજા રહીત, વળી વીષય વીકાર સહીત.
તેને વ્રત ભાંગીયો એ, તે મોટો પાપીયો એ ॥૧૭॥

બ્રહ્મવ્રતના ભાંગણહાર, ધીક તેનો જન્મવાર
તે ન્યાત લજાવણાએ, દુર્ગતીના પાવણાએ ॥૧૮॥

ઘણા લોકોની માંય, ઉચે સ્વરે બોલ્યો નહી જાય
આ ખામી ચોટી ઘણીએ, વ્રત ભાંજણ તણીએ ॥૧૯॥

આ મોટો કર્યો અકાજ, લજ્જાવંતને આવે લાજ
નીલંજ લાજે નહીએ, સત્ય ઘણી સહીએ ॥૨૦॥

આ શીળ ભાંગવાની સોય; કહેવત મટે ન કોય
આ મોટી ગેહણીએ, જીવે ત્યાં ભણીએ ॥૨૧॥

એ પાપીએ કર્યો અકાજ, હજી ન આવે લાજ
તોહી બોલે ગાજતોએ, નીલંજ નહી લાજતો એ ॥૨૨॥

બ્રહ્મવ્રતનો કરે ભંગ, તેનો કદી ન કરો સંગ
કુકર્મ માંહી મલ્યો એ, કરમ કાદે કલ્યો એ ॥૨૩॥

જે સેવે પરનાર, તે ગયા જન્મારો હાર
લજાવે ન્યાતને એ, પડયા મીથ્યાતમેએ ॥૨૪॥

પરનારી મા બાહેન સમાન, તેનાથી ન કરે માંઠો ધ્યાન
ચીત્ત ચોખ્ખો કીધોએ, બ્રહ્મવ્રત લીધોએ ॥૨૫॥

કોઇ છોડ શરમ ને લાજ, તેનાથી કરે અકાજ
તે નીલંજ નહી લાજીયોએ, ખોટો વાજીયોએ ॥૨૬॥

કરમ જોગ જાય ભાંજ, કહેતા આવે લાજ
કોઇ લાજે નહીએ, એ શરમી સહીએ ॥૨૭॥
કોઇ સીખાવે મનમાંહી, ખોટો કીધો અન્યાય
પછતાવો અતી ઘણોએ, ખોટા કામ તણોએ ॥૨૮॥
જેનો ચોથો વ્રત ગયો ભાંગ, તેનો પુરો અભાગ
તે નાગો નીલંજોએ, તેમાં નહી મજો એ ॥૨૯॥
બ્રહ્મવ્રતની નવવાડ, જે પાળે નીરઅતીચાર
અડગ શેંઠો ઘણો એ, મન જોગાં તણો એ ॥૩૦॥
જેને લોપ કીધી નવ વાડ, તેનો થાય બગાડ
ખરાબી થાય ઘણીએ, વ્રત ભંગ તણીએ ॥૩૧॥
વ્રત ભાંગ સેવે પરનાર, તે ગયા જન્મારો હાર
ફીટ ફીટ થાય ઘણુએ, કુજશ તે તણોએ ॥૩૨॥
ચોખે ચીત્ત પાલે શીલ, તે કરે મુકતીમાં લીલ
રાખો નીત આશાતાએ, પામે સુખ શાસ્વતાએ ॥૩૩॥
દીન દીન ચઢતે રંગ, પાલો વ્રત અભંગ
મન સમતા ધરોએ, શીવ રમણી વરોએ ॥૩૪॥
બ્રહ્મવ્રત ને શ્રી જગદીશ, ઓપમાં કહી બત્રીશ
દશમાં અંગમાં કહીએ, સુરા પાલે સહીએ ॥૩૫॥
કરણ જોગ સુજાણ, પચખાણ શુદ્ધ પીછાણ
ચોખે ચીત્ત પાલજયોએ, દોપ ટાલજયોએ ॥૩૬॥

શ્રાવક ધર્મ વિચાર

ચોથું વ્રત

દોહરાનો ભાવાર્થ

મનુષ્યનો ભવ પામી શીલ પાલે અથવા મૈથુનના ત્યાગ કરે એ શ્રાવકનું ચોથુ વ્રત છે તે પાલવાથી મોક્ષ પામી સિધ્ધિ પદમાં જ્ઞાન દર્શનાદિ ગુણો રૂપી પરમાનંદ ભોગવે છે ॥૨॥ સાધુ સર્વથા ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી ત્યાગે છે શ્રાવકે પરદારા જરૂર ત્યાગવી જોઇએ પારકી સ્ત્રી ખોટી નજરથી જોવે નહી તેનો આત્મા પરમ સુખ પરમાનંદ પદ પામે કેયક શ્રાવક વૈરાગ ભાગ પુર્ણ લાવી ભોગોને ઝહર જેવા જાણી પોતાની ઘરની સ્ત્રી જોડે મૈથુન સેવવાના ત્યાગ કરે છે તે જીવ મહા ભાગ્યવાન વાંછિત ફળ પામે છે. ॥ ૧ થી ૩ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સદ્‌ગુરૂ ફરમાવે છે કે હે ભવ્યજનો અબ્રહ્મચર્યનો ત્યાગ કરો તે શ્રાવકનું ચોથું વ્રત છે. ઇંદ્રીયોના ભોગો ઝહેર જેવા જાણી ઓનો ત્યાગ કરે અને ઘર સ્ત્રીની દીવસ રાત્રીની મરજાદ યથાશકિત કરે દેવાંગના ત્રીજંચની મનુષ્યની પ્રમુખના ત્યાગ કરે તેમાં તીથી પાખી પ્રમુખના શ્રાવકને જરૂર ત્યાગ જોઇયે આત્માને વશ કરી મૈથુન સેવવાના ત્યાગે તેજ ધર્મ છે કેટલાક જીવ વૈરાગ્ય લાવી વિષયને ઝહેર જેવા સમજી ઘરસી પરણી

બન્ને સમતા લાવી ત્યાગે છે તેને ધન્ય છે ।। ૧ થી ૪ ।।
ત્યારે ગૃહસ્થ બોલ્યો હે મુનિરાજ આપને ફરમાવ્યા તે
સત્ય છે હુ પણ એમજ જાણું છું પણ ઘરસ્ત્રી જોડે
સ્નેહરાગમાં ફસાયલો છું તેથી તેનો ત્યાગ કરી શકતો
નથી. આત્મા વશ નથી, દીવસનો ત્યાગ કરૂં છું રાતનો
પ્રમાણો પેત મૈથુનના ત્યાગ છે અને પરસ્ત્રી સોઈ દોરા
આકારે સેવવાના ત્યાગ છે પરસ્ત્રી સેવન કરવાવાલા
માણુશ મનુષ્ય જન્મારો હારી નરકમાં જલ્દી જાય
છે ।। ૫ થી ૮ ।।

ચોથુ વ્રત અત્યંત શ્રેષ્ટ અને સર્વ વ્રતમાં મુખ્ય
છે મોક્ષદાયક છે શીયલ વ્રત રત્નના જતન કરી અખંડ
રાખવાથી આત્મોધ્ધાર કરી મુકિત રમણી મળે છે આ
વ્રત શુદ્ધ પાલવાવાલાને મોક્ષ નજીક છે એમ શ્રી જીનેદ્રોએ
ફરમાવ્યું છે ।। ૯ થી ૧૧ ।।

ઉક્તંચ

દેવ દાનવ ગંધવા, જકખ રકખસ કીન્નરા
વંભયારી નમં સંતિ, દુક્કરં જે કરંતિ તે ।।૧।।

ભાવાર્થ

દેવતા, દાનવ, ગંધર્વ, યક્ષ, રાક્ષસ, કિન્નર આદી
બ્રહ્માવત પાલવાવાલાને નમસ્કાર કરે છે કારણ કે મહાં
કઠણ કામ છે. તેથી પાલવાવાલા પુરૂષ પુરૂષોત્તમ છે.

ઢાલનો ભાવાર્થ

ભુવનપતિ વ્યાનવ્યંતર, જોતિષી, વૈમાનીક એ ચારે જાતના બ્રહ્મચારીની સેવા ભકિત કરે છે, માથુ ન માવે છે ગુણગ્રામ કરે છે ને ચોથુ વ્રત ભંગ કરે છે તેને બીજા જન્મમાં ઘણુવાર મરવું પડે છે નરકના દુઃખ ભોગવવા પડે છે આ લોકમાં ફીટકાર અપજશ પામે છે પરલોકમાં બહુ દુઃખી થાય છે॥ ૧૨થી ૧૪॥

જે જાતવંત કુલવંત હોય તે પોતાની આત્મા દમે બ્રહ્મચર્ય પાલે કુળને અજવાળે અને જે જાતીવંત નથી કુળવંત નથી તે રસગૃદ્ધી અને વિષય આશકત વસી ભુત થઈ વિષય રૂપ જાળમાં પડી બ્રહ્મવ્રતનો નાશ કરે છે તે નિર્લંજ વિકાર સેવી વ્રતને તોડી મહાપાપી થાય છે બ્રહ્મવ્રત ભંગ કરવાવાલાને ધિક્કાર છે જાતી લજાવવાવાલા દુર્ગતિના પરોણા છે તે ઘણા લોકમાં ઉચેશ્વરે બોલી શકતા નથી કેમકે બહુ મોટી ખોડ લાગવાથી લજ્જાવાન થઇ શરમાવવુ પડે છે પરંતુ નિર્લજ્જ તો નિંદાથી લજવાતા નથી શીયલવ્રત ભાગવાનો શલ્ય હમેશ ખટકે છે ગમે તેટલો મોટો માણસ હોય પણ કહેવત તો કહેવાય છે આ જીવન સુધી મહેણા લોકો મારે છે પાંચ આદમિયોમાં કદાચ બોલે તો કહે કે જુવો આ પાપીએ ભારી અકાજ કર્યું ને હજી ઉચે શબ્દે બોલે છે માટે બ્રહ્મચર્યવ્રતનો ભંગ કરવો નહી કરવાવાલાની સંગત કરવાથી તેના કામમા સામેલ

થવા ય છે ને કર્મ રૂપી કાદવમાં ખુંચાય છે ॥૧૫થી૨૩॥
જે માણસ પરાઇ સ્ત્રી સેવે છે તે મનુષ્ય પોતાની
જાતને લજાવે છે મિથ્યા રૂપ કુવામાં પડે છે અને જે
પારકી સ્ત્રીને મા, બહેન સમજી ખોટી નજર કરતા
નથી તે ચિત્ત ને સ્વચ્છ કરી બ્રહ્મવૃત અંગીકાર કરે
છે કોઇ એવો નિર્લજ્જ હોય કે મા, બહેનથી પણ
ચુકતો નથી તે દુનીયામાં નઠારો કહેવાય છે.કોઇ એવા
પણ છે કે પુર્વ સંચિત પાપથી કોઇ વખત એવા થઈ
જાય તો લોકોના સમુદાયમાં લજ્જીત થાય છે મનમાં
પછતાવો કરે છે મેં અનર્થ કર્યો અન્યાય કર્યો માટે
જેના ચોથા વ્રતનો ભંગ થયો તેના પુરા અભાગ્ય છે
છે કપડા સહિત નાંગો નિર્લજ્જ છે કોઇ મજાહ નથી
માટે બ્રહ્મચર્ય નવ વાડ સહિત પાલન કરો દ્રઢ થઈ
અડગ રહો મનને ચંચલ ન કરો તેની બલીહારી છે
નવવાડ ભાંગી તેને બહુ બગાડ છે. બ્રહ્મવ્રતના ભંગ
કરવાથી પારકી સ્ત્રી સેવે છે તે માનસ જન્મ નકામો
ગુમાવી સંસારમાં નીંદનીય બહુ થાય છે અને તેનો બહુ
અપજશ થાય છે॥૨૪થી ૩૨॥

શીયલવ્રત પાળનાર મોક્ષના સાશ્વત આ-
ત્મિક સુખોમાં મોજ હરહમેંશ કરે માટે આસ્થા
પ્રતિતી રાખી દીન દીન ચઢતે પ્રણામ મનમાં સમતા
લાવી અખંડવ્રત પાળો આવ્રતને શ્રી જગદીશ્વર પ્રભુએ
દશમાં અંગમાં બત્રીસ ઉપમા આપી છે બ્રહ્મવ્રત જે

-શુર પુરૂષ હોય તે પાળે છે તે જ મોક્ષ ગામી છે માટે
-શુદ્ધ પાળે ॥૩૭ થી ૩૯॥

પાંચમું વ્રત

દોહરા

પાંચમો વ્રત ત્યાગે, પરીગ્રહ મુરછા જાણુ
તેથી નીરંતર જીવને, પાપ લાગે છે આણુ ॥૧॥
એ મોટો પાપ છે પરીગ્રહો, તેથી ગોટા ખાય
સંશય હોય તો જોય લો, તન મનોરથ માંય ॥૨॥
એ અનર્થ જ્ઞાની ભાખીયો, નરક લે જાવે તાણ
યતીમાર્ગનો ભંજણો, નીષેધ કીયો એમ જાણ ॥૩॥
ખેતુ વત્થુ હીરણ સુવર્ણ તણો, ધન ધ્યાન વળી જાણુ
દ્વીપદ ને ચોપદ તણો, કુભી ધાતુ તણુ પરમાણ ॥૪॥
ઊઘાડી ભુમીકા ખેતુ, વત્થુ હાટ હવેલી જાણ
રૂપા ને સોના તણુ, કરે શકતી સારૂ પચખાણ ॥૫॥
ધન તે રોકડા નાણુ ગણત્રી તણો, ધાનની જાત
અનેક
કુભી ધાતુ ઘરવાખરો, તેને ત્યાગે આણુ વીવેક ॥૬॥
સચિત અચિત મીશ્ર દ્રવ્ય છે, આ સઘળાનું
કરે પ્રમાણ
મુરછા તે અભંત્યર પરિગ્રહો, તેથી પાપ લાગે
છે આણુ ॥૭॥

તેનો શ્રાવક કીધો પ્રમાણ, ત્યાગ્યો તે વ્રત પીછાણ
બાકી અવ્રત મે રાખીયોએ, સુત્ર છે સાખીયોએ ॥૨૦॥
પરીગ્રહ કીધો ધર્મ હેત, તેની આજ્ઞા દેત
કહી કહીને દેવરાવતાએ, એવો ધર્મ કરાવતાએ ॥૨૧॥
આધનથી મોક્ષ ન હોય, ધર્મ ધુરા ચાલે નહી કોય
ભવ ભટકાવણોએ, દુર્ગતી પહોચાવણોએ ॥૨૨॥
ધનથી ધર્મ ન થાય, ત્રણ કાલની માંય
સાચો કરીને જાણજોએ, શંકા નહી આણજોએ ॥૨૩॥
આ પરીગ્રહ માંહી રક્ત, તેને આવે નહી સમ્યકત
મુર્છા તેમાં સહીએ, સમજ પડે નહીએ ॥૨૪॥
જેને પરીગ્રહાની પરતીત, તે તો થશે ઘણા ફજીત
નરકા જાવશેએ, માર ખાવશેએ ॥૨૫॥
એથી વધે સંસાર, જાવે નીગોદ મઝાર
ઘણા રડ વડે એ, જઠ નહી પડે એ ॥૨૬॥
સચિત અચિત દ્રવ્ય તાંહી, ગૃહસ્થ ને અવ્રત માંહી
તેનો ત્યાગ કર્યો નહીએ, તેનો પાપ લાગે સહીએ ॥૨૭॥
ત્રણે કરણે લાગે પાપ, તેથી દુઃખ ભોગવે આપ
ત્યાગ્યા વ્રત થશે એ, ત્યારે થશે ખુશીએ ॥૨૮॥
કરણજોગ ચાલીને જાણ, કરીએ શુદ્ધ પચખાણ
ચોખે ચીત્ત પાલજોએ, દોષ સઘળા ટાલજોએ ॥૨૯॥

પાંચમું વ્રત

દોહરાનું ભાવાર્થ

સદ્‌ગુરૂ ફરમાવે છે કે શ્રાવક પરિગ્રહની મર્યાદા

ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે પાંચમું વ્રત છે. ૧ સચિત ૨ અચિત ૩ મીશ્ર ત્રણ જાતના દ્રવ્ય ઉપર મુર્છા તે પરિગ્રહ છે જેમાં જીવને નિરંતર પાપ લાગે છે પરિગ્રહ રાખવો એ મોટું પાપ છે ચાર ગતિ સંસાર સમુદ્રમાં જીવ અનાદિ કાળથી રખડી રહ્યો છે. શ્રાવકના ત્રણ મનોરથમાં પરિગ્રહને મહા અનર્થનો મુળ અને અત્યંત દુઃખદાઇ કહ્યો છે- પરિગ્રહમાં ખુટી રહેલો જીવ નરકમાં જાય છે સાધુ માર્ગનો નાશ કરવાવાલા પરિગ્રહનો નિષેધ જ્ઞાનીઓએ કર્યો છે તે પરિગ્રહ નવ પ્રકારનો છે. ૧ ખેત્ર=ઊઘાડી ભુમી ૨ વત્થુ=ઢાંકેલી જમીન મકાન હવેલી વીગેરે ૩ હીરણ=ચાંદી ૪ સુવર્ણ=સોનું ૫ ધન= રૂપીયા પૈસા ૬ ધાન=અનાજ દીપદ=બે પગા દાસ દાસી ચોપદ= ચાર પગા જનાવર ગાય ભેંશ હાથી ઘોડા ઊંટ વીગેરે ૯ કુભી ધાતુ=તાંબા પીત્તળ કાંસા લોઢા વીગેરે ધાતુના વાસણ એ નવ પ્રકારનો બહાર પરિગ્રહ છે તેના મુર્છા રાખે તે અભ્યાંતર પરિગ્રહ છે તે બહારના અને અભ્યંતર પરિગ્રહથી જીવને પાપ લાગે છે માટે શ્રાવક યથાશકિત મર્યાદા ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે પાંચમું વ્રત છે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે ॥ ૧ થી ૮ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સદ્ગુરૂ ફરમાવે છે કે હે ભવ્ય જનો ખેતુ વત્થુ વીગેરે નવ જાતનો પરિગ્રહ મહા દુઃખદાઇ છે બોધ બીજનો નાશ કરી દુઃખનો દેવાવાલો છે તેનાથી મોટી.

બારજ પરીગ્રહો નવ જાતનો, મમતા કરી ગ્રહયો
છે તાણ
તેથી એને પરીગ્રહો કહ્યો, તેથી પાપ લાગે છે આણ ॥૮॥

ઢાલ

પરીગ્રહનું પરીહાર, શ્રાવક કરે વીચાર
સમતા હૃદયમાં ધરએ, નવ ભેદે કરે એ ॥૧॥
એતુ વત્થુ છે એહ, સોનો રૂપો તેહ
ધન ધાન દ્વીપદાએ, કુભી ધાતુ ચોપદાએ ॥૨॥
એ નવ વીધ સંખ્યા થાય, તેની વંછા દેવે મીટાય
તૃષ્ણા પરીહરે એ, મન સમતા ધરે એ ॥૩॥
મમતા બુરી બલાય, ચાર ગતીમાં ભટકાય
ઘણો રડવડે એ, નહી ઝક પડે એ ॥૪॥
મનથી કરો વીચાર, એ નરક તણો દાતાર
એ હને ટાલવો એ, વ્રતને પાલવો એ ॥૫॥
નવ જાતનો પરીગ્રહ તારી, વીચાર કરી મન માહી
મુછો પરીહરોએ, માર્ગ નહી મુકતરોએ ॥૬॥
એ મોટો પ્રતીબંધ પાસ, કરે બોધ બીજનો નાશ
માર્ગ છે કુગતીનો, નહી એ મુકતીનો એ ॥૭॥
પરીગ્રહ છે મોટો ફંદ, કર્મ તણો છે બંધ
નરક જાવે સહીએ, તીહાં માર ઘણી કહીએ ॥૮॥
પરીગ્રહ મહા વીકરાલ, મોટો છે માયાજાળ
તેહમાં ખુટા સહીએ, ધર્મ પામે નહીએ ॥૯॥

કનક કામની હોય, સેવ્યા દુર્ગતી હોય,
ફંડ છે મોટકોએ, તેનાથી આવે ધકકોએ ॥૧૦॥
કનક કામની હોય, બીજા ને પકડાવે કોય
તેને દ્રહમાં નાખ્યો સહીએ, નીકલ શકે નહીએ ॥૧૧॥
પરીગ્રહ દીધા કહે ધર્મ, તે ભુલા અજ્ઞાની ભર્મ
કર્મ ઘણા સહીએ, સમઝ પડે નહીએ ॥૧૨॥
આ પરીગ્રહ તણા દલાલ, તેના પણ થશે હવાલ
દુઃખનરક તણાએ, સહસી અતી ઘણાએ ॥૧૩॥
એ રાખ્યા લાગે કર્મ, રખાવ્યા પણ નહી ધર્મ
ત્રણે કરણ સરખા એ, કરજો પારખા એ ॥૧૪॥
એ પરીગ્રહના દાતાર, તેના સાવજ ભોગ વેપાર
માર્ગ એ નહી મોક્ષનોએ, છાંદો આ લોકનોએ ॥૧૫॥
અશણાદીક ચારે આહાર, શ્રાવક ને પરીગ્રહ મઝાર
તે આવે ખવાવે સહીએ, તેમાં ધર્મ નહીએ ॥૧૬॥
શ્રાવક તે માંહો માંહી, દેવે લેવે છે ત્યાંહી
તે સઘલો છે પરીગ્રહોએ, તેમાં શંકા નહી ધરોએ ॥૧૭॥
સચિત અચિત મીશ્રદ્રવ્ય, તેમાં આગે પાછે સર્વ
એ સઘળો પરીગ્રહોએ, તે મસતાં માંહી ખરાએ ॥૧૮॥
સચિત અચિત બધાહી તાહી, ગૃહસ્થને પરીગ્રહા માંહી
કહી ઉવાઇ ઉપાંગ મેએ, વળી સુગડાંગ મેએ ॥૧૯॥

તેનો શ્રાવક કીધો પ્રમાણ, ત્યાગ્યો તે વ્રત પીછાણ
બાકી અવ્રત મેં રાખીયોએ, સુત્ર છે સાખીયોએ ॥૨૦॥
પરીગ્રહ દીધો ધર્મ હેત, તેની આજ્ઞા દેત
કહી કહીને દેવરાવતાએ, એવો ધર્મ કરાવતાએ ॥૨૧॥
આધનથી મોક્ષ ન હોય, ધર્મ ધુરા ચાલે નહી કોય
ભવ ભટકાવણોએ, દુર્ગતી પહોચાવણોએ ॥૨૨॥
ધનથી ધર્મ ન થાય, ત્રણ કાલની માંય
સાચો કરીને જાણજોએ, શંકા નહી આણજોએ ॥૨૩॥
આ પરીગ્રહ માંહી રકત, તેને આવે નહી સમ્યકત
મુર્છા તેમાં સહીએ, સમજ પડે નહીએ ॥૨૪॥
જેને પરીગ્રહાની પરતીત, તે તો થશે ઘણુ ફજીત
નરકા જાવશેએ, માર ખાવશેએ ॥૨૫॥
એથી વધે સંસાર, જાવે નીગોદ મઝાર
ઘણા રડવડે એ, જક નહી પડે એ ॥૨૬॥
સચિત અચિત દ્રવ્ય તાંહી, ગૃહસ્થ ને અવ્રત માંહી
તેનો ત્યાગ કર્યો નહીએ, તેનો પાપ લાગે સહીએ ॥૨૭॥
ત્રણે કરણે લાગે પાપ, તેથી દુઃખ ભોગવે આપ
ત્યાગ્યા વ્રત થશે એ, ત્યારે થશે ખુશીએ ॥૨૮॥
કરણજોગ ધાલીને જાણ, કરીએ શુદ્ધ પચખાણ
ચોખે ચીત્ત પાલજોએ, દોષ સઘળા ટાલજોએ ॥૨૯॥

પાંચમું વ્રત

દોહરાનું ભાવાર્થ

સદ્ગુરૂ ફરમાવે છે કે શ્રાવક પરિગ્રહની મર્યાદા

ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે પાંચમુ' વ્રત છે. ૧ સચિત ૨ અચિત ૩ મીશ્ર ત્રણ જાતના દ્રવ્યં ઉપર મુર્છા તે પરિગ્રહ છે જેમાં જીવને નિરંતર પાપ લાગે છે પરિગ્રહ રાખવો એ મોટું પાપ છે ચાર ગતિ સંસાર સમુદ્રમાં જીવ અનાદિ કાળથી રખડી રહ્યો છે. શ્રાવકના ત્રણ મનોરથમાં પરિગ્રહને મહા અનર્થનો મુળ અને અત્યંત દુઃખદાઇ કહ્યો છે. પરિગ્રહમાં ખુટી રહેલો જીવ નરકમાં જાય છે સાધુ માર્ગનો નાશ કરવાવાલા પરિગ્રહનો નિષેધ જ્ઞાનીઓએ કર્યો છે તે પરિગ્રહ નવ પ્રકારનો છે. ૧ ખેત્ર=ઊઘાડી ભુમી ૨ વત્થુ=ઢાંકેલી જમીન મકાન હવેલી વીગેરે ૩ હીરણુ=ચાંદી ૪ સુવર્ણ=સોનું ૫ ધન= રૂપીયા પૈસા ૬ ધાન=અનાજ દ્વીપદ=બે પગા દાસ દાસી ચોપદ= ચાર પગા જનાવર ગાય ભેંશ હાથી ઘોડા ઊટ વીગેરે ૯ કુલી ધાતુ=તાંબા પીત્તળ કાંસા લોઢા વીગેરે ધાતુના વાસણ એ નવ પ્રકારનો બહાર પરિગ્રહ છે તેના મુર્છા રાખે તે અભ્યાંતર પરિગ્રહ છે તે બહારના અને અભ્યંતર પરિગ્રહથી જીવને પાપ લાગે છે માટે શ્રાવક યથાશકિત મર્યાદા ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે પાંચમું વ્રત છે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે ॥ ૧ થી ૮ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સદ્ગુરૂ ફરમાવે છે કે હે ભવ્ય જનો ખેતુ વત્થુ વીગેરે નવ જાતનો પરિગ્રહ મહા દુઃખદાઇ છે બોધ બીજનો નાશ કરી દુઃખનો દેવાવાલો છે તેનાથી મોટી.

જતળ પ્રતિબંધ કોઇ નથી એની અભિલાષાથી અશુભ કર્મ બંધાય છે. પરિગ્રહ રાખવાવાળા રખાવવાળા ને રાખે તેને ભલો જાણુવાવાલાને મહાપાપ લાગે છે. માટે મમતા કરો નહી, તે મોટી માયાજાળ ફંદ છે. તેમાં લિપ્ત રહે તેનાથી ધર્મ થતો નથી. કનક કામની એ બંન્ને સેવવાથી સેવરાવવાથી સેવે તેને અનુમોદવાથી દુર્ગતી જવાય છે પણ કેટલા એક અવિવેકી માણુસે પરિગ્રહ આપવામાં અપાવવામાં ભલો જાણુવામાં ધર્મ સમજે છે તેઓ અજ્ઞાનવશ ભરમમાં પડી પાંચમો આશ્રવદ્વાર પરિગ્રહ સેવરાવવામાં, સેવવામાં ને ભલો વામાં જીન કથિત ધર્મ પરૂપે છે વીચારતાનથી કે પરિગ્રહ રાખવો રખાવવો ભલો જાણુવો આશ્રવદ્વાર છે જેનાથી અશુભ કર્મ લાગે છે, બીજાને આપી રખાવવામાં અને રાખે તેને અનુમોદવામાં ધર્મ નથી રાખવું પહેલે કરણુ, રખાવવું બીજે કરણુ, અને રાખે તેને અનુમોદવું ત્રીજે કરણુ છે પહેલા કરણુમાં પાપ છે તો બીજા ને ત્રીજા કરણુમાં પાપ છે. બુધ્ધીવાનો એ કરણુ જોગ સમજવા જોઇએ. યથશકિત પરિગ્રહના ત્યાગ કરવા જોઇયે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત સેવવા બીજાને આપ્યો તે અવ્રત સેવરાવવો અને શેવે તેને અનુમોદવો એ સાવદ્યજોગ વેપાર છે. સામાયક પોષામાં કરાતા નથી દેવું દેવરાવવું ભલુ જાણુવું સંસારનો ઉપકાર લોકીક માર્ગનો ઉપકાર છે મોક્ષ માર્ગનો નથી. ॥ ૧ થી ૧૫ ॥

આહાર પાણી વીગેરે ચાર પ્રકારના આહાર શ્રાવકની

પાસે છે. તે પરિગ્રહમાં છે. પોતે ખાય બીજાને ખવરાવે
અને ખાય તેનો ભલો જાણો તેમાં ધર્મ નથી તથા
સચિત અચિત, મીશ્ર દ્રવ્ય જે ગ્રહસ્થ પાશે છે તે
પરિગ્રહમાં છે મતલબને માટે જે જે આગાર રાખ્યો છે
તે અવ્રતમાં છે. ઉવવાઇ અને સુયગડા અંગ સુત્રમાં
ખુલાશે પાઠ છે ત્યાગ કયો તે વ્રત અને જે દ્રવ્યનો
ત્યાગ કીધો નહી તે અવ્રત છે કોઇપણ કારણસર પરિગ્રહ
આપવો, અપાવવો ભલો જાણવો આશ્રવ છે જેથી પાપ
કર્મ લાગે છે કેમકે ધન અનર્થનો મુળ છે. ધનથી
ધર્મ થાય તો ભગવાને ધન ત્યાગ કરવાનો કહ્યો છે
જેટલો બને તેટલો વધારે ધન ઊપાર્જન કરે કેમકે
જેટલો વધારે ધન હોય તેટલો વધારે ધર્મ કરી શકે
ધનવાન તપ સંયમ કીધા વગર ધનથી મોક્ષે જાય
નિર્ધન કદાપી મોક્ષ જાય નહી પણ ત્રણ કાળમાં ધનથી
ધર્મ થાય નહી પરિગ્રહ ત્યાગ કરવાથી કરાવવાથી
અનુમોદન કરવાથી ધર્મ છે. પરિગ્રહમાં ખુટયા રહેવા-
વાલાને સમક્તનો લાભ થાય નહી સમકત્વનો અભાવથી
મોક્ષમાં કદાપિ જાય નહી સંસાર વધે છે પાપ કર્મ
ઉપાર્જન કરી નરક નિગોદાદિકમાં જાઇને અનંતા દુઃખ
જીવ ભોગવે છે જ્ઞાની દેવોએ જૈન શાસ્ત્રોમાં ફરમાવ્યું
છે. ને સદ્ગુરૂ કહે છે કે હે ભવ્ય જીવો આ પરિગ્રહ
મહાદુઃખદાઇ જાનીકરણ જોગ સમજી યથાશક્તિ ત્યાગ
કરો અને અખંડ વ્રત પાળો કહ્યું છે કે ॥ ૧ થી ૨૯

કરે સમદ્રષ્ટિ જીવડો, ઘર કુટુંબ પ્રતિપાળ
અંતરથી જુદો રહે, જેમ ધાવ ખીલાવે બાળ

ભાવાર્થ

સમદ્રષ્ટી જીવ ઘર કુટુબ સગા સંબંધી દોસ્તઃ ભાઇબંધ વીગેરેની પ્રતી પાળના પોષણ કરે છે પણ અંતરંગથી જુદો રહે છે જેવી રીતે ધાવ માતા બાળકને ખવરાવે સાર સંભાળ બહુ કરે પણ જાણે કે આ બાળક મારૂં નથી તેમ સમદ્રષ્ટી જાણે કે આ બધા. સ્વાર્થના સગા છે. મારા આત્માનું કોઇ નથી.

છઠુ દીશીમર્યાદ વ્રત દોહરા

પાંચ અણુવ્રત ધારતાં, બાંધી મોટી પાલ
નાનાની અવ્રત રહી, તે પાપ આવે દગચાલ ॥૧॥
તે અવ્રતને મેટવા ભણી, પહીલો ગુણવ્રત દેખ
દીશી મર્જાદા કરીને, ટાળે પાપ વીશેષ ॥૨॥
માંહેલી અવ્રત મેટવા, બીજો ગુણ વ્રતધાર
દ્રવ્યાદીક ત્યાગ કરે, ભોગાદીક પરીહાર ॥૩॥
જે દ્રવ્યાદીક રાખીયા, જેહની અવ્રત જાણ
અર્થ દંડ છુટે નહિ અનર્થ દંડ પચખાણ ॥૪॥
છઠો વ્રત શ્રાવક તણો, કરે દીશાનું પ્રમાણ
હીંસાદીક ત્યાં છ દીશાતણા, મનમે સમતા-
આણ ॥૫॥

ઢાંલ

ઇણપુર કંબલ કોઇ ન લેશી, ફીર ચાલ્યા પાછા
પરદેશી એ પરદેશી
ઊંચી નીચી દીશા ગાઉ બે ચાર, તે બાહેર
સાવદ્ય પરીહાર
ત્રીશી દીશી પાંચસેહ પ્રમાણ, એ વીધ દીસી
તણો પચખાણ ॥૧॥

પૃથ્વી કાયાદીક જીવ ન મારે, નાના જુઠ તણો
પરીહાર
ચોરી નહી કરે મૈથુન ટાળે, ધનથી મમતા પાછી
વાળે ॥૨॥

અંદર બેઠા બાહેર લેવો દેવો, તેના ત્યાગ કરે
સ્વ એવો
બાહરની વસ્તુ માંહી મંગાવે નાંહી, માંહેલી વસ્તુ
બહાર દેવે નાંહી ॥૩॥

જઘન્ય તો એક આશ્રવ ત્યાગે, ઊત્કષ્ટા આશ્રવ
ત્યાગે પાંચેહી
એક કરણ ત્રણ જોગથી જાણ, બહારના આશ્રવના
કરે પચખાણ ॥૪॥

કોઇ બે કરણ ત્રણ જોગથી તાઇ, ત્યાગ કરી
અદત્ત દે મીટાઇ
કોઇ ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી જાણ, પાંચ આશ્રવના
કરે પચખાણ ॥૫॥

બાહરના આશ્રવ કીધા ત્યાગ, અવ્રત છોડી છે
[illegible] લાવી વૈરાગ
ક્ષેત્ર થકી સર્વ ક્ષેત્રમેં જાણુ, કાલ થકી જાવ
જીવ પચખાણુ ॥૬॥

કોઇ દેવાદીક તેને નાંખે બાર, તો પણ નહી
સેવે આશ્રવદ્વાર
કોઇ કષ્ટ પડયા રાખે છે આગાર, પોતાની
કચાઈ જાણે તે વાર ॥૭॥

કોઇ મંત્રી દેવાદીકને બોલાવે, તે પાસે આપનો
કામ કરાવે
તે પણ છઠોવ્રત લીધો તે વાર, એટલો પહેલા
રાખ્યો આગાર ॥૮॥

ઇત્યાદીક રાખે આગાર અનેક, આગાર વગર
કરે નહી એક
આગાર રાખ્યા અવ્રત પાપ લાગે, વગર આગાર
કર્યો વ્રત ભાંગે ॥૯॥

છઠ્ઠા વ્રતનો બહુ વીસ્તાર, તે કહેતા નહી
આવે પાર
આ સંક્ષેપ કહ્યો વીસ્તાર, બુધીવંત જાણી લે
અનુસાર ॥૧૦॥

છઠા વ્રતમાં એહવા પચખાણુ, માંહી ઘણુ
દ્રવ્યાદીક જાણુ

તેની અવ્રત ટાલવા કાજ, સાતમુ વ્રત કહું
જીનરાજ ॥૧૧॥

છઠ્ઠુ વ્રત

દોહરાનો ભાવાર્થ

ઉપરના પાંચ અણુવ્રત શ્રાવક લે છે તેમાં ઘણી સ્થુલ અવ્રત મટાડે છે પણ તે ઉપરાંત જે આગાર અવ્રત રહે છે તેથી પાપ હંમેશ લાગે છે ॥૧॥ માટે ત્રણ ગુણ વ્રત પાંચ અણુવ્રતને ગુણ લાયક છે ગુણવ્રત દિશિમર્યાદ બીજો ગુણવ્રત ઉપભોગ પરિભોગ મર્યાદ અને ત્રીજો ગુણવ્રત અનર્થદંડ ત્યાગ છે જેમાં પહેલો ગુણવ્રત પુર્વાદિશિ મર્યાદ કહે છે. અર્થાત ઉંચી નીચી વગેરે સર્વ દશ દીશાની મર્યાદ ઉપરાંત હિંસાદિક સાવદ્ય કાર્ય કરવાના મનમાં સમતા લાવી ત્યાગ કરે તે શ્રાવકનું છઠ્ઠુ દિશિ વ્રત છે, આગાર છે તે અવ્રત આશ્રવ પાપ કર્મ લાગે છે ॥૧॥ થી ૫॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

છઠ્ઠા શ્રાવકના વ્રતમાં દશ દિશાનું પ્રમાણ કરે ઊંચી નીચી દશે દિશાના યથાશકિત બેચાર ગાઊ ઉપરાંત ત્યાગ કરે અને તીરછી એટલે પુર્વ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ અને ચારે ખુણામાં પાંચસો અથવા ઓછા વત્તા ગાઊ ઉપરાંત યથાશકિત ત્યાગ કરે કદાચ પ્રમાણ ઉપરાંત જવાનું કામ પડે ત્યાં પૃથ્વી આદી છ કાયા મારવા

નાનુમોટું જુઠું બોલવાના, ચોરી કરવાના, મૈથુન સેવવાના, પરિગ્રહ રાખવાના ત્યાગ કરે જે દિશામાં જવા આવવાનો આગાર તે જ્યાએ બહારની વસ્તુ અંદર મંગાવે નહીં અંદરની વસ્તું બહાર મોકલે નહિ. યથા શકિત પ્રમાણ કરે જઘન્ય એક આશ્રવ ઉત્કષ્ટા પાંચ આશ્રવ અને તેટલા ત્યાગ કરે કેટલાક શ્રાવક એમ કહે છે કે એક કરણ ત્રણ જોગથી ત્યાગ કરે છે કેટલાએક બે કરણ ત્રણ જોગથી દિશાના પ્રમાણ કરે તેની બહારની વસ્તુ મંગાવવાના અથવા તે ઉપરાંત જઈ આશ્રવ સેવવાના ત્યાગ કીધા છે તેઓએ વેરાગથી અવ્રત છોડી છે એ ત્યાગ ક્ષેત્ર થકી સર્વક્ષેત્રમાં કાળ થકી જાવ જીવ સુધી અર્થાત છઠાવ્રતના ત્યાગ થોડા કાળના થઈ શકતા નથી કદાચ એવા ત્યાગવાલાને કોઈ દેવતા બહાર નાંખી દે તો ત્યાં પાંચ આશ્રવ દ્વાર સેવે નહી કેમકે તેને ત્યાગ છે કોઇ કષ્ટ પડે આગાર રાખે છે અથવા મંત્રી દેવતા બોલાવે છે અનેક કામ કરે છે કરાવે છે કરતાને ભલુ જાણે છે તે પહેલા આગાર રાખ્યો હોય તેમ કરે છે આગાર અવ્રત રાખવો તે પોતાની ઢીલાઇ છે તેમાં અવ્રતનું પાપ લાગે છે પણ ત્યાગ ભાગતો નથી માટે આગાર સિવાયનું કામ કરે નહી શ્રાવક છઠા વ્રતને નિર્દોષ પાળે આલોક પરલોકમાં સુખ પામે છઠા વ્રતનો ઘણો વિસ્તાર છે અહીયા સંક્ષેપમાં કહ્યો છે. બુધ્ધીવંત વિચારે.

સાતમું વ્રત

દોહરા

સાતમુ વ્રત શ્રાવક તણું, તેમાં ઉપભોગ પરી
ભોગના ત્યાગ
અમતી વસ્તુ ત્યાગે તેહને, આવે છે અધીક
વૈરાગ ॥૧॥

ભોગ આવે એક વારમાં, તે કહીએ ઉપભોગ
વારંવાર ભોગ આવે જીવને, તેને કહ્યો છે
પરીભોગ ॥૨॥

ઉપભોગ પરીભોગની, અવ્રત કહી ભગવાન
તેનો ત્યાગ કરે સતગુરૂ કને. તે સાતમુ વ્રત
પ્રધાન ॥૩॥

ઉપભોગ પરીભોગ કામ છે, તે ભોગ મહા
દુઃખ ખાન
કીમ્પાક ફળની દીધી ઓપમા, ભગવંત શ્રી
વર્ધમાન ॥૪॥

ઢાલ

આ પુર કાગળ કોઈ ન લેશી, પાછા ચાલ્યા
પીર પરદેશી (એ દેશી)

અંગોછા ૧ દાતણ ૨ ફળ ૩ અભીગન ૪

ઉવટણ પીઠી ૫ ને અંજણ ૬ વસ્ત્ર ૭ વીલેપન
૮ પુષ્પ ૯ આભરણ ૧૦ ધુપખેવણ ૧૧ પીવણ
૧૨ ને ભખ્ખન ૧૩ ॥૧॥

ઊદન ૧૪ સુપ ૧૫ વીગય ૧૬ શાક ૧૭ વીમાસ
મહુર ૧૮ જીમણ ૧૯ પાણી ૨૦ મુખવાશ ૨૧
વાહન ૨૨ સયન ૨૩ પન્ની ૨૪ સચિત ૨૫
દ્રવ્ય ૨૬ સંખ્યા કરી ત્યાગે એકચીત ॥૨॥

એ છવીશ બોલ તણું પ્રમાણ, ધન્ય ત્યાગે તે
સમતા આણ
નામ લેઇ ખુલાસો કર લીજે, કરણજોગ સહીત
વ્રત કીજે ॥૩॥

એ છવીસ બોલ ભોગવીયા સંતાપ, ભોગવાયા
પણ લાગે પાપ
અનુમોદયા ધર્મ કર્યાથી હોય, ત્રણ કરણ સરીખા
જોય ॥૪॥

મુર્ખને દીલ વાત ન બેસે, ન્યાય છોડી ઝઘડામે
પેસે
સુગુરૂ છંડી કુગુરૂથી પરચા, ભારી થાય કરે
ઊંધી ચરચા ॥૫॥

વ્રત અવ્રત કહ્યો જીન ન્યારી, સમજે નહી
તેના કર્મ ભારી

મુઢમતી નવ તત્વ ન જાણે, લીધી ટેક છોડે
નહી તાણે ॥૬॥
છવ્વીશ બોલ તણો આગાર, તે તો અવ્રત
આશ્રવદ્વાર
ત્યાંયે કઇ ઉપભોગ પરીભોગ, તેને ભોગવે તે
તો સાવદ્ય જોગ ॥૭॥

તેનો ત્યાગ કરે મન સમતા આણ, શકતી
સુજબ કરે પચખાણ
એક કરણ ત્રણ જોગથી ત્યાગે, ત્હારે પોતે
ભોગવવાનો પાપ ન લાગે ॥૮॥

બે કરણ ત્રણ જોગથી પચખાણ, તેને છઃભાગાનો
પાપ ટાલ્યો જાણ
તે તો પોતે પણ ભોગવે નહી કાય, બીજાને પણ
ભોગવાવે નહી તાય ॥૯॥

ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી ત્યાગે, તેને નવ ભાગાનો
પાપ ન લાગે
ભોગવે નહી ભોગવાવે નહી, ભોગવવાવાલાને
વખાણે નહી ॥૧૦॥

જે જે શેરી છુટી રહી તાંહી, તેથી પાપ કર્મ
લાગે છે આઇ
જે શેરી રાઠી તે સંવર દ્વાર, તેથી પાપ ન
લાગે લગાર ॥૧૧॥

સુદી ચોરીમાં શ્રાવક ખાય ખવડાવે, ખાતાને
પણ રુડી ચોરીમાં શરાવે
બંધ ચોરીમાં ખાવે ખવડાવે નહી, અનુમોદના
પણ ન કરે કાંઈ ॥૧૨॥

શ્રાવક માંહિમાંહી છ કાય ખવડાવે, વળી છ
કાય મારીને જમાડે
એ અવ્રત સાવદ્ય જોગ વેપાર, તે માંહી ધર્મ
નહી લગાર ॥૧૩॥

શ્રાવકને માંહોમાંહી છ કાય ખવડાવે, વળી છ
કાય મારીને જમાડે
તે માંહી ધર્મ મીથ્યાત્વી જાણે, કર્મ તણે વશ
ઊંધી તાણે ॥૧૪॥

વ્રત આશ્રી શ્રાવકને કહ્યો છે ધર્મી, અવ્રત આશ્રી
કહ્યો અધર્મી
તેથી શ્રાવકને ધર્માધર્મી જાણો, પન્નવણા
ભગવતીથી જોઈ પીછાણો ॥૧૫॥

શ્રાવકનું ખાવું પીવું ને ગેહણું, માંહોમાંહી
લેવુ ને દેવુ
એ ત્રણે કરણ અવ્રતમાં ઘાલ્યા, ઉવાઈ, સુગડાંગ
મેં ચાલ્યા ॥૧૬॥

શબ્દ રૂપ રસ ગંધ સ્પર્શા, રાખ્યા છે તેની
લાગી રહી આશા

એ છે ઉપભોગ પરીભોગ, તેના મળે છે વીવીધ
સંયોગ ॥૧૭॥

રાખ્યા છે તેની અવ્રત જાણો, તેનો સમય
સમય પાપ લાગે આણો
તેને ત્યાગ્યા થશે સંવર સુખદાય, તેને અવ્રતનો
પાપ મિટ જાય ॥૧૮॥

ઉપભોગ પરિભોગ ભોગવે છે જાણી, તેથી પાપ
લાગે છે આણી
ભોગવાવ્યાથી બીજે કરણુપાપ, તેથી થાય બહુ
સંતાપ ॥૧૯॥

અનુમોદે તે સરાવે જાણુ, તેથી પણુ પાપ લાગે,
છે આણુ
શ્રાવકના ઉપભોગ પરિભોગ, એ ત્રણે કરણુ
સાવદ્ય જોગ ॥૨૦॥

જગન્ય મદમમ ઊતકષ્ટા જાન, શ્રાવક ગુણુ રત્નાની
ખાણુ
તેનું ખાવુ પીવુ અવ્રતમાં જાણો, તેને રૂડી રીતે
પીછાણો ॥૨૧॥

જગન્ય શ્રાવકને અવ્રત ઘણેરી, ઉતકષ્ટા શ્રાવકને
અવ્રત થોડેરી
પણુ તે અવ્રત આશ્રવ પાપનો નાલો, તેથી પાપ
આવે દગચાલો ॥૨૨॥

શ્રાવક તપ કરે લાવી હુલાસ, ઉપવાશ છઠ
કરે છમાસ
સાવદ્ય જોગ રૂંધ્યાં સંવર થાય રૂડો, તપથી
કર્મ કરે ચકચુરો ॥૨૩॥

તપ પુરો થયા પછી અવ્રત આગાર, ખાવો
પીવો તે સાવદ્ય જોગ વેપાર
તેથી કર્મ લાગે છે આય, તે પાપ થશે જીવને
દુઃખદાય ॥૨૪॥

પારણુ કરે તે પહેલે કરણુ જાણો, કરાવે તે
બીજે કરણે પીછાણો
શરાવણવાલો છે ત્રીજે કરણે, આ ત્રણેનો બુદ્ધીવંત
કરશોનીરણો ॥૨૫॥

પહેલે કરણુ તો પાપ બંધાવે, તો બીજે કરણુ
ધર્મ કહાંથી થાવે
ત્રીજે કરણુ ધર્મ નહી લગાર, આ ત્રણેના સાવદ્ય
જોગ વેપાર ॥૨૬॥

સાવદ્ય જોગથી લાગે છે પાપ, તેથી જીન આજ્ઞા
ન દે આપ
જો શ્રાવકને જમાડયા ધર્મ થતા, તો અરીહંત
ભગવંત આજ્ઞા દેતાં ॥૨૭॥

કોઇ કહે શ્રાવકને જમાડયા ધર્મ, તે ભુલી ગયા
અજ્ઞાની ભર્મ

પોતે જમ્યા લાગે પાપ કર્મ, તો બીજાને
જમાડયા કેમ થશે ધર્મ ॥૨૮॥

કોઇ કહે લાડુ ખવાડયા ધર્મ, તે તપ કરે
તેથી મારા કટશે કર્મ
તેથી હુ બીજાને લાડુ ખવડાવા, લાડવા માટે
અપવાશ કરાવા ॥૨૯॥

પછી તે કરશે તે તેને હોય, પણ લાડવા ખવડાવ્યા
ધર્મ ન હોય
લાડવા ખવડાવ્યા તો એકાંત પાપ, શ્રી જીન
મુખસે કહ્યો છે આપ ॥૩૦॥

શ્રાવકને લાડવા ખવડાવ્યા ધર્મ જો હોય, તો
એહવો ધર્મ કરે હરકોય
મોટા મોટા શ્રાવક હતા ધનવંત, એમ લાડવા
ખવડાવી ધર્મ કરંત ॥૩૧॥

મોટા મોટા સેનાપતિ તાહી, તેને હતી ધર્મની
ચાંહી
ખવાડયા ધર્મ હોય તો આધો નહી કાઢતા,
લાડુ ખવડાવી કામ સરાણે ચાઢતા ॥૩૨॥

જો શ્રાવકને લાડવા ખવાડયા ધર્મ, ખવાવણ
વાલાના કટ જાય કર્મ
તો ચક્રવર્તી વાસુદેવ બલદેવ, તે તો ધર્મ કરતા
સ્વમેવ ॥૩૩॥

લાડવા ખવડાવ્યા થાય જો ધર્મ, શ્રાવકને લાડવા
ખવડાવ્યા કટ જાયે કર્મ
તો ચાર જાતના દેવ સ્વમેવ, એવા ધર્મ કરે
તતખેવ ॥૩૪॥
એહવા ધર્મથી શીવ સુખ હોય, તો દેવતા
આઘો કાઢતા નહી કોઈ
એહવો ધર્મ કરી પુરતા મનખંત, દેવભવથી
પાધરા મોક્ષ પહોચંત ॥૩૫॥
પણ લાડવા ખવાડયા ધર્મ છે નહી, ખાવો ખવડાવો
અવ્રત માંહી
તે માંહે ધર્મ કહે તે ભોળા, તેને મોહ કર્મના
છે ઝકોળા ॥૩૬॥
લાડુ ખવાડયા ધર્મ નહી ભાઈ, આ તો ખુલ્લી
દેખાઈ વીકલાઈ
આતો લોલપણો જીવ્યાનો સ્વાદ, પણ ભારી
કર્મો માંડયો છે વાદ ॥૩૭॥
ખાવું ખવડાવવું ત્યાગે સોય, ત્યારે સાતમું
વ્રત શ્રાવકને હોય
ત્યારે રોકાશે તે આવતા કર્મ, તેહીજ ઉજલો
સંવર ધર્મ ॥૩૮॥
ત્રણે કરણ જુદા જુદા દીજે, ત્યાગ અને આગાર
ઓળખી જે
અવ્રતમાં પાપ જાણી છોડી જે, વ્રતમાં ધર્મ
જાણી વ્રત લીજે ॥૩૯॥

માનવ ભવનો લાવો લીજે, દાન સુપાત્ર નીશ્ચય
દીજે, ધર્મનુ કામ જલદી કીજે, સત પુરૂષોની
સેવા વંછીત સીજે ॥૪૦॥

પંદર કર્માદાન

દોહરા

ઉપભોગ પરીભોગનું, સાતમું વ્રત પ્રધાન
તે માંહી ઉપદેશીયા, પંદરે કર્માદાન ॥૧॥

ઢાળ

ઇટ કરનારા સોનાર કંસારા, ભાડભુંજા, કુંભાર
લુહાર એ કર્મ કરીને પેટ ભરીજે, તેહ અંગાલીક
કર્મ કહીજે ॥૧॥

વેચે શાક ભાજી કંદમુળ, બીજાદીક ધાન તંદુલ
વેચે ફુલાદીક સર્વ વનરાઇ, તે વણ કર્મ કહીજે
રે ભાઇ ॥૨॥

વેચે ગાડાદીક રથ કરાઇ, ચોકી પાટ પલંગ
બનાઇ
કમાડ થાંભલાદીક તે વેચાવે, તે ત્રીજો સાડી
કર્મ કહાવે ॥૩॥

દુકાન હવેલી ભાડે થાપે, રોકડ નાણું વ્યાજે
આપે
ગાડાદીક ભાડે દે જેહ, ભાડી કર્મ કહીજે તેહ ॥૪॥

વેચે નાળીયેરાદીક ફોડી, વળી અખરોટ સોપારી
તોડી
પથ્થર ફોડ દલે પીસે ધાન, પાચમું ફોડી
કર્માદાન ॥૫॥

કસ્તુરી કેવડા, હાથીદંત, મોતી અગર પાપ
અનંત
આમ હાડ સીંગનો વેપાર, છઠો કર્માદાન એ
ધાર ॥૬॥

સાતમો ભેદ ભીજુ સતઆલ, વેચે લાખ ગલી
હરતાલ
કસુંબાદીક રંગણુપાશ, દોષ ઘણો કહ્યો જીન
તારા ॥૭॥

મધ માંશ માખણને દારૂ, મોટી વીગય કહી
જીન ચારૂ
દુધ દહી ઘી તેલ ગોળ જાણ, આઠમું એ રશ
વણીજ્ય પીછાણ ॥૮॥

વેચે ઉટ ગધા બળદ ગાય, ઘોડા હાથી ભેદ
મંગાય
ઊન રૂ રેશમ થાન બનાય, કેશવાણીજ્ય એ
નવમું થાય ॥૯॥

સીંગી મોરાને અફીણસાર, લીલો થુથો સોમ
લખાર

હરવંશી નરવંશી વણજે, એ દશમું વીષ વાણીજ્ય
કહીજે ॥૧૦॥

તલ સરસવ વીગેરે પીલાવે, શેરડી રસના ઘાણ
કઢાવે
જંત પીલણ અગ્યારમુ કર્મ, કરતાં વધે ઘણો
અધર્મ ॥૧૧॥

કાન ફડાવે નાક વીંધાવે, પાપી ખસીયા બળદ
કરાવે
બારમુ કર્માદાન નીલચ્છન, વતધારીને લાગે
લંછન ॥૧૨॥

બાળે ગામ નગર કરી લાય, જંગલાદીકમાં દવ
દે લગાય
બાળે મુડદાને આગ આપે, તેરમુ કર્મ એ રીતે
વ્યાપે ॥૧૩॥

ચૌદમું લાગે નહી દ્રહતીર, ખેતમાંહી લાવી
મુકે નીર
સર દ્રહ તલાવ ખોટા સોષંત, એ કર્મ કરી
જીવ નરક પડંત ॥૧૪॥

સાધુ વીના સઘળા પોષી જે, પન્નરમુ અસંજતી
પોષ કહીજે
રોજગાર કરી તે ઉપર રહેવે, ખાવુ પીવું
અસંજતીને દેવે ॥૧૫॥

એ પંદર કર્માદાન વીસ્તાર, મર્યાદ બાંધી કરે પરીહાર
એ પંદર કહ્યા સાવદ્ય જોગ વેપાર, કરે આજીવીકા ચલાવણહાર ॥૧૬॥

સાતમું વ્રત

દોહરાનું ભાવાર્થ

જે છઠ્ઠા વ્રતમાં આગાર રહ્યો તે છુટવા સાતમું વ્રત છે. સાતમુ વ્રત શ્રાવક ઉપભોગ પરિભોગ યથાશક્તિ ત્યાગ કરે જે ચીજ આહાર પાણી એક વાર ભોગમાં આવે તે ઉપભોગ કહેવાય કપડા દાગીના ઘર બાયડી ગાડી વિગેરે વારંવાર ભોગવાય તે પરિભોગ કહેવાય. ઉપભોગ પરિભોગ ને ભગવાને કિંપાક ફળ સમ કહ્યા છે જે કિંપાક ફળ ભોગવતા સમય સારા ગમતા લાગે પછી મહા દુઃખ જીવ કાયા જુદા થાય માટે બને તેટલા આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે પાપ લાગે છે. માટે આગાર ઉપરાંત પચખાણ કરો તે સાતમું વ્રત છે પરિભોગ ઉપભોગના ઘણા ભેદ છે. અહિંયા છવીશ બોલના ભેદ કહે છે ॥ ૧ થી ૪ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સાતમા વ્રતમાં છવીશ બોલની મર્યાદા કરી ઉપભોગ પરિભોગ ત્યાગ કરે તે વ્રત આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે છવીશ બોલ. ૧ ઉલણીયાવિંહુ=લુછવાની ચીજ, ૨ દંત

વિંહ=દાંતણુ ૩ ફળવિંહ=ફળ કેરી દાડમ કેળા વીગેરે ૪ અભિગણુ વિહં=મર્દન તેલ ચોપડવું ૫ ઉવટ્ટણુ-વિહં=પીઠી વીગેરે ૬ મંજન=નહાવુ તે ૭ વત્થ=કપડા ૮ વીલેપન=સુખડ કેશરનું ચોપડવું ૯ પુપ્ફવિહં=ફુલ ૧૦ આભરણુવિહં=ઘરેણા ૧૧ ધુપવિહં=ધુપ અગર લોબાન કરવો ૧૨ પેજવિહં=પીવું તે ૧૩ ભખ્ખન-વિહં=ખાવુ તે ૧૪ ઉદનવિહં=ભાતધાન ખાવુ ૧૫ સુપવિહં=દાલની વિધી ૧૬ વિગયવિંહ=ઘી ગોળ છ વીગય ૧૭ સાગવિહં=સાક તરકારી ૧૮ મહુરવિહં=ચેલડી વીગેરે ૧૦ જમણુવિહં=જમવું તે ૨૦ પાણીવિહં=પાણી ૨૧ મુખવાસવિહં=પાન લવેગ સોપારી એલચી ૨૨ વહાણુવિંહ=ગાડી ૨૩ સયણુવિહં=પાટ બાજઠ ખુરશી મેજ બીછાના ૨૪ પન્નીવિહં=પગરખાં ૨૫ સચિત-વીહં=સચિત જીવ સહીત પૃથ્વી આદિક ૨૬ દ્રવ્ય-વિહં=દ્રવ્ય ચીજ આ છવીસ બોલની યથાશકતી આગાર ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે શ્રાવકનું સાતમુ વ્રત છે ત્યાગ ન કરે જેટલા જેટલા આગાર રાખે તે સેવે સેવરાવે ભલો જાણે તે અવ્રત આશ્રવથી પાપ કર્મ લાગે છે પોતે ભોગવે તો પાપ ભોગવાવે તો પાપ, કારણ કે બીજુ કરણ છે અને ભોગવતાને સારૂ જાણે તો પાપ ત્રીજે કરણે છે પરંતુ મુર્ખ માનવ એકાએક માનતો નથી ન્યાયથી જોતા નથી ઉલટા લડવા માંડે છે સુગુરૂ છોડી કુગુરૂઓનું કહ્યું માને છે પણ ન્યાયવાદી સમદ્રષ્ટિ જીવ સારી રીતે જાણે છે કે શ્રાવકને પહેલે કરણ જે કામમાં

પાપ લાગે છે તે બીજે ત્રીજે કરણમાં જરૂર પાપ લાગે છે શ્રાવકનુ ખાવું પીવુ પહેરવું ઓઢવું વીગેરે બધા કામમાં અવ્રત છે તેવો ઉવવાઈ અને સુયગડાંગ સુત્રમાં ખુલાશા પાઠ છે શ્રાવકને વ્રત માટે ધર્મી અવ્રત માંટે અધર્મી એટલે ધર્મા . ધર્મી અને વ્રતા અવતી થી પન્નવણા શ્રી ભગવતી સુત્રમાં કીધા છે. વીવેકી જીવો વીચારે જો જો શબ્દ રૂપ ગંધ સ્પર્શ ઉપભોગ પરિભોગના આગાર રાખ્યા છે જેની આશા વંછા લાગી રહી છે જેના સંચોગ વિયોગ કરે છે પહેલાકરણે અવ્રત આશ્રવ છે તેનુ પાપ લાગે છે બીજાને ભોગવાવે તેનુ બીજે કરણે પાપ ભોગવવા વાલાને અનુમોદે ત્રીજે કરણે પાપ લાગે છે ભોગ ઉપભોગ ત્રણે કરણ સાવધ જોગ છે તેને ત્યાગ કરે તે શ્રાવક ને વ્રત સંવર થાય છે. ॥ ૧ થી ૨૦ ॥ જઘન્ય મધ્યમ અને ઉત્કષ્ટ ત્રણ પ્રકારના શ્રાવક છે શ્રાવક રત્નોની ખાણ છે જેટલા જેટલા ત્યાગ તે અમુલ્ય રત્ન છે જો જો આગાર રાખ્યો ખાય છે પીયે છે પહેરે છે તે સર્વ અવ્રત અનર્થની ખાણ છે કામ છે નિર્ધનપણુ છે પોતે રાખે બીજાને રખાવે, રાખતાને ભલો જાણે તે કાંગ નિર્ધનપણુ અવૃત છે રત્ન એટલે વૃત પોતા પાશે રાખે બીજાને વૃત કરાવે તેને રત્ન આપ્યુ છે તેના કામ સિદ્ધ થાય છે રાખતા નેં ભલો જાણે તે પણુરતન છે. જે જે ત્યાગ છે તે ધર્મ છે જો જઘન્ય શ્રાવક ને વ્રત થોડાને અવ્રત ઘણી ઉત્કષ્ટ શ્રાવકને અવ્રત થોડી ને - વ્રત ઘણા છે.

અવ્રત આશ્રવ પાપનો બંધ છે પાપ આવે છે પાંપ આવતું બંધ કરવા ચારીત્ર રૂપી તપ ગુણ ઉત્પન્ન કરે છે અપવાશ, છઠ્ઠ, અઠ્ઠમ છમાશ સુધી તપ કરવાથી ખાવા પીવા રૂપી સાવદ્ય જોગ રૂધાય છે તેથી વ્રત સંવર થાય છે ભુખ તરશ સમ પરિણામોથી સહન કરે તેથી અશુભ કર્મ ક્ષય થાય છે તેથી નીર્જરા થાય છે. તપ પુરો થયે જે જે વસ્તુઓનો પારણામાં ઉપભોગ પરિભોગ કરવાનો આગાર છે તે ભોગવે છે ખાય પીએ છે અનેક તરાહના સાવદ્ય જોગ વેપાર કરે છે જેથી પાપ કર્મ લાગે છે તે જીવને દુઃખદાઇ છે પારણુ કરે તે પ્રથમ કરણ, બીજાને પારણુ કરાવ્યું તે બીજે કરણ ને પારણુ કરે તેને ભલું જાણે તે ત્રીજા કરણે અવ્રત છે પહેલાં કરણમાં પાપ છે તો બીજાને ત્રીજા કરણમાં પાપ છે એટલે ધારણા ઉત્તર ધારણા પારણા કરવાવાલા સાવદ્ય જોગ સેવે છે તેની જીનાજ્ઞા નહીં અવ્રત અધર્મ છે. તે કરાવવાવાલાને અવૃત અધર્મ છે અનુમોદન કરવા વાલાને અવૃત અધર્મ છે ખાવામાં ધર્મ નથી તો ખવડાવવામાં ધર્મ નથી ને અનુમોદનમા ધર્મ નથી માટે શ્રાવકોનું ખાવુ ખવરાવવુ અનુમોદવું ત્રણે કરણ શ્રી જીનેશ્વરની સાધુ મુનિરાજોની આજ્ઞા નથી. શુદ્ધ નિગ્રંથ સાધુ અવ્રતની આજ્ઞા આપી શકે નહી કારણ કે સાવદ્ય કામને મન વચન કાયાથી સારા જાનતા નથી કોઇ શ્રાવક જમાડવામાં ધર્મ માને છે તે અજ્ઞાન છે મોહ કર્મ ઘણા છે અનાદિકાળથી ખાવુ ખવરાવવુ

અનુમોદવું સારૂ સમજી રહ્યો છે સમદ્રષ્ટી માનશ ખાવું ખવરાવવુ ભલુ જાણવુ વીગેરે ત્યાગ કરવામાં સાતમુ માને છે સદગુરૂનું કહેવુ છે કે મત અવત ઓળખો ને અવત છોડો મત અંગીકાર કરો અવતમાં અધર્મ, મતમાં ધર્મ સમજો મનુષ્ય ભવ પામવાનો સાર કુગુરૂ છોડી સદગુરૂ સેવો સુપાત્ર દાન આપો ધર્મના કામ કરો જીવનુ જલદી ભલુ થશે ॥ ૨૧થી ૪૦ ॥ ઇતી. સાતમુ વૃતનો ભાવાર્થ પંદર કર્માદાનનો ભાવાર્થ

ઉપભોગ પરિભોગના ત્યાગ કરે તે સાતમુ વૃત છે તેમાં પંદર કર્માદાન કહે છે ૧ અંગાલકમ્મે=કોયલા, કળીચુનો છો, ઇંટ ભટ્ટી વીગેરેમાં બનાવે સોની કંસારા ભાડભુજા, લુહાર વીગેરે કોયલા નાંખી અગ્નિ સળગાવી કામ કરે તે, ૨ વણ કમ્મે=લીલોતરી શાક પાન ફુળ ફુલ ના કામ કરે વેચે ૩ સાડિકમ્મે=લાકડાના ગાડા રથ બાજઠ, સ્તુલ, પલંગ, કબાટ; થાભલા, વીગેરે બનાવે વેચે ૪, ભાડી કમ્મે=દુકાન, મકાન, જમીન ગાડા, ગાડી, વીગેરે ભાડે આપે રોકડ રૂપીયા વ્યાજે આપે ૫ ફોડી કમ્મે=નારીયેલ સોપારી અખરોટ પથ્થર તોડી ફોડી અનાજ દળવુ પીસવુ વીગેરે ૬ દંતવણીજે= દાંત, કસ્તુરી, કેવડા, હાથીદાંત, મોતી, ચામડા હાડકાનો વેપાર ૭ લખ્ખવણીજે=લાખ, આળ, ગળી, ખગુલી હરતાળ વીગેરેનો વેપાર ૮ રસવણીજે ઘી, તેલ, ગોળ, દુધ, દહી અને દારૂ માંસ માખણ

वीगेरेनो वेपार ९ केशवणीजे=ऊंट गाय, गदधा बळद, हाथी, बकरा, घेटांना वाळनो वेपार १० वीषवणीजे=झेर सींगी, मोरा, अफीणु, आंकडा पोसडोडा, मोर थुथा; सोमलखार, हरवंशी, नरवंशी वीगेरे झेरनो वेपार ११ जंतपीलणीयाकम्मे-घाणी मशीन संचामां तल सरसव, सीग शेरडी वीगेरे पीली वेचवु ते १२ नीलंछनकम्मे-कान नाक वीधावा फेडाववा बळद प्रमुखने खसी करवाना काम १३ दव्वगदावणीयाकम्मे-ग्रामनगर जंगल पहाड सुकडा वीगेरेमां आग सळगाववी १४ सरदह तळाव सोषणीयाकम्मे-सर, द्रह, तळाव, नदी वगेरे सोषवा मोरी खोलवी पाणी काढवुं वीगेरे १५ असइजण पोषणीया कम्मे-असती जन ते असंजतीनुं पोषणु रोजगार करवो साधु अढी द्वीप पंदर क्षेत्रमां जघन्य बे हजार क्रोड उत्कष्टा नव हजार क्रोड छे ते सिवाय बीजा असंयतीजीवोने खवडाववुं पीवडाववु पहेरावव वीगेरे पोषणु करवु अथवा पोषवा नीमित्ते रोजगार वेपार करवो पंदर कम्मादान छे ते सर्वे कम्मादान कर्म बंधन छे श्रावकने छोडवा योग्य छे आदरवा योग्य नथी गृहस्थथी छोडाय नही माटे मर्याद उपरांत यथाशकित त्याग करे ते धर्म छे आगार राख्यों ते अवत अधर्म छे तेनाथी पाप लागे छे.

દોહરા

આઠેમુ અનર્થ દંડ પરીહારે વ્રત

સાતમો વૃત પુરો થયો હવે આઠમાનો વીસ્તાર
અર્થ અનર્થ ઓલખવા ભણી, તેહનો સાંભળો વીચાર ॥૧॥
સાત વૃત આદરતાં થકાં, બાકી અવ્રત રહી છેતાંય
તેથી નીરંતર જીવને, પાપ લાગે છે આય ॥૨॥
તે અવ્રતના બે ભેદ છે, તેમ એક અર્થ દંડજાણુ
બીજો અનર્થ દંડતણો, તેથી પાપ લાગે છે આણુ ॥૩॥
અનર્થ તે મતલબ આપને, સાવધ કરે વીવીધ પ્રકાર
અનર્થ તે મતલબ વીના, પાપ કરતાં ડરે ન લગાર ॥૪॥
પાપ કરે અર્થ અનર્થ કારણે, તેને સારી રીતે પીછાણુ
અર્થ દંડ છોડવું દોહીલુ, પણ અનર્થ ના કરે પચખાણુ ॥૫॥
અનર્થ દંડ તણા ભેદ અતિ ઘણા, તે પુરા કહ્યા ન જાય
થોડા પ્રગટ કરૂ, તે સાંભળ જો ચિત્ત લાય ॥૬॥

ઢાલ

પહીલો ભેદ કહ્યો અપધ્યાન, તેથી બાંધે અનર્થ ખાન

બીજો ભેદ પ્રમાદ જ આખે, ઘી આદિકના વાસણ
ઉઘાડા રાખે ॥૧॥
હથીઆર જોડી કરે વીસ્તાર, પાપ ઉપદેશ દેવે
વીવીધ પ્રકાર,
એ અનર્થના કરે પચખાણ, સુદ્ધ પાળે જીનવર આણ ॥૨॥
અનર્થ દંડ કેમ કહીજે, અર્થ દંડથી તે ઓળખીજે,
તેના ભેદ વીવીધ પ્રકાર, સંક્ષેપ માત્ર કરૂ વીસ્તાર ॥૩॥
માઠા ધ્યાનનો બે પ્રકાર, જે જગમાં ધ્યાવે નરનાર
આર્ત્ત રૌદ્ર ધ્યાન ધ્યાવે લોક, પામે વીવીધ
હર્ષને સોગ ॥ ૪॥
શબ્દાદીક ઇન્દ્રીયાના ભોગ, તેહનો વંછે સંજોગ વીજોગ
રોગાદીક લાગે અણગમતાં, ભોગ ભોગવતા
લાગે ગમતાં ॥ ૫॥
આ બોધી જીવ રાચેને વીરચે, આપ અર્થ
કુટુંબને પરચે
ઠાકુર ચાકર સગાસ્નેહી, ઘરાક સંબંધી આદી
સહી ॥ ૬॥
જે સુખીએ સુખ વેદે આપ, તે દુઃખી પામે
સોગ સંતાપ
તે પણ ટાળે સમતા આણ, અનર્થ ધ્યાવારા
કરે પચખાણ ॥ ૭॥
રૌદ્ર ધ્યાન હીંસા જે ધ્યાવે જુઠ ચોરી કેદખાને દીરાવે
અર્થે કરે પણ ધ્રુજે તંન, અનર્થ ધ્યાન તજે
એક મન ॥ ૮॥

થી આદિકનો વેપાર કરતાં, ગરમ આદીક જાય

આ વીધી અર્થ ઉઘાડા રાખે તાંઈ, તેના જતન
કરે ચિત્તલાઈ ॥ ૯ ॥

પ્રમાદને વશ આળશ આણુ, ઉઘાડા રાખ-
વાના પચખાણુ
ઘંટી ઉખલ મુશળ રાખે, મારે ચાલે નહી એ પાખે ॥૧૦॥

અનર્થ રાખવાના પચખાણુ, એહવો મત કરે
મન આણુ
અર્થે પણ રાખતા શંકાય, અનર્થે પણ રાખે
નહી ત્યાય ॥૧૧॥

ભાઈ ભત્રીજા ચાકર પેખ, તેને દે પાપના ઉપદેશ
ખેતી વેપાર સોદા કરો ભાઈ, બેઠા ખાશો
કોની કમાઈ ॥૧૨॥

બુદ્ધીવંત નર જ્ઞાનથી દેખે, કહેતા લાગે પાપ વીશેષે
તો અનર્થે કોણુ ઘરમાં ઘાલે, તેથી કર્મ ઘણા આલે ॥૧૩॥

જશકીરતી માન મોટાઈ કાજ, વળી શરમા
શરમી લોકોની લાજ
વળી ઘર ઉદારણા ને તાંહી, હીંસાદીક કરે તે
અર્થ દંડ માંહી ॥૧૪॥

જે કામ કરતા કરે લોક બંડ, તે કર્તવ્ય છે
અનર્થ દંડ
છ છંડી રાખી તે અર્થ દંડ માંહી, તેને માટે
હીંસાદી કરે છે તાંહી ॥૧૫॥

શુયગડાંગ અધ્યયન અઢારમાં મઝાર, અનર્થના
કહ્યા છે આઠ આગાર
આત્મા ન્યાતીલાને કામ, હીંસાદીક કરે છે તામ ॥૧૬॥
આધાર તે ઘર હાટાદીક ઠામ, પરીવાર ને દાસ
દાસી નામ
મંત્રી નાગ ભુત યક્ષ દેવ, તેને નીમીત્ત હીંસાદી
કરૈ સ્વમેવ ॥૧૭॥
આલોક પરલોક, જીવવું મરવું ને કામ ભોગ
તેને અર્થ વાંછા કીધા પાપ લાગે, અનર્થ કર્યાં
આઠમુ વૃત ભાગે ॥૧૮॥
અસંયતી જીવોનું જીવવું ચહાવે, અસંયતી
જીવોથી ખુશી થાવે
અર્થ વંછયા તો અર્થ પાપ લાગે, અનર્થ
વંછયા તો આઠમું વૃત ભાંગે ॥૧૯॥
અસંયતીનો મરવો ચહાવે, અથવા તેને મારે
મરાવે
અર્થ મારા મરાયાં પાપ લાગે, અનર્થે મારા
મરાયા વૃત ભાંગે ॥૨૦॥
ગ્રહસ્થીને કામ ભોગ ભોગવાવો ચહાવે, અથવા
તેને કામભોગ ભોગવાવે
અર્થ ભોગવાવયાંથી પાપ લાગે, અનર્થે ભોગ-
વાવીયાંથી વૃત ભાંગે ॥૨૧॥
ગ્રહસ્થીને ઉપભોગ પરીભોગ ભોગવાવે, તેને
નીશ્ચય પાપકર્મ બંધાવે

ઘી આદિકનો વેપાર કરતાં, ગરમ આદીક ાયર્ં

આ વીધી અર્થ ઉઘાડા રાખે તાઇ, તેના જતંન
કરે ચિત્તલાઈ ॥ ૯ ॥
પ્રમાદને વશ આળશ આણુ, ઊઘાડા રાખ-
વાના પચખાણુ
ઘંટી ઉખલ મુશળ રાખે, મારે ચાલે નહી એ પાખે ॥૧૦॥
અનર્થ રાખવાના પચખાણુ, એહવો વ્રત કરે
મન આણુ
અર્થે પણ રાખતા શંકાય, અનર્થે પણ રાખે
નહી ત્યાય ॥૧૧॥
ભાઈ ભત્રીજા ચાકર પેખ, તેને દે પાપના ઉપદેશ
ખેતી વેપાર સોદા કરો ભાઇ, બેઠા ખાશે।
કોની કમાઇ ॥૧૨॥
બુદ્ધીવંત નર જ્ઞાનથી દેખે, કહેતા લાગે પાપ વીશેષે
તો અનર્થ કોણ ઘરમાં ઘાલે, તેથી કર્મ ઘણા ઝાલે ॥૧૩॥
જશકીરતી માન મોટાઈ કાજ, વળી શરમા
શરમી લોકોની લાજ
વળી ઘર ઊઠારણા ને તાંહી, હીંસાદીક કરે તે
અર્થ દંડ માંહી ॥૧૪॥
જે કામ કરતા ડરે લોક ભંડ, તે કર્તવ્ય છે
અનર્થ દંડ
છ છંડી રાખી તે અર્થ દંડ માહી, તેને માટે
હીંસાદી કરે છે તાંહી ॥૧૫॥

શુયગડાંગ અધ્યયન અઢારમાં મઝાર, અનર્થના
કહ્યા છે આઠ આગાર
આત્મા ન્યાતીલાને કામ, હીંસાદીક કરે છે તામ ॥૧૬॥
આધાર તે ઘર હાટાદીક કામ, પરીવાર ને દાસ
દાસી નામ
મંત્રી નાગ ભુત યક્ષ દેવ, તેને નીમીત્ત હીંસાદી
કરે સ્વમેવ ॥૧૭॥
આલોક પરલોક, જીવવુ મરવું ને કામ ભોગ
તેને અર્થ વાંછા કીધા પાપ લાગે, અનર્થ કર્યા
આઠમુ વૃત ભાગે ॥૧૮॥
અસંયતી જીવોનું જીવવું ચહાવે, અસંયતી
જીવોથી ખુશી થાવે
અર્થ વંછયા તો અર્થ પાપ લાગે, અનર્થ
વંછયા તો આઠમું વૃત ભાંગે ॥૧૯॥
અસંયતીનો મરવો ચહાવે, અથવા તેને મારે
મરાવે
અર્થે મારા મરાયાં પાપ લાગે, અનર્થે મારા
મરાયા વૃત ભાંગે ॥૨૦॥
ગ્રહસ્થીને કામ ભોગ ભોગવાવો ચહાવે, અથવા
તેને કામભોગ ભોગવાવે
અર્થ ભોગવાવયાંથી પાપ લાગે, અનર્થે ભોગ-
વાવીયાંથી વૃત ભાંગે ॥૨૧॥
ગ્રહસ્થીને ઉપભોગ પરીભોગ ભોગવાવે, તેને
નીશ્ચય પાપકર્મ બંધાવે

અથવા બીજા ને પાપ કર્મ કરવા ઉપદેશ દેવો નકામનાં બેઠા બેઠા શુ કરો છો. ખેતી કરો કુવા તળાવ ખોદો વેપાર કરો વીગેરે અનેક તરાહનો ઉપદેશ આપવો ચોથો ભેદ છે એ ચારે ભેદ પોતા માટે કરે તો અર્થ દંડ અને વગર મતલબ કરે તો અનર્થ દંડ છે પોતાની મોટાઇ શોભા. નીમિત્ત અભિમાન વશ શરમાં શરમી લોકોની લાજથી સ્વાર્થ વશ થઇ ઉપરના ચાર માંહિલો કામ કરવાથી પાપ લાગે છે તે અર્થ દંડ છે વગર મતલબે ઉપરના ચાર માંહેલા કામ કરવાથી અનર્થ દંડ લાગે છે માટે શ્રાવકે અનર્થ દંડ ઓળખી ત્યાગ કરવો જોઇયે અને અર્થ દંડ યથા શક્તિ મર્યાદ ઉપરાંત ત્યાગ કરવો જોઇયે શ્રાવકે અર્થ અને અનર્થ દંડનો ત્યાગ પચખાણ કરે ને વૃત છે આગાર રાખે તે અવૃત આશ્રવ પાપ કર્મ છે ૧ થી ૧૫ ॥

શ્રીસુયગ ડાંગ સુત્રમાં અનર્થ દંડના આઠ પ્રકાર ના આગાર શ્રાવકે રાખ્યા કહ્યા છે ૧ આએહિઊવા પોતાની આત્માને માટે ૨ નાએહેઊવા=ન્યાતીલા સગા સંબંધી માટે ૩ આધારેહેઊવા=પોતાના ઘર પોતાના ૪ પરિવારેહેઊવા=પુત્ર પૌત્ર દાદાદાદા પરિવાર માટે ૫ મિત્તહેઊવા=મંત્રી દોસ્ત માટે ૬ નાગ હેઊવા=નાગદેવતા માટે ૭ ભુત હેઊવા=ભુત દેવતા માટે ૮ જખ્હેઊવા=જક્ષ દેવતા માટે એ આઠ પ્રકારના આંગાર ઉપરાંત શ્રાવક અનર્થ

દંડના ત્યાગ કરે તે આઠમુ વ્રત છે તે જ ત્યાગ એ
ધર્મ છે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત આશ્રવ પોતાની
કરચાઇથી પાપ કર્મ લાગે છે પહેલુ પોતાની આત્માથી
તે આઠમુ જક્ષ માટે જે જે હિંસા કરે છે તેમાં
ધર્મ નથી આલોક પરલોક જીવતંવ્ય મરણ કામ
ભોગ એ પાંચેની ઇચ્છા પોતાના મતલબને માટે કરે
તેમાં પાપ લાગે છે વગર મતલબે આગાર ઉપરાંત
કરે તો આઠમુ વ્રત ભાંગે છે અસંયતી જીવોં નો જીવવુ
મરવુ પોતાને માટે ઇચ્છે તો પાપ લાગે છે વગર
મતલબે ઇચ્છે તો આઠમુ વ્રત ખંડીત થાય છે
ગ્રહસ્થિ કામ ભોગની ઇચ્છા પોતાના સ્વાર્થને લીધે
ભોગવે, તો પાપ સ્વાર્થ વગર ગ્રહસ્થિને ભોગવાવે.
તો આઠમાં વ્રતનો ભંગ એટલે ગ્રહસ્થિનુ જરા
પણ કામ કરે કરાવે અનુમોદે ત્રણે કરણે પાપ.
લાગે શ્રાવક કરે કરાવે અનુમોદે તે સંસાર વહેવાર
સમજે, ધર્મ સમજે નહી, ધર્મ તો ત્યાગ કરે તેમાં
છે સ્વામી શ્રી ભીખનજી ફરમાવે છે કે અર્થ
અને અનર્થ બે પ્રકારે પાપ લાગે છે માટે શ્રાવક અનર્થ
પાપ ત્યાગે તે આઠમા વ્રતમાં છે આઠમા વ્રતને સારા
સમજી યથાશકિત કરણ જોગ સમજી ત્યાગ પચખાણ
કરવા જોઇયે જેમાં જે શેરી રોકી તે ધર્મ
છે શેરી રોકી નહી તે અધર્મ છે ॥ ૧૯થી ૨૬ ॥
ઇતી.

નવમુ' વ્રત

પાંચ અણુવૃત પાલતાં, ગુણવૃત ત્રૈણ કહાય
શીખા વૃત ચાર ચોકડી, કહે ઉપમા લ્યાય ॥૧॥
જેમ દેવળ કળશ ચઢે, મુગટ મસ્તક અંત
એમ સમ દ્રષ્ટી જીવડાં, શીખા વૃત પાલંત ॥૨॥
વૃત આઠ પહેલા કહ્યા, જાવ જીવ લગજાણ
શીખા વૃત ચારે તણા, વીવીધપણે પચખાણ ॥૩॥
સામાયક મુહુર્ત એકની, જો કરે ચિત્ત લગાય
દેશાવગાશી વૃતના, જેમ કરે તેમ થાય ॥૪॥
પોશો થાય દીન રાતનો, ધ્યાવે નીરમળ ધ્યાન
બારમુવૃત શુદ્ધ સાધુને, પ્રતી લાભ્યાંથી જાન ॥૫॥

ઢાળ

સામાયક સમતાપણે, સાવદ્ય જોગ પચખાણજી
કાલ થકી મુહુરત એકની, દુવીહ તીવીહેણ જાણજી ॥૧॥
શીખાજી વૃત આરાધીએ
ઉત્કષ્ટે ભાંગે કરી, તણ કરણ ત્રણ જોગજી
ગૃહવાસ તણી વારતા તણો, ન કરે હર્ષ ને સોગજી શી૦ ॥૨॥
ઉપગરણ સામાયક કરતા રાખીયા, તે ઉપરાંત પચખાણજી
રાખ્યા તે અવૃત પરીસોગની, [illegible]પ નીરંતર જાણજી ॥૩॥

જે ઉપગરણ સામાયકમાં રાખીયા, તેના પણ
કરે પ્રમાણજી
આદી ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી, પાંચે આશ્રવના
પચખાણજી શી૦ ॥૪॥
ઉપર પહેરે ઓઢે વાપરે, બીછાણાદીક કરે
વારંવારજી
તે શરીરની શાતા કારણે, તે તો સાવદ્ય જોગ
વેપારજી શી૦ ॥૫॥
વળી ગહેણાં આભરણ કને રહ્યા, તે પણ અવૃતમાં
જાણજી
તેના પાપ નીરંતર જીવને, સામાયકમાં પણ
લાગે છે આણજી ॥શી૦ ॥૬॥
તે ગહેણા આભરણના જતન કરે, તેનાથી રાજી
થાય તે વારજી
આંઘા પાછા સમારે ને અવસરે, સાવદ્ય જોગ
વેપારજી ॥શી૦ ॥૭॥
ઉપગ્રણ ગહેણાં કને રાખ્યા. તે તો નહી આવે
સામાયકને કામજી
કામ તો આવે પરીભોગમાં, સુખશાતા શોભાદીક
તામજી ॥શી૦ ॥૮॥
સામાયકની દીધી જીને આગ્ના, તે સામાયક છે
સંવર ધર્મજી
ઉપગહણ ગ્રહણાં પરી ભોગવ્યાં, તેથી તો લાગે
છે પાપ કર્મજી ॥શી૦ ॥૯॥

સામાયકમાં શ્રાવકની આત્મા, અધીકરણ કહી જીનરાયજી
ભગવતીને શતક સાતમાં, પહીલા ઊદેશાં માંયજી ॥શી૦॥૧૦॥
અધીકરણ તે શસ્ત્ર છઃકાયનો, તેની સંભાળ કરે અંશમાતજી
તેની સાર શંભાર જતન કરે, તે સાવદ્ય જોગ સાક્ષાતજી ॥શી૦॥૧૧॥
કપડો ઓઢે પહેરે વાપરે, વળી વધા વચ કરે તાયજી
તેણુ અધીકરણને સાંતરો કીધો, તેની આજ્ઞા નહી દે જીનરાયજી ॥શી૦॥૧૨॥
અંશ માત્ર શરીરનો કામ કરે, તે તો સાવધ જોગ છે તાયજી
તેથી પાપ લાગે છે જીવને, તેની આજ્ઞા નહી દેવે જીનરાયજી ॥શી૦॥૧૩॥
હાલવો ચાલવો શરીરનો, સુખ શાતા માટે કરે જાણુજી
તે સાવધ જોગ શ્રીજીન કહ્યા, તેથી પાપકર્મ લાગે છે આણુજી॥શી૦॥૧૪॥
તે કર્તવ્ય કીધા જીન આજ્ઞા નહી, તે સાવધ જોગ સાક્ષાતજી
જે કર્તવ્ય કીધા જીન આજ્ઞા, તે નીરવધ જોગ વીખ્યાતજી॥શી૦॥૧૫॥

ઉપગરણ ગહેણા શરીરના, જતન શોભા કરે
સામાયક મઝારજી
તેની જીન આગ્ના નહી સર્વથા, તે સાવધ
જોગ તણા વેપારજી ॥શી૦॥૧૬॥

પાસે રાખ્યા તેના જતત કરે, આ રાખ્યો
સામાયકમાં આગારજી
સામાંયક કરતાં જે નહી રાખીઆ, તેના જતન
ન કરે લગારજી ॥શી૦॥૧૭॥

શ્રાવકના ઉપગરણ છે અવ્રૃત મઝે, કહ્યા શિવાઇને
શુયગ ડાંગજી
તેને સેવે સેવરાવે તે સાવધ જોગ છે, તેની
આગ્ના નહી હે જીનરાજજી ॥શી૦॥૧૮॥

કોઇ કહે સામાયક કીધી તેહને, સાવદ્ય જોગ
પચખાણજી
તેને પાપનો આગાર કંહાંથી રહ્યો, કોઇ એવી
પુછા કરે આણજી ॥શી૦॥૧૯॥

તેને જવાબ એમ દીજીએ, સર્વ સાવદ્યના નહી
પચખાણજી
સર્વ સાવદ્યના ત્યાગ સાધુતણે, તેહની કરો
પીછાણજી ॥શી૦॥૨૦॥

છઃ ભાગા સમાયકમે પચખીયા, તેને ત્રણ
ભાગાનો આગારજી

તેને પાપ લાગે છે નીરંતરે, એવા સાવદ્ય જોગ
વેપારજી ાાશી૦ાા૨૧ાા

તેને પુત્રાદીક હુવા હર્ષ હુવે, મુવા ગયા થાય
સોગજી

ઇત્યાદીક આગાર સામાયક મઝે, એહવા સામયકમે
સાવદ્ય યોગજી ાાશી૦ાા૨૨ાા

ગેહણો કપડા રાખ્યા તેહના, જતન કરે સામય-
કને માંહીજી

તે પણ સવદ્ય જોગ છે, તેની આજ્ઞા ન દેવે
જીનરાયજી ાાશી૦ાા૨૩ાા

શરીર કપડાદીક તેહના, જતન કરેસામાયક માંયજી
આગ ચોરાદીકના ભયથકી, એકાંત સ્થાનક જય-
ણાથી જાયજી ાાશી૦ાા૨૪ાા

તે પણ સાવદ્ય યોગ છે, આગાર સેવ્યો સામા-
યક માહીજી

સામાયકમે સમતા રાખવી, ચીત્ત ન ચલાવણુ
તાહીજી ાાશી૦ાા૨૫ાા

આગ સર્પાદીકના ભયથકી, જયણાથી નીસર જાય
આગજી

બાજુમાં માનશ બેઠા હુવે, તેને તો નહી લે
જાવે બહારજી ાાશી૦ાા૨૬ાા

આપનો તો આગાર રાખીયો, બીજાનો નહી
આગારજી

બીજાને ત્યાગાં સામાયક મઝે, તેને કંઈ વીધ
લે જાવે બહારજી ાાશીાાારછાા
આગ ચોરાદીકના ભયથકી, રાખ્યો તે દ્રવ્ય લે
જાયજી
બાજુમાં કપડાદીક હુવે ઘણા, તેને તો બહાર
ન લે જાવે તાયજી ાાશીાાારદાા
રાખ્યા તે દ્રવ્ય લેજાવતાં સામાયકનો
ભંગ ન થાયજી
ત્યાગા છે તેને લેજાવતાં, સામાયક વ્રત ભાંગ
જાયજી ાાશિાાારલાા
તેથી સર્વ સાવધ જોગના, સામાયકમાં નહી
પચખાણજી
આગાર ઉપરાંત સાવધ જોગના, પચખાણ કીધા
છે પહીછાણજી ાાશિાા૩૦ાા
તેથી ત્યાગ કર્યો તે સઘળા, સાવધ જોગના
પચખાણજી
ત્યાગ નહી સર્વ સાવધ જોગના, તે તો સારા
સાધુ તણે જાણજી ાાશિાા૩૧ાા
ઉપગણ રાખ્યા સામાયક મઝે, તે તો પહેલે
કરણ લીધા જાણજી
તે બીજાને ભોગવાવસી કંઈ વીધે, બીજાના તો
પચખાણજી ાાશિાા૩રાા
દ્રવ્ય થકી તે ઉપરાંતના, બધાના કીધા પચખાણજી

ક્ષેત્ર થકી સર્વ ક્ષેત્ર મઝે, કાળથી એક મુંહુરત
જાણુજી ાશિ૦ા૩૩ા
ભાવ થકી રાગદ્રેષ રહીત છે, ત્યારે સંવર
નીર્જરાગુણ થાયજી
એવી રીતે સામાયક ઓળખી કરે, ત્યારે સામાયક
હુવે તાયજી ાશિ૦ા૩૪ા

બીજા બધા ને ત્યાગ દીયા, તેનો કરે સંભોગજી
તેથી ભાંગે સામાયક વ્રત તેહનુ, તેના વધ્યા
છે સાવધ જોગજી ાશિ૦ા૩૫ા

કોઈ સામાયકમાં સામાયકવાલાનુ, કામ કરવું
રાખ્યું છે આગારજી
તેનો કામ કર્યા સામાયક ભાંગે નહી, તેનો
પણ કરે વીચારજી ાશિ૦ા૩૬ા

સામાયકમાં માંહોમાંહે કામ કરે, તેનો સુત્રમાં
નહી છે તાયજી
તે નીશ્ચય થાપવા આવે નહી, જ્ઞાની વદે તે
સત્ય વાયજી ાશિ૦ા૩૭ા
કોઇ કહે સામાયકમાં રાખી પુજણી, રાખી તે
દયાને કામજી
તેનો જવાબ સાંભળો ખુલાશા સહીત, ચીત
રાખી એક ઠામજી ાશિ૦ા૩૮ા
શરીરાદીક પુજે સામાયક મઝે, માત્રાદી પરઠે પુજજી

એહવા કામની જીન આગ્ના નહી, તેમાં ધર્મ
કહે તે અણુજી ॥શિ૦॥૩૯॥
શરીર પુજે પરઠે માત્રો, એ શરીરાદીકના
છે કામજી
જો ધર્મ તણુ કામ હોય, તો આગ્ના દેવે જીન
રાજજી ॥શિ૦॥૪૦॥
જો પુજવુ પરઠણુ કરે નહી, કાયા સ્થીર રાખે
એક ઠામજી
હાથાદીક વગર હલાવીયા, રહેવો નહી આવે
છે તામજી ॥શિ૦॥૪૧॥
વળી અબાધા વડી નીતની, ખમાય નહી તે તામજી
તેથી પુજે છે જગ્યાં જોઇને, તે સામાયક તણુ
નહી કામજી ॥શિ૦॥૪૨॥
આંખી મચ્છર કીડી આદી દે, તે તો કરડે છે
શરીરને આયજી
તે ખમાય નહી તેહથી, પુજીને દુર કરે તાયજી
॥શિ૦॥૪૩॥
જો કાયા સ્થીર રાખે એક આશને, તેને પુજણીનો
નહી કામજી
પરીસહ ખમાય નહી તેથી, પુજણી રાખે છે
નામેજી ॥શિ૦॥૪૪॥
જો એટલુ કહ્યા સમજ પડે નહી, તો રાખવી
જીન પ્રતીતજી

જીન આજ્ઞા બહાર ધર્મ શ્રધીને, નહી કરવી
એહવી અનીતજી ॥શિ૦॥૪૫॥
શરીર ઉપશ્રહણના જાણતા, કીધા સાવધ જોગ
વેપારજી
જે શરીરથી નીર્વંધ કર્તવ્યકરે, તને જીન
આજ્ઞાદેશ્રીકારજી ॥શિ૦॥૪૬॥

નવમુ વ્રત

દોહારાનો ભાવાર્થ

પાંચ અણુવ્રત એટલે સાધુજીના મહાવ્રત મોટા તેનાથી નાના ત્રણ ગુણવ્રત જે પાંચ અણુવ્રતને ગુણકારી છે તે આઠ વ્રતને આ શિખા સમાન ચાર વ્રત કહે છે જેમ દેવલ ઉપર કળશ માથા ઉપર મુગટ હોય છે તેમ આઠ વ્રતોના ઉપર ચાર શિખા વ્રત છે. પહેલાથી આઠમા વ્રત સુધી પચખાણ જાવજીવના હોય છે ચાર શીખા વ્રતમાં નવમુ વ્રત એક મુહુરતનુ દશમુ જેટલું કાળનુ કરે તેટલુ અગીઆરમુ પોષો દીવસ રાત્રિ પ્રમાણ અને બારમુ શિખા વ્રત શુદ્ધ સાધુ મુનિરાજ અઢી દ્વીપ પંદર ક્ષેત્રમાં જઘન્ય બે હજાર ક્રોડ ઉત્કષ્ટા નવ હજાર ક્રોડ છે તેઓમાંના કોઇને નિર્દોષ આહાર પાણી વીગેરે ચૌદ પ્રકારનું દાન આપવુ તે બારમુ શિખાવ્રત છે સામાયક કરવુ તે નવમુ શિખા વ્રત છે તે સામાયક સિવાય અવ્રત છે પાપ લાગે છે ॥ ૧થી૫ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સામાયક એટલે સમ ભાવ રાખવો સમતા રાખવી એક મુહુરત કાળ સુધી સાવદ્ય જોગના ત્યાગ જઘન્ય બે કરણ ત્રણ જોગથી ઉત્કૃષ્ટા ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી થાય છે સામાયકમાં ગ્રહસ્થાશ્રમની વાત નીંદા વિકથા સંસારી કામ કરાય નહી કપડા વીગેરે જે જે ઉપગરણ સામાયકમાં રાખ્યા તે અવ્રત છે ત્યાગ્યા તે સામાયક છે. તેથી સંવર વ્રત થાય છે જે જે ઉપગરણ ધરેલા કપડા રાખ્યા તે અવ્રત સાવદ્ય જોગ છે તેથી પાપ કર્મ લાગે છે રાખેલી ચીજોની સાર સંભાળ કરે બીછાના ઓઢવાના રાખે તે શરીરની શાતા અને શોભા છે તેમાં સામાયક નથી સાવદ્ય જોગ વેપાર છે ધરેલા કપડા વીગેરે સામાયકમાં રાખ્યા તે સામાયકને કામ આવતા નથી તે તો શોભા અને શરીરની રક્ષા માટે પહેરે ઓઢે છે અને પરિભોગમાં કામ આવે છે સામાયકમાં શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા છે ઉપગરણ પહેરવા ઓઢવાની આજ્ઞા નથી તે પરિભોગવ્યાથી પાપ કર્મ લાગે છે શ્રી ભગવતી સુત્રના સાતમાં શતક પહેલા ઉદેશમાં સામાયકમાં શ્રાવકની આત્મા અધીકરણ એટલે છકાય જીવોની શસ્ત્ર ફરમાવી છે છકાય ના શસ્ત્રની સાર સંભાળ કરે તે સાવદ્ય જોગ છે માટે શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા નથી શ્રીજીનેશ્વર જે કામમાં આજ્ઞા છે તે નીર્વદ્ય પાપ રહીત છે ને જે કામમાં શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા

નથી તે સાવદ્ય પાપ સહીત છે ા૧થી૨ટે સામાયકમાં સાવદ્ય જોગના ત્યાગ દેશ થકી છે સાધુજીને સર્વ થકી છે કોઇ કહે સામાયક પચખતી વખતે સાવદ્ય જોગના પચખાણ કરીયે છેયે તેમાં કયા પાપનો આગાર રાખ્યો છે સાધુ મુનિરાજ સર્વ સાવજ્જં જોગં પ્રચખામિ કરે છે શ્રાવકને સર્વ સાવદ્ય જોગના ત્યાગ નથી છઃ ભાગાથી સામાયક કરવાથી ત્રણ ભાંગાનો આગાર સાવદ્ય છે તેનુ અવ્રતનુ પાપ હમેશ સામાયકમાં લગે છે અનુમોદવાનુ મન વચન કાયાથી આગાર છે પુત્ર પૌત્ર થવાના ખબર સાંભળી ખુશી સગા સબંધી મરવા ખોવાયા સાંભળાથી નાખુશી થવાય છે જે ઘરેણા કપડા સામાયકમાં પહેર્યાં છે તે પરિભોગ છે તેને ભોગવે તે અવ્રત છે તેની સાર સંભાળ શરીરની યત્ના એ સાવદ્ય જોગ છે આગ, ચોર, સાપ વીછુ વીગેરે જાનવરના ભયથી બીજી જગ્યા એ જાય છે તે શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા નહી માટે અનેક કામ જે જે શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા બહાર સામાયકમાં કરે છે કરાવે છે તે સર્વે સાવદ્ય જોગ છે તેનાથી પાપ કર્મ લાગે છે આગ ચોર સર્પાદિકના ભયથી સામાયકમાં એક જગ્યાથી બીજી જગ્યાએ જાય તેમાં સામાયકનો ભંગ થતો નથી કેમકે આગાર રાખ્યો હોય છે પણ સાવદ્ય જોગ હોવાથી પાપ લાગે છે બાજુમાં બીજો માણસ બેઠો હોય તેને બહાર લઇ જઇ જવાનો આગાર નથી તેથી તેને બહાર

લઇ જઇ શકતો નથી કપડા ઉપગ્રણ સામાયકમાં પોતે રાખ્યા છે તે લઇ શકે છે છોડયાં તે કપડા, વીગેરે અનેક ચીજ પડી છે તે આગાર નથી માટે લઇ જઇ શકતો નથી જેનો આગાર છે તેની ફકત સાર સંભાળ કરે છે માટે શ્રાવકને સર્વત્ર સાવધ જોગના ત્યાગ સામાયકમાં નથી ।।૧૯થી૩૧।। સામાયકમાં જે ઉપગ્રણ રાખ્યા તે પહેલે કરણ પરિભોગ છે બીજાને ભોગવાવી શકે નહી બીજાને ભોગવાવવાના ત્યાગ છે સામાયક પચખતી વખતે કહે છે કે દ્રવ્ય થકી જે કને રાખ્યા તે દ્રવ્ય ઉપરાંત ત્યાગ, ક્ષેત્ર થકી સર્વક્ષત્રોમાં ત્યાગ છે કોઈ જગ્યાએ આગાર નથી કાળ થકી એક મુહુરત લગી ભાવ થકી રાગ દ્વષ રહીત છે ત્યારે સંવર નિર્જરા ગુણ થાય છે સામાયક ઓળખી સામાયક કરવાથી સામાયક થાય છે ત્યાગ કરેલી ચીજનો સંભોગ કરવાથી સામાયક વ્રત ભાંગે છે માટે જે કામનો આગાર રાખ્યો નથી તે કરવું નહી કેટલાએક સામાયકમાં સામાયકવાલાને કામ કરવાનો આગાર રાખી કામ કરે છે તેની સામાયક ભાંગતી નથી પણ તેનુ પ્રમાણ કરવું જોઇયે સામાયકમાં બીજા સામાયકવાલાનુ કામ કરવાનો આગાર રાખવા સુત્રોમાં કહ્યું નથી માટે તે બોલની સ્થાપ કરી શકાય નહી નિશ્ચય તો જ્ઞાની કહે તે સત્ય છે કોઇ કહે દયા પાલવા નિમીત સામાયકમાં પુજની રાખવામાં ધર્મ છે પોજણી રાખે તે અવ્રત છે પોતાનું શરીર સ્થિર રાખી શકતા નથી ચંચલતાને

કારણ હાથ પગ વીગેરે હલાવે છે અંધારામાં બીજે જગ્યા જાય આવે છે અથવા માખી મચ્છર વીગેરે શરીર ઉપર બેસે તેને જ્યણાંથી પુજવાં કીડી કંથવા વીગેરે જીવોની અનુકંપા લાવી મારવા નહી એ દયા ભાવ છે તે નીર્વંદ છે પણ પુજણી નીર્વંધ જોગ નથી અવતાં. શ્રવ છે સાવધ જોગ જૈન આજ્ઞા બહાર છે માખી મચ્છર વીગેરે જીવ શરીરને ચટકા આપે તે પરિષહ ખમાય નહી તેને માટે પુજણીથી તેને દુર કરે તે પોતાની કચાઇ છે પોતાની કાયા સ્થિર એક જગ્યાએ રાખે તો પુજણીની જરૂર નથી તે માટે પુજણી રાખે છે તે શરીરને કામ લાગે છે સામાયક ને કામ લાગતી નથી માટે સાવધ જોગ છે કોઇ પોજણીની દાંડીમાં વડીમાં લાખો રૂ.નું ઝવેરાત જડાવે છે કોઇ ભારે કીમતનું પોજણુ રાખે છે કોઇ મોટી કીમતની શાળ ઓઢે છે તે બધી શરીરની અને શોભા માટે છે સ્વામીશ્રી ભીખનજી કહે છે કે આટલું કહેવાથી સમઝ નહી પડે તો શ્રી જીનેશ્વરોના વચનની પ્રતીતી રાખવી જોઇએ કે જે કામની જીન આજ્ઞા નહી તે કરવુ કરાવવુ અનુમોદવું ધર્મ નથી ॥૩૨થી૪૬॥

દશમુ દેશા વગાસી વ્રત દોહરા

દશમુ દેશા વગાસી વ્રત છે, તેના ભેદ, અનેક
થોડા સા પ્રગટ કરૂં, તે સાંભળજો લાવી વીવેક ॥૧॥

ઢાલ

દેશા વગાસી વ્રતના, ભાંગા થાય પ્રકારે બેયજી
પહેલો છે છઠ્ઠાની પરે, બીજો સાતમા જેમ હો-
યજી, શીખાજી વ્રત આરાધીયે ॥૧॥

દીન પ્રતે પ્રભાતથી, છદીશીનો કર્યો પ્રમાણજી
મર્યાદા કીધી તેણે બહારની, પાંચે આશ્રવના
પચખાણજી ॥શિ૦॥૨॥

જે ભુમીકા રાખી છે મોકલી, તે માંહી દ્રવ્ય દીકનો
વેપારજી
મર્યાદા શકતી પ્રમાણે કરે, ભોગાદીક કરે
પરીહારજી ॥શિ૦॥૩॥

કાલથી દીવસને રાતનુ, ભાવથી વીવીધ પ્રકારજી
કરણ જોગ રાખે તેટલા, જેટલા કરે પરીહારજી
॥શિ૦॥૪॥

વળી જઘન્ય નવકારસી આદી દે, ઉત્કષ્ટો રાખે
કાલ કોયજી
મર્યાદાથી ત્યાગે સાવદ્ય ભણી, જેમ કરે તેમ
હોયજી ॥શિ૦॥૫॥

કોઇ કરે છે ત્યાગ હીંસા તણો, તેમાં કાલનો
કરે પ્રમાણજી
તે ત્યાગ પુરા હુવા તેહને, આગળ તો નહી
પચખાણજી ॥શિ૦॥૬॥

-હીંસા, જુઠ, ચોરી, મૈથુનનુ, વળી પાંચમુ પરી-
ગ્રહ જાણજી
એહ પાંચે આશ્રવ દ્વારના, કાળ રાખીને કરે
પચખાણજી ॥શિ૦॥૭॥

પ્રમાણ કરે છવીશ બોલનો, પંદર કર્માદાનનો
પ્રમાણજી
વળી સચિતાદીક ચૌદે નીયમનુ, તેના નીત્ય નીત્ય
કરે પચખાણજી ॥શિ૦॥૮॥

નવકારસી, પોરસી, પુરમુઠ, એકાસણો આબેંલા
દીકતાચજી
ઉપવાશ છઠ્ઠાદીક તપકરે, ઉત્કષ્ટા કરે છમાચજી
॥શિ૦॥૯॥

તપનો કષ્ટ થાય તે કરણો, નીર્જરાની જાણજી
ખાવા પીવાનો ત્યાગ થયો તે, દશમુ વ્રત થાય
આણજી ॥શિ૦॥૧૦॥

જે જે સાવધ ત્યાગે તેહમેં, કાલનો કરે પ્રમાણજી
તે દશમુ વ્રત નીપજે, એમાં બાવજીવ નહી
પચખાણજી ॥શિ૦॥૧૧॥

કાળનું પ્રમાણ કરી પાંચ આશ્રવદ્વાર ત્યાગે તે, દેશાવકાશી વ્રત કહેવાય છે બે ભાગાથી થાય છે પહેલો ભાંગો છઠ્ઠા વ્રત મફક ને બીજે ભાંગો સાતમા વ્રત માફક છે જેના ઘણા ભેદ છે સંક્ષેપવર્ણન નીચે

આંપ્યુ છે દીવસ પ્રતે પ્રભાતથી છએ દીશાઓના પ્રમાણ: કરી મર્યાદા ઉપરાંત પાંચ આશ્રવ દ્વારે સેવવાના સેવ-રાવવાના પચખાણ કરે જેટલી ભુમી રાખી તેમાં યથાઃ શકિત દ્રવ્યાદિકની મર્યાદા ઉપરાંત વિષય ભોગાદિના ત્યાગ કાલ થકી દીવસ રાત્રી પ્રમાણ રાગદ્વેશ રહીત ઉપયોગ સહીત અનેક પ્રકાર અર્થાત ઈચ્છા. પ્રમાણ કરણ જોગથી ગુણથકી સંવર નિર્જરા જઘન્ય નવકારશી એટલે એક મુહુરત લગી ઊત્કૃષ્ટ જેટલા કાળ સુધી બને તેટલા કાળ લગી સાવધ જોગના ત્યાગ કરી હિંસાદી પાંચ આશ્રવ દ્વાર ત્યાગે જેવી રીતે કરે તેવી રીતે દશમુ વ્રત થાય છે આ પહેલો ભાંગો કહયો બીજો ઉલણીયા વીહુ આદી છવીશ બોલ ઇંગા-લિક કર્મ આદી પંદર કર્માદાન અને સચિતાદિક ચૌદે નિયમની મર્યાદ ઉપરાંત જેટલા કાળના ત્યાગ કરે તે દશમુ વ્રત છે નોકારસી, પોરસી, પુરમુઢ એટલે દોઢ પોરસી, એકાશણા, ઉપવાશ, છઠ્ઠ, અઠ્ઠમ, વીગેરે છમાશી. તપ શ્રાવક કરે તે દશમા વ્રતમાં છે તપ કરે કષ્ટ સહન કરે તેમાં નિર્જરા થાય છે અને સાવધ જોગોના ત્યાગથી શ્રાવકને સંવર થાય છે દશમા વ્રત સંવર છે એમાં જાવજીવના પચખાણ નથી કાલની મર્યાદા કરે. જે જે ત્યાગ કર્યા તે વ્રત આગાર રાખ્યો તે સેવે. સેવરાવે અને સેવે તેને અનુમોદે તે અવ્રત આશ્રય પાપ કર્મ છે.

અગીયારમુ વ્રત દોહરો

શ્રાવકનો વ્રત અગીઆરમુ, પોષધ કહ્યો ભગવાન
શીખા વ્રત રળીયામણો, હવે સાભળો દઇ કાન ॥૧॥

ઢાલ દેશી તેહીજ

હવે પોષધ વ્રત રળીયામણુ, પચખે ચાર વીધ આહારજી
અબંભ મણી સુવણ તજે, માલા વણગ વીલે પન પરીહારજી, શીખાજી વ્રત આરાધીયે ॥૧॥
શસ્ત્ર મુશલાદીક આદીદે, સાવદ્ય જોગ તણા પચખાણજી
કાલથી દીવસને રાતના, એક પોશાતણુ પ્રમાણજી ॥શિ૦॥૨॥
જઘન્ય બે કરણ ત્રણ જોગથી, કરે સાવધ જોગ પચખાણજી
કોઇ ઊત્કષ્ટે ભાગે કરે, ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી જાણજી ॥શિ૦॥૩॥
દ્રવ્યથી પ.સે રાખ્યો તે ઉપશાંતના, કીધા સર્વ દ્રવ્યના પચખાણજી
ક્ષેત્રથી સર્વ ક્ષેત્ર મઝે, કાલથી દીવસ ને રાત્રીના જાણજી ॥શિ૦॥૪॥
ભાવથી રાગ દ્રેષ રહીત કરે, વળી ચોખેચિત્ત ઉપયોગ સહીતજી
ચારે કર્મ રોકાય છે આવતા, વળી નીર્જરા થાય રૂડી રીતજી॥શિ૦॥૫॥
ઉપગ્રણ પોશામે રાખીયા, તે ઉપરાંત કીધા પચખાણજી

રાખ્યા તે અવ્રત પરી ભોગની, તેનો પાપ
નીરંતર લાગે છે આણુજીાાશિ૦ાદા

પોષાને સામાયક વ્રતના, સરિખાં છે પચખાણુજી
સામાયક૰ તો મુહુરત એકની, પોષો દીવશને
રાતનો જાણુંજી ાાશિ૦ાાળા

પોષાને સ.માયક વ્રતમાં, આ બન્નેમાં સરીખો
છે આગારજી

તે કહ્યા છે સઘલાહી અવ્રતમાં, તે જોઇ કરો
નીસ્તારજી ાાશિ૦ાાટાા

ત્યારે કોઇ કહે પોષધ વ્રતમાં, મણી સુવર્ણાદી
પચખાણુજી

તેથી મણી સુવણાદી પાશેં રાખીયા, પોષો
ભાંગી ગયો જાણુજી ાાશિ૦ાાલાા

પોષા માંહી પાશે રાખીયા, મણી સુવણાદીકના જાણુજી
તે ઉપરાંત રાખવાના પચખાણુ છે, તેનો ઊત્તર
એ પીછાણુજી ાાશિ૦ાા૧૦ાા

ઉમુક કહીતા મુકી દીધા, તે મણી સુદ્રણાદીકના
પચખાણુજી

કને રાખ્યો તેની અવ્રત રહી, ભગવતીથી કરજો
પીછાણુજી ાાશિ૦ાા૧૧ાા

જો મણી સુવણુના તદન પચખાણુ હુવે, તો
ઉમકનો પાઠ કહેતા નાહીજી

આ તો ઊઘાડો નીર્ણય જોઇલો, વીચારી જુવો
મનમાંહીજી ॥શિ૦॥૧૨॥
શ્રેણીક ને કૃષ્ણજીની રાણીઓ, ઇત્યાદીક રાણીઓ
અનેકજી
તેને પોષા કર્યા છે ગહણાં થકાં, સમજે આણ
વીવેકજી ॥શિ૦॥૧૩॥
તેની ચુડીમાં હીરા પાના જડયા, વળી દાંતમાં
સોનાની મેખજી
બીજા ગરેણા તેને પહેર્યાં, તેને ઊતાર્યાં ન
દેખાય એકજી ॥શિ૦॥૧૪॥
ભારી ભારી જવેરાત ચુડીમાં જડયા, વળી ભારી
ભારી ગરેણાં હાથ ગળા માંહીજી
તે બધા કેમ ઊતારશે, આતો મળતો નહી
દેખાય ન્યાયજી ॥શિ૦॥૧૫॥
તેણે દીધી સામાયક શાંજના, સામાયક દીધી
રાત પ્રભાતજી
તે ક્ષણ ક્ષણમાં કેમ ઊતારશે, તે પણ મળતી
ન દીશે વાતજી ॥શિ૦॥૧૬॥
સામાયકમાં ગરેણાં નહી રાખવા, તો ચુડા નહિ
રાખવી તાહીજી
ગરેણાંને બંગડી તો એકજ છે, બંન્ને આભુ-
ષણ માંહીજી ॥શિ૦॥૧૭॥
સામાયકને પોષા તણી, બંન્ને વીધી જાણજો
એકજી

રીત બંન્નેની ખરેખરી, સમજો આણી વિવે-
કજી ાાશિ૦ ાા૧૮ાા
આ લોકને અર્થે કરે નહી, ન કરે ખાવા-
પીવાને હેતજી
લોભ લાલચથી કરે નહી, પરલોક સુખ માટે ન
કરે તે થજી ાાશિ૦ ાા૧૯ાા
સંવર નીર્જરા માટે કરે, બીજી વંછા નહી કામજી
એ પરીણામથી પોષો કરે તે ભાવ થકી સુદ્ધ
થાયજી ાાશિ૦ ાા૨૦ાા
કોઇ લાડવા માટે પોષો કરે, કોઇ પૈસા લેવા
કરે તામજી
કોઇ બીજા દ્રવ્ય લેવા પોષો કરે, તે કહેવાનો
પોષો છે નામજી ાાશિ૦ ાા૨૧ાા
તે તો અર્થી એકાંત પેટના, તે મજુરની છે
પાતજી
તેના જીવની ગરજ સરે નહી, ઉલટી ઘાલી
ગળામાં રાંતજી ાાશિ૦ ાા૨૨ાા
લાડવા માટે પોષા કરાવશી, અથવા ધન
આપી તામજી
તે કહેવાનો પોષો કરાવીયો, પણ સંવર નીર્જરાનું
નહી કામજી ાાશિ૦ ાા૨૩ાા
કર્મ કાપવાં કરે મજુરીયા, તેના ઘટમાં ઘોર
અજ્ઞાનજી

લાડુ ખવાય પોષા કરાવવા, આંતો કોઇ જગ્યાએ
ન કહ્યો ભગવાનજી ॥શિ૦ ॥૨૪॥
કર્મ કાપવા કરે મજુરી, તેના ઘટમાં ઘોર
અંધકારજી
પૈસા આપીને પોષા કરાવવાં, તે નહીં ચાલ્યા
સુત્ર મઝારજી ॥શિ૦ ॥૨૫॥

મજુરી કરે ખેતી નીંદામણવા, મજુરી કરે ઘર
કરાવવા કામજી
કડબ કાપવા કરે મજુરી, કર્મ કાપવા નહી ચાલ્યા
તામજી ॥શિ૦ ॥૨૬॥

ખેતર ખેડવાને ચાલ્યા, મજુરીયા, વળી ભાર
લેજાવણ કામજી
અનાજ ખાંડવા કરે મજુરીયાં, કર્મ કાપવાને
નહી ચાલ્યા તામજી ॥શિ૦ ॥૨૭॥

વીરકત થાય કામ ભોગથી, તેને ત્યાગ છે શુદ્ધ
પ્રણામજી
મુકતી હેતુ પોષો કરે, તે અસલ પોષો કહ્યો
સ્વામજી ॥શિ૦ ॥૨૮॥

આ વીધી પોષો કીધા થકાં, સીઝશી આતમ
કામજી
કર્મ રોકાશે ને વળી ટુટશે, એમ ભાખ્યો શ્રી
જીનરાયજી ॥શિ૦ ॥૨૯॥

અગીઆરમુ વ્રત

ભાવાર્થ

અગ્યારમુ પોષધ એટલે ધર્મ પુષ્ટિ રૂપ વ્રત કહે છે

૧ અસાણુ-આહાર પાણુ-પાણી ખાદીમ-મેવાદિક સ્વાદીમ-પાન, સોપારી, લવેંગ, એલચી તજના ત્યાગ.

૨ અબંભ-અબ્રહ્મચર્ય તે મૈથુનના ત્યાગ

૩ ઉમકમણી સુવર્ણ-રત્નાદીક સુવર્ણાદીક જેવોસરાવ્યા.

૪ માલા-ફુલની મળા ૫ વણુગ-ગુલાલ અબીલ રંગનો ત્યાગ.

૬ વીલેપન-કેશર ચંદનનુ વિલેપન.

૭ સત્ર મુશલાદિ સાવજ્જજોગ-શસ્ત્ર મુશલ વીગેરે સાવધ જોગના ત્યાગ

ઉપરના સાત પ્રકારે ત્યાગ કરી ક્ષેત્રથી સર્વ ક્ષેત્રમાં કાળથી અહોરાત્રી પ્રમાણુ બે કરણુ ત્રણુ જોગથી અથવા ત્રણુ કરણુ ત્રણુ જોગથી ભાવથી રાગદ્વેષ રહીત ગુણથી સંવર નિર્જરા એ પ્રકારે વસ્ત્ર ઘરેણા વીગેરે દ્રવ્ય, પોષા પચખતી વખતે રાખ્યા તે દ્રવ્યો ઉપરાંત સાવદ્ય, જોગ સેવવા સેવરાવવાના ત્યાગ છે જે ઉપગ્રણુ પાશે રાખ્યા તે અવ્રતમાં છે જેનાથી પરિભોગની અવ્રત પોષામાં નીરંતર લાગે છે. પોષા અને સામાયકના આગાર એક સરખા છે આગાર ઉપરાંત ત્યાગ કર્યા તે સામાયકના

નવમાં વ્રતમાં એક મુહુરતના અને પોષા અગીઆરમાં વ્રતમાં રાત્રી દીવસના છે ત્યારે કોઇ એમ કહે કે પોષો લેતા સુવર્ણાદિ મણી રત્નાદિના પચખાણ કરે છે તે માટે પોષામાં ઘરેણા નહી રાખવા જોઇયે પોષામાં ઉમકમણી સુવર્ણના ત્યાગ છે મુકયા તે મણી સુવર્ણ રાખવાના ત્યાગ છે પાસે છે તે ઘરેણા કપડા પહેરેલાનો આગાર છે માટે વ્રત ભાંગે નહી અગાઉ શ્રી કૃષ્ણ અને શ્રેણીકરાજાની રાણીઓએ પોષા સામાયક કીધા તેની બંગડીઓ ઘરેણાઓમાં ઘણા કીમતી રતન જડેલા હતા પણ બંગડી ઉતારી પોષા કર્યા એવો અધીકાર સુત્રોમાં નથી સામાયક વ્રત કરતા પહેરેલા કપડા ઘરેણાનો આગાર છે આગાર અવ્રત આશ્રવદ્વાર છે પણ પંચખાણ ભાંગતા નથી જો ઘરેણા કપડા રાખવાથી સામાયક પોષા ભાંગવાનો ભય હોય તો કીંચીત માત્ર પણ સોનું રત્ન જડીત ઘરેણું રાખવું જોઇયે નહીં, સ્ત્રી જાતીને સામાયક પોષામાં બંગડી જરૂર રહે છે કોઇ સ્ત્રી સાંજે, અડધી રાત્રે સામાયક કરે તો વારવાર બંગડી કહાડે નહી બંગડીઓ કહાડી સામાયક કરે તે ન્યાય મલતો નથી તેથી સ્પષ્ટ માલમ પડે છે કે મણી સુવર્ણાદિકના સર્વથા પ્રકાર ત્યાગ નથી જે સામાયકની વીધી છે તેજ પોષાની વીધી છે ફરક માત્ર કાળમાં છે દોહરા અને ॥૧ થી ૧૮॥ પોષધ આલોકને માટે કે પરલોકમાં સુખને માટે કે ખાવા પીવા માટે કે કોઇ પણ પ્રકારના લાભ માટે

કરવો નહી અકાંત સંવર નિર્જરા માટે કરવાથી પોષધ વ્રત કરવાથી ભાવ પોષો થાય છે કદાચ કોઇ લાડવા ખાવા કે પરિગ્રહ લેવા પોષો કરે તો તે નામ પોષો છે લાડવા ખાવા માટે પોષો કરે તે પેટાર્થી છે મજુર છે તેનું મોક્ષ રૂપી કામ સિદ્ધ થાય નહી તેને અશુભ કર્મનો બંધ થાય તેવી જ રીતે કોઇ લાડવા ખવડાવી કે પૈસા આપી પોષા કરાવે તો તે નામ માત્ર પોષા છે તે. પોષા કરાવવામાં સંવર નિર્જરા ધર્મ કદાપિ થાય નહી બીજાના માલ લાડવા વીગેરે મીષ્ટાન ખાઈ મજુર પોષા કરે છે તેના હૃદયમાં ઘોર અજ્ઞાન છે કેમકે તેને તો ફક્ત ખાવા કે પૈસા લેવા નિમિત્ત પોષા કીધા છે તે લોકો પોષો શું છે તે જાનતા નથી અને કેમ થાય છે કર્મ કાપવાને મજુરીથી પોષા કરાવવા કે પૈસા લઈ પોષા કરવા કોઇ સુત્રમાં અધિકાર નથી પણ ભોળા લોકો કુગુરૂના ઉપદેશથી લાડવા વીગેરે જમાંડી અથવા પૈસા આપી માનમોટાઇથી જશકીર્તિ માટે પોષા કરાવે છે ખવરાવવાથી કે પૈસા આપવાથી ધર્મ કદાપિ થતો નથી કદાચ એમ ધર્મ થતો હોય તો ચોથા આરામાં ધનાઢ્ય શ્રાવક ઘણા હતા પણ કોઇએ એવી રીતે મજુરીથી પોષા કરાવ્યા નહી. શ્રાવક એવી રીતે પોષા કરતા નથી કર્મ કાપવા મજુરી સાંભળી નથી. એતો કરવા નીવાણ કરવા બોજ ભાર ઉપાડવામાં કડબ ઘાસ વીગેરે કાપવા મજુર સાંભળ્યા છે કર્મ કાપવા મજુર સાંભળ્યા નથી આ પ્રત્યક્ષ ખુલ્લી ઘેલાઈ છે. એવી રીતે

પોષા થતા નથી, ફકત વૈરાગથીજ ભાવ લાવી કામભોગથી વીરકત થઇ યથાર્થ શ્રધ્ધાવંત થાય ત્યારે આત્મની સિદ્ધિ થાય છે શ્રાવકને પોષો કરવાથી આવતા કર્મ રોકાય છે અશુભ કર્મનો ક્ષય થાય જીવ નીર્મળ થાય તેનું નામ પોષો છે. બાકી લોભ લાલચ મજુરી નીમીત્ત પોષો કરવાવાલા કરાવવાવાલાને ધર્મ થતો નથી. પોષો લેવી વખત જે જે સાવદ્ય જોગના ત્યાગ કર્યા તે. અગિયારમું વ્રત છે તેજ શ્રાવકનો ધર્મ છે જે જે આગાર રાખ્યો છે તે અવ્રત આશ્રવ છે અવ્રત સેવે સેવરાવે ભલો જાને તેમાં એકાન્ત પાપ છે ઇતિ ॥ ૧૯ થી ૨૯

દોહરો બારમુ અતિથી સંવિભાગ વ્રત

અતિથી સંવીભાગ ચોથો શીખા, તે બારમુ વ્રત રસાલ
શ્રમણનીગ્રંથ અણગારને, દાન દેવે દગચાલ ॥૧॥
તે ફાસુક અચિત્તને શુઝતો,કલ્પે તે દ્રવ્ય અનેક
કલ્પે તે ક્ષેત્ર કાલમે, દાન, આપે લાવી વીવેક ॥૨॥
જો એ દાન આપે સુકતી કારણે, એ.રવંછા નહી કાંય
ત્યારે નીપજે વ્રત બારમુ, એમ ભાખ્યો શ્રી જીનરાય ॥૩॥
અગીયાર વ્રત વશ આપને, મન માનેથી થાય
બારમુ વ્રત શુદ્ધ સાધુને પ્રતી લાભ્યાથી થાય ॥૪॥

લાંખો કરોડો ખરચીયા, જીવ અનંતીવાર
પણ દાન સુપાત્ર દોહીલો, તે જીવ તણો
આધાર ॥૫॥

એ વ્રત નીપજાવવા કારણે, ઊદ્યમ કરે નીત્ય નેમ
ભાવે સાધુની ભાવના, હાથે દાન દેવાથી પ્રેમ ॥૬॥

આળશ છોડવુ કંઈ વીધે, કંઇ વીધ દેવુ દાન
ઊદ્યમ કરવો કંઇ રીતે, તે સાંભળો દઈ કાન ॥૭॥

ઢાળ જીત્ર મોહ અનુકંપા ન આણીએ (એ દેશી)

બારમુ વ્રત છે શ્રાવક તણુ, તેનો સાંભલ જો
વીસ્તારજી, સમણનીગ્રંથ અણગારને, દેવો
ચાર વીધ શુદ્ધ આહારજી, એમ વ્રત નીપજાવે
બારમુ ॥૧॥

વળી વસ્ત્ર પાત્રને કામળી, પાય પુછણું દેવે
એમજી
પીડ ફળગ શેઝયાને સંથારો, દેવે ઓષધ ભેષધ
જેમજી ॥એમ૦॥ ॥૨॥

ઈત્યાદીક વસ્તુ કલ્પેતે, સાધુને દીધા હુવીં
ન હોયજી
જાણે ધન દહાડો ધન ઘડી, બારમુ વ્રત
નીપજ્યુ સોયજી ॥એમ૦॥ ॥૩॥
કરે ચિતવના સાધુ તણી, ઘરમાં જોય શુદ્ધ
આહારજી

વળી ભાણે બેઠા ભાવે ભાવનાં, વ્રત ધારીનોએ
આચારજી ॥એમ૦॥ ॥૪॥

સાધુ આવી ઊભા જુવે આગણે, વીકસે બધી
રોમરાયજી
અશણાદીક દેવે ભાવથી, મન ઘણુ રળીયાયત
થાયજી ॥એમ૦॥ ॥૫॥

કાચા પાણીથી થાળી ધોવે નહી, વળી સચિત્ત
ન રાખે પાશજી
સંઘટે નહી બૈસે સચિત્તને, વ્રત નીપજાવણુરો
હુલાશજી ॥એમ૦ ॥૬॥

કોઇ કામ આવી પડે સચીતનો, ત્યારે પણ સમતા
રાખે વીખ્યાતજી
દીશા અવલોકયાં વગર સાધુની, નહી ઘાલે
સચીત્તમાં હાથજી ॥એમ૦ ॥૭॥

કલ્પે તે વસ્તુ પડી અસુઝતી, કદી સહેજે સુજતી
હોયજી
તો ખપ કરી રાખે સુઝતી, સચિત્ત ઉપર નમુકે
કોયજી ॥એમ૦ ॥૮॥

જે જે દ્રવ્ય જાણે છે સુઝતા, કલ્પે તે સાધુને
જાણુજી
તેની ભાવે નીરંતર ભાવના, એહવા શ્રાવક ચતુર
સુજાણુજી ॥એમ૦ ॥૯॥

ચિતવિત પાત્ર ત્રણે તણું, કદી આવી મળે
સંજોગજી
ત્યારે અડકલ દાન દે હાથથી, પછી ન કરે
પછતાવો સોગજી ॥એમ૦ ॥૧૦॥

જે જે વ્રતધારી શ્રાવક હોવે, તે જમતા ન જડે
કમાડજી
ઊવવાઇ ને શુયગડાઅંગમાં, તેના ઊઘાડયા
ચાલ્યા દ્વારજી ॥એમ૦ ॥૧૧॥

સહીજે ઊઘાડા હોય બારણા, ત્યારે રાખે ઊઘાડા
તામજી
નહી દે ઊઘાડા બારણાં, સાધુને દાન દેવા
કામજી ॥એમ૦ ॥૧૨॥

બીજા લેખ ઉઘાડ માંહી ઘસે, સાધુ ન આવે
ખોલ કમાડજી
તેથી વ્રતધારી શ્રાવક હુવે, તે તો રાખે ઉઘાડા
દ્વારજી ॥એમ૦ ॥૧૩॥

સહેજે આવ્યા છે ઘર આપણે, નીપજ્યું જુવે
શુદ્ધ આહારજી
ત્યારે વખત જાણે ગોચરી તણો, તો વાટ જોવે
તે વારજી ॥એમ૦ ॥૧૪॥

જ્યારે હોશ ઘણી છે માંહેલી, પોતે સ્વહાથ
દેવા દાનજી

તેના હૃદયમાં સાધુ વશી રહ્યા, તે કેમ મુકે
ધ્યાનજી ।।એમ૦ ।।૧૫।।

અશણાદીક થાલીમાં લીધા પછી, તુરત જમે
નહી સુખમાયજી
દીશી અવલોકે ભાવેભાવના, જાણે સાધુ પધારે
આયજી ।।એમ૦ ।।૧૬।।

એ વીધ ભાવના ભાવતાં થકાં, મળે સત ગુરૂની
જોગવાઈજી
તો તે દાન દે ઉલટ પ્રમાણથી, મુકે નહી અવશર
પાઈજી ।।એમ૦ ।।૧૭।।

શકતી પ્રમાણે દાન દે સાધુને, પણ ન કરે
ખોટી મનવારજી
ખાલી વાદલ જેમ ગાજે નહી, સાચે મન બોલે
શુધ વીચારજી ।।એમ૦ ।।૧૮।।

અઢલક દાન દઈ સાધુને, મોટાઈ ન મારે
બીજા પારાજી
ગીરવો ગંભીર રહે સદા, તેને વીર વખાણ્યા
તારાજી ।।એમ૦ ।।૧૯।।

અડલક દાન દેવુ પાતરે, નહી જેને તેણે
આશાનજી
દાન દેવાનો ધ્યાન રહે સદા, એહના વીરતા
છે જુદી વાનજી ।।એમ૦ ।।૨૦।।

સારી વસ્તુ સંતાડી રાખે નહી, ન લાવે
લોલપણો ને લોભજી
ગમતી વસ્તુ વહોરાવે સાધુને, પણ ખોટી ન
રાખે શોભજી ।।એમ૦ ।।૨૧।।

આપ ખાવે તે અવ્રતમાં ગણે, તેથી બંધાતા
જાણે પાપ કર્મજી
દાન સુપાત્રને દીધા, જાણે સંવર
નીર્જરા ધર્મજી ।।એમ૦ ।।૨૨।।

સુપાત્ર દાન આપે તે અવસરે, હીસાબ ન
કરે મન માયજી
હીસાબ ગણ્યાથી લોભ ઉપજે, અઢલક દાન
આપ્યો નહી જાયજી ।।એમ૦ ।।૨૩।।

લાડુ ધોવણાદીક વહોરાવતાં, રાખે એક ધારા
પરીણામજી
વ્રતધારી વાર કરે નહી, રૂડી જોગવાઇ
પામજી ।।એમ૦ ।।૨૪।।

કદાચ વહેર્યા વગર પાછા ફરે, કોઇ આવી
પડે અંતરાયજી
ત્યારે પછતાવો કીધા પુન્ય બંધે, વળી કર્મ
નીર્જરા થાયજી ।।એમ૦ ।।૨૫।।

પછતાવો કીધા પુન્ય બંધે, તો વહેરાવ્યા લાભ
થાય અનંતજી

ઊત્કષ્ટો તીર્થંકર પદ લહે, એમ ભાષ ગયા
ભગવંતજી ॥એમ૦ ॥૨૬॥

સુઝતી વસ્તુ ન કરે અસુઝતી, તે તો દાન દેવાને
કામજી
અસુઝતી ન કરે સુઝતી, વહેરાવવાના લાવી
પરમાણુજી ॥એમ૦ ॥૨૭॥

જાણીને ન આપે અસુઝતો, કરડો પણ બને
કામજી
નીર્દોષ વસ્તુ દીધી હાથથી, પાછી લેવાની નહી
હામજી ॥એમ૦ ॥૨૮॥

દાન દેવા દેવરાવવા કારણે, કદી અતીક્રમે નહી
કાળજી
મચ્છર માન મોટાઈ છોડને, દાન દેવે દુષણ
ટાળજી ॥એમ૦ ॥૨૯॥

આપણી વસ્તુ કહે પારકી, દાન દેવા ન દેવા
કામજી
ધર્મ ઠેકાણે જુઠું બોલે નહી, મોઢે ખોટી ન
રાખે મામજી ॥એમ૦ ॥૩૦॥

અગીઆરે વ્રત તો ત્યાગ દીધા હુવે, બારમું
વ્રત દીધા હોયજી
સેથી કઠણ કામ આ વ્રતનો, વીરલા નીપજાવે
કોયજી ॥એમ૦ ॥૩૧॥

પુન્યની વંછા કરી દેવે નહી, સમદ્રષ્ટી સાધુને
દાનજી
દેવે સંવર નીર્જરા કારણે, પુન્ય તો સહેજે
લાગે આસાનજી એમ૦ ॥૩૮॥

અવ્રતમાં દેતાથકા, પડે શ્રાવકને મન ધરકજી
જેને દાન દેતા વ્રત નીપજે, તેને જોયા પણ
પામે હરખજી એમ૦ ॥૩૯॥

કામ પડે અવ્રતમાં દાનનો, ત્યારે દે તો શર્માં
શર્મજી
પછી કરે પછતાવો તેહનો, કાંઇક ઢીલાં પડે
કર્મજી એમ૦ ॥૪૦॥

અવ્રતમાં દાન દે તેહનો, ટાલણનો કરે ઉપાયજી
જાણે કર્મ બંધાય છે માહરે, મને ભોગવતા
દુઃખદાયજી ॥એમ૦ ॥૪૧॥

અવ્રતમાં દાન દેતાથકાં, બંધે આકુહી પાપ
કર્મજી
સુપાત્રને દાન દીધા થકાં, મારે સંવર નીર્જરા
ધર્મજી ॥એમ૦ ॥૪૨॥

અવ્રતમાં દાન દેવા તણું, કોઇ ત્યાગ કરે
મન શુદ્ધજી
તેનો પાપ નીરંતર ટાલીયો, તેની વીર વખાણી
બુદ્ધજી ॥એમ૦ ॥૪૩॥

કુપાત્ર દાન મોહ કર્મ ઉદે, સુપત્ર દાન

સુપાત્ર દેવે આપે તેહને, નીપજે ત્રણ બોલ
અમોલજી
સંવર નીર્જરા થાય પુન્ય બંધે, તેનો અર્થ
સાંભળો દીલ ખોલજી ॥એમ૦ ॥૩૨॥
જે જે વસ્તુ વહેરાવી સાધુને, તે દ્રવ્યની અવ્રત
ન રહી કાંયજી
તે વ્રત સંવર થાય આવીધે, શુભ જોગાથી નીર્જરા
થાયજી ॥એમ૦ ॥૩૩॥
શુભજોગ વર્તો થાય નીર્જરા, શુભ જોગથી પુન્ય
બંધ જાતજી
પુન્ય સહેજે થાય નીર્જરા કીધા, જેમ ઘાશ
થાય ઘઊની સાથજી ॥એમ૦ ॥૩૪॥
ઊત્કષ્ટે પરીણામથી દાન દે, તો ઊત્કષ્ટી ટલે
કર્મ છોતજી
ઊત્કષ્ટા પુન્ય બંધે તેહને, વળી બંધે તીર્થંકર
ગોતજી ॥એમ૦ ॥૩૫॥
જો તેને પુન્ય ઉદય થાય આ ભવે, દુઃખ દારીદ્ર
દુર જાયજી
રૂધી સંપદા પામે અતી ઘણી, શુખ શાતામે
દીન જાયજી એમ૦ ॥૩૬॥
જો ઉદય ન આવે આ ભવે, તો પર ભવમાં
શંકા નહી જાણજી
ઉચગોત્રાદીક શુખ ભોગવે, આ દાન તણા ફળ
જાણજી એમ૦ ॥૩૭॥

ઊત્કષ્ટો તીર્થંકર પદ લહે, એમ ભાખ ગયા
ભગવંતજી ॥એમ૦ ॥૨૬॥

સુઝતી વસ્તુ ન કરે અસુઝતી, તે તો દાન દેવાને
કામજી
અસુઝતી ન કરે સુઝતી, વહેરાવવાના લાવી
પરમાણુજી ॥એમ૦ ॥૨૭॥

જાણીને ન આપે અસુઝતો, કરડો પણ બને
કામજી
નીર્દોષ વસ્તુ દીધી હાથથી, પાછી લેવાની નહી
હામજી ॥એમ૦ ॥૨૮॥

દાન દેવા દેવરાવવા કારણે, કદી અતીક્રમે નહી
કાળજી
મચ્છર માન મોટાઇ છોડને, દાન દેવે દુષણ
ટાળજી ॥એમ૦ ॥૨૯॥

આપણી વસ્તુ કહે પારકી, દાન દેવા ન દેવા
કામજી
ધર્મ ઠેકાણે જુઠું બોલે નહી, મોઢે ખોટી ન
રાખે મામજી ॥એમ૦ ॥૩૦॥

અગીઆરે વ્રત તો ત્યાગ દીધા હુવે, બારમુ
વ્રત દીધા હોયજી
તેથી કઠણ કામ આ વ્રતનો, વીરલા નીપજાવે
કોયજી ॥એમ૦ ॥૩૧॥

ક્ષયોપસમ ભાવજી
ગત નીપજે સુપાત્ર દાનથી, તેનો જાણે સમ
દ્રષ્ટી ન્યાયજી ।।એમ૦ ।।૪૪।।
સહેજે જગ્યા પડી હોય સુઝતી, ત્યારે પોતે જોવે
સાધુની વાતજી
તેને કર્મ નીજરા હુવે, વળે બંધે પુન્યના
થાટજી ।।એમ૦ ।।૪૫।।
વાટ જોતાં સાધુ પધારીયા, સેજ્યા દાન દે હર્ષિત
થાયજી
જાણે ધન દહાડો ધન ઘડી, મારે સાધુ ઊતરીયા
આયજી ।।એમ૦ ।।૪૬।।
સેજ્યા દાન દઈ શુદ્ધ સાધુને, કેઇ કરે પ્રત
સંસારજી
કેઇ બંધ પાડે શુદ્ધ જતીનો, તે તો પામે ભવ
જળ પારજી ।।એમ૦ ।।૪૭।।
સેજ્યા સંથારો દીધા સાધુને, આગળ તર્યા
જીવ અનંતજી
વળી તરે છે ને તરશે ઘણાં, એમ ભાખ ગયા
ભગવંતજી ।।એમ૦ ।।૪૮।।
દીધા દેવરાવ્યા ભલો જાણીયાં, નીર્દોષ સુપાત્ર
દાનજી
ગત નીપજે વસ્તુ આપ્યા આપની, એમ ભાખ્યો
શ્રી ભગવાનજી ।।એમ૦ ।।૪૯।।

પુન્યની વંછા કરી દેવે નહી, સમદ્રષ્ટી સાધુને
દાનજી
દેવે સંવર નીર્જરા કારણે, પુન્ય તો સહેજે
લાગે આસાનજી એમ૦ ॥૩૮॥

અવ્રતમાં દેતાથકા, પડે શ્રાવકને મન ધરકજી
જેને દાન દેતા વ્રત નીપજે, તેને જોયા પણ
પામે હરખજી એમ૦ ॥૩૯॥

કામ પડે અવ્રતમાં દાનનો, ત્યારે દે તો શર્મા
શર્મજી
પછી કરે પછતાવો તેહનો, કાંઇક ઢીલાં પડે
કર્મજી એમ૦ ॥૪૦॥

અવ્રતમાં દાન દે તેહનો, ટાલણનો કરે ઉપાયજી
જાણે કર્મ બંધાય છે માહરે, મને ભોગવતા
દુઃખદાયજી ॥એમ૦ ॥૪૧॥

અવ્રતમાં દાન દેતાથકાં, બંધે આકુરી પાપ
કર્મજી
સુપાત્રને દાન દીધા થકાં, મારે સંવર નીર્જરા
ધર્મજી ॥એમ૦ ॥૪૨॥

અવ્રતમાં દાન દેવા તણું, કોઇ ત્યાગ કરે
મન શુદ્ધજી
તેનો પાપ નીરંતર ટાલીયો, તેની વીર વખાણી
બુદ્ધજી ॥એમ૦ ॥૪૩॥

કુપાત્ર દાન મોહ કર્મ ઉદે, સુપાત્ર દાન

તેને ખબર નહી પોતાના દેવની, દેવ હેવે
નહી હેત્રે સોગજી
તો પણ રાખે છે તેની આસ્થા, નીત્ય વર્તાવે
તેનો ભોગજી ાાએમ૦ ાા૫૬ાા

તો વ્રતધારી શુદ્ધ શ્રાવક તણું, ધર્મથી રંગ્યો
છે તનમનજી
તે ગુરૂની ભાવના ભાયા વગર, મોઢામાં કેમ
જમે અંનજી ાાએમ૦ ાા૫૭ાા

કોઇકને ગુરૂ છે અન્ય તીર્થી, તેની કરે સાચે
મન ટેલજી
તો સાધુ પધાર્યા આંગણે, તેને શ્રાવક ન ગણે
સહેલજી ાાએમ૦ ાા૫૮ાા

કોઇ કહે દાન ગણો દઢાવીયો, એતો લેવાનો
દીધો ઉપાયજી
એવા ઊંધા બોલે શુદ્ધ બુદ્ધ વીના, પણ શ્રાવક
ન કાઢે વાયજી ાાએમ૦ ાા૫૯ાા

દાન દેવાના પરીણામ જેહના, તેતો વાંચી
હરખીત થાયજી
કહે વ્રત નીપજાવવાની વીધી, અને સતગુરૂ દીધી
બતાયજી ાાએમ૦ ાા૬૦ાા

બીજા વ્રત કહ્યા દેવલ સમા, શીખાવત છે
શીખા સમાનજી

પુત્ર ત્રીયાદીક માબાપના, પરીણામ ચઢાવે
વીશેષજી
ત્યાંને દાન દેવા સનમુખ કરે, શીખવે શુદ્ધ
વીવેકજી ॥એમ૦ ॥૫૦॥
પુત્ર ત્રીયાદીક માબાપના, દાન દેવાના રહે
પરીણામજી
તેનાથી હેત રાખે જીનધર્મનો, શુદ્ધ શ્રાવક તેનો
નામજી ॥એમ૦ ॥૫૧॥
અડકલ દાન દેતા જોઇ બીજાને, તેના પાડે નહી
પરિણામજી
કદાચ પોતાથી આપવું બને નહી, તો કરે તેના
ગુણગ્રામજી ॥એમ૦ ॥૫૨॥
ગુણ સહન ન થાય દાતારના, પોતે પણ
આપ્યો નહી જાયજી
બંન્ને અવગુણ દૂર કરે, શ્રી જીનવરનું ધર્મ
પાયજી ॥એમ૦ ॥૫૩॥
બીજાને દાન આપતા જોઇને, કોઇ ના કહી
પાડે અંતરાયજી
તો ઉત્કૃષ્ટો બાંધે મહામોહની, એવો શ્રાવક ન
કરે અન્યાયજી ॥એમ૦ ॥૫૪॥
કોઇ અન્ય તીર્થ જમે નહીં, તેના ઠાકોરને
વગર ધરાયા ભોગજી
નીત્ય બહારે રસોઇ કાઢીને, પોપે પુરાદીક
લોકજી ॥એમ૦ ॥૫૫॥

તેને ખબર નહી પોતાના દેવની, દેવ લેવે
નહી લેત્રે ભોગજી
તો પણ રાખે છે તેની આસથા, નીત્ય વર્તાવે
તેનો જોગજી ॥એમ૦ ॥૫૬॥

તો વ્રતધારી શુદ્ધ શ્રાવક તણું, ધર્મથી રંગ્યો
છે તનમનજી
તે ગુરૂની ભાવના ભાયા વગર, ગોઢામાં કેમ
જમે અંનજી ॥એમ૦ ॥૫૭॥

કોઇકને ગુરૂ છે અન્ય તીર્થી, તેની કરે સાચે
મન ટેલજી
તો સાધુ પધાર્યા આંગણે, તેને શ્રાવક ન ગણે
સહેલજી ॥એમ૦ ॥૫૮॥

કોઇ કહે દાન ગણ્યો દઢાળીયો, એતો લેવાનો
કીધો ઉપાયજી
એવા ઊંધા બોલે શુદ્ધ બુદ્ધ વીના, પણ શ્રાવક
ન કાઢે વાયજી ॥એમ૦ ॥૫૯॥

દાન દેવાના પરીણામ જેહના, તેતો વાંચી
હરખીત થાયજી
કહે વ્રત નીપજાવવાની વીધી, મને સતગુરૂ દીધી
બતાયજી ॥એમ૦ ॥૬૦॥

બીજા વ્રત કહ્યા દેવલ સમા, શીખાવ્રત છે
શીખા સમાનજી

તેમાં સઘળા ઉપર મત બારમુ, તેની બુદ્ધિવંત
કરશે પીછાણુજી ॥એમ૦ ॥૬૧॥
તર્યાં તરે છે તરશે ઘણા, આ દાન તણે
પ્રતાપજી
તેમાં શંકા મુળ ન આણવી, શ્રીજીન મુખથી
ભાખ્યો આપજી ॥એમ૦ ॥૬૨॥
સુત્ર પુરાણ કુરાનમાં, પાત્ર દાનનો અધીકારજી
તે પાત્ર કુપાત્રને ઓળખી, બુદ્ધીવંત કાઢે
નીસ્તારજી ॥એમ૦ ॥૬૩॥
વળી કહી કહીને કેટલું કહું, એ દાન તણા
ગુણગ્રામજી
ક્રોડ જીભ કરી વરણવ્યાં, પુરા કહ્યા ન જાય
તામજી ॥એમ૦ ॥૬૪॥
જોડ કીધી બારમાં મતની, તે તો ગુદવા શહેરે
મઝારજી
સંવત અઢારસે બત્રીસમાં, વૈશાખ સુદ બીજ
મંગળ વારજી ॥એમ૦ ॥૬૫॥
સ્વામી ભીખનજી શોભતાં, જોઈ સુત્ર ન્યાયજી
ભવ જીવોને પ્રતીબોધવા, બાર મત દીધા
ઓળખાયજી ॥એમ૦ ॥૬૬॥

ચાળ તોટક છંદ

આ બારે મત આખીયા, જીન ભાખીયા
આગમ મહી

તેની ઢાળ બાંધે સુજોડ સારી, સ્વામીશ્રી ભીક્ષુ કહી
તેનું ભાવારથ જાણુ લહેયો, કહયો ગુલાબ એમ
સહી
ધારીયે દુઃખ ટાળીયે, શ્રી કાલુગણી સુપસાયહી

મુળ કર્ત્તાના આશયથી વીરૂદ્ધ જતી કોઇ પણ વાત લખાઇ હોય તે ગુજરાતી કરનારના ઓછા અનુભવ ને સમજણનું કારણ છે શંકાસ્પદ લાગે તે સુધારી વાંચવુ ને લખવુ શ્રીમદ ૧૦૦૮ શ્રી તુલશી ગણી મહારાજના વર્તારામાં ગુજરાતી કીધુ છે.

બારમું વ્રત

બારમુ શિખાવ્રત અતિથી સંવિભાગ વ્રત છે અતિથીને સંવિભાગ વહોરાવવું પણ તે અતિથી સમણ નિર્ગ્રંથ અણગાર ને દાન દેવાથી બારમું વ્રત થાય છે તેઓને દાન દેવાથી વ્રત, તપ, સંયમમાં ઉદ્યમ કરે, પરિગ્રહ તે ધન ધાન્યાદિ રાખે નહી રખાવે નહી રાખે તેને સારૂ જાણે નહી તેને અણગાર કહીયે ઘર રહીત સાધુ મુનિરાજને સુજતો અચિત્ત નિરદોષ આહાર પાણી કામભોગની અભિલાષા રહીત એકાંત મુકિતને માટે આપવાથી શ્રાવકને બારમું વ્રત નિપજે છે શ્રી વીર સાસન જુનું વર્ષ ૨૦ મું, નવું વર્ષ ૧૭ અંક બીજો શં. ૧૯૯૪ આસો સુદ ૧૩ શુકરવાર તા. ૭ મી અકટોબર સને ૧૯૩૮ પાનું ૨૧માં છાપ્યું છે કે વાચંક મુખ્ય શ્રી ઉમા સ્વામી મહારાજા શ્રી તત્વાર્થસુત્રમાં

ફરમાવે છે કે સ્વ પરોપકાર્યે અન્નપાણીદી સ્વદ્રવ્યોનો પાત્રમાં અતીસર્ગ ત્યાગ કરવો તે દાન છે જે દાનની પાછળ સ્વ=પોતાના પર=સામાનો, ઉભય બંનેના ધર્મની એટલે આત્મીક કલ્યાણની આકાંક્ષા નથી પણ લૌકીક કલ્યાણની જ આંકાક્ષા છે તે દાન બાહ્યથી દયા દાનનો ભાસ કરાવનાર હોવા છતાં દયાદાન નથી. સખાવતથી ધર્મની વૃદ્ધિ થતી નથી કીન્તુ અટકે છે. એ સમજવા જેવી વસ્તુ છે અગીઆર વ્રત નિપજાવવા પોતાને હાથ છે પણ બારમુ વ્રત શુદ્ધ સાધુ મુનિરાજ મળવાથી અને તેઓ વહોરવાથી લેનાર આપનાર ને ચિજ ત્રણે શુદ્ધા ભેગવાઇ મળવાથી નિપજે છે લાખો કરોડો ખર્ચી સંસારિક લોકીક દાન આ જીવે અનંતી વાર દીધુ છે પણ સુપાત્ર દાન દેવા મહા દુર્લભ છે સુપાત્ર દાનથી બારમુ વ્રત થાય છે શ્રીમદ વિજય રામચંદ્ર સુરીશ્વરજી મહારાજ જૈન પ્રવચન વર્ષ ૧૦મુ અંક-૮મો સં. ૧૯૭૪ વરસે આશો સુદ ૨ તા. ૨૫-૯-૧૯૩૮ પાનુ-૧૦૨માં ફરમાવે છે કે શ્રીજીનેશ્વર દેવના સાધુઓને બહુ આરંભનો તેમ અલ્પ (થોડા) આરંભનો ઉપદેશ કરવાની પણ મનાઇ જ છે તે મુજબ હિંસાનો ઉપદેશ નહી આપતા હોય તે સાધુ શ્રીમદ સાગરાનંદ સુરિશ્વર શ્રી સીદ્ધચક્ર વર્ષ-બીજુ અંક-૧૨મો પા. ૨૮૫ પ્રશ્ન. ૬૫૩માં ફરમાવે છે કે સ્ત્રી, પુત્ર, કણ (અનાજ) કંચન આદી (પૈસા) સંસારીક કાર્યમાં મદદ દેનારો ગનેપાતવાળાને (દુધ)

ચાકર દેનારની માફક શત્રુરૂપ જ છે. એવું પરૂપી ચાલનાર સાધુ હાલશ્રી વીજય રામચંદ્રસુરી તા. ૨૯મી જુન ૧૯૨૮ પાનુ ૬૧૯ વીરશાસનમાં ૧૮. ધર્મ જેવી અંકાંત કલ્યાણકર વસ્તુ જો લક્ષ્મી અને સત્તાના બળે જ સાંધી શકાતી હોત તો છ ખંડના સ્વામી ચક્રવૃતી અને બીજા રાજા મહારાજા રાજરીધ્ધીનો પરીત્યાગ કરી સંજમ સામરાજ્યના સેવક ન બન્યા હોત એવું પરૂપી ચાલનાર સાધુ, જંબુદ્વીપમાં જેટલા પર્વતો છે તે બધા સોનાના થઇ જાય તે સાતે ક્ષેત્રોમાં આપી દેવાય એવી જ રીતે જંબુદ્વીપમાં જેટલી રેતી છે તે બધી રત્નરૂપ થઇ જાય તે સાતે ક્ષેત્રમાં દેવાય તો પણ એક દીવસના પાપથી છુટી શકાતું નથી એમ પરૂપી ચાલનાર સાધુને સુપાત્ર દાન આપવાથી બારસું વ્રત થાય છે માટે શ્રાવકોએ બારમું વ્રત નીપજાવવા ઉદ્યમ કરવો ઘણો જરૂરી છે. હમેશા મુનિરાજોની ભાવના ભાવવી જોઇયે અને શુદ્ધ જોગવાઈ મળે પોતાના હાથે દાન આપવું શ્રાવકનું કર્તવ્ય છે. આળશ તજી કોને દાન આપવું કેવો ઉદ્યમ કરવો તે કહે છે દોહરાનો ભાવાર્થ ॥ ૧ થી ૭ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ ॥૧ થી ૧૪॥

જૈન સાસ્ત્રમાં ફરમાવ્યા મુજબના સાધુ અણગાર નિગ્રંથને ૧ અશણ, ૨ પાણી, ૩ ખાદિમ, ૪ સ્વાદીમ ૫ વસ્ત્ર, ૬ પાત્રા, ૭ કાંબલ, ૮ પાયપુછણાં, ૯ પીઢ,

૧૦ ફળગ, ૧૧ સેજ્યાં, ૧૨ સંથારો, ૧૩ ઔષધ, ૧૪ ભેષજ ઇત્યાદિ કલ્પતી નિર્દોષ વસ્તુ સાધુને લેવા જોગ હોય તે વહોરાવવાથી બારમું વ્રત નીપજે છે. ઉપરોક્ત સુજતી વસ્તુઓ વહોરાવી શ્રાવક બહુ ખુશ થાય છે. વિચારે કે આજનો દહાડો ઘડી ધન્ય છે કે એવા સત્ય પુરૂષોની જોગવાઇ મળી. બારમું વ્રત નિપજ્યું. જ્યારે આપના ઘરમાં સુઝતા અસનાદિ જોય ત્યારે અથવા જમતા પહેલાં સાધુને કલ્પતી અને સુઝતી વસ્તુ જોઇ વિચાર કરે કે જો આ વખત સાધુ મુનિરાજ પધારે તો હું પોતાને હાથે દાન દઉ ત્યારે મારા મનોરથ ફળે જમતી વખતે સચિત પાણીથી થાલી ધુવે નહી જમવા બેસે તો એકદમ મોંમા કોળીયો ઘાલે નહી સાધુઓની રાહ જુવે સચિત ને સંગટે રાખે નહી કદાચ તે વખતે સાધુજી પધારે તો હર્ષ સહિત બારમુ વ્રત પોતાને હાથે નિપજાવે સાધુને કલ્પતી વસ્તુ અસુઝતી પડી હોય તો સાધુને માટે સુજતી ન કરે સુજતી કદાચ થાય તો સુજતી રહેવા દે.

સાધુજીને વહોરાવવા ભાવ નિરંતર રાખે અટકલ દાન એટલે સાધુજીને જોઇતું હોય તે હર્ષ સહીત બને તેટલું વહોરાવે વ્રતધારી શ્રાવક બારણા બંધ ન કરે શ્રી ઉવવાઇ સુત્રમાં શ્રાવકના ઉઘાડા બારણા કહ્યા છે કેમકે બારણા બંધ હોય તો સાધુ ઊઘાડી, ઉઘડાવી, અંદર આવે નહી બીજા ભેષધારી બારણા ખોલી ખોલાવી અંદર આવી આહાર પાણી લે છે પણ જૈનના સાસ્ત્ર

સુજણના સાધુ મુનિરાજ બારણા ખોલતા ખોલાવતા બંધ કરતા કરાવતા નથી માટે શ્રાવકના ઊઘાડા બારણા કહ્યા છે જો બારણા બંધ હોય તો સાધુ નિમીત ખોલે નહી પોતાના કામ માટે ખુલી જાય તો તે બંધ કરે નહી સાધુ મુનિરાજને વહોરાવવા ભાવના રાખે એ મતધારી શ્રાવકોનું મુખ્ય કામ છે જૈન મુનિરાજને પોતાને હાથે દાન દેવાની હોંસ, હર્ષ થાય છે તેના હૃદયમાં હંમેશા સાધુ વશી રહ્યા છે તેને સાધુ ધ્યાનમાં ચિતમાં હોય છે શ્રાવકને ખાતા પીતા ધ્યાન રહે કે જો આ વખત સાધુજી પધારે તો સુપાત્ર દાન વહોરાવું માટે શ્રાવક જમતી વખત ભાણે બેઠા સાધુજીની ભાવના ભાવ્યા સિવાય મોઢામાં જમે નહી જો સાધુ પધારે તો ઘણી ખુશીથી સુપાત્ર દાન આપે દાન આપી બીજાની પાસે મોટાઇ ન કરે જેમકે વહોરાવવા ભાવ નહી ને કહે મહારાજ મારી પાસે આપને કલ્પતી વસ્તુ ઘણી છે મન હોય તે લો કદાચ સાધુને જોઇયે ને લેવા તૈયાર થાય તો હાથ ધ્રુજે એવી જુઠી વાત શેખી મોટાઇ ન કરે સારી વસ્તુ છુપાવી ખરાબ વસ્તુ સાધુને અરજ કરવી નહી જોઇયે એટલે પોતાનુ લોલપીપણું છોડી સાધુઓને ગમતા આહાર પાણી વહોરાવવાં તે બારમુ વ્રત છે સુપાત્રને અઢકલ દાન વહોરવવું દરેકને સેહજ નથી ઓછા દીલના અને લોભી લાલચી માણસોથી સુપાત્ર દાન દેવાય નહી માટે શ્રાવકો એ નિર્દોષ આહાર પાણી વીગેરે ચૌદ પ્રકારનુ દાન

મનમાં ઉત્સાહ લાવી ગેહર ગંભીર મનથી ' વહોરાવે તેને ભગવંતે વખાણ્યા છે જૈન સાસ્ત્રોમાં સુપાત્રદાન દેવાવાલા મહાદુલંભ છે શ્રાવક પોતે જમે છે અન્નતમાં જાણે જેમાં અશુભ કર્મનો બંધ અને શુદ્ધ સાધુ નિગ્રંથને દેવે તેમાં અશુભ કર્મોની નિર્જરા વ્રત થઇ શુભ કર્મ તે પુણ્ય બંધ અને વ્રત સંવર ધર્મ થાય છે ત્યારે શ્રાવક હમેશાં મુનીરાજને પ્રતિ લાભવા અભિલાષા રાખે તે દીવસ ધન્ય માને વસ્તુ અસુઝતી થઇ જાય સાધુજી વહોર્યા સિવાય પાછા ચાલ્યા જાય તો બહુ પશ્ચાતાપ કરે હું કેવો અભાગી છું એમ વીચારે પશ્ચાતાપ કરવાથી અશુભ કર્મોનો નાશ થઇ પુન્ય બંધાય છે તો સાધુઓને વહોરાવવાથી મહાફળ ઉત્કષ્ટે ભાંગે તીર્થંકર પદ બંધાય છે માટે હંમેશા ભાવ રાખવા લાડવા મિષ્ટાન અને ધોવણ વીગેરે પાણી વહોરાવતાં એક સરખા પરિણામ રાખવા સુઝતી વસ્તુને અસુઝતી ને અસુઝતી ને સુઝતી કદાપિ કરવી નહી અનુઝતો ચીજ સાધુજીને કોઇ પણ હાલતમાં આપવી નહી કેમકે અસુઝતી વહોરવવાથી એકાંત પાપ થાય છે ॥૧૫થી ૨૮ મસ્તરભાવ માન મોટાઇ છોડી નીદેૉષ દાન આપવુ પોતાની ચીજ બીજાની ચીજ દાન દેવા ન દેવા માટે કહેવી નહી એટલે ધર્મ માટે જુઠુ બોલવું નહી અગીયાર વ્રત ત્યાગ કરવાથી થાય છે બારમુ વ્રત શુદ્ધ સાધુ નિગ્રંથને નિદેૉષ દાન આપવાથી થાય છે માટે એ વ્રત નિપજાવવુ બહુ મુશ્કિલ છે કોઇ

-વીરતા-સમઝદારજ નિપજાવી શકે છે માટે નિપજા-
-વવાની વિધિ સ્વામીજીએ વિસ્તારપૂર્વક બતાવી છે.
સુપાત્ર દાન આપવાવાલાને ત્રણ બોલનો ફાયદો છે
-જે વસ્તુ સાધુને વહોરાવી. તેની અવ્રત મટી ગઈ વ્રત
-નીપજ્યુ કોઇ કહે ફક્ત સાધુજીને આપવાથી અવ્રત
મટી તેમ બીજા જીવો આપવાથી અવ્રત મટી તેનો
-જવાબ—સાધુજી ને સર્વથા પ્રકારે અવ્રતના સેવવા સેવ-
રાવવા અને ભલુ જાણવાના ત્યાગ છે સાધુજી કલ્પતી
વસ્તુ લઇ વાપરે તે વ્રતમાં છે સાધુ આહાર પાણી
વીગેરે જીન આજ્ઞા પ્રમાણે કરે સંજમ જાત્રા નીરવાહ-
-નાર્થે કરે જેથી મહાવ્રતની પુષ્ટી અને મુકિતનું સાધન
-થાય માટે નિર્દોષ આહાર પાણી વીગેરે માંગીને લે એ
-ત્રીજા મહાવ્રતની આરાધના છે શ્રી પ્રશ્ન વ્યાકરણ
સુત્રમાં કહ્યું છે કે રાગદ્વેષ રહીત વીધી પુર્વક ભોગવતો
-અહીંસા વીગેરે પાંચે મહાવ્રતની પુષ્ટી અને આરાધના
-છે માટે સાધુઓને આપવાથી બારમુ વ્રત સંવર છે
શ્રાવક વીગેરે ગ્રહસ્થોને આપવા, અપાવવા અને આપ-
-તાને ભલુ જાણવામાં અવ્રત આશ્રવ છે ગ્રહસ્થ પોતે
ભોગવે તે અવ્રત છે ભોગવાવે અનુમોદન કરે તે અવ્રત
-છે ઉવવાઈ સુયગડાંગ વીગેરે સુત્રમાં ખુલાશે પાઠ છે
માટે સુપાત્ર દાન આપવામાં પહેલા સંવર થાય છે
-બીજુ વહોરવતા શુભ જોગ વર્તે તેથી અશુભ કર્મની
-નીર્જરા થાય ત્રીજુ શુભ જોગ વર્તે તેથી
પુન્ય બંધાય છે ઉત્કૃષ્ટ ભાવથી દાન આપે તો

ઉત્કૃષ્ટું તીર્થંકર ગોત્ર બંધાય છે. આ ભવમાં પુન્ય ઉદય થાય તો દુઃખ દારીદ્ર દુર જાય છે રીધ્ધી સંપદા સુખ શાતા મળે છે કદાચ આ ભવમાં પુન્ય ઉદય ન થાય તો પરભવમાં જરૂર ઉચ્ચ ગોત્રાદિ પુન્ય પ્રકતિ મળે છે પુન્યાદયે અનુક્રમે સારી સારી જોગવાઈઓ મળે છે સર્વ કર્મોનો નાશ કરી સિદ્ધ ગતિ મળે છે શુદ્ધ દાનના એવા ફળ છે પણ સમદ્રષ્ટી કોઈપણ તરાહુની પુન્યની ઇચ્છાથી દાન દેવે નહી ફકત સંવર નીર્જરા માટે દાન દે જેથી પુન્ય સહેજે સ્વભાવીક લાગે છે. જેમ ઘઊ ઊગતાં ઘાશ થાય છે તેમ નીર્જરા થતી વખતે શુભ જોગ વર્તવાથી પુન્ય થાય છે માટે શ્રાવકે સર્વ વ્રતધારી સંયતી સાધુને દાન આપવું એ ઘણી ખુશી થાય છે ને અવ્રતમાં દાન દેતા મન ધડકે છે અવ્રતમાં દાન આપે છે તેને લૌકિક વ્યવહારથી અથવા શર્માશર્મી જાણે છે તેનાથી અશુભ કર્મના બંધ પડે છે જાણે છે સાવદ્ય કામનો પશ્ચાતાપ કરવાથી કર્મ ઢીલા છે કોઈ વેરાગી શ્રાવક અવ્રતમાં દાન દેવાના શુદ્ધ મનથી ત્યાગ કરે તો તેને અવ્રતનું પાપ નિરંતર ટળે છે તાત્પર્ય કુપાત્ર દાન મોહ કર્મનો ઉદય છે સુપાત્ર દાન ક્ષયોપશમભાવ છે. સુપાત્ર દાનથી શ્રાવકને બારમુ વ્રત નીપજે છે અશુભ કર્મ નિર્જરે છે તેનો ન્યાય સમદ્રષ્ટિ જાણે. છે માટે સુપાત્ર દાનની વીધી વળી વર્ણવે છે. ॥ ૨૯ થી ૪૪. પોતાનું મકાન ખાલી હોય સચિત્તાદિ પડેલું નહિ હોય સુઝતું હોય તો શ્રાવક ભાવના ભાવે કે

સાધુજી પધારે તો આ મારી જગ્યાનું સેજ્યા દાન દઈ વ્રત નીપજાવું કદાચ સાધુજી પધારે તો જગ્યા આપી ઘણો ખુશ થાય વિચારે કે આજના દીવસ આજની ઘડી ધન્ય છે કે મને શેજ્યાદાનની સારી જોગવાઈ મળી વ્રતીના ઉપયોગમાં આવે છે બીજા અવતીના ઉપયોગ કરાવતે તો અવ્રત લ ગને સર્વ વ્રતિના કામમાં આવે છે તેથી વ્રત નિપજે છે શેજ્યા દાન આપવું ઘણું મુશ્કેલ છે આ દાનથી અનંત સંસારીનો પ્રત ઓછા સંસારી થઇ શુદ્ધ ગતિ મળે છે. સેજ્યા દાન સાધુઓને આપવાથી ગયા કાળમાં અનંતા જીવ સંસાર સમુદ્રથી તર્યા વર્તમાનમાં તરે છે અને ભવિષ્યમાં અનંત તરશે સુપાત્રને પોતાની વસ્તુ આપવાથી બારમુ વ્રત છે અપાવવાથી અનુમોદનથી ત્રીજું ધર્મ થાય છે એવું જાણી પુત્ર, સ્ત્રી, માબાપ વીગેરે પરિવારવાલાને સુપાત્ર દાન આપવાની વિધિ શીખવવી અને દાન આપવા પ્રેમ રાખવો એ શ્રાવકનું કર્તવ્ય છે માટે સુપાત્ર દાન આપવાવાળાથી ધર્મપ્રેમ રાખવો શુદ્ધ શ્રાવક તેનું નામ છે કદાચ આપણાથી ન દેવાય તો આપવાવાલાના પ્રણામ ચઢાવવાથી અને તેના ગુણગ્રામ કરવાથી ધર્મ થાય છે. સુપાત્ર દાનના દાતારના ગુણ સહન નહી કરવા અને પોતે આપવું નહી એ બંને અવગુણ છે શ્રી જૈન ધર્મ પામી બે અવગુણ છોડે આપવાવાલાને અંતરાય ન કરે અંતરાય દેવાથી મહા-મોહનીય કર્મ બંધાય છે જુવો અન્ય તીરથી પણ

નીત્ય નીયમમાં પોતાના ઠાકુરજીને ભોગ ધરાવ્યા સિવાય જમતા નથી તેને એ માલમ નથી કે પરમેશ્વર નિરંજન નિરાકાર જ્યોતિ સ્વરૂપી અશરીરી ભોજન કરતા નથી પરંતુ પ્રતીત રાખી ધરાવે છે કોઇ અન્યમતી પોતાના ગુરૂની સેવા, સુશ્રુષા, ભકિત, અનેક પ્રકારથી કરે છે તો વ્રતધારી શ્રાવક નિંર્લોભી નીષ્પરિગ્રહી શુદ્ધ સાધુમુનિરાજોની અહારાદિ ચૌદ પ્રકાર નાદાન નિર્દોષ આપી અવશ્ય સેવાભક્તિ કરે એજ ઉપદેશ છે કોઇ કહે કે દાનની પ્રશંસા લેવા માંટે બહુ કરી છે એવી ઉલટી વાત નીર બુદ્ધિવાલા કહે પણ શ્રાવક સદગુરૂઓએ દાન દેવાની વિધિ અનુગ્રહ કરી બતાવી કહે છે કેમકે અગ્યાર વ્રત તો શ્રાવક મન ચાહે તે વખતે કરી શકે છે પણ બારમુ વ્રત સર્વ વ્રતમાં શ્રીકાર ધજા સમાન તો સાધુજીની જોગવાઇ મળે તો થાય છે જૈન શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે "દુલ્હાંઉ મુવાદાઈ" એટલે શુદ્ધદાન આપનાર દુર્લભ છે સુત્રમાં પુરાણમાં કુરાનમાં સર્વ મતમાં સુપાત્ર દાનની પ્રસંસા છે સુપાત્ર દાન દઈ અનંતા જીવ તર્યા છે તરે છે ને તરશે એમ જાણી સુપાત્ર કુપાત્રની યથાર્થ ઓળખાણ કરી સુપાત્ર દાન આપવુ જોઇયે બારમા વ્રતની જોડ સ્વામીથી ભીખનજીએ ગુદવા શહેરમાં સંવત ૧૮૩૨ વરસે વૈશાખ સુદ ૩ મંગળવારે કરી તેનો ભાવાર્થ મારી તુચ્છ બુદ્ધિ અનુસાર કર્યો તેમાં અશુદ્ધ અર્થ થયો હોય તો ત્રીવીધે ત્રીવીધે મિછામી દુકકડં છે.

લી. આપનો હિતેચ્છુ

જવેરી ગુલાબચંદ લુણીયા જેપુર અને ગુજરાતી
કરનારનુ પણ અશુદ્ધ અર્થ થયો હોય તો ત્રીવીધે
મિછામી દુક્કડં છે અને ભુલ થઈ હોય તો ગુજરાતી
કરનારની ભુલ સમજી સુધારી વાંચવુ ને પ્રેસને લખવુ.

નવાણુ અતિસાર દોહરા

ચૌદ અતિચાર જ્ઞાનના, પાંચ સમકિતના જાન
સાંઠ બાર મતના, પંદર કર્માદાન ॥૧॥
સલેખણાના પાંચ છે, એ નવાણુ અતિચાર
ટાલે સઘળા ભાવથી, જે પામે ભવપાર ॥૨॥

ઢાળ

હુ તો વીર વાંદણને જાવસ્યાં ત્થા ધર્મ દલ લી
ચીતકરે એ દેશી
અતીચાર લાગે જ્ઞાનને, તે ગણુતા ચૌદ થાય,
શ્રાવક જન
જવાઇધં વચ્ચામેલીયં, હીણુઅક્ષર અધીક
બોલાય હો શ્રા૦
અતીચાર લાગે જ્ઞાનને ॥૧॥
પદહીણો, વીનયહીણો કરે, જોગહીણો ઘોષહીણો
થાય હો ॥શ્રા॥
સુટ્ઠુંદીનં દુટ્ઠુ પડીછીયં, અકાલે કરે સઝ્ઝાય
હો ॥શ્રા૦ ॥૨॥
કાળે સઝાય કરે નહી, અસઝાયમાં કરે સઝાય હો
સઝ્ઝાય વેળા આળશ કરે, ત્યારે જ્ઞાન મેલો
થાય હો ॥શ્રા૦ ॥૩॥

-હવે સમકીતના દુષણ કહીયા, પાંચ મોટા
અતીચાર હો ॥શ્રા૦॥
જાણે પણ આદરે નહી, પાલે નીરઅતીચાર
હો ॥શ્રા૦॥
અતીચાર લાગે સમકીત ભણી ॥શ્રા૦ ॥૪॥
ભગવાન ભાખ્યા તે સાંભળી કરે, શંકાકંખા,
વીદગંછ હો ॥શ્રા૦॥
કુગુરૂ પ્રશંસા જે કરે, મીથ્યાસંગ કરે મન
વંછ હો ॥શ્રા૦ ॥૫॥
દોષ લાગે વ્રત ભણી, તે પાંચ પાંચ અતીચાર
હો ॥શ્રા૦॥
જાણે પણ આદરે નહી, પાલે શુદ્ધ આચાર હો
॥શ્રા૦ અ૦ ॥૬॥
જીવ બાંધે મારે નીદયપણે, કરે કાનાદીકનો
વીછેદ હો ॥શ્રા૦॥
ઘણો ભાર ભરી ચલાવે, કરે ભાત પાણી વીછેદ
હો ॥શ્ર૦॥
અતીચાર લાગે વ્રતો ભણી ॥૭॥
જ્યાં જ્યાં જીવ મારવાના ત્યાગ છે, ત્યાં ત્યાં
જીવના પાંચ અતીચાર હો ॥શ્રા૦॥
જ્યાં જ્યાં જીવ મારવાનો આગાર છે, તેને માથી
નહી દોષ અતીચાર હો ॥શ્રા૦॥અ૦ ॥૮॥
-અણુવ્રીચાર્યો ખોટો આળ દે, છાની વાત પ્રકાશે
તેહ હો ॥શ્રા૦॥

મર્મભેદ ખોટી શાખ દે, ખોટા હીશાબ કરે
જેહ હો ॥શ્ર૦॥
અતીચાર બીજા વ્રતને ॥૯॥
જે જે જુઠું બોલવાના ત્યાગ છે, તે બોલ્યા
પાંચ અતીચાર
જે જે જુઠ બોલવા આગાર છે, તે બોલ્યા
વ્રતમાં દોષ ન લગાર હો ॥શ્રા૦॥આ૦ ॥૧૦॥
ચોરી વસ્તુ લે ચોરને સાઝ દે, વળી ભાંજે
રાજાનો દાણુ હો ॥શ્રા૦॥
કુડા તોલા કુડામાપા કરે, ભેળ સંભેળ દગો દે
જાણુ હો ॥શ્ર૦॥
અતીચાર ત્રીજા વ્રતને ॥૧૧॥
જે જે ભાંગે ચોરીના ત્યાગ છે, તે ભાંગે લાગે
અતીચાર હો ॥શ્રા૦॥
જે જે ભાંગે ચોરી આગાર છે, તેમાં વ્રત ભંગ
નહી લગાર હો ॥શ્રા૦॥
આ અતીચાર ચોથા વ્રતને ॥૧૨॥
થોડા કાળ પરીગ્રહી, અપરીગ્રહી થકી, ગમન
કીધો હુવે ચાય હો ॥શ્ર૦॥
અનેક ક્રીડા કીધી તેહથી, પર વીવાહ કીધી હુવે
રાયહો ॥શ્રા૦॥આ૦ ॥૧૩॥
વળી કામ ભોગની વંછા થકા, તીવ્ર અભીલાષા
કીધી હુવે ત્યાંય હો ॥શ્રા૦॥
જેને ત્યાગ્યા તેને સેવન કીધા, અતીચાર કહ્યા
જીનરાય હો ॥શ્રા૦॥આ૦ ॥૧૪॥

જે ભાંગે ચોથો વ્રત આદર્યો, ભાંગો ભાગ્યા
અતી ચાર હો ॥શ્રા૦॥
જે જે ભાંગા છુટા રાખીયા, તે સેવ્યા વ્રતમાં
હોય નહી લગાર હો ॥શ્ર.૦॥આ૦ ॥૧૫॥

ક્ષેત્ર વધુ હીરણ સુવ્રણ તણી, મર્યાદા દેવે
લે પાય હો ॥શ્રા૦॥
ધન ધાન દ્વીપદ ચોપદ વધે, કુહભીધાતુ અધીક
રાખે ત્યાય હો ॥શ્રા૦॥
આ અતીચાર પાંચમા વ્રતને ॥શ્રા૦॥આ૦ ॥૧૬॥
ઉચી દીશા ઉલંગે મર્યાદથી, નીચી તીરછી
એમ ઊલંગાય હો ॥શ્રા૦॥
એક દીશી બીજીમાં મેલવી, દીશી સંખ્યા
વ્રત ભંગાય હો ॥શ્રા૦॥આ૦
આ અતીચાર છઠ્ઠા વ્રતનો ॥૧૭॥
ત્યાગા સચીત દ્રવ્યાદીક ભોગવે, વળી ભેળ
સંભેળ કરી ખાય હો
ગરેણા કપડાદીક વીશેષ ભોગવ્યા, ઉપભોગ
પરીભોગ વીશેષ સેવાય હો ॥શ્રા૦
અતીચાર સાતમા વ્રતને ॥૧૮॥
ઇંગાલ કર્માદીક જે કહયા, પંદર ભેદે કર્માદાન
હો ॥શ્રા૦ ॥૧૯॥
કામકથા કુચેષ્ટા કરે, વળી બોલે મુખ અરીવાય
હો ॥શ્રા૦॥

અધીકરણ જોડી કરે એકઠા, ઉપભોગ પરીભોગ
બંધાય હો ॥શ્રા॥ અતીચાર આઠમા વ્રત ને ॥૨૦॥
એહ પાંચે અનર્થે સેવીયાં, ત્યારે લાગે અતીચાર
હો ॥શ્રા૦॥
અર્થે પણ સેવ્યા પાપ છે, પણ વ્રતને નહીં
દોષ લગાર હો ॥શ્રા૦॥અ૦ ॥૨૧॥
મન વચન કાયાના જોગને, નરમ પ્રવર્તાય
હો ॥શ્રા૦॥
સામાયક મેં સમતા ન કરી હુવે, અણ પુગી પારી
હુવે સામાયક હો ॥શ્રા૦ અ૦ ॥૨૨॥
ત્યાગી વસ્તુ બહારથી મંગાય લે, વળી પાછી
દે મોકલાય હો ॥શ્રા૦॥
શબ્દ રૂપ દેખાડી નીશાની કરે, પુદગલ નાંખી
આપો જણાય હો ॥શ્રા૦॥ આ અતીચાર દશમા
વ્રતને ॥૨૩॥
સેજ્જા સંથારો અપડી દુપડી લેવે, અણપુજે
પુજે વીપરીત હો ॥શ્રા૦॥
એમ ઉચારાદીકની ભુમીકા, પોયો પાળે નહી
રૂડી રીત હો ॥શ્રા૦॥ આ અતીચાર અગીઆરમાં
વ્રતને ॥૨૪॥
સચિત મુકયો ઢાંકયો વહરાય દે, અતીક્રમ
કાલનું માન હો ॥શ્રા૦॥
પોતાની વસ્તુ કરે પારકી, વળી દેવે મચ્છર

દાન હો ॥શ્રા૦॥ આ૦ આ અતીચાર બારમા
વ્રતને ॥૨૫॥

સુઝતી વસ્તુ કરે અસુઝતી, અસુઝતી કરે સુઝતી
તામ હો ॥શ્રા૦॥
દાન દેવા ન દેવા કારણે, બારમુ વ્રત ભાગે
આમ હો ॥શ્રા૦ આ૦ ॥૨૬॥

આલોક પરલોકની વાંછા કરે, જીવવું મરવું વંછે
તામ હો ॥શ્રા૦॥
કામ ભોગ તણી વંછા કરે, સંલેખણામાં દોષ
લાગે આમ હો ॥શ્રા૦॥ એ અચીચાર સંલેખણાના
કહ્યા ॥૨૭॥

હુ ચક્રવર્તી થાવુ તો ભલો, આ લોકની વંછા
માંહી હો ॥શ્રા૦॥
હુ ઇન્દ્રાદીક પદ્દી પાવુ તો ભલો, તે પરલોક
વંછા તાંહી હો ॥શ્રા૦॥ એ૦ ॥૨૮॥

જીવવુ મરવુ વંછા દોષ છે, વળી વંછયા કામને
ભોગ હો ॥શ્રા૦॥
એ પાંચે કામ છે ખોટા, ત્રણ કરણ ત્રણ
જોગ હો ॥શ્રા૦॥ આ૦ ॥૨૯॥

સઘળા અતીચાર ભેગા કીધા, નવાણું કહ્યા
જીનરાય હો ॥શ્રા૦॥
તે ટાળે સઘળા ભાવથી, તો આરાધક પદ
થાય હો ॥શ્રા૦॥ અતીચાર સર્વે એમ જાણવા ॥૩૦॥

પડમાધારીની ઢાળ

શ્રીમદ્ જય આચાર્ય કૃત

દોહરા

પ્રત્યક્ષ આરે પાંચમે, ભુલા લઇ ભેખ
ધર્મ કહે અવ્રત મધે, કર રહ્યા ખોટી ટેક ॥૧॥

શ્રાવકને જમાડીયા, ધર્મ કહે કરી તાંણ
તે વૃત અવૃત નહી ઓળખ્યો, મીથ્યા દ્રષ્ટી અજાણ ॥૨॥

કહે પડીમાધારી શ્રાવક ભણી, પોખ્યા એકાંત ધર્મ
તેને પડીમાધર્મ ન ઓળખ્યો, ભુલા અજ્ઞાની ભર્મ ॥૩॥

પડીમાં તો ધર્મ માર્ગ મુકતીનો, અવૃત આજ્ઞા બહાર
નીર્ણય કહુ છુ તેહનો, સાંભળજો વીસ્તાર ॥૪॥

ઢાળ આ અનુકંપા જીન આજ્ઞામેં (એ દેશી)

પહેલી પડીમા મેં સમકીત શુદ્ધ પાળે, પાંચ પરમેશ્ર વીના નમે નાંહી
પણ સમ્યક પ્રમાણે વૃત નહી ધાર્યા, તે અવૃત નહી પડીમા ધર્મ માંહી પડીમા ધારીનો નીર્ણય કરજો ॥૧॥

બીજી પડમા મે વૃત વધારે, પણ સામાયક દેશા

વગારશી કરે નાંહી
જે વ્રત ધાર્યાં તે નીર્મળ ગુણ છે, આગાર તે
નહી ધર્મ માંહી ||પ૦ ||૨||
ત્રીજીમાં સમ્યકત્વ વ્રત છે નીર્મળ, સામાયક
દેસાવકાશી પણ ધારે
મહીનામાં છઃ પોષા નહી થાયે, તે વ્રત પડીમાં
અવ્રત આજ્ઞા બહારે પડીમાં૦ ||૩||
ચોથી પડીમાંમાં પાછલા ગુણ શઘલા, માસમાં
છઃ પોષા સુધમાન
પણ એક રાત્રીની ઉપાશક પડીમાં, કરણી ન
આવે નીર્મળ ધ્યાન ||પડીમાં૦|| ||૪||
પાંચમી પડીમાં એ પાછલા ગુણ સઘલા, પણ
એક રાત્રીની પડીમા જાણ
સ્નાન ને રાત્રી ભોજન ત્યાગે, કાછનવાલે
સમતા આણ પડીમાં૦ ||૫||
દીવસનો સીળ રાત્રીની મર્યાદા, એ પાંચ બોલ
અધિકા જાણ
જઘન્ય એક બે ત્રણ દીવસ લગી, ઊતુષ્ટા
પાંચ માસ પીછાણ પડીમાં૦ ||૬||
આ દીવસનો સીયળ તે તો છે પડીમાં, રાંત્રી
આગાર તે પડીમાં નાહી
આગાર તે તો અવ્રત આશ્રવ, અવ્રત છે તે તો
અધર્મ માંહી પડીમાં૦ ||૭||

છઠી પડીમામાં સર્વથા સીલવ્રત, પાછલા ત્યાગને
સર્વ પાળે
સચિત ખાવાનુ આગાર તે અવ્રત, ઊત્કષ્ટા છ
માસ નીહાલે પડીમાં० ॥૮॥

સાતમીમાં પાછલા ગુણ સઘલા, સચિત ખાવાના
ત્યાગજ કીધા
પણ આરંભનુ આગાર તે અવ્રત, ઊત્કષ્ટા સાત
માસ પ્રસીધ્ધા પડીમાં० ॥૯॥

આઠમીમાં આરંભ કરવો ત્યાગ્યો, પણ આરંભ
કરાવવાનો આગાર
પાછલા ત્યાગ સઘળા સુદ્ધ પાળે, ઊત્કષ્ટા
આઠ માસ વીચાર પડીમાં० ॥૧૦॥

નવમીમે કરાવણો ત્યાગ્યો, પણ તેને માટે કીધા
ભોગવે આહાર
ઊત્કષ્ટી નવ માસની પડીમાં, પાછલા ત્યાગ
સહીત સુખકાર પડીમાં ॥૧૧॥

દસમી પડીમામેં પાછલા ગુણ સઘલા, પોતાને
માટે કીધો ભોગવે નાંહી
માથુ અસ્રાથી મુડાવે તથા શીખા રાખે, ઊત્કષ્ટી
દસ મહીના તાંહો. પડીમાં ॥૧૨॥

સગાને વસ્તુ ગમ્યા તેને પુછયા, જાણતો હુવે
તો કહે જાણું સોય

ન જાણતો હોવે તો કહે નહી જાણું, તેને સુખે
સુખીયો દુઃખે દુઃખીયો હોય પડીમાં ॥૧૩॥

અગીયારમીમાં સાધુનો વેશ કરીને, પાછલા
ત્યાગ પાળે સુખદાય
માથુ અસ્ત્રાથી મુડાવે અથવા લોચ કરાવે, પણ
ન્યાતીલાનો પ્રેમબંધન ટુટો નાય પડીમાં ॥૧૪॥

ન્યાતીલાને પ્રેમબંધન તે કારણ, ન્યાતીલાંના
ઘરનો લેવે આહાર
બીજા ઘરનો લેવો ત્યાગ્યો તે વ્રત છે, પણ
સગાનો આગાર તે અવ્રત ધાર પડીમાં ॥૧૫॥

પડીમાં ધારી પાંચમે ગુણ ઠાણે, તેની અત્યાગ
રૂપ અવ્રત શ્રધ્યો નાંહી
ચોકડીથી દેશ વ્રતી કહ્યો છે, એમ કહે તેનો
જવાબ ધારો મનમાંહી પડીમાં ॥૧૬॥

સચિત અચિત સુઝતો ને અસુઝતો, આ ચારની
અવ્રત અનાદીની દાખી
સચિત અસુઝતો ત્યાગ્યો તે વ્રત છે, બાકી
આગાર રહ્યો ને અવ્રત ભાખી પડીમાં ॥૧૭॥

ન્યાતીલા અણ ન્યાતીલાનો આહાર ભોગવણો,
આગારને અવ્રત દેહની હોયો
અણ ન્યાતીલાનો ત્યાગ્યો તે વ્રત છે, ન્યાતીલાનો
આગાર તે અવ્રત જોયો પડીમાં ॥૧૮॥

અજ્ઞાત કુલની સાધુને ગોચરી, સમવાયંગ
ઊતરાધ્યેયન છે સાખી
પડીમા ધારીને ન્યાતીલાનો પ્રેમબંધનતેથી,
ન્યાતીલાનો લેવે અવૃત ભાખી પડીમા ॥૧૯॥

કોઇ ક્રોડ રૂપીઆનો પરીગૃહ રાખ્યો, વલી સ્ત્રી
પુત્રાદીક પરીવાર
તેનો પ્રેમબંધન રહ્યો તેહીજ અવૃત, સર્વ છે
તેના પરીગ્રહ મંઝાર પડીમાં ॥૨૦॥

સેકડો ગુમાસ્તા તેને કમાવે, હજારો રૂપીયાનો
નફો પણ આવે
તેની અવૃતનો પાપ લાગે નીરંતર, અસુભયોગ
રૂધ્યા તેનો પાપ ન થાવે ॥૨૧॥

ખોટ નફાનો તો માલીક તેહી જ, સુક્ષમપણે
મમતા ભાવ નીરંતર
આ પ્રત્યક્ષ અવ્રત ઊઘાડી દીસે, બુદ્ધીવંત
ન્યાય કરે અભ્યંતર પડીમાં ॥૨૨॥

લાખ રૂપીઆનો પરીગ્રહ હતો, તેં પોતાના
મૈત્રીને દીધો ભલાઈ
પછી અગીયાર પડીમાં વહેતે વેલા, તે રૂપીઆ
છે કોના પરીગ્રહ માંહી પડીમાં ॥૨૩॥

મીત્રને અવ્રત હજાર રૂપીઆની, તેને લાખની
અવ્રતનો પાપ ન લાગે

હવે લાખની અવૃતનો પાપ કોને, એહ માલીક
છે પડીમાં ધારી સાગે પડીમાં ॥૨૪॥

કદાચ પડીમાંમાં તેણે કાળ કર્યો તો, મૈત્રી ન,
રાખે તેની લહણીયાપ
તે ધનનો ધણી તો પડીમાં ધારી હતો, તેહથી
અવૃતનો તેને કહ્યો પાપ પડીમાં ॥૨૫॥

ને પડીમાં ધારીને કહે પડીમાં મે, જાવજીવ
પાંચ આશ્રવ ત્યાગો
ત્યારે તે કહે મારા ભાવ નાહી, તે કારણ
આશા વછા રહી લાગો. પડીમાં ॥૨૬॥

ઉત્કષ્ટો સાસ અગીયાર પછી, કાયાથી આશ્રવ
સેવવાનો આગાર
તેથી કાયા પણ છ કાયનુ શસ્ત્ર, તેની સાર સંભાર
તે આજ્ઞા બહાર પડીમાં ॥૨૭॥

શામાયકમાં શ્રાવકની આત્મા, અધીકરણતે શસ્ત્ર
છઃકાયનો ભાખ્યો
સુત્ર ભગવતીના સાતમે સતકે, પહેલે ઉદ્દેસે
શ્રી જીન દાખ્યો પડીમા ॥૨૮॥

શામાયકમાં ધન ભાર્યો દીકથી, મમતા ભાવ
પ્રેમ બંધન તાયે
આઠમા સતક ને પાંચમે ઉદ્દેસે, ધન ભાર્યો
તેના હીજ કહ્યો જીનરાયે પડીમાં ॥૨૯॥

તેમ પડીમા મેં પણ ધન ભાર્યા દીકની, મમતા
ભાવ પ્રેમ બંધન જાણે
ધન ભાર્યા દીકની અવૃત છે તેને, તેનો પાપ
લાગે છે નીરંતર આણો પડીમાં ॥૩૦॥

એ ન્યાયે તેને કહે વૃતાવૃતી, ધર્માધર્મી
તેહને કહીજે
વૃત ધર્મને અવૃત અધર્મ, પણ અવૃતમાં ધર્મ
કેમ થાપીજે પડીમાં ॥૩૧॥

પડીમા ધારી આહાર કરે અવૃતમાં, તેમાં ધર્મ
બતાવે નાંહી
તો આપવાવાલાને ધર્મ કંઈ બીધી થશે, દાન
દીધા તેને અવૃત સેવવા તાંહી પડીમાં ॥૩૨॥

ધર્માધર્મી કહે પડીમાં ધારીને, વૃતાવૃતી પણ
તેહને બતાવે
વલી કહે તેને અવૃત નહી રહી બાકી, એહવા
બોકલાં ને કેમ સમજાવે પડીમાં ॥૩૩॥

વ્રતા વૃતી કહે પણ અવૃત ન કહે, આપની
ભાષાના આપ અજાણ
કોઈ કહે મારી માતા વાંઝણી, તેના જેવો તે
સુરખ જાણ. પડીમાં ॥૩૪॥

પડીમાં ધારી આહાર પાણી લેવે છે, કાયાની
સાર કરે તે સાવધ વ્યાપાર

તેને પણ સાવધ જોગ જોગન શ્રદધે, એ પણ
વીકલાંને પુરો અંધાર પડીમાં ॥૩૫॥

જો પડીમા મેં સાવધ જોગ નહીં બાકી, વલી
અવૃત પણ તમે તેને નહીં જાણો
તો પડીમા મેં દીક્ષા લેવાનો મન થાય તો,
કયા સાવધ જોગ ના કરે પચખાણો પડીમાં ॥૩૬॥

જાવજીવ સર્વ સાવધ જોગના ત્યાગમાં રે છે,
દીક્ષા લેતા એમ કરે પચખાણો
એહને લેખે શાવધ જોગનો આગાર તે ત્યાગ્યો,
સમજો રે સમજો તમે મુઢ અજાણો પડીમાં ॥૩૭॥

પડીમાં પડીમાં બોલ રહ્યા મુરખ, પડીમાં છે
શ્રી જીન ધર્મ
જે પડીમાં આદરતાં અવૃત રહી છે, ને સેવ્યા
સેવરાવ્યા બંધશે કર્મ પડીમાં ॥૩૮॥

પ્રત્યાખાની ચોકડીને રહી શ્રાવકને, તે ચોકડીને
કોઇ અવૃત જાણે
આપ છાંદે ઉધી ઉટંકામેલે, પીપલ બાંધી મુર્ખ
જેમ તાણે પડીમાં ॥૩૯॥

અનંતાનુ બંધી પહેલે ગુણ ઠાણે, અપ્રત્યાખાની
ચોથે ગુણ ઠાણો
પ્રત્યાખાની પાંચમે રહી બાકી, છઠા ગુણ ઠાણા
થકી સંજળ જાણો. પડીમાં ॥૪૦॥

ચોકડીને અવૃત કહે તેને લેખે, સાધુને પણ
સંજલની રહી શોય
ચોકડી ખપાવે તેહી જ વૃત શ્રધે, તો ચોથે
ગુણ વૃતા વૃતી હોય પડીમાં ॥૪૧॥

સંજલનો લોભ દસમે ગુણ ઠાણો તે લેખે
વૃતાવૃતી તેને કહીજે
જો સાધુને સર્વવૃતી માંહે કહેતો, ચોકડીને અવૃત
નહી થાપીજે પડીમાં ॥૪૨॥

ચોકડી તો છે કષાય આશ્રવ, તેને અવૃત આશ્રવ
કહે કયે ન્યાય
કષાય આશ્રવને અવૃત આશ્રવ, જુદા જુદા કહ્યા
જીનરાય પડીમાં ॥૪૩॥

મીથ્યાત્વ અવૃત, પ્રમાદ, કષાય, જોગ આશ્રવ
સમવાયગ પંચમગુણ ઠાણો
આતો અવૃત આશ્રવ બીજો કહ્યો જીન, કષાય
આશ્રવ ચોથો જાણો પડીમાં ॥૪૪॥

ચોકડી તો ચોથો આશ્રવ તેને, અવૃત કહે મુઢ
વગર વીચાર
અવૃતનો છે બીજો આશ્રવ, સમજોરે સમજો
તમે મુઢ ગમાર પડીમાં ॥૪૫॥

સોલે કષાય છે કષાય આશ્રવ, બારને કષાય
આશ્રવ બતાવે

તેને અશનાદીક દેવે તો વૈયાવચ્ચ, તેમાં ધર્મ
કયાંથી થશેરે અજાણો ॥પડીમાં૦ ॥૫૭॥

ગ્રહસ્થને દાન દીધા અનુમોદ્યા, સાધુને પાયશ્ચીત
આવે ચોમાસી
નીશીથને પંદરમે ઉદ્દેશે ભાખ્યો, તો ગ્રહસ્થને
ધર્મ કંઇનીધ્યાશી ॥પડીમા૦ ॥૫૮॥

તો પડીમાધારીને પણ ગ્રહસ્થ કહીજે, તે દાનને
સાધુ અનુમોદે તો દંડ આવે
તો દેવાવાળાને ધર્મ કેમ થશે, બુદ્ધીવંત સુત્રનો
ન્યાય મીલાવે ॥પડીમા૦ ॥૫૯॥
શ્રાવકનો ખાવો પીવો સર્વે અવ્રતમાં, સુયગડાંગ
અઢારમે સાખી
વળી સુત્ર ઉવવાઇને પ્રશ્ન વીશમાં, તે અવ્રત
સેવ્યા કહે ધર્મ અનાખી ॥પડીમા૦ ॥૬૦॥

અવ્રતને ભાવ શસ્ત્ર કહ્યો છે, સુત્ર ઠાણાંગરે
દશમે ઠાણે
તે અવ્રત સેવ્યાં, સેવરાવ્યાં, ધર્મ પુણ્ય અજ્ઞાની
જાણે ॥પડીમા૦ ॥૬૧॥

પડીમાં ધારી ને કહ્યો બાળ પડીત, વળી વ્રતા
વ્રતી તેને કહી જે
ધર્માધર્મી પણ કહ્યો છે તેને, બુદ્ધીવંત ન્યાય
વીચારી લેજે ॥પડીમાં ॥૬૨॥

અધર્મીને વીષે રહયો અસંયતી, તેને અધર્મને
કીધો અંગીકાર
ધર્મીને વીષે રહયો સંયતી, તે ધર્મ આદરીને
વીચરે ઉદાર પડીમાં ॥૬૩॥

ધર્માધર્મીમાં રહયો સંયતાં સંયતી, તેને ધર્મ
અધર્મ કીધો અંગીકાર
સુત્ર ભગવતીને શતરમાં શતકે, પહેલે ઉદેશે
કહયો વીસ્તાર પડીમાં ॥૬૪॥

વ્રત તે ધર્મ અવ્રત તે અધર્મ, અવ્રત સેવરાવ્યા
ધર્મ ન હોય
પડામા ધારીને "ચામણુભુયા" કહયો છે. તે દેશ
થકી ઉપમા અવલોચ પડીમાં ॥૬૫॥

સઘળા શ્રાવક ભેગા કરે તો, એક સાધુની
તુલ્ય નહી આવે
ઊતરાધ્યેયન પાંચમાં અધ્યયને, તો પડીમાં
ધારી સાધુ કેમ થાવે પડીમા ॥૬૬॥

વળી પોષામાં સાવદનો આગાર ન શ્રધે, એ
પણ વીકલાને પુરો અંધારો
સામાયકમાં આત્મા શુદ્ધ કહી જે, તેમ પોષામાં
પણ શુદ્ધ વીચારો પડીમાં ॥૬૭॥

વળી જતન કરે ઘરેણા વસ્ત્ર કાયાના, તે પણ
સાવધ જોગ પ્રસીદ્ધા

ચાર કષાયને કહે અવૃત આશ્રવ, મોહના ગોળા
ઘડઘડ ચલાવે પડીમાં ॥૪૬॥

કષાય તો ત્યાગ કીધા નહી થાવે, એહના કર્મ
ઘટયા ગુણ પ્રગટે ઉદારો
અવૃતના ત્યાગ કીધા થાય વૃતી, તેથી કષાયને
અવૃત આશ્રવ ન્યારો પડીમાં ॥૪૭॥

એમ સંભાળને ઉત્તમ નરનારી, ચોકડીને અવૃત
નહી જાણો
પડીમા ધારીને અવૃત આહારાદીકની, પ્રેમબંધન
ન્યાતીલાનો પીછાણો ॥૪૮॥

પડીમા ધારીને "સમણભુય" કહયો છે, તે પણ
દેશથી ઓપમા જાણો
અંતગડ દશામેં કહયો દવારકાને, પ્રત્યક્ષ
દેવલોક ભુયા પીછાણો પડીમાં ॥૪૯॥

જીન નહી પણ જીનવર સરીખા, સ્થવીરોને
કહ્યાં ઊવવાઈ માંઈ
અનંત ગુણ ફેર તેના જ્ઞાનની માંહી, પણ દેસ
થકી ઉપમા દીધી બતાઇ પડીમાં ॥૫૦॥

ચક્રવર્તીના અશ્વ રતનને, ક્ષમાને લેખે કહયો
સાધુ સરીખો
જંબુદ્વીપ પન્નતીમાં જીન ભાખ્યો, એહ પણ
દેસથી ઉપમા દેખો પડીમાં ॥૫૧॥

તેમ પડીમા ધારીને કહુચો સાધુ સરીખો, તે
પણ દેસથી ઉપમા જાણો
પડીમાંથીતો સંથારો અધીક છે, તે સંથારામાં
પણ ગૃહસ્થ પીછાણો પડીમાં ॥૫૨॥

ઉપાશક દશામાં કહુયો ગૌતમને, આનંદ
. શ્રાવક સંથારામાંહુયો
હું ગૃહસ્થવાસમાં વસતો ગૃહસ્થ છુ, મને એટલો
અવધિજ્ઞાન ઉપજયો આયો પડીમાં ॥૫૩॥

સંથારામા પણ ગૃહસ્થ કહીજે, તો પડીમાં
માં ગૃહસ્થ ન કહે કોણ લેખે
એ ન્યાયે પડીમાં ધારી ગૃહસ્થ કહી જે, તેનો
આવો પીરો અવૃતમાં દેખે ॥પડીમાં ॥૫૪॥

ગૃહસ્થની વૈયાવચ કરે કરાવે, અનુમોદે તો
સાધુને વીર કહ્યો અણાચાર
દશ વેકાલીકને ત્રીજે અધ્યયને, તો ગૃહસ્થને પણ
ધર્મ નહી લગાર પડીમાં ॥૫૫॥

એકાવન બોલ સેવ્યા સાધુને અણાચાર, તો ગૃહસ્થ
સેવે તેને પાપ કર્મ
જે ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ, અણાચાર સાધુને,
ગૃહસ્થને કંઇ વીધ થશે ધર્મ ॥પડીમાં૦ ॥૫૬॥

ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ અણાચાર મે કહી જીન, તો
તો પડીમાધારી પણ ગૃહસ્થ જાણો

સર્વ સાવધ જોગના ત્યાગ સાધુને, એને સર્વ
સાવધના ત્યાગ ન કીધા પડીમા ॥૬૮॥

વળી પુત્ર સગા પરીવારથી, મમતા ભાવ પ્રેમ
બંધન પુરે
બાદરપણે ત્યાગ્યાં તે પાવટલીયો, પણ સુક્ષ્મ-
પણો ન કીધો દુરો પડીમા ॥૬૯॥

છપોષા માશમાં કરે કોઇ શ્રાવક, એક વર્ષના
બહો-તેર થાયે
તોહે-તેરમો ચોથો સંવત્સરીનો, આદીનો વ્યાજ
ભાડુ લેવે કયે ન્યાયો પડીમા ॥૭૦॥

સેકડો ગુમાસ્તા કમાવે તેના, એટલા દેહાડાનો
નફો આવે ઘર મઝારો
તો તેનો પણ માલીક તેજ છે, એ લેખે સુક્ષ્મ-
પણે રહયો આગારો પડીમા ॥૭૧॥

એમજ આગાર પડીમાધારીને પણ, આગારમાં
ધર્મ મુળ ન જાણો
પડીમાં તે વૃત આગાર તે અવૃત, આ બંનેને
સારી રીતે પીછાણો ॥પડીમા૦ ॥૭૨॥

એમ સાંભળ ઉત્તમ નરનારી, અવૃતસેવ્યા ધર્મ
ન થાપો
ધર્મની આજ્ઞા દેવે તીર્થંકર, અવૃતની આજ્ઞા
ન દેવે જીન આપો ॥પડીમાં૦ ॥૭૩॥

પડીમાંધારીની અવૃત ઓળખાવવા, જોડ કીધી
પાલી શેહેર મઝારે
શંવત અઢારસેને વરશ ચોરાણુએ, ભાદરવા
એકમ ગુરૂવારો ।।પડીમા૦ ।।૭૪।।

ત્રણ મનોરથ

દોહરા

પ્રણમું અરીહંતસિદ્ધ, વળી આચારજ ઊપાધ્યાય
સાધુ શકલ પદ વંદતા, આનંદ મંગળ થાય ।।૧।।
શ્રી જીનવર સ્વમુખ થકી, ત્રીજા અંગ મઝાર
ત્રીજે ઠાણે આખીયો, ત્રણ મનોરથ સાર ।।૨।।
શ્રાવક વૃત ધારક જીકે, ચીંતવતાં સુખકાર
કર્મ મહાપાપ નીર્જરે, પામે ભવનો પાર ।।૩।।

ઢાળ

ભાખે કૃષ્ણ ગેંરાર, ધીકાર છે સંસાર ને
રે (એદેશી)
પ્રથમ મનોરથ માંહી. શ્રાવક એમ ચિંતવેરે
એ આરંભ દુઃખદાય, પરીગ્રહથી હુવેરે ।।૧।।
મહાઅનર્થનું મુળ, પરીગ્રહ જીન કહયો રે
કીંચીત ને વળી સ્થુલ, પાંચ ભેદે ગ્રહયો રે ।।૨।।
ક્ષેત્ર વથુદીકજાણ, હીરણ સુવર્ણ સહીરે
કુમ્ભી ધાતુ ધન ધ્યાન, દ્વીપદ ચોપદ મંચીરે ।।૩।।
યથાશકતી પ્રમાણ, ત્યાગ ઉપરાંતહી
પંચમ વ્રત ગુણખાન, કરણ જોગવંતહી ।।૪।।

જે રાખ્યો આગાર, ને અનત દ્વારહે
દેવા દેવાયાંતાર, પાપ સંચારહે ॥૫॥
સચિત અચિત્ત જે વસ્તુ, આહારને પાણીયાં
સાવધ કામ સમસ્ત, ભોગવાયાં ભલો જાણીયાં ॥૬॥
હીંસા હુવે ખટકાય, તણી ગ્રહવાસમેં
જીન મુની આણુનતાય, ધર્મ નહી જાશમેં ॥૭॥
આરંભ પરીગ્રહ એહ, કુગતી દાતાર છે.
ક્રોધ માન માયા લોભ, તણુ કરણહાર છે ॥૮॥
સંજમ સમકીત કલ્પ, તરૂનો ભંજનુ
મહા મંદ બુદ્ધી અજ્ઞાન, તણી મનરંજનુ ॥૯॥
માંઠી લેશ્યા હોય, આદ્ર રોદ્ર ધ્યાન મેં
ન્યાય ન સુઝે કોય, લિપ્ત ધનવાનને ॥૧૦॥
સુમતી સુચી શોભાગ્ય, વીનાસણુ એહહી
જન્મ મરણ ભય અથાગ, હુવે પરીગ્રહ થકી ॥૧૧॥
કડવા કર્મ વીપાક, તણો હેતુ સધૈ
સીચે તૃષ્ણાવેલ, વીષય ઇંદ્રી વધે ॥૧૨॥
દારૂણ કર્કશ દુઃખ, વેદના અશરાલહી
કુડકપટ પરપંચ, કરે વીકરાલહી ॥૧૩॥
એ સરીખો નહી મોહ, પાસ પ્રતીબંધ હે
સ્નેહ રાગ કરી જાશ, મુર્છા અંધ હે ॥૧૪॥
દાન કુપાત્ર, દુર્ગતીદાયક જીન કહે
પરિગ્રહથી દેવાય, તેથી શીવ કેમ લહે ॥૧૫॥

ઘણા કાળની પ્રીત, વીનાસે ખ્યાત મેં
કુળ મર્યાદની રીત, છોડે વળી ન્યાત મેં ॥૧૬॥
એહવો આરંભ પરીગ્રહ, જે દીન ત્યાગસ્યું
થશે તે દીન ધન્ય, અંતસ વેરાગસ્યું ॥૧૭॥
બાહ્ય અભ્યંતર ગ્રન્થ, તણી મુરછા તજું
પ્રગટ ભાવરથી તેહ, નામ પ્રભુનું ભજું ॥૧૮॥

દોહરા

બીજો મનોરથ ચિંતવે, શ્રાવક જે વ્રતધાર
તનધન જોબન કારમું, વીનશંતા નહીં વાર ॥૧॥
માતપીતા બાંધવ ત્રીયા, પુત્રાદીક પરીવાર
સ્વારથ લગ સહુ એ સગા, બધો સંસાર અસાર ॥૨॥
ગ્રહવાસે હમણા વસું, ચારીત્ર મોહ જે કર્મ
ક્ષય ઉપસમીયાથી કદાચ, લેસું ચારીત્ર ધર્મ ॥૩॥

ઢાળ

વેરાગ મન વાલીયો ત્યા કૃષ્ણ ભાવે રૂડી ભાવના (એદેશી)
ધન ધન સંજમ ધરમુની, ત્યાગ્યો તે સંસાર
પંચ મહાવૃત ધારકા, પાલે પાંચ આચાર.
ધન ધન સંજમ ધરમુની ॥૧॥
શ્રી જીન આજ્ઞા બાહીરો, સાવધ કારજ તાય
નહી આદેશ દે તેહનું, મોન ધારે મુનીરાય ॥ધ૦॥ ॥૨॥
દશ વીધ યતી ધર્મ ધારીયો, યતિ નામ કહેવાય
જીત્યા વિષય ઇંદ્રીઓ તણા, બીજો અર્થ સુખદાય
॥ધ૦॥૩॥

દોષ બેતાળીસ ટાળકે, લે ભીક્ષુ શુદ્ધ આહાર
કહ્યો ભીક્ષુએ ગુણ થકી, ભેદે કર્મ અપાર ॥ધ૦॥૪॥
સાધે શીવ મગ સાધનાં, સાધુ મહા ગુણ ખાન
બારે ભેદે તપ કરે, તપશી નામ વખાન ॥ધ૦॥૫॥
નહી હણો નહી મારો જીવને, દે ઉપદેશ મહંત
માહણ મહાગુણ આગળા, શાંતી ભાવં તે સંત ॥ધ૦॥૬॥
કલ્યાણકારી તે ભણી, કલ્યાણક મુની નામ
વીઘ્નો પશમકારીપણે, મંગલીક અભીરામ ॥ધ૦॥૭॥
ધર્મોપદેશક ગુણ થકી, પુજનીક તસુ પાય
ત્રણ લોકના અધીપતી, ધર્મ દેવ મુનીરાય ॥ધ૦॥૮॥
ચિત પરશન દરશન તસુ, ચૈત્ય અદા સુખકાર
નવવિધ પાલે બ્રહ્મક્રીયા, બલીહારી બ્રહ્મચાર ॥ધ૦॥૯॥
જન્મ સફળ કીધો મહાઋષી, છઃકાયા પ્રતીપાળ
ભવસાગરમેં ડુબતાં, વહાણ સમા દયાળ ॥ધ૦ ॥૧૦॥
સ્નેહપાશ નહી કેહથી, સંવેગી વેરાગ
ગ્રંથી ત્યાગ નીગ્રંથ છે, અહેકત સુજશ અથાગ
॥ધ૦ ॥૧૧॥
શુદ્ધ ક્રીયામાં શ્રમ કરે, શ્રમણ કહીજે તેહ
યોગ નીમળ સાધે સદા, તેથી યોગી કહે ॥ધ૦ ॥૧૨॥
આર્જવ આર્જવ ભાવથી, માર્જવ માર્જવ ભાવ
શૌચ સુચી ક્રીયા ભલી, કરતા મુકતી ઉપાય
॥ધ૦ ॥૧૩॥
ધર્મ વણજે વીણજે સદા, સાર્થવાહ સુવીચાર
કર્મ કટક દલ જીતવા, સેનાપતી વ્રતધાર ॥ધ૦ ॥૧૪॥

મન વચન કાયા ગોપવે, સુમતી પાંચ પ્રકાર
ઈંદ્રાદીક સ્વમુખ કરી, ન લહે ગુણનો પાર
॥ધ૦ ॥૧૫॥
સબલા એકવીશ દોષ જે, ટાળે તે ભલી રીત
તેત્રીશ આશાતનાં, કરે નહી સુવીનીત ॥ધ૦ ॥૧૬॥
આચારજ ઊપાધ્યાયની, વયાવચ્ચથી ધરે પ્યાર
તપસી નાના વળી રોગીને, વસ્ત્રાદીક દે આહાર
॥ધ૦ ॥૧૭॥
ભવ ભ્રમણ ભ્રમતા જીવને, તારણ તરન સમાન
ગહન કંતાર સંસારથી, લ્યાવે શીવમગ સ્થાન
॥ધ૦ ॥૧૮॥
ચંદ્ર તણી પરે નીમંળા, તમમીથ્યા મતિનાશ
અડગ અમર ગીર સારખા, રતીવત જ્ઞાન પ્રકાશ
॥ધ૦ ॥૧૯॥
જીન ભાષિત દાખીત સદા, સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ
અવ્રત વિષ સમલેખવી, પાલિ ટાળી કર્મ ॥ધ૦ ॥૨૦॥
આત્મ ભાવે વીચરતા, ધ્યાવેનિજ ધ્યેય ધ્યાન
અકરતા પદ પરીણમે, ધનધનતે ગુણવાન ॥ધ૦ ॥૨૧॥
નીંદત વંદત સમપણે, રાગદ્વેષ નહી હોય
જશ અપજશ જીવણ, મરણમાં હર્ષ
શોગ નહી કોય ॥ધ૦ ॥૨૨॥
સફળ જન્મારો ધન ઘડી, ભાવે જાગ્રત જેહ
અપ્રતી બંધ વાયુ પરે, તજી કુટુંબથી નેહ ॥ધ૦ ॥૨૩॥

ચારીત્ર મોહે ક્ષયોપશમ્યાં, હુઓહવો મતધાર
થાસ્યુ તે દીન ધન ઘડી, આનંદ હર્ષ
અપાર ॥૫૦॥૨૪॥

દોહરા

ત્રીજો મનોરથ ચીંતવે, મનમે શ્રાવક એમ
સંજમ ગ્રહી સુભ ભાવથી, લીધા નીભાવુ નેમ ॥૧॥
આ સંસાર અગાધમાં, ભમ્યો કાળ અંનત
બહુ ખટ રસ ભોજન કીધા, સમતા નહી ઉપજંત ॥૨॥
ચરણ સહીત અણુશણ કરૂં, પાદોપગમન સંથાર
અવસર મરણતણે વલી, હોય જો શરણ્યાચાર ॥૩॥

ઢાળ

રહો રહો રાજેસરા કેશરીયા તથા હુ તુજ
આગળ શી કહુ કનૈયા (એદેશી)
શુભા શુભ પુદગલ ફરશીયા ॥ગુણવંતા ॥ષટ
ત્રણ દીશનુ આહાર હો ॥ગુ૦॥ શ્રાવક
દુગંધ સુગંધ ફરશ આઠેહી ॥ગુ॥ પાંચ વરણ
રસ ધારે હો ॥ગુ૦॥ શ્રી૦
ભાવે એહવી ભાવનાં ગુણવંતા ॥૧॥
ખોટી માયા મોહણી ॥ગુ૦॥ ખોટી પુદગલ
પર્યાય હો ॥ગુ૦॥ શ્રી૦॥
ઉદય થયાં દુઃખ નીપજે ॥ગુ૦॥ વેદે ચેતન
રાયહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભાવે ॥૨॥

પ્રકૃતી અઠાવીસે કરી ॥ગુ૦॥ ક્રોધમાન માયા
લોભહો ॥ગુ૦॥
ચાર ચાર ભેદે સંચરે ॥ગુ૦॥ પામે ચેતન
ખોભહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભા૦॥૩॥
હાસ્ય રત્તારત્ત ભય વળી ॥ગુ૦॥ સોગ
દુગંછા થાયહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥
સ્ત્રી પુરૂષ નપુંશક તીહું ॥ગુ૦॥ મોહ ચારીત્ર
કહીવાયહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભા૦॥૪॥
દર્શન મોહ ઉદય થકી ॥ગુ૦॥ મીચ્છત સમ
કીતજાન હો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥
મીશ્ર મોહનીયે તીહું ॥ગુ૦॥ દાબે નીજ ગુણ
ખાનહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભા૦॥૫॥
અશાતા વેદનોદય ॥ગુ૦॥ ભુખ તૃષાદી
પીડંતહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥
લાભ ભોગાન્તર ક્ષયોપશમ્યાં ॥ગુ૦॥ ભોગ
શકતી પાવંતહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભા૦॥૬॥
નામ ઉદયથી સહું મળે ॥ગુ૦॥ ગમતા અણુ
ગમતા ભોગહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥
વીવીધ પ્રકારે ભોગવે ॥ગુ૦॥ શરીરાદી રોગ્ય
આરોગ્યહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભા૦॥૭॥
વાર અનંત સુખ દુઃખ લહ્યા ॥ગુ૦॥ ભવ ભવ
ભમીયો જીવહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥

સ્વર્ગ નરક મનુષ્યમાં ॥ગુ૦॥ તીર્યંચ ગતીમાં
અતીવહો ॥ગુ૦॥શ્રા૦॥ ભા૦॥૮॥
અનંત મેરૂ સમ આહારીયાં ॥ગુ૦॥ અનંત પુદગલ
પર્યાય હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥
એકએક લોકાકાશમે ॥ગુ૦॥ વાર અનંત કહીવાય
હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥ ભા૦ ॥૯॥
ભોજન કીધા આ આત્મા ॥ગુ૦॥ બહુ સુલ્યનો
તંતહો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥
એમ જાણી અણુશણુ કરે ॥ગુ૦॥ છેહલે અવસર
સંત હો ॥ગુ૦ શ્ર૦॥ ભા૦ ॥૧૦॥
અઢાર જે પાપનાં ॥ગુ૦॥ થાનક પ્રતે આલોય
હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥
નીંદે દુકૃત જે થયા ॥ગુ૦॥ સલ્ય રહીત સહુ
કોય હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥ ભા૦ ॥૧૧॥
લાખ ચોર્યાશી યોનીને ॥ગુ૦॥ વારંવાર ખમાય
હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥
રાગદ્વેષ તજ સહુ થકી ॥ગુ૦॥ હર્ષ શોગ
નહી કાંય હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥ ભા૦ ॥૧૨॥
ચાર પ્રકાર આહાર જે ॥ગુ૦॥ ત્યાગે મમતા
રહીત હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥
પાંચ આશ્રવ પચખી કરી ॥ગુ૦॥ પાદોપગમન
સહીત હો ॥ગુ૦ શ્રા૦॥ ભા૦ ॥૧૩॥

જંગમ સ્થાવરં સંપતી ાાગુ૦ાા દ્વીપદ ચોપદ
વોશરાય ાાગુ૦ શ્રા૦ાા
અરીહંત સિદ્ધ સાધુ ધ્યાનથી ાાગુ૦ાા શીવગતી
નજીક થાય ાાગુ૦ શ્રા૦ાા ભા૦ ાા૧૪ાા
આલોક પરલોકની ાાગુ૦ાા જીવતવ્ય સધીર
હો ાાગુ૦ શ્ર૦ાા
આશા નહી કામ ભોગની ાાગુ૦ાા સમપરીણામ
સુધીર હો ાાગુ૦ શ્રા૦ાા ભા૦ ાા૧૫ાા
અંત સમો મેં એહવો ાાગુ૦ાા પંડીત મરણ
જે થાય હો ાાગુ૦ શ્રા૦ાા
મનના મનોરથ ત્યારે ફળે ાાગુ૦ાા આનંદ હર્ષ
સવાય હો ાાગુ૦ શ્ર૦ાા ભા૦ ાા૧૬ાા
ધન્ય દીવસ ધન્ય જે ઘડી ાાગુ૦ાા આરાધક પદ
પાય હો ાાગુ૦ શ્રા૦ાા
થોડા ભવને આંતરે ાાગુ૦ાા સિદ્ધ ગતીમાં તે
જાય હો ાાગુ૦ શ્રા૦ાા ભ૦ ાા૧૭ાા
શ્રી ભીક્ષુ ગુણ આગળા ાાગુ૦ાા પ્રગટ બતાવ્યો
રાહ હો ાાગુ૦ શ્રા૦ાા
જીન ધર્મ જીન આજ્ઞા માંહી ાાગુ૦ાા આજ્ઞા
બહાર નાંહી હો ાાગુ૦ શ્રા૦ાા ભા૦ ાા૧૮ાા
ભારી માલગણી બીજે પાટે ાાગુ૦ાા ત્રીજે
તખ્ત રૂષીરાય હો ાાગુ૦ાા શ્રા૦ાા
જય વર પદ તુર્ય સુર્યસા ાાગુ૦ાા પાંચમા
મધવા કહેવાય હો ાાગુ૦ાા શ્રા૦ ભા૦ાા૧૯ાા

હુખે પરીણામ વસે ધંરવાશા; રાખે છોડવાની
આશા રે ॥૭॥
આ ભવ પરભવમાં સુખ પામે, ઢાળ પેહેલી એ
ગાવે રે ॥૮॥

દોહરા

પ્રથમ દ્વાર આલોયણા, બીજે વ્રત આરોપ
ત્રીજે જીવ ખમાવવા, સુદ્ધ મનથી તજ કોપ ॥૧॥
ચોથે પાપજ પરહરે, પાંચમે શરણાચાર
છઠે દુષ્કૃત નીંદવાં; સાતમે સુકૃત સાર ॥૨॥
ભાવે સારી ભાવના, આઠમા દ્વાર મઝાર
નવમે અણ શણ ચીત ધરે, દશમે સમરે નવકાર ॥૩॥

ઢાળ (ચોપાઈની દેશી)

સાંભળો હવે પહેલો દ્વાર, તેમાં આલવણા અધીકાર
જ્ઞાન દર્શન ચાંરીત્ર તપચાર, પડી કમે વ્રત અણાચાર ॥૧॥
શ્રી જીનવર વચન ઉદાર, સાંચા શ્રધ્યા ન હુવે
કીણવાર
તેની રાખી નહી પ્રતીત, રૂચીયા ન હુવે સુવદીત ॥૨॥
અક્ષર દીર્ઘ લઘુ બોલતાં, ઓળશ કરી અર્થ
ખોલતા ॥૩॥
ક હીણુ કહ્યા હુવે કોય, મીચ્છામી દુકડં કોય
મ વીનયદીક આઠ પ્રકાર, ભણાવે જે જ્ઞાન આચાર
નય રહીન ભણ્યો હુવે જ્ઞાન, લેવુ મીચ્છામી
દુકડ જાણ ॥૪॥

અરીહંત સિદ્ધ સાધુ વળી, કેવલી ભાષીત ધર્મ
આ ચારે શરણાં થકી, પામે શીવ સુખ પરમ ॥૨॥
શ્રાવક ને વળી શ્રાવીકા, વ્રત ધારક હુવે જેહ
કેવલી ભાષીત ધર્મ મેં, રાખે નહી સંદેહ ॥૩॥
લીધા વ્રત પાળે વળી, શ્રીજીન મતીથી પ્યાર
ઉપસર્ગથી ચલચીત નહીં, લોપે નહી ગુરૂકાર ॥૪॥
કર્મ જોગથી કોઇ સમે, લાગે વાર
ગુરૂ મુખ પાંયશ્રિત લૈકરી, દંડ કરે અંગીકાર ॥૫॥
મુની આલોવે દશ 'વીધે,, આરાધન સુખકાર
તે રીતે શ્રાવક પડિક્મે, સમકીત વ્રત અણુાચાર ॥૬॥
આરાધના જયાચાર્યકૃત, જોડ પુરાતન જાણ
તે અનુસારે હું કહું, સુણજો ચતુર સુજાણ

ઢાલ પેહલી

વેહક જગં વીર લા (એદેશી)
શ્રાવક ગુણ રસીયા ॥એ આંકડી॥
શ્રી જૈન ધર્મ માંહી જે રસીયા, તેને દેવ ગુરૂ
દીલ વસીયારે. શ્રાવક ગુણ રસીયા
હાડ અને વળી હાડની મીઝી, ધર્મ થકી રહે
ભીંજીરે ॥શ્રા૦ ॥૧॥
કુગુરૂ કુદેવની વંછે ન સેવા, ધીર વીર ગુણ
ગેહવારે ॥શ્રા૦
ધર્મમાં દ્રઢ રહી નીત્ય મેવા, અડીગહે સુરગીરી
જેહવારે ॥શ્રા૦ ॥૨॥

અરીહંત સિદ્ધ સાધુ વળી, કેવલી ભાષીત ધર્મ
આ ચારે શરણાં થકી, પામે શીવ સુખ પરમ ॥૨॥
શ્રાવક ને વળી શ્રાવીકા, વ્રત ધારક હુવે જેહ
કેવલી ભાષીત ધર્મ મેં, રાખે નહી સંદેહ ॥૩॥
લીધા વ્રત પાળે વળી, શ્રીજીન મતીથી પ્યાર
ઉપસર્ગથી ચલચીત નહીં, લોપે નહી ગુરૂકાર ॥૪॥
કર્મ જોગથી કોઇ સમે, લાગે વાર
ગુરૂ મુખ પાયશ્ચિત લેકરી, દંડ કરે અંગીકાર ॥૫॥
મુની આલોવે દશ વીધે, આરાધન સુખકાર
તે રીતે શ્રાવક પડિકમે, સમકીત વ્રત અણાચાર ॥૬॥
આરાધના જયાચાર્યકૃત, જોડ પુરાતન જાણ
તે અનુસારે હું કહું, સુણજો ચતુર સુજાણ

ઢાલ પેહલી

વેદક જગં વીર લા (એદેશી)
શ્રાવક ગુણ રસીયા ॥એ આંકડી॥
શ્રી જૈન ધર્મ માંહી જે રસીયા, તેને દેવ ગુરૂ
દીલ વસીયારે. શ્રાવક ગુણ રસીયા
હાડ અને વળી હાડની મીઝી, ધર્મ થકી રહે
ભીંજીરે ॥શ્રા૦ ॥૧॥
કુગુરૂ કુદેવની વંછે ન સેવા, ધીર વીર ગુણ
ગેહવારે ॥શ્રા૦
ધર્મમાં દ્રઢ રહી નીત્ય એવા, અડીગહે સુરગીરી
જેહવારે ॥શ્રા૦ ॥૨॥

હુખે પરીણામ વસે ઘરવાશા; રાખે છોડવાની
આશા રે ॥શ્રા૦
આ ભવ પરભવમાં સુખ પામે, ઢાળ પેહેલી એ
ગાવે રે ॥૯॥

દોહરા

પ્રથમ દ્વાર આલોચણા, બીજે વ્રત આરોપ
ત્રીજે જીવ ખમાવવા, સુદ્ધ મનથી તજ કોપ ॥૧॥
ચોથે પાપજ પરહરે, પાંચમે શરણાચાર
છઠે દુષ્કૃત નીંદવાં; સાતમે સુકૃત સાર ॥૨॥
ભાવે સારી ભાવના, આઠમા દ્વાર મઝાર
નવમે અણુશણ ચીત ધરે, દશમે સમરે નવકાર ॥૩॥

ઢાળ (ચોપાઈની દેશી)

સાંભળો હવે પહેલો દ્વાર, તેમાં આલવણા અધીકાર
જ્ઞાન દર્શને ચારીત્ર તપચાર, પડી કમે વ્રત અણાચાર ॥૧॥
શ્રી જીનવર વચન ઉદાર, સાંચા શ્રધ્યા ન હુવે
કીણવાર
તેની રાખી નહી પ્રતીત, રૂચીયા ન હુવે સુવદીત ॥૨॥
અક્ષર દીર્ઘ લઘુ બોલતાં, આળશ કરી અર્થ
ખોલતા ॥૩॥
પદ હીણુ કહ્યા હુવે કોય, મીચ્છામી દુકડં કોય
કામવીનયદીક આઠ પ્રકાર, ભણાવે જે જ્ઞાન આચાર
વીનય રહીન ભણ્યો હુવે જ્ઞાન, લેવુ મીચ્છામી
દુકડ જાણ ॥૪॥

વ્રત પચખાણ શુદ્ધ જે પાળે, નીત્ય આતમ
અજવાળે રે ॥શ્રા૦
અતીક્રમ વ્યતીક્રમ નાંહી સંભાળે, અતીચાર,
અણુચાર ટાલેરે ॥શ્રા૦ ॥૩॥
કર્મ યોગ દોષ લાગે કોઈ વારે, તો દંડ કરે
અંગીકાર રે ॥શ્રા૦
બે ટંક આલોયણા લેવે, પખ્ખી દીન તો
અવસ્યમેવરે ॥શ્રા૦ ॥૪॥
ચોમાશી નહી ચુકે લગાર, શુદ્ધ પરીણામ
સુવીચારરે ॥શ્રા૦
પર્વ સંવસ્તર આવે જેવારે, પોષધ આઠ પોહર
ધારે રે ॥શ્રા૦ ॥પ॥
ધ્યાન કરી શુભ ભાવના ભાવે, લાખ ચોર્યાશી
જોની ખમાવેરે ॥શ્રા૦
પ્રમાદ છાંડી નીત્ય ધ્યેય ધ્યાવે, આરાધક પદ
પાવે રે ॥શ્રા૦ ॥૬॥
પ્રત સંસારી વળી હણુ કર્મી, જગતવલ્લભ પ્રીય
ધર્મી રે ॥શ્રા૦
મતા લોયણ કેમ કરત ઉદ્દાર, આપુ તે અધી-
કાર રે ॥શ્ર૦॥ ॥૭॥
સમકીત રતન જતનથી રાખે, નહુવે દુઃખ શીવ
સુખ ચાખેરે ॥શ્ર૦॥
જેમ કંદંમથી પંકજ ન્યારો, તેમ સંસાર
મઝારો રે ॥શ્રા૦ ॥૮॥

સુખે પરીણામ વસે ઘરવાસા, રાખે છોડવાની
આશા રે ॥૩૦॥
આ ભવ પરભવમાં સુખ પામે, ઢાળ પેહેલી એ
ગાવે રે ॥૩૧॥

દોહરા

પ્રથમ દ્વારે આલોયણા, બીજે વ્રત આરોપ
ત્રીજે જીવ ખમાવવા, સુદ્ધ મનથી તજ કોપ ॥૧॥
ચોથે પાપજ પરહરે, પાંચમે શરણાચાર
છઠે દુષ્કૃત નીંદવાં, સાતમે સુકૃત સાર ॥૨॥
ભાવે સારી ભાવના, આઠમા દ્વાર મઝાર
નવમે અણુ શણ ચીત ધરે, દશમે સમરે નવકાર ॥૩॥

ઢાળ (ચોપાઇની દેશી)

સાંભળો હવે પહેલો દ્વાર, તેમાં આલવણા અધીકાર
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપચાર, પછી કમે વ્રત અણાચાર ॥૧॥
શ્રી જીનવર વચન ઉદાર, સાંચા શ્રધ્યા ન હુવે
કીણુવાર
તેની રાખી નહી પ્રતીત, રૂચીયા ન હુવે સુવદીત ॥૨॥
અક્ષર દીર્ઘ લઘુ બોલતાં, આળશ કરી અર્થ
બોલતા ॥૩॥
પદ હીણુ કહ્યા હુવે કોય, મીચ્છામી દુકડ કોય
કામ વીનયદીક આઠ પ્રકાર, ભણાવે જે જ્ઞાન આચાર
વીનય રહીન ભણ્યો હુવે જ્ઞાન, તેહુ મીચ્છામી
દુકડ જાણુ ॥૪॥

વ્રત પચખાણ શુદ્ધ જે પાળે, નીત્ય આતમ
અજવાળે રે ॥શ્રા૦
અતીક્રમ વ્યતીક્રમ નાંહી સંભાળે, અતીચાર,
અણાચાર ટાલેરે ॥શ્રા૦ ॥૩॥
કર્મ યોગ દોષ લાગે કોઈ વારે, તો દંડ કરે
અંગીકાર રે ॥શ્રા૦
બે ટંક આલોયણા લેવે, પખ્ખી દીન તો
અવસ્યમેવરે ॥શ્રા૦ ॥૪॥
ચોમાશી ન્હી ચુકે લગાર, શુદ્ધ પરીણામ
સુવીચારરે ॥શ્રા૦
પર્વ સંવસ્તર આવે જેવારે, પોષધ આઠ પોહર
ધારે રે ॥શ્રા૦ ॥૫॥
ધ્યાન કરી શુભ ભાવના ભાવે, લાખ ચોરાંશી
જીની ખમાવેરે ॥શ્રા૦
પ્રમાદ છાંડી નીત્ય ધ્યેય ધ્યાવે, આરાધક પદ
પાવે રે ॥શ્રા૦ ॥૬॥
પ્રત સંસારી વળી હણુ કર્મી, જગતવલ્લભ શ્રીય
ધર્મી રે ॥શ્રા૦
મતા લોયણ કેમ કરત ઉદાર, આણુ તે અધી-
કાર રે ॥શ્રા૦॥ ॥૭॥
સમકીત રતન જતનથી રાખે, ન હુવે દુઃખ શીવ
સુખ ચાખેરે ॥શ્રા૦॥
જેમ કંદમથી પંકજ ન્યારો, તેમ સંસાર
મઝારો રે ॥શ્રા૦ ॥૮॥

લુખે પરીણામ વસે ઘરવાશા, રાખે છોડવાની
આશા રે ॥૭॥
આ ભવ પરભવમાં સુખ પામે, ઢાળ પેહલી એ
ગાવે રે ॥૮॥

દોહરા

પ્રથમ દ્વાર આલોયણા, બીજે વ્રત આરોપ
ત્રીજે જીવ ખમાવવા, સુદ્ધ મનથી તજ કોપ ॥૧॥
ચોથે પાપજ પરહરે, પાંચમે શરણાચાર
છઠે દુષ્કૃત નીંદવાં, સાતમે સુકૃત સાર ॥૨॥
આવે સારી ભાવના, આઠમા દ્વાર મઝાર
નવમેં અણશણ ચીત ધરે, દશમેં સમરે નવકાર ॥૩॥

ઢાળ (ચોપાઈની દેશી)

સાંભળો હવે પહેલો દ્વાર, તેમાં આલવણા અધીકાર
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપસાર, પડી કમે વ્રત અણાચાર ॥૧॥
શ્રી જીનવર વચન ઉદાર, સાંચા શ્રધ્યા ન હુવે
કીણુવાર
તેની રાખી નહી પ્રતીત, રૂચીયા ન હુવે સુવદીત ॥૨॥
અક્ષર દીર્ઘ લઘુ બોલતાં, આળશ કરી અર્થ
બોલતા ॥૩॥
પદ હીણુ કહ્યા હુવે કોય, મીચ્છામી દુકડં કોય
કામ વીનયદીક આઠ પ્રકાર, ભણાવે જે જ્ઞાન આચાર
વીનય રહીન ભણ્યો હુવે જ્ઞાન, લેવુ મીચ્છામી

પાઠ અર્થ વીરૂદ્ધ જે કીનો, મીથ્યા અર્થ સાંચો
કહ દીનો
કીધી જ્ઞાન આશાતનાં કોય, થાવો મીચ્છામી
દુકડં મોય ॥૫॥
ભાજન વગર જ્ઞાન ભણાવ્યો, સાંચો અર્થ
જુઠો દરશાવ્યો
સુત્ર વીરૂદ્ધ પરૂપણાં કીધી, લેવુ આલોવણા
તેની સીધી ॥૬॥
પાખંડીઓના વચન સુહાયા, સુત્રમાં
ગંપોડા બતાવ્યા
શંકા પાડી હોય બીજાને, લેવુ મીચ્છામી
દુકડં સારા ॥૭॥
વ્યાખ્યાન આદીકરે માંય, સાંભળતાને દીધી
અંતરાય
ક્રોધ વશથી વીવીધ પ્રકાર, ભાષા બોલી
વીના વીચાર ॥૮॥
પાંચ જ્ઞાન નીંદવીયા સોય, વલી ગોપવીયા હુવે
હોય
નીંદા જ્ઞાની તણી કરી જેહ, થાવો મીચ્છામી
દોકડં તેહ ॥૯॥
એમ દર્શનના અતીચાર, આલવણા કરૂ
તેની સાર
આઠ ગુણ જે સમ્યક પ્રકાર, ધાર્યા ન હુવે
વીનય વીચાર ॥૧૦॥

કુગુરૂ કુદેવની તાણુ, પ્રશંસા કરી હોય જાણુ
વળી શાશતા પરચા મેં રક્ત, કરી હોવે
તેની ભક્ત ॥૧૧॥

જીવા જીવ અજીવને જીવ, ધર્મ અધર્મ
ધર્મ અતીવ
સાધુ અસાધુ સાધુને અસાધ, માર્ગ કુમાર્ગ
એમ જ લાધ ॥૧૨॥

મોક્ષવાલાને અમોક્ષ, ગયો, હાંસી સ્વ પર
વશથી કહ્યો
એ સર્વ બોલાનો માંય, થાવો મીચ્છામી
દુકડં માય ॥૧૩॥

સુત્ર સાધુને છઃકાય વળી, સીદ્ધ સંસારી માંય
શંકા રાખી હુવે કોઇ વાર, હોજો મીચ્છામી
દુકડં સાર ॥૧૪॥

ગહન વાતાં આગમમાં આવી, સાંભળને
હીસાબ લગાવી
વીપરીત સમંઝ સમઝાઇ, લેવું મીચ્છામી
દુકડં ગાઇ ॥૧૫॥

કહ્યા સાધુ સાધવી જાન, એકમ પુનમ
ચંદ સમાન
અનંત ગુણ ફેર સંજમ માંહી, તેમાં શંકા
રાખી હુવે કંઇ ॥૧૬॥

પ્રીત દોષ લગાવતા દેખી, સંજમ સંદેયો ન

હુવે ધરી શેખી
પર પુઠે નીંદા કરી કોય, થાવો મીચ્છામી
દુકડમોય ॥૧૭॥
કરડી પ્રકૃતી કોઈની જાણી, ચારીત્રમાં શંકા
આંણી
થયો ગણુ અપારાઠો કોઇ વાર, લેવું મીચ્છામી
દુકડધાર ॥૧૮॥
ગણી નાથના અવગુણ ગાયા, વળી ગણથી કલુશ
ભાવ આયા
સુવનીતના ભાવ ફીરાયો, તેનો મીચ્છામી દુકડ
થાયો ॥૧૯॥
દેવ ગુરૂ ધર્મ ઉદાર, દેશ સર્વ શંકા ચીતધાર
તેનું મીચ્છામી દુકડસાર, હવે શંકા ન રાખ
લગાર ॥૨૦॥
કંખા અનમતીની વંછા જાની, બાહ્ય ક્રીયાવંત
બુગલ ધ્યાની
તેની પ્રસંસા સેવા કીધ, થાવો મીચ્છામી દુકડ
પ્રસીધ ॥૨૧॥
વીતગંછ સંદેહ ફળ માંહી, પોતે રાખી બીજાને
રખાવી
તેહનું ત્રીવીધ ત્રીવીધ મોય, થાવો મીચ્છામી
દુકડમોય ॥૨૨॥
જીન આજ્ઞા મેં ન જાણ્યો, આજ્ઞા બહાર ધર્મ
વખાણ્યો
હીંસા કીધા ધર્મ કહ્યો કોય, થાવો મીચ્છામી
દુકડમોય ॥૨૩॥

પાંચ પરમેષ્ટીના ગુણગાવુ, સાચી શ્રધ્ધા બીજાને
શ્રદ્ધાવુ
મારે શીવ સુખની હૃદયાય, તીહાં જવાનો
કરૂ ઉપાય ॥૨૪॥
મોહ કર્મ પટલો નીત્ય કરશું, ભવ સાગર
પાર ઉતરશું
બીજી ઢાલમાં પહેલો દ્વાર, વળી આગળ બહુ
વીસ્તાર ॥૨૫॥

દોહરા

દેશ ચારીત્રનાં પડીકમું, ઓગણાશી અતીચાર
તેમાં સાંઠ બાર વ્રતના, પંદર કર્મા દાનટાર ॥૧॥
પાંચ અણુવ્રત અતીભલાં, ગુણવ્રત ત્રણ અવધાર
ચાર શીખાયે બાર છે, વર્ત મારે સુખકાર ॥૨॥
લેવું તેની આલોયણાં, આરાધક પદ હેત
લાખ ચોર્યાસી નહી રૂલું, સુત્ર તણે સંકેત ॥૩॥

ઢાળ

સહુ કોઇ મત રાખજ્યો (એ દેશી)

વતાલોચણ હું કરૂ, શુદ્ધ પરીણામે હોઈ રે
ભોળા બાળકની પરે, મારી આત્મા લેવું
ઇ રે, ॥વ૦ ॥૧॥
ત્રસ જીવ ગાંઢ બંધણે, બાંધ્યા હોય દીસો રે

ગાઢે ધાવે ઘાલીયા, અતીભાર ઘાલ્યા કરી
રીસો રે ॥મ૦ ॥૨॥
થાવો મીચ્છામી દુક્કડં તેહનું
ચામડી છેદી શસ્ત્રથી, ભાત પાણી વીછોહી રે
વીન અપરાધે આકુટી, હણવા બુદ્ધી કરી
હણ્યા સોહી રે ॥થાવો૦ ॥૩॥
આળ ઝુઠા કોઈ જીવને, દીધા હુવે કોઈ વારો રે
છાની વાત પ્રકાશને, કીધો હુવે કોઈનો
ભુગારો રે ॥થાવો૦ ॥૪॥
મૃષા ઉપદેશ દીધો વળી, લેખ ખોટા લખ્યા
તાહ્યો રે
રાજ પંચો મુખ આગળે, ઝુઠી શાખ ભરાયો રે
॥થાવો૦ ॥૫॥
થાપણમોસા જે કીધા, ઇત્યાદીક મૃષાવાયોરે
હાંસી કૌતુહલથી કદાચ, વળી લોભને વશ
આયોરે ॥થા૦॥૬॥
ચોરતણી પરે ચોરીયા, તાલો તોડ વદી તો
પર કુચી યાદી કારણે, ચોરથી કરી હુવે પ્રીતો
॥થા૦॥૭॥
વસ્તુ ચોરીની લીધી હુવે, વળી સાઝ દીધો
કોઈ વારોરે
અદલ બદલ કપટપણે કરી, કીધો રાજ વીરૂદ્ધ
વ્યાપારો રે ॥થા૦॥૮॥

સારી વસ્તુ દેખાડને; નીકામી આપીરે
લોભ તણે વશ આયને; ખોટા માપણાં માપી રે
॥થા૦॥૯॥
દેવ મનુષ્ય તીર્યંચથી, દેવાંગના સંગ હોઇ રે
પર સ્ત્રી અને તીર્યંચણી, માઠી નજરાં જોઇ રે ॥થા૦॥૧૦॥
કાળ થોડાની રાખી રહી, કુશીલ સેવ્યો રકત હોઇ રે
હસ્ત કર્માદીક જોગથી, પાપ લાગ્યો હોવે કોઇ રે
॥થા૦॥૧૧॥
અપરીગ્રહી વેશ્યાં આદીથી, મીથુનાદીક અભીલાખી રે
તીવ્ર પરીણામે સેવીયો, ચક્ષુ કુશીલે ઝાંખી રે॥થા૦૧૨॥
કેલા અનેક પ્રકારથી, સ્ત્રીયાદીકથી ભાવી રે
સગપણે મેલવ્યા બીજા તણાં, બીજાને હર્ષ ધરી
પરણાવી ॥થા૦૧૩॥
ખેતુ વથુ હીરણ્ય સુવર્ણને, ધનધાનાદીકમાંયો રે
કુપ્યભી ધાતુ દ્વીપદ ચોપદ ઘણાં, મર્યાદ ઉપરાંત
વધાયો રે ॥થા૦॥૧૪॥
ઢાળ ભલી તીસરી, કહી પહેલા દ્વાર મઝારો રે
આગળ વીસ્તાર છે વળી ઘણું, સાંભળતાં સુખકારો રે
॥થો૦॥૧૫॥

વ્રત આલોયણ હુકરૂ

દોહરા

ગુણવંત છે વ્રત માહરે, યથાશકતી પ્રમાણ
દોષ લાગ્યો હુવે તેહમેં, આલવણા તસુજાણ ॥ ૧ ॥

શીહું શીખા ચોટીસમાં, 'બાહરીયા' ગુરૂપાશ
હ્રપણ લાગ્યો કોઈ સમે, આલવણા કર તાશ ॥ ૨ ॥

તંબોળીનાં પાન જેમ, વારંવાર સંભાલ
કરતા આતમ ઉજળી, પ્રગટ થાય ગુણમાલ ॥ ૩ ॥

ઢાળ

ભોલા ભમ મેં કયુ ભમ્યો, કયો તુજ ઝાલ ભીઠી રે (આદેશી)
દીશી મર્યાદ થકી કહી, આગળ જાય પાપ કીધો રે
ઉચી નીચી તીરછી દીશા મઝે, ઓછો વધતો
ગણી લીધો રે
તઝે ભીચ્છામી દુક્કડ તેહનુ ॥ ૧ ॥
સંદેહ સહીત ગવા ગતી કરી, આઘો પાછો
પગ દીધો રે
વગર રાખી ભુમી તણી, આહાર કરી પાણી
પીધોરે ॥ લ૦ ॥૨॥

સચીત અચિત દ્રવ્ય ભોગવ્યા, વળી ગહણાં વસ્ત્ર
સવાયો રે
[illegible] અનેક વેલા કોઈ, અધીકો ભોગમાં આયે રે
॥ લ૦ ॥ ૩॥

પંદર કર્માદાન સેવીયા, વળી અનેરા પાસેરે
મન વચન કાયા કરી, અનુમોધા હુવે જાશો રે ॥ લ૦ ॥૪॥
કથા કરી કંદર્પની, ભાંડ કુચેષ્ટા કીધા રે

વીન અર્થે પાપારંભ કીધા, શત્રે તીર્થો કર્યો સીધા રે ॥લ૦॥૫॥

સામાયકમેં કોઇ સમે, હાંસી કોતુહલ અવગાયોરે
વીન જોયા વીન પુજ્યાં, તન ચંચળતાં સવાયો રે ॥લ૦॥૬॥

પુગ્યા વીના પારી હુવે, ભાવા સાવધ બોલી રે
સંસારીક કામ મઝે, મનની લગાવી ઓળીરે ॥લ૦॥૭॥

સામાયક મર્યાદથી, ઓછી કર્યો હુવે તાયોરે
દેવ ગુરૂ ધર્મ ત્રણના, અવિનયમાં ચિત્ત લ્યાયોરે ॥૮॥

દેશાવગાશીકજે વ્રત છે, તે નહી સેવ્યો સેવાવ્યોરે
વસ્તુ આમી સામી બહારલી, આપો પુદગલ શબ્દે જણાયો રે ॥લ૦॥૯॥

પોષધ કરતાં કોઈ સમે, સેવ્યા સાવધ કામો રે
વીન જોય વીન પુજ્યાં, કર્યા આમાને સામાં રે ॥લ૦॥૧૦॥

આચાર પાસ અને ભુમિકા, ઊચ્ચણ ચોઆ સંથારો રે
સુપડી લેહણા ન કીધી હુવે, નીંદા વીકથાથી પ્યારો રે ॥લ૦॥૧૧॥

શુદ્ધ સાધુ નીગ્રંથને, અપ્રીય વચન જે ભાખ્યો રે
હેલા નીંદા કરી તેહની, આળઅછતો દાખ્યો રે ॥લ૦॥૧૨॥

ચૌદ પ્રકારનુ દાન જે, અસુઝતાદીક દીધો રે
સ્વ પરવશ કોઇ અવશરે, સાધુનો કાજ કીધો રે ॥લ૦॥૧૩॥

મેલી પાશુક વસ્તુ સચિત્ત પર, વળી સચિત્તથી
ઢાંક્યો રે
અણગમતો આહાર સાધુને, મોટાઈ કરી નાંખ્યો રે
॥લ૦॥૧૪॥

બાજે બેસી મુનીરાજની, ભાવના નહી ભાવી રે
દાન આળશથી નહી દીધો, શુદ્ધ મલ્યા જોગવાઈ રે
॥લ૦॥૧૫॥

આ બારે વ્રતો તણી, આલોવણા કરી સીધી રે
જીનસિદ્ધ સાધુ સાખથી, આત્મા નીર્મળ કીધી રે
॥લ૦॥૧૬॥

તપ આચાર બાર વીધે, અભીગ્રહ ત્યાગ અનેકો રે
તેનો અનાચાર સેવ્યો હુવે, બળવીર્ય ગોપ્યો
વીશેકો રે ॥લ૦॥૧૭॥

ચોથી ઢાળ કહી ભલી, કહયો પહેલો દ્વારો રે
કહેતા સાંભળતાં સુખલહે, આનંદ હર્ષ
અપારો રે ॥લ૦॥૧૮॥

પ્રથમ દ્વારે એમ જાણજો

કળશ

એમ પહેલો દ્વાર સુધાર, આતમવ્રત આલવણા જે કહી
એ રીતથી જે શ્રાવક શુદ્ધાતમ, કીધાં આરાધક તે સહી
લાગ્યો હુવે કોઇ દોષ તેહનું, ગુરૂ મુખ પાયશ્ચિત લહી

તપ અગ્નિથી કર્મ કાષ્ટ જાલી, પાલીયે વ્રત ઉમંહી ॥૧॥
બીજે સંમ્યંક વ્રત રોપણ દ્વાર

દોહરો

અવ્રતથી ગ્રહસ્થા ગ્રમમે, અનેક પાંપ ઉત્પન્ન
આરંભ પરીગ્રહ સર્વથા, તજસ્યું તે દીનધન્ન ॥ ૧ ॥
પુર્વે સુગુરૂ સમીપમે, સમકીત વ્રત લીધા તેહ
તે હમણાં ફરી ઉચરૂ, સોદ્ધ સાધુ શાખેહ ॥ ૨ ॥

ઢાળ અરીહંત મોહકાયે (એદેશી)

સમકીત શુદ્ધ મન આદરૂએ, અરીહંત છે મુઝ દેવકે
ગાવુ ગુણ જેહનાએ, સાચે મન કરૂ સેવકે,
સમકીત આદરૂ એ ॥ ૧ ॥

તે કર્મ રૂપ અરિજણ હણ્યાએ, રોક્યા છે
પાપના દ્વારકે
રાગ દ્વેષ ક્ષય કીધાએ, નીજ ગુણ પ્રગટ ઉદાર કે ॥સ૦ ॥૨॥
લોકાલોકની વસ્તુનાંએ, જાણ રહ્યા સર્વ ભાવ કે
જીન નામ કર્મથીએ, અતીશય અધીક અથાય કે
॥ સ૦ ॥૩॥

ગાવુ ગુણ જેહનાએ
નર સુર ઇંદ્રાદીક બહુએ, નરપતિ સારે સેવકે
કહુ ગુણ કહાં લગેએ, મોટા પ્રભુ દેવપતિ
દેવકે ॥ ગ૦ ॥૪॥
ચોત્રીશ અતીશય ઓપતાએ, પાત્રીશવાણી વદીતકે

બાર ગુણ બલાએ, અઢાર દોષ રહીતકે ॥ ગ૦ ॥૫॥
શુદ્ધ સાધુ ગુરૂ માહરાએ, પાંચ સમીતી
હુશીયારકે
મહાવ્રત પાંચ પાલતાંએ, ત્રણ ગુપ્તી ધરી
પ્યાર કે ॥એ૦॥૬॥

એહવા ગુરૂ માહરાએ
ચાર કષાય નીવારનેએ, પાલે છે તેરા બોલ કે
પરીસહ સહનમેંએ, સુરગીરી જેમ અડોલકે ॥એ૦॥૭॥

સત્તર પ્રકારે સંજમધરાએ, અસંજમ સત્તરે
ટારકે
બાવન અણુચાર તજે એ દોષ, બયાંલીશ પરી-
હારકે ॥એ૦॥૮॥

ધર્મ જીનેશ્વર ભાખીયેએ, અહીંસા સુખકારકે
વળી જીન આંણમેંએ, ન થાય પાપ લગાર કે,
ધર્મ શુદ્ધ આદરૂં એ ॥ ૯ ॥

વળી દુર્ગતી પડતા જીવનેએ, ધારી રાખે તે ધર્મ કે
સાધુ શ્રાવક ભલી પરેએ, પાલ્યાં શીવ સુખ
પરમે કે॥ધ૦॥૧૦॥

વ્રતગે ધર્મ જાણું ખરોએ, અવ્રત અનર્થ મુળ કે
દયા અનુકંપા ભલીએ, ધર્મથી છે અનુકુળ કે
॥ધ૦॥૧૧॥

કરૂણા મોહ સ્નેહીનીએ, કીયા પાપ સુજાણ કે

અવ્રત સેવરાવીયાએ, અધર્મ કહ્યો જગધણી કે
॥ધ०॥૧૨॥

કુગુરૂ કુદેવ કુધર્મનેએ, વોસરાવુ આવારકે
યથાશકતી આદરૂએ, વ્રત પચખાણ ઉદારકે ॥ધ०॥૧૩॥
પહીલો વ્રત એમ જીવનેએ, મારવા મરાવવના
પછખાણ કે ॥વ્ર०॥૧૪॥

રાજદંડે લોકભંડએ, એવા મોટા વ્રત એમ આદરૂએ
જુઠ પરિહારકે
બીજો વ્રત જાણીયેએ, કરણ જોગ સુવીચારકે ॥વ્ર०॥૧૫॥
તાલો તોડી પરકુંચી એ, પર ધન ચોરવાના
નેમકે
કરણ જોગ કરીએ, ત્રીજો વ્રત કરે એમ કે ॥વ્ર०॥૧૬॥
દેવદેવી ત્રીજંચથીએ, પર સ્ત્રી વેશ્યા આદીકે
મનુષ્ય મનુષ્યણીએ, ચોથો મૈથુન મર્યાદ કે ॥વ્ર०॥૧૭॥
પાંચમો પરીગ્રહાનું કરંએ, યથાશકતી પ્રમાણકે
નવ વીધ જે કહયોએ, ધનધાનાદીક જાણ કે ॥વ્ર०॥૧૮॥
ઊંચી નીચી તીરછી દીશાએ, જવાને રાખી જેહકે
ઉપરાંત જાયનેએ, પાંચ આશ્રવ પચખેહકે ॥વ્ર०॥૧૯॥
ઉપભોગ પરિભોગમે એ, આવે છે છવીસ બોલકે
ત્યાગ કર્યોતીકે એ, સાંતણુ વ્રત અમોલ કે ॥વ્ર०॥૨૦
આઠમે અનર્થ દંડનાએ, ત્યાગ કરે જીવજીવ કે
ચાર પ્રકારનાએ, કહ્યા પાપ અતીવકે ॥વ્ર०॥૨૧॥

સામાયક નવમે કરે એ, દશમે સંવર જીન કે
પોષે વ્રત અગીઆરમુએ, બારમુ સાધુને દે
દાનકે ॥વ૦॥૨૨॥
ઢાળ ભલીએ પાંચમીએ, આખ્યો છે બીજો દ્વારકે
શ્રાવક શુભ ભાવથી એ, આરાધે ધર પ્યારકે ॥વ૦॥૨૩॥

કળશ

એ કહ્યો બીજો દ્વાર, સાર ઉદાર આરાધનતણુ
વ્રતધાર પાર સંસાર કરવા, મુકતી વરવા મન ઘણું
પાપ ટાળ પખાલ આતમ, નીર્મળ કર ભલ ભાવશું
ભ્રમ જાળ આળ પંપાલ તજ, ભજ જીન કૃપાલ
ઉમાવશું ॥૧॥

ત્રીજો પખાવન દ્વાર

વ્રતધારક ભવી શુદ્ધ મન, ખતમ ખામણાસાર
નીર્મળ આતમ કેમ કરે, આખું તે અધીકાર ॥૧॥
સરળપણે વચકાયથી, મનથી કપટ નીવાર
નમન ભાવ દીલ આણીને, ખમાવીએ તજખાર ॥૨॥

ઢાળ છઠ્ઠી

સંભવ સાહેબ સમરીયે (એ દેશી)
સાત લાખ યોની મહીધરા, સાતલાખ અપ્પ
પાણીની જાણી કે
સાત લાખ તેઊ અગ્નીની, વાયુ પણ એટલી
કહી ગેણી કે ખતમ ખામણા તેહથી ॥૧॥

એક જીવ એક શરીર માંહી, તેહ પ્રતેક વનસ્પતી
કાય કે,
દશ લાખ યોનિ જીન કહી; ચૌદ લાખ સાધારણ
તાવ કે ।।ખ૦ ।।૨।।
જીવ અનંતા એકસા, એક શરીરમાં રહ્યાં તે
ન્યાય કે
લીલણ ફુલણ આદીમાં, કંદમુળ અંકુરામાંય
કે ।।ખ૦ ।।૩।।
સુક્ષમ બાદર એહુ પરે, ક્રોધ ભાવ લાવ્યા હુવે
હોય કે
ત્રીવીધ ત્રીવીધ મહારે, મીચ્છામી દુકડં છે
અવલોય કે ।।ખ૦ ।।૪।।
બાદર પાંચ કાયને, હણી હણાવી નીજ પર
કાજ કે
અનુમોદી હણતાં પ્રતે, તે ત્રણે ભ્રેગ આલોવુ
આજ કે ।।ખ૦ ।।૫।।
લટ ગીનોલા બેંદ્રી, કીડાદીક તેંદ્રીના જીવ કે
માંકડ પ્રમુખ વીનાશીયા, કલુપ ભાવ કરી
પાંડી રીવ કે ।।ખ૦ ।।૬।।
માંખી મચ્છર ચોરિન્દ્રી, વીછુ પ્રમુખ હણ્યા
હુવે સોય કે
એ ત્રણે વીકલેંદ્રી તણા, યોની લાખ જાણો
બેય કે ।।ખ૦ ।।૭।।

રત્નપ્રભા જાવ તમે તમા, સાત નરકમાં
નેરીયા જેહકે
ચાર લાખ યોની તેહની, તાશ ખમાવું શરણ
પણેહકે ાખ૦ ા૮ા
ચાર પ્રકારે દેવતા, ભવનપતી વ્યંતર સુવીચારકે
જોતીષી ને વીમાનીકા, ચાર લાખ યોની ઘણો
અધિકારકે ાખ૦ ા૯ા
દ્વેષભાવ કોઇ અવસરે, લાવ્યા હુવે વલી કલુષ
પરીણામ કે
તેને ખમાવું ભલી પરે, જામજ્યો તમે દેવા
અભિરામ કે ાખ૦ ા૧૦ા
ચાર લાખ તીર્યંચની, જલચરમાં મચ્છાદીક
જાણ કે
થલચર જમીન ઉપર ચાલતાં, હાથી ઘોડાદીક
બહુ પ્રાણ કે ાખ૦ ા૧૧ા
ઉરપર પેટથી ગતિ કરે, સર્પાદીક વળી વીવીધ
પ્રકાર કે
ભુજપર ઉદર આદી હે, તેને ખમાવું તજ
ચિત ખાર કે ાખ૦ ા૧૨ા
ગમન આંકાશે કરે તસુ, ખેચર પંખી કહી જે
જાશ કે
હાંસી કૌતુહલાદીક કરી, માર્યો મરાવ્યા હોય
વળી તાશ કે ાખ૦ ા૧૩ા

પાંચ ભેદ તીર્યંચ એ, મન વગર મન ઇંદ્રીય
ઘર પાંચ કે.
સર્વે પ્રત્યે ત્રણુ જોગથી, ખમત ખામનાં કરૂં
તજખાંચ કે ॥ખ૦ ॥૧૪॥

ચૌદ લાખ યોની મનુષ્યની, સુત્ર વીષે ભાખ્યો
જીનરાય કે
તેના મળ મુત્રાદીક મહી, છમુછંમ મનુષ્ય ઉપજે
આય કે ॥ખ૦ ॥૧૫॥

આ ચોર્યાશી લાખ જાણીયે, જીવા જોની જે
ઉપજવાના ઠામ કે
વારંવાર તે સર્વ પ્રત્યે, ખમત ખામના છે
અભીરામ કે ॥ખ૦ ॥૧૬॥

દેવ અરીહંત જે કેવળી, અનંત ચોવીસી થઇ
ભલે જેહ કે
એમજ એરવત પાંચમાં, વર્તમાન જીન પાંચ
વીદેહ કે ॥ખ૦ ॥૧૭॥

વીનય કરી હાથ જોડને, મન શુદ્ધથી ખમજ્યો
અપરાધ કે
ભવ ભવ શરણો તુમ તણો, તેથી થાય પરમ
સમાધ કે ॥ખ૦ ॥૧૮॥

બીજે પદ સિદ્ધ સુખ ઠરૂ, પુર્વ પ્રયોગે ગતિ
પરિણામ કે

સર્વારથ સિદ્ધથી છે, બાર જોજન ઇસી પ્રભા નામ કે ॥ખ૦ ॥૧૯॥
તેથી ઉર્ધ્વ લોકાન્ત કે, ગાઉ એકને છઠ્ઠે ભાગ કે
અનંત ગુણી તમે જઇ વસ્યા, હવે પામ્યો હું તુમ તણો માર્ગ કે ॥ખ૦ ॥૨૦॥
જે કોઇ જાણુ અજાણતાં, આશાતના હુંઇ તેને ખમાય કે
આવવાનું ત્યાં મન લાગી રહ્યો, તમ સરીખો તમ જપ્યા થાય કે ॥ખ૦ ॥૨૧॥
આચારજ ત્રીજે પદે, સમ્યકત ચરણ તણા દાતાર કે
શુદ્ધ પરૂપણા જેહની, મહા ઉપગારી મહા સુખકાર કે ॥ખ૦ ॥૨૨॥
ઉપાધ્યાય ગણવસ્તતુ, ભણે ભણાવે નીર્મળ જ્ઞાન કે
ગણી આજ્ઞા નીત્ય પાલતાં, પાલે પાંચ મહાવ્રત માન કે ॥ખ૯ ॥૨૩॥
દાતા સમકિત ચર્ણના, દેશ વ્રત પાલું તુમ જોગ કે
જે કોઈ જાણુ અજાણતાં, આશાતના થઈ નીન ઉપયોગ કે ॥ખ૦ ॥૨૪॥

શુદ્ધ સાધુ અઢીદ્વીપ મેં, પાંચ યામ નવ કલ્પી
વીહાર કે
નીર્લોભી નીરલાલચી, ટાળે દોષ બેતાળીશ
ટાર કે ॥ખ૦ ॥૨૫॥

ભીક્ષુગણ મેં મહામુની, સાધવીઓ મહાગુણ
ભંડાર કે
અપ્રીય વચન તેને કહ્યા થકી, કીધો અવીનય
ખમાવું સાર કે ॥ખ૦ ॥૨૬॥

ગુણ વીહુણા ગણું બાહીરો, ટાલોટર વળી
ભ્રષ્ટાચાર કે
તેને ખમાવું ભલી પરે, કોઈ વખત કીધો કલુષ
વીચાર કે ॥ખ૦ ॥૨૭

માત પીતા સુતને ધુયાં, વળી તેના છોકરાથી
કોઈ કાળ કે
ભાઈ ન્યાંતી ગોતીથી, મીત્ર અમીત્ર સહુ
સંભાળ કે ॥ખ૦ ॥૨૮॥

નોકર ચાકર દાસ દાસીને, વળી તેના અંગ
જાત કે
જો કોઈ જાણ અજાણતાં, સ્વ પરવશ કડવો
વચન આખ્યાત કે ॥ખ૦ ॥૨૯॥

ક્રોધ માન માયા કરી, લોભ થકી દીધાં અછતા
આળ કે

નવમુ પાપ લોભ નીવારો, દશમે રાગ પરી
હારોજી ॥મ૦ ॥૬॥
અગ્યારમુ દ્વેષ ન ધરવો, બારમે કલહ ન
કરવોજી ॥મ૦ ॥૭॥
તેરમે અભ્યાખ્યાન નહી જે, ચૌદમે પૈશુન પંદરમે
પર પરીવાદ ન કીજેજી ॥મ૦ ॥૮॥
સંજમથીં અરતી ધ્યાવે, અસંજમ રતિ મન
ભાવેજી ॥મ૦ ॥૯॥
આ પાપ સોલમુ જાણો, રતી અરતી બન્ને
છાંડોજી ॥૧૦॥
કપટ સહીત જુઠ બોલે, સત્તરમુ માયા મૃષા
બોલેજી ॥મ૦ ॥૧૧॥
અઢારમુ પાપ ઘણુ ભારી, મીથ્યા દર્શન સલ્ય
વીચારીજી ॥મ૦ ॥૧૨॥
એ પાપ અઢાર જાણી, તેને પરહરે ઉત્તમ
પ્રાણીજી ॥મ૦ ॥૧૩॥
છોડવાની મન આશા રાખે, તે શીવ સુખ
જલદી ચાખેજી ॥મ૦ ॥૧૪॥
ચોથો દ્વાર એમ ભાવે, હર સમે પાપ વોસ-
રાવેજી ॥મ૦ ॥૧૫॥

કળશ

ચોથે દ્વાર અરાધનાં કહ્યો, પાપને વોશરાવવો
કીધા પાપ અતિ દુઃખ પરભવે, એમ જીવને
સમજાવવો

ધન સંત તંત મહંત નીકા, પાપની રજ ટાલતા
નીજ આત્મ સમ પર પ્રાણી જાણી, પાંચ
મહાવ્રત પાલતા ॥૧॥

પાંચમુ શરણદ્વાર

પાંચમા દ્વારે ધારવા, મનને શરણાચાર
અરીહંત સીદ્ધ સાધુ વળી, જીન ભાખીત ધર્મ
સાર ॥૧॥
શરણાંથી સુખ સંપજે દુઃખ દારીદ્ર પુલાય
વીઘ્ન મટે સંકટ કટે, મન વંછીત મલી જાય ॥૨॥

ઢાળ

પ્રભુ વાસુ પુજ્ય ભજ લે પ્રાણી (એ દેશી)
પ્રથમ શરણ અરીહંત દેવા, તેની સુરનર સહુ
સારે સેવા
ચરણ કમળની બલીહારી, મને શરણ અરીહંત
તણું ભારી ॥૧॥
જે કર્મ રૂપ વેરી માર્યા, લહી કેવલ ભવિજનને
તાર્યા
તે ચાર તીરથના કરતારી, મને શરણ અરિહંત
તુમારી ॥૨॥
પીટક સિંહાસન પર બેસી, સાધુ શ્રાવક ધર્મના
ઉપદેશી
અહીંસા અતી સુખકારી, મને શરણ અરિહંત
તુમારી ॥૩॥

સહુ સંસારી જીવથી, ખમત ખામણા અધીક
રસાળ કે ॥ખ૦ ॥૩૦॥
પોતાની સ્રી પુત્ર પુત્રીને, હીત શીક્ષા દેતાં
કોઈ વાર કે
કરડાં વચન, કહ્યા હુવે, કામે, ઘરના કરાવણ
સાર કે ॥ખ૦ ॥૩૧॥
નામ લઇને જુદા જુદા, સર્વે ભણી ખમત
ખમાય કે
મન વચન કાયાએ કરી, દીલમાં મચ્છર ભાવ
મીટાય કે ॥ખં૦ ॥૩૨॥
ધર્મજીનેશ્વર ભાખીયો, પામ્યો આ ભવમાં
વીશાલ કે
વીઘ્ન મટે સંકટ કટે, તેના પ્રશાદે મંગળ
માળ કે ॥ખ૦ ॥૩૩॥
ત્રીજે દ્વાર આરાધના ખમત ખામના એમ કરે,
ખમાવવાની છઠ્ઠી ઢાળ કે
આરાધના પદ પાવીયે, જીન વચ સાસુ નયન
નીહાલ કે ॥ખં૦ ॥૩૪॥

કળશ

એમ ખમત ખામન અતીહ પાવન, વીમલ ભાવન
નીત્ય ધરેહ
બહુ પાપ ખપાવે સાંભળે સંભળાવે, આત્મહીત

ચિત સુખ કરે
શ્રી જીનેશ્વર મહારાજ ભવ દધિ પાજ કાજે
સેવ્યા સરે
કહે શ્રાવક ગુલાબ અતી ગુણયુત, અતહી
આનંદનીજ ધરે ॥૧॥

ચોથો દ્વાર

દોહરા

ચોથે દ્વારે છાંડવા, અઢાર જે પાપ
પાપ તજ્યાં શીવ સુખ લહે, જરૂર પાપ ને કાપ ॥૧॥

ઢાળ

ઇણું અવશર ધનજી આવે તથા સેવ મુનીની કીજે
સેવાંથી વંછીત સીઝે (એ દેશી).
મતકર તુ શ્રાવક પાપ, થીરચિત જૈન ધર્મમે
થાપંજી ॥મ૦ ॥૧॥
પહેલુ પાપ પ્રણાતિપાત, બીજુ પાપ મૃષાં
વાતંજી ॥મ૦ ॥૨॥
ત્રીજો પાપ અદત્તાદાનં, ચોથો પાપ મીથુન
ગુનાનંજી ॥મ૦ ॥૩॥
પાંચમો પાપ તે પરીગ્રહજાનં, છઠ્ઠો પાપ તે
ક્રોધ વખાનંજી ॥મ૦ ॥૪॥
સાતમુ પાપ તે અભીમાનં, આઠમુ માયા કપટ
તોફાનંજી ॥મ૦ ॥૫॥

નવમુ પાપ લોભ નીવારો, દશમે રાગ પરી
હારોજી ॥મ૦ ॥૬॥
અગ્યારમુ દ્વેષ ન ધરવો, બારમે કલહ ન
કરવોજી ॥મ૦ ॥૭॥
તેરમે અભાખ્યાન નદી જે, ચૌદમે પૈશુન પંદરમે
પર પરીવાદ ન કીજેજી ॥મ૦ ॥૮॥
સંજમથીં અરતી લ્યાવે, અસંજમ રતિ મન
લાવેજી ॥મ૦ ॥૯॥
આ પાપ સોલમુ જાણો, રતી અરતી બન્ને
છાંડોજી ॥૧૦॥
કપટ સહીત જુઠ બોલે, સત્તરમુ માયા મૃષા
બોલેજી ॥મ૦ ॥૧૧॥
અઢારમુ પાપ ઘણુ ભારી, મીથ્યા દર્શન સલ્ય
વીચારીજી ॥મ૦ ॥૧૨॥
એ પાપ અઢાર જાણી, તેને પરહરે ઉત્તમ
પ્રાણીજી ॥મ૦ ॥૧૩॥
છોડવાની મન આશા રાખે, તે શીવ સુખ
જલદી ચાખેજી ॥મ૦ ॥૧૪॥
ચોથો દ્વાર એમ લાવે, હર સમે પાપ વોસ-
રાવેજી ॥મ૦ ॥૧૫॥

કળશ

ચોથે દ્વાર અરાધનાં કહ્યો, પાપને વોશરાવવો
કીધા પાપ અતિ દુઃખ પરભવે, એમ જીવને
સમજાવવો

ધન સંત તંત મહંત નીકા, પાપની રજ ટાલતા
નીજ આત્મ સમ પર પ્રાણી જાણી, પાંચ
મહાવ્રત પાલતા ॥૧॥

પાંચમુ શરણદ્વાર

પાંચમા દ્વારે ધારવા, મનને શરણાચાર
અરીહંત સીદ્ધ સાધુ વળી, જીન ભાષીત ધર્મ સાર ॥૧॥
શરણાંથી સુખ સંપજે દુઃખ દારીદ્ર પુલાય
વીઘ્ન મટે સંકટ કટે, મન વંછીત મલી જાય ॥૨॥

ઢાળ

મણુ વાસુ પુજ્ય ભજ લે પ્રાણી (એ દેશી)

પ્રથમ શરણ અરીહંત દેવા, તેની સુરનર સહુ
સારે સેવા
ચરણ કમળની બલીહારી, મને શરણ અરીહંત
તણું ભારી ॥૧॥
જે કર્મ રૂપ વેરી માર્યા, લહી કેવલ ભવિજનને
તાર્યા
તે ચાર તીરથના કરતારી, મને શરણ અરિહંત
તુમારી ॥૨॥
પીટક સિંહાસન પર બેસી, સાધુ શ્રાવક ધર્મના
ઉપદેશી
અહીંસા અતી સુખકારી, મને શરણ અરિહંત
તુમારી ॥૩॥

તરૂ અશોક ભલો સ્હોવે, અતીશય છત્ર ચમર હોવે
ભામંડળની છબી ભારી, મને શરણુ અરિહંત
. તુમારી ॥૪॥
સુર દુંદભી તુ ઝણુકાર, પુષ્પવૃષ્ટિ સુગંધીત
અનુકાર
સુરધ્વની ભવીજનને પ્યારી, મને શરણુ
અરિહંતનું ભારી ॥૫॥
અનંતજ્ઞાન દર્શનધાર, સુખ બળ અનંત નહી
પાર
બાર ગુણુ છે હિતકારી, મને શરણુ અરિહંતનુ
ભારી ॥૬॥
દોષ અઢારે દુર કીયા, રાગદ્વેષ અરિપ્રતી જીતલીયા
વીતરાગ પ્રભુ ગુણધારી, મને શરણુ અરિહંતનુ
ભારી ॥૭॥
આઠ મહા પ્રતીહારજ છાજે, વાણી ગુણ પેત્રીશ
કરી ગાજે
ચોત્રીશ અતીશય સુવીચારી, મને શરણુ અરિહંતનુ
ભારી ॥૮॥
ત્રીગઢા વચ્ચે પ્રભુજી સોહવે, સુખચારે દીશામાં
મન મહોવે
સમોવસરણુ રચના ભારી, મને શરણુ અરિહંતનુ
ભારી ॥૯॥
જે આઠ કર્મનો નાશ કરી, એક સમયમાં
હે શિવ રમણિવરી

થયા સિદ્ધ નીરંજન હિતકારી, મને શરણુ
અરિહંતનુ ભારી ॥૧૦॥

અજોગી અભોગી અવીનાશી, અનંત આભીક
સુખવીલાશી
જેને આવાગમન દીધા ટારી, મને શરણો
સીદ્ધનો ભારી ॥૧૧॥

નીવડ કઠણ જે કર્મ દહી, વળી જ્ઞાનક્રિયા કરી
મુકતી લહી
આઠ ગુણ અતીશય એકતીસ ત્યાંરી, મને શરણો
સીદ્ધનો ભારી ॥૧૨॥

ત્રણ કાળ તણાં સુર સુખ લહીયે, તેની અનંત
વારંગણા વળી દઇયે
તેહથી અનંતગણો સુખ છે ભારી, મને શરણો
સીદ્ધનો ભારી ॥૧૩॥

ત્રીજે શરણો મનભાવો, સાધુ સાધવીયાનો
સુજથાવો
પાંચ સુમતી મહાવ્રત ધારી, મને શરણો
સાધુતણો ભારી ॥૧૪॥

બેતાળીશ દોષ તજી અહાર લેવે, હીત શીક્ષા
ભવી જનને દેવે
પાલે સંજમ સત્તરે પ્રકારી, મને શરણો સાધુજીનો
ભારી ॥૧૫॥

આંડલાના પાંચ દોષ ટાળે, તેઓ રાવરંક સહુ
સમ ભાલે

વિષય ઈંદ્રીના પરીહારી, મને શરણો સાધુજીને
ભારી ॥૧૬॥
દુષ્ટ અશ્વ મન જીત લીયો, વળી કંદર્પ મનથી
દુરદીયો
આપતરે પરને તારી, મને શરણો સાધુજીનો
ભારી ॥૧૭॥
નીંદા પ્રશંસામે સમ ભાવે, રાગ દ્વેષ કોઈ પર
નહી લાવે
ભોગ તજી થયા બ્રહ્મચારી, મને શરણો સાધુજીનો
ભારી ॥૧૮॥
દુઃખનરક નીગોદ થકી ડરતા, તજી સ્નેહ
નવકલ્પ વીહાર કરતા
તે સુવનીત ગુરૂ આજ્ઞાકારી, મને શરણો સાધુજીને
ભારી ॥૧૯॥
કેવલ જ્ઞાનીઓએ જે ધર્મ કહ્યો, તે સંવર
નિર્જરામાંહી રહયો
કર્મ કરે ને રોકાય સારી, મને શરણો ધર્મતણો
ભારી ॥૨૦॥
જેને આજ્ઞામાંહી ધર્મ આખે, જે દુર્ગતી પડતાં
ને ધારી રાખે
વ્રત ધર્મ અવ્રત દુઃખકારી, મને શરણો ધર્મતણો
ભારી ॥૨૧॥
દાન સુપાત્ર સુખે પ્રગટે, પાલ્યા સંજમતપથી
પાપ કટે

ભવ ભ્રમણ મટે વરે શિવનારી, મને શરણો ધર્મતણો
સારી ॥૨૨॥

એમ ચાર શરણ જે નીત્ય ધ્યાવે, રોગસોગ
જેને નહિ થાવે

આ ઢાલ આઠમી જયકારી, મને શરણો ધર્મતણો
ભારી ॥૨૩॥

કળશ

જયકાર સાર ઉદાર શરણાં, વીઘ્ન હરણાએ કહ્યા
સુખકાર પર ઉપગારી શ્રાવક, તણે મન વશ રહ્યા
અઘટાર ખાર નીવા'ર ભવી તું, ધાર ચાર વીધ
શરણકે।
સંસાર ગાર અસાર પારાવાર, ભવદ્ધી તરણકે ॥૧॥.

છઠ્ઠો દુકૃત નીંદાદ્વાર

દોહરા

દુકૃતની નીંદા કરે, છઠ્ઠા દ્વાર વીપેહ
કુકર્મ કીધા કરાવીયા, તે સહુ યાદ કરેહ ॥૧॥
વળી ધીકકાર આ જીવને, રાગ દ્વેષ વશ આણ
લોભ વશે અનરથ કીધા, નીંદા તેની જાણ ॥૨॥

ઢાલ. નવમી

સીતા આવરે ધર રાગ (એદેશી)

ભવ ભવ ભમીયો નીજ ગુણ ગમીયો, રમીયો
મીથ્યા માંહી

વિષય ઇંદ્રીના પરીહારી, મને શરણો સાધુજીનો
ભારી ॥૧૬॥
દુષ્ટ અશ્વ મન જીત લીયો, વળી કંદર્પ મનથી
દુરકીયો
આપતરે પરને તારી, મને શરણો સાધુજીનો
ભારી ॥૧૭॥
નીંદા પ્રશંસામે સમ ભાવે, રાગ દ્વેષ કોઇ પર
નહી લાવે
ભોગ તજી થયા બ્રહ્મચારી, મને શરણો સાધુજીનો
ભારી ॥૧૮॥
દુઃખનરક નીગોદ થકી ડરતા, તજી સ્નેહ
નવકલ્પ વીહાર કરતા
તે સુવનીત ગુરૂ આજ્ઞાકારી, મને શરણો સાધુજીને
ભારી ॥૧૯॥
કેવલ જ્ઞાનીઓએ જે ધર્મ કહ્યો, તે સંવર
નિર્જરામાંહી રહયો
કર્મ કરે ને રોકાય સારી, મને શરણો ધર્મતણો
ભારી ॥૨૦॥
જેને આજ્ઞામાંહી ધર્મ આખે, જે દુર્ગતી પડતાં
ને ધારી રાખે
વ્રત ધર્મ અવ્રત દુઃખકારી, મને શરણો ધર્મતણો
ભારી ॥૨૧॥
દાન સુપાત્ર સુખે પ્રગટે, પાલ્યા સંજમતપથી
પાપ કટે

ભવ ભ્રમણ મટે વરે શિવનારી, મને શરણો ધર્મ તણો
ભારી ॥૨૨॥
એમ ચાર શરણ જે નીત્ય ધ્યાવે, રોગસોગ
જેને નહિ થાવે
આ ઢાલ આઠમી જયકારી, મને શરણો ધર્મ તણો
ભારી ॥૨૩॥

કળશ

જયકાર સાર ઉદ્ધાર શરણાં, વીઘ્ન હરણાએ કહ્યા
સુખકાર પર ઉપગારી શ્રાવક, તણે મન વશ રહ્યા
અઘટાર ખાર નીવાર ભવી તું, ધાર ચાર વીધ
શરણકો
સંસાર ગાર અસાર પારાવાર, ભવદ્ધી તરણકો ॥૧॥
છઠ્ઠો દુકૃત નીંદાદ્વાર

દોહરા

દુકૃતની નીંદા કરે, છઠ્ઠા દ્વાર વીધેહ
કુકર્મ કીધા કરાવીયા, તે સહુ યાદ કરેહ ॥૧॥
વળી ધીકકાર આ જીવને, રાગ દ્વેષ વશ આણ
લોભ વશે અનરથ કીધા, નીંદા તેની જાણ ॥૨॥

ઢાલ. નવમી

સીતા ઓવરે ધર રાગ (એદેશી)
ભવ ભવ ભમીયો નીજ ગુણ ગમીયો, રમીયો
મીથ્યા સં ૧

સુગુરૂ ન નમીયો મન નહી દમીયો, મન
વચન નીંદુ તાંહી
દુકૃત નીંદું ધરી અહુલાદં ॥૧॥
ખોટા દેવ ખોટા ગુરૂ સેવ્યાં, વળી ધાર્યો કુધર્મ
બાઝે આડંબર દેખી તેહનું, નમીયો શર્મા
શર્મ ॥દુ૦ ॥૨॥
અન્ય મતિ કૃત શાસ્ત્ર વાંચ્યા, શ્રદ્ધા વીરૂદ્ધ
વીચાર
અશુદ્ધ પરૂપન કરી કુસંગે, તે નીંદુ ધ્રર
પ્યાર ॥દુ૦ ॥૩॥
હીંસા માંહી ધર્મ જાણ્યો, ન ગણ્યો દોષ લગાર
ભાગળ ભષ્ટીની સંગતથી, આરંભ કીધા
અપાર ॥દુ૦॥ ॥૪॥
સુદ્ધ સાધુના ગણુથી બાહેર, નીકલીયો જે તાશ
ધર્મ જાણુ અશનાદીક દીધો, વળી નમસ્કાર
કીધો જાશ ॥દુ૦ ॥૫॥
દાન કુપાત્રને ધર્મ જાણી, દીધો હુવે જે કોય
ઇચ્છા અસંજમ જીતવની, થાવો મીચ્છામી
દુકડં મોય ॥દુ૦ ॥૬॥
સ્નેહરાગ અનુકંપા કરીને, જીન ધર્મ જાણ્યો હોય
અવ્રંત સેવતા અને સેવરાવતાં, શ્રધ્યો ધર્મ
સોય ॥દુ૦ ॥૭॥
વીતરાગનો નીસ્નેહી મારગ, ઢાંકયો હોય કોઇ
વાર

કુમારગને પ્રગટ કીધો, તે નીંદુધર પ્યાર ॥દુ૦ ॥૮॥
ઇગાંલીક કર્માદીક પંદરા, સેવ્યા કર્માદાન
પોતનો પર અર્થે કે કારજ કીધા, લીધા અદત્તા
દાન ॥દુ૦ ॥૯॥
આળશ કરી ઉઘાડા રાખ્યા, ઘી આદી રસના
ઠામ
ઘાણી પ્રમુખમાં જંતુ પીલાવ્યાં, કીધા નીદનીક
જે કામ ॥દુ૦ ॥૧૦॥
ખાણ ખોદાવી ભુમી ફોડાવી, ઢોળયા અણગળ
નીર
યંત્ર ઘટી ઉંખલ મુશલાદીક, વાપરતાં નહી
જાણી પરપીર ॥દુ૦ ॥૧૧॥
મહા આરંભ કરી જીવ વીરાધ્યા, બોલ્યા
મૃષાવાદ
પર દાહ દીધી ચોરી કીધી, સેવ્યા મૈથુન
ઉનમાદ ॥દુ૦ ॥૧૨॥
પરીગ્રહમાંહી લીપ્ત રહ્યો ચીત, કીધો ક્રોધ
વીશેષ
માન માયા ને લોભ થકી મેં, કીધા રાગ
ને દ્વેષ ॥દુ૦ ॥૧૩॥
દુષ્ટ પરિણામથી ત્રશ જીવોને, પાણીમાંહી
ડબોય
હાંસી કુતુહળ કરી મન હરખ્યો, રાખ્યા
થાપણમોસા મોય ॥દુ૦ ॥૧૪॥

કસાઈ પ્રમુખના ભવમાં માર્યા, ત્રશ જીવ દીનરાત
ભાડે ચલાવ્યા ગાડા ઉટાદીક, લાલચથી કરી
ઘાત ॥દુ૦ ॥૧૫॥
ન્યાયાલયમે હાકમ થઈને, દીધા અધીક અન્યાય
પક્ષપાત કર કરી પંચાયત, ખોટી શાખ ભરાય
॥દુ૦ ॥૧૬॥
ભઠ્ઠી પકાવી કુભારને ભવ, તેલી ભવમે તેલ
માળી ભવમાં વૃક્ષ વીણાસ્યા, રાંગણભવ રેલાપેલ
॥દુ૦ ॥૧૭॥
હીંસક જીવ સીહ મૃગાદીક, ખેલી તાશ શીકાર
મધમાંશના ભક્ષણ કીધા, પીધા ગાંજા સુલફાધાર
॥દુ૦ ॥૧૮॥
વીન જોયાં વીન પુંજ્યાં છાણા, બાળ્યા ચુલામાંહી
લટ ગીનોલા ધુંણ ઇત્યાદીક, વીરાધીયા હુવે
તાંહી ॥દુ૦ ॥૧૯॥
પરદ્રાહ કીધી કલહ લગાવ્યા, ઘાત કરી વીશ્વાસ
ગર્ભ ગલાવ્યા મંત્ર પઢાવ્યા, વશીકરણાદીક જાસ
॥દુ૦ ॥૨૦॥
ગુણવંતાના ગુણ ન ગમીયા, દીધા અછતા આળ
સંત સતીયાની નીંદા કીધી, મચ્છર ભાવે ભાલ
॥દુ૦ ॥૨૧॥
પાંચ આશ્રવ સેવ્યાં સેવરાવ્યાં, તેમજ પાપ અઢાર
આભવ પરભવ દુકૃત કીધા, થાવો ત્રીવીધ ત્રીવીધ
ધીક્કાર ॥દુ૦ ॥૨૨॥

એણી પર દુકૃત કારજ તેહનો, નીંદા છઠે દ્વાર
હણુ કર્મી નીંદે દુષ્ટાંતમ, પામે સુખ અપાર
॥દુકૃત નીંદુ ધરીઆહીલાદ ॥૨૩॥

કળશ

અપાર શિવ સુખ સાસ્વતા, ગુરૂ આસ્તાથી
પામીયે
કુદેવ કુગુરૂ કુધર્મ એ ત્રણે, મનથીએ વામીએ
જે કીધા સાવધ કાર્ય, તેહની નીંદનાં કરીયે વળી
શુભ કાર્ય ભલે ભાવે આચરીયે, જેમ થાવે
રંગ રળી ॥૧॥

સાતમુ સુકૃત અનુમોદના દ્વાર

દોહરા

તપ ઉપવાશાદીક કીધા, વ્રત સંવર સુખકાર
સુકૃતની અનુમોદનાં, સાતમા દ્વાર મઝાર ॥૨॥
જીન માર્ગ શુદ્ધ નીર્મળો, સમકીત ચર્ણ ઉદાર
જ્ઞાન દર્શન ચરીત્ર તપ, તે અનુમોદુ સાર ॥૨॥

ઢાળ દશમી

નીંદડલીહો નાહ નીવારીયે (એ દેશી)
શ્રી તીરથપતી એમ ઉપદેશ્યો, નહી મારજો હો
છકાયના જીવકે
બીજા પાસે ન મરાવજો, અનુમોદયાહો લાગે
પાપ અતીવકે

કરે જીન ધર્મની અનુમોદના ॥૧॥
ભોજન વીવીધ પ્રકારનાં, આરંભ કીધો હો
નીપજે છે તાયકે
છ કાયાની હીંસા હુવે, ભોગવિ ચાહો કીચીત
ધર્મ ન થાયકે ॥ક૦ ॥૨॥
જો ખાવા પીવામાં ધર્મ હુવે, તો શ્રાવક તેને
હો ત્યાગ્યાં પાપ પંડુરકે
વળી બીજા ને ત્યાગ કરાવીયાં, અનુમોધા હો
લાગે ન અઘ ભરપુરકે ॥ક૦ ॥૩॥
સર્વ મતી સાધુ ભલા, તે ટાલી બાકી સંસારી
જીવકે
તેનો ખાવો પીવો વળી પહેરવો, સર્વે અવ્રતમાં
હો જાણો દુર્ગતી નીવકે ॥ક૦ ॥૪॥
સાવધ ખોટા જાણુને, મુની ત્યાગયાં હો કામ
ભોગા દીસોયકે
તે સાવધ ગ્રહસ્થે કીધાં, તે માંહી હો ધર્મ
પુન્ય કેમ હોયકે ॥ક૦ ॥૫॥
એમજ જુઠુ બોલીયા, બોલાવ્યા હો અનુમોદયાં
એક કે
અદત્ત મૈથુને સેવીયાં, સેવાયાંહો થાવે વ્રતમાં
છેક કે ॥ક૦ ॥૬॥
વળી પાંચમુ આશ્રવ પરીગ્રહો, ને રાખ્યા હો
પાપ લાગે છે સોય કે

તે બીજાને દેવ્યા દેવરાવીયાં, ભલો જાણ્યા નહી
જાણો ધર્મ કોય કે ॥ક૦ ॥૭॥
આ પાંચે ત્યાગયાંમાં ધર્મ છે, તે સેવતા હો
અશુભ કર્મ બંધાય કે
બીજાને સેવાયાં અનુમોદીયાં, ત્રણે કરણ એક
સરીખા થાય કે ॥ક૦ ॥૮॥
દશમાં અંગમાં જીન કહયો, આશ્રવ છાંડયા હો
શ્રી જીનજીનો ધર્મ કે
મત અનત જે ઓલખ્યો, તે જાણે હો આ
વાતનો મર્મ કે ॥ક૦ ॥૯॥
કેહે શાંતા દીયા સાંતા થાવે, તે નહીં જાણી હો
શ્રી જીનધર્મની વાત કે
જે ધર્મ અધર્મ ન ઓળખ્યો, તેના ઘટમાં હો
વસ્યો ઘોર મીથ્યાતકે ॥ક૦ ॥૧૦॥
શ્રી સુયગડાંગ સુત્રમે, તેને મુરખ હો ભાખ્યો
શ્રી જીનરજકે
આજ માર્ગથી અળગો કહયો, એમ ઈત્યાદીક
હો છ બોલ પીછાણુ કે ॥ક૦ ॥૧૧॥
અશુદ્ધ પરૂપણ છાંડને, શુદ્ધ પરૂપ્યો હો જીન
આજ્ઞા મે ધર્મ કે
તરણો વંછયો સ્વપરતણો, તે અનુમોદયાં હો
પામે શીવ સુખ પર્મ કે ॥ક૦ ॥૧૨॥
આજ્ઞાન દર્શન ચરીત્ર તપ ભલા, ભવ દધીમાં
હો તરવાને જહાજ કે

તે સમ્યક્ત પ્રકારે સેવીયાં, સેવરાવ્યા હો
અનુમોદુ તે આજ કે ॥ક૦ ॥૧૩॥
અરીહંત સિદ્ધને આચરીયા, ઉપાધ્યાય હો વળી
મોટા અણુગાર કે
તેની સ્તુતી સેવા કરો, અનુમોદુ હો વીનય
કરી નમસ્કાર કે ॥ક૦ ॥૧૪॥
સામાયક પોષા કીધાં, છએ આવશ્યક હો, કીધા
કાલોકાલ કે
ઉદ્યમ કીધો જૈન ધર્મમાં, અનુમોદુ હો પાલ્યા
મન રસાલ કે ॥ક૦ ॥૧૫॥
નીર્દોષ દાન સુપાત્રને દીધો, દેવાયો હો ભલો
જાણ્યો તેહ કે
તેહની કરૂં અનુમોદનાં, દુર થાવે હો કર્મ રજ
ખેહ કે ॥ક૦ ॥૧૬॥
દયા અનુકંપા જે કરી, કરાવી હો ભલી જાણી
તાશ કે
સંજમ જીવીત વંછયો, મન વચ કાયા હો
અનુમોદુ જાશ કે ॥ક૦ ॥૧૭॥
શુદ્ધ સાધુ નીગ્રંથથી, મે સાંભળ્યો હો વારૂ સરસ
વખાણુ કે
સુત્રતણા વચન સાંભળ્યાં, અર્થ ધાર્યાં હો તે
અનુમોદુ વાણુ કે ॥ક૦ ॥૧૮॥
દાન શીયળ તપ ભાવના, મે સેવ્યાં હો સેવરાવ્યાં

સમકીત દ્રઢ કરી આસ્થા, અનુમોદું હો તે
પરમ પવિત્ર કે ॥ક૦ ॥૧૯॥
જૈન શાશન અધિક દહાવિયો, વળી ગાયા હો
ગણીના ગુણગ્રામ કે
અત્યંત હર્ષ ધરી ઉચર્યો, આંતસ મન કરી
અનુમોદું તામ કે ॥ક૦ ॥૨૦॥
ઇત્યાદીક સુકૃત તણી, અનુમોદન હો એહ
સાતમા દ્વાર કે
શ્રાવક તન મનથી કરે, આનંદ થાવે હો દશમી
ઢાલ વીચાર કે ॥ક૦ ॥૨૧॥

કળશ

આનંદ થાવે દુઃખ જાવે, સુખ પાવે ધર્મથી
જે ભવીક ભાવે સુબુદ્ધિ આવે દ્રપ મીટાવે
નર્મથી
એમ જાણુ વ્રત પચખાણુ કીજે દાન દીજે પાત્રને
અવ્રત તજી જે વ્રત પાલી જે આરાધી જે
યાત્રને ॥૧॥

આઠમું ભાવના દ્વાર

દોહરા

આઠમા દ્વારે ભાવના, ભાવે શ્રાવક સાર
અશુભ કર્મ દુરા ટળે, પામે સુખ અપાર ॥૧॥
તન ધન જોબન કારમા, વાદળ જેમ વીલાય
જુઓ દીનકાર તેહની, ત્રણ અવસ્થા થાય ॥૨॥

ડાભ અણી જળ બીંદવો, જીતવ જાણો તેમ
તેથી ઉત્તમ નરનારીઓ, રાખો ધર્મથી પ્રેમ ॥૩॥

ઢાલ અગીઆરમી

શ્રેયાંસ જીનેશ્વર, પ્રણમુ નીત બે કર જોડ રે
(એ દેશી)

તજ વિભાવ નીજ ભાવમેં, રમિયે નર ચતુર સુજાણ રે
નીજ આતમમાં ગુણ ઘણાં, મત પરગુણ મે સુખ જાણ રે
મત પર ગુણમાં સુખ જાણ શ્રાવક ગુણ ગ્રાહીકા ભાવો ભાવના એમ ઉદારરે ॥૧॥
અનંત જ્ઞાનદર્શન ભલા; વળી ચારિત્ર વીર્ય અપાર રે
એ નીજ ગુણ છે તાહરા, જરા અંતરજ્ઞાન વીચારરે ॥જ૦ ॥૨॥
નીજ ગુણ ભીન સહુ કારમાં, વીણસંતા ન લાગે વાર રે
અસ્થીર જોબન ધન જાણીયે; જેમ બીજલીનો ચમતકાર રે ॥જ૦ ॥૩॥
એ તનુજે તુ પામીયો, તે ક્ષણમા ગુર થાય રે
તુ અવિનાશીઆતમાં, એને સંગ મ રહયો લોભાય રે ॥અં૦ ॥૪॥
અશુભ કર્મથી આતમાં, મેલી થઇ રહી અતિ જાણરે

શુભ પરીણામ લ્યાવીને, પ્રગટ કરીએ ગુણ
ખાણ રે ॥પ્ર૦ ॥૫॥

મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ લહ્યો, આર્યક્ષેત્ર પુન્ય
પ્રમાણ રે

ઉત્તમ કુળ આવી ઉપન્યો, પામ્યો આયુ શુભ
દીર્ઘ જાણ રે ॥૫૦ શ્રા૦॥ ભાવો ॥૬॥

બળપ્રાક્રમ ઇંદીયાં તણો, મલ્યો સતગુરૂનો
સંયોગરે

તો પણ ધર્મ કરે નહી, એહવો મુર્ખ મુઢ
અયોગરે ॥એ૦॥ શ્રા૦ ભા૦ ॥૭॥

પુત્ર પૌત્ર પરીવારથી, ધન ધાન પરિગ્રહ માંહીરે
મુછીંત મોહની છાકમાં, મારો મારે કર રહ્યો
તાંહીરે ॥મા૦॥શ્રા॥ ભા૦ ॥૮॥

એ સહુ સ્વાર્થના સગા, મતલબ વીના ન કરે
સારરે

વેદના લેવે નહી, પુત્રાદીક જે પરીવારરે ॥પુ૦
॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૯॥

પુર્વે જેહવા બાંધીયા, તેહવા ઉદય હુવે પુન્ય
પાપરે

સુખ દુઃખ ઉપજે જીવને, તે ભોગવે આપોઆપરે
॥તે૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૦॥

ડાભ અણી જળ બીંદવો, જીતવ જાણો તેમ
તેથી ઉત્તમ નરનારીઓ, રાખો ધર્મથી પ્રેમ ॥૭॥

ઢાલ અગીઆરમી

શ્રેયાંસ જીનેશ્વર, પ્રણમુ નીત બે કર જોડ રે
(એ દેશી)

તજ વિભાવ નીજ ભાવમેં, રમિયે નર ચતુર સુજાણ રે
નીજ આતમમાં ગુણ ઘણાં, મત પરગુણ મે સુખ જાણ રે
મત પર ગુણમાં સુખ જાણ શ્રાવક ગુણ ગ્રાહીકા
ભાવો ભાવના એમ ઉદારરે ॥૧॥
અનંત જ્ઞાનદર્શન ભલા; વળી ચારિત્ર વીર્ય અપાર રે
એ નીજ ગુણ છે તાહરા, જરા અંતરજ્ઞાન
વીચારરે ॥જ૦ ॥૨॥
નીજ ગુણ બીન સહુ કારમાં, ખીણસંતા ન લાગે વાર રે
અસ્થીર જોબન ધન જાણીયે; જેમ વીજલીનો
ચમત્કાર રે ॥જ૦ ॥૩॥
એ તનુજે તુ પામીયો, તે ક્ષણમા ગુર થાય રે
તુ અવિનાશીઆતમાં, એને સંગ ભ્રમ રહયો
લોભાય રે ॥એ૦ ॥૪॥
અશુભ કર્મથી આતમાં, મેલી થઇ રહી અતિ જાશરે

શુભ પરીણામ લ્યાવીને, પ્રગટ કરીએ ગુણ
ખાશ રે ॥પ્ર૦ ॥૫॥

મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ લહ્યો, આર્યક્ષેત્ર પુન્ય
પ્રમાણ રે

ઉત્તમ કુળ આવી ઉપન્યો, પામ્યો આયુ શુભ
દીર્ઘ જાણ રે ॥૫૦ શ્રા૦॥ ભાવો ॥૬॥

બળપ્રાક્રમ ઇંદ્રીયાં તણો, મળ્યો સતગુરૂનો
સંયોગરે

તો પણ ધર્મ કરે નહી, એહવો મુર્ખ મુઢ
અયોગરે ॥એ૦॥ શ્રા૦ ભા૦ ॥૭॥

પુત્ર પૌત્ર પરીવારથી, ધન ધાન પરિગ્રહ માંહીરે
સુછીંત મોહની છાકમાં, મારો મારે કર રહ્યો
તાંહીરે ॥મા૦ ॥શ્રા॥ ભા૦ ॥૮॥

એ સહુ સ્વાર્થના સગા, મતલબ વીના ન કરે
સારરે

વેદના લેવે નહી, પુત્રાદીક જે પરીવારરે ॥પુ૦
॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૯॥

પુર્વે જેહવા બાંધીયા, તેહવા ઉદય હુવે પુન્ય
પાપરે

સુખ દુઃખ ઉપજે જીવને, તે ભોગવે આપોઆપરે
॥તે૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૦॥

વેદના ઉપજે શરીરમાં, તે અવસર એમ
વીચારરે
વાર અનંતી ભોગવ્યા, દુઃખ નરક નીગોદ
મઝારરે ॥દુ૦ શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૧॥

ત્રેતીશ સાગર સુધી રહ્યા, દુઃખ સાતમી નરકે
અનંતરે
તો આ મનુષ્યના ભવતણાં, રાઈ જેવા કીંચીત
હુંતરે ॥રા૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૨॥

જે મે સમકીત વીનકીયા, પાલી કષ્ટ સહ્યા
બહુ વારરે
આતમ કાર્ય સર્યો નહી, સમકીત વીના નહી
ભવ પારરે ॥સ૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૩॥

હવે સમકીત વ્રત પામ્યો, આવ્યો રતન
ચીંતામણી હાથરે
તો આ વેદના સમપણે, સહ્યા લાભ અત્યંત
વીખ્યાતરે ॥સ૦ ॥શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૪॥

કષ્ટ. ખમ્યા સમભાવથી, ટુટે અશુભ કર્મ પાપ
જાલરે
લાલ ગરમ તવે પાણી બીંદુ જેમ, ભસ્મ થાય
કહ્યો પરમ કૃપાલરે ॥ભ૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૫॥

સુકા ઘાશનો પુલો અગ્નીમાં, જલદી બળી
ભસ્મ થાય તેમ કર્મરે

પાંચમાં અંગ વીષે કહ્યો, એમ જાણી કીજે જૈન.
ધર્મરે. એમ૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૬॥

॥કાકાળના દુઃખ શહનથી, શીવ પામ્યાં ગજ
સુકમાલરે

ચરમજીનંદ ચોવીશમાં, કષ્ટ ખમ્યા અતી
વીશાલરેક ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૭॥

બહુ વર્ષે તીવ્ર વેદના, સહી ચકી સનત
કુમારરે

મુકતી ગયા કર્મ ક્ષય કરી, પામ્યા આત્મીક
સુખ અપારરે ॥પા૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૮॥

જીનકલ્પી મુની ઉદેરીને, લેવે કષ્ટ જે વીવીધ
પ્રકારરે

તો તને વેદના સેહેજે, ઉદયથઇ આવારરે
॥સેહેજે૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૧૯॥

સમભાવે ખમ્યા થકાં, કર્મરાશી થાય ચક
ચુરરે

દીર્ઘકાલ દુઃખ ખમ્યા, પામે મુગતી સુખ
ભરપુરરે ॥પા૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૦॥

અનીરોગ પીડાણ્યા જગતમાં, દુઃખ ભોગવે
અજ્ઞાની જીવરે

તો હુ જ્ઞાની કેમ કરૂ વેદના ઉપજ્યા રૂદન
અતીવરે

॥વે૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૧॥

નવમહીના ગર્ભાવાશમાં, પરવશ પામ્યો અતિ
દુઃખરે
તો સ્વવશ આ વેદના, ખમ્યા પરભવમાં ઘણો
સુખરે ॥ખ૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૨॥
પુદગલ સુખ આ પામલા, મલ્યા વાર અનંત
અથાયરે
ગૃદ્ધપણે તેમાં રહ્યાં, પડે શીવ સુખની
અંતરાયરે ॥પ૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૩॥
આર્ત રૌદ્ર ધ્યાન નીવારને, ધ્યાવો ધર્મ ધ્યાન
દીલમાંહરે
અનીત્ય અશરણ જે ભાવના, ભાવ્યા ભવ ભવમાં
દુઃખનાંહરે ॥ભા૦ શ્રા૦॥ ભા૦ ॥૨૪॥
પરભવથી આવ્યો એકલો, વળી જઇશ એકા
એકરે
કાચે ભરોંસે કાંઈ રહો, જરા સમજો લાવી
વીવેકરે ॥જરા૦ શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૨૫॥
એમ જાણી સુદ્ધ નીમજો, પાળો સંજમ
સત્તર પ્રકારરે
ચાર કષાય નીવારને, ઉતરો ભવસાગર
પારરે ॥ઊતરો૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૬॥
જો સાધુ પણો નહી લઇ શકો, તો શ્રાવકના
વ્રત બારરે

ર અતી ચારે પાલીયાં, થાવે નેડા શીવ સુખ
સારરે ॥થાવે૦શ્રા૦ભા૦ ॥૨૭॥

યાગ વેરાગ વધારીએ, કરીયે ઉત્તમ સાધુની
સેવરે
નીંદા વીકથા પરહરી, છાંડી ક્ષુદ્ર ભાવ
અહુમેવરે ॥છાં૦ શ્રા૦ભા૦ ॥૨૮॥

નહી કરો ધનનો અહંકાર, પામ્યો વાર અનંત
અપારરે
સુખ દુઃખ બહોલા પામીયા, રાખી ચીતમાં
સમતા સારરે ॥રા૦શ્રા૦ભા૦ ॥૨૯॥

ધર્મ અપુર્વ પામીયો, મળી સત ગુરૂની
જોગવાયરે
તો ઢીલ કરો શું કારણે, રાત દીવસ વહી
જાયરે ॥રાત૦ શ્રા૦ ભ૦ ॥૩૦॥

રોગ જરા જયાં લગ નહી, પાણી પહેલાં બાંધો
પાજરે
મીત્ર સ્નેહી જે આપણાં, દેવો તેને ધર્મનું
સાજરે ॥દેવો૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૩૧॥

ધર્મ કરતા જીવને, નહી પાડો તેને
અંતરાયરે
તેના ફળ કડવા ઘણા, પામે ભવ ભવ દુઃખ
અથાયરે ॥પામે૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૩૨॥

એમ જાણી ગુણવંતના, ગાવો ગુણ છે જે તે
માંયરે
અષ્ટમ દ્વારે ઢાલ અગ્યારમી, ધર્મ કરશી તે'નહી
પછતાંયરે ॥ધર્મ૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૩૩॥

કલશ

અનીત્ય ૧ અશરણ ૨ એકાંત ૩ ભાવનાં, સંસાર ૪
અનંત ૫ અશુચી ૬ ભાવનાં આશ્રવ ૭ સંવર ૮
નીર્જરા ૯ વળી લોકા લોક નીધ્યાવતા ૧૦
ધર્મ ૧૧ને વળી બોધ બીજ ૧૨ એ બારે
ભાવના ભાવીએ
પરીણામ શુદ્ધ થીર ભાવ રાખી, સંચીત પાપ
પુલાવીયે ॥૧॥

નવમો અણશણ દ્વાર

દોહરા

સામાયક પોષા કરે, પ્રતિક્રમણાં શુભ ધ્યાન
સમતા રસમાં ઝુલતાં, ધન ધન તે ગુણગાન ॥૧॥
કુવીશન તજ ભગવાન ભજ, રાગ દ્વેષ બેઉ ટાર
સ્વ આતમમાં ગુણ ઘણાં, કરીયે ઉજ્વલ સાર ॥૨॥
સંચિત પાપ મીટાવવા, છેલ્લે અવસર સાર
નવમે દ્વાર કહ્યો ભલો, અણસણનું અધીકાર ॥૩॥

ઢાલ બારમી

સીતા વળીવણને કહે નીશંકસુ (એ દેશી)

અનંત મેરૂ સમ પુગદલ ભોગવ્યા, મીઠા અમિય
સમાનોરે

એક એક લોક આકાશ પ્રદેશે, વાર અનંત
પીછાનોરે, ધંન ધન ગુણવંત અણશણધારે ॥૧॥

અનંત પુદગલ લઇ પાછા વમીયા, ભવ ભવ
માંહી વીચારોરે

તોહી ચેતન તુઝ ભુખ ન ભાંગી, તૃષ્ણા અધીક
અપારોરે ॥ધન ॥૨॥

સરસ ભોજન મન ગમતા ખાધાં, વળી મન
ગમતું પાણીરે

પ્રભાત સમે ઉઠયો ત્યારે ભુખો, અણશણ કરે
એમ જાણીરે ॥ધન ॥૩॥

બે પ્રકારે અણશણ શ્રી જીનવર ભાખ્યો, પાદો
પગમત જાણોરે

ભાત પાણીના ત્યાગ તે બીજો, જીવ જીવ
પ્રમાણોરે ॥ધન૦ ॥૪॥

પુર્વ સન્મુખ બે હાથ જોડી, નમોથુણં સિદ્ધાં
ને કરીયેરે

બીજે અરીહંત ભગવંત પ્રભુને, ત્રીજે ધર્માચારજ
ને ઉચરીયેરે ॥ધન૦ ॥૫॥

અશાણુ ખાદમ સ્વાદમે પ્રતીતજને, અવસર જાણી
પાણી પરીહારોરે
તૃષ્ણા પરીસહ આવી ઉપનાં, અડગ રહે
સુવીચારોરે ॥ધન૦ ॥૬॥

માત તાત સુત બંધવ ત્રીયા, ઈત્યાદીક પરીવારરે
હાટ હવેલી બાગબગીચા, તેહથીસ્નેહ નીવારરે
॥ધન ॥૭॥

રતન કરંડીયા સમબ્યાકાયા, તેહને પણ વોસરાવેરે
સાવધ કારજ નહી કરે તેહથી, ધર્મ ધ્યાન
ચિત્ત ધ્યાવેરે ॥ધન૦ ॥૮॥

આનંદ શ્રાવક કીધો સંથારો, અવધિજ્ઞાન
ઉપજ્યો આઈરે
સુધર્મ કલ્પે જાઇ ઉપજ્યો, એકાવતારી થાઈરે
॥ધન૦ ધન ॥૯॥

સમ પરીણામા કષ્ટ સહયાથી, કર્મનીર્જરા
થાવેરે
સંસાર ભ્રમણ ઓછો કરેવળી, પુન્યના ઘાટ
બંધાવેરે ॥ધન૦ ॥૧૦॥

એમ પરલોકની વંછા નકરતો, જીતવ મરણ ન
ચહાવેરે
કામ ભોગની આશા તજને, ગુણવંતના ગુણ
ગાવેરે ॥ધન૦ ॥૧૧॥

શીવ સુખ સામી દ્રષ્ટી રાખે, રમણુકરે નીજ
ગુણુમેંરે
આતમ સુખ અભીલાષી શ્રાવક, સાર ન જાણે
સુખ પુન્યમેરે ॥ધન૦ ॥૧૨॥
નવમે દ્વારે ઢાલ બારમી, કહ્યો અણુશણુ
અધીકારોરે
છેલ્લે અવસર કરે ગુણુવંત શ્રાવક, પામે સુખ
અપારોરે ॥ધન૦ ॥૧૩॥

કળશ

અપાર સુખ શીવના કહ્યા, તીહાં જન્મ જરા
મૃત્યુ નહી
નહી રોગ સોગને ભોગ વંછા, વળી દુર્ગંછા
નહી રહી
જીહાં રમણુ છે ઉપયોગ, કેવલ જ્ઞાન દરશનમાં સહી
સહુ દ્રવ્ય ભાવનાં જાણુ છે પ્રભુ સિદ્ધ લોકાગ્રે
રહી ॥૧॥

દશમું દ્વાર

દોહરા

દશમે દ્વાર કરે સહી, પાંચ પદોનુ જાપ
વોઘન મટે સ્મરણુ કીયાં, ક્ષય થાવે સહુ પાપ ॥૧॥
અરીહંત સિદ્ધને આચરીયા, ઉપાધ્યાય અણુગાર
ભજન કરે આ પાંચનું, તેહથી જયજયકાર ॥૨॥

ઢાલ તેરમી

પન્ના મારૂ નીરખને દે ગનગોર તથા આતમ સુભાવે
ઓળખ કરણી સુપામે ભવજલ તીર (એ દેશી)
સુભ પરીણામ વળી સુભ લેશ્યાં, પ્રશસ્ત ભલા
આતમ ગુણ પ્રગટાય સુગણજન, જપીયે શ્રી
નવકાર ॥૧॥
જેને સખાય પણે કરી પામે, પરભવ સંપતી સાર
અણુ લોગીક સુર પદવી પામે, ઇંદ્રાદીક અવતાર
॥ઇંદ્રાદીક૦ સુ૦ ઇંદ્રા૦ જી તારો આતમ ગુણ
પ્રગટાય૦ સુ૦ જપીયે શ્રી નવકાર ॥૨॥
પાંચ પરમેષ્ટી સમકીત સુત જપીયાં, ભવદધી
ગૌપદ જેમ
શીઘ્રપણે તરીયે શીવવરીયે, વળી અંજલી જળ
તેમ ॥વળી૦ સુ૦ વળી૦ જીતારો આતમ ગુણ
પ્રગટાય૦ સુ૦ જપીયે શ્રી નવકાર ॥૩॥
વાછરડા ચરાવતો બાળક આવ્યો, નદી રેલ જોઇ
તે વાર
મંત્ર નવકાર ભણી માંહી પેઠો, નદી થઇ બેડઃર
॥નદી૦ સુ૦ ॥જીતારો૦ સુજ ॥૪॥
રતનવતી જે ભીલની નારી, તેણે સમર્યો નવકાર
અધ્યવસાય
અહોનિશી ધર્મ ધ્યાન દીલ ધરતાં, કર્મ પલટ
ક્ષય થાય ॥કર્મ૦ ॥સુ૦ ॥જી૦ સુ૦

કીચિત કાળમાં પુન્ય ઉપજાવી, પાંચમે કલ્પે
અવતાર ॥પાંચમે૦ સુ૦ પાંચ૦ ॥જીતારો
॥સુ૦ જ૦ ॥૫॥

શર્પ તણી થઇ ફુલની માળા, શ્રી નવકાર
પ્રભાવ
શ્રીમતી સતી કીર્તી લહી ભારી, ઉભય ભવે
સુખસાર ॥ઉ૦ ॥સુ૦ ॥જીતારો૦ સુ૦ જ૦ ॥૬॥

જહાંજ ડુબતા શેઠ સમુદ્રે, ગણ્યો શ્રી નવકાર
સહાય કીધો સુર વહાણુ ઊઠાવી, મેલ દીધી
પેલે પાર ॥મેલ૦ ॥સુ૦ ॥જીતારો૦ સુ૦ ॥જ૦ ॥૭॥

શ્રી નવકારનું સ્મરણ કરતાં, દુર ટળે જંજાલ
વેરી ડાંકણ સાકણ, નાશ જાવે તત્કાળ ॥નાશ૦
સુ૦ ॥ જ૦ ॥૮॥

સમદ્રષ્ટી શ્રાવક ગુણવંતા, જે સમરે નવકાર
જેહના ફળનું કહેવું કીસ્યું તે, પામે ભવ જલ
પાર ॥પામે૦ સુ૦ ॥જીતારો૦ સુ૦ જ૦ ॥૯॥

એમ જાણી સ્મરણ નિત કરીયે, ધરીયે આતમ
ધ્યાન
નીર્વંદ્ય કરણી વળી આચરીયે, સુનીયે શ્રી જીનવાન
॥સુનીયે૦ ॥સુ૦ ॥જીતારો૦ સુ૦ ॥જ૦ ॥૧૦॥

નીક્ષેપ ચઉ ભાવ વીલોક યથાર્થ, શ્રધ્ધે દ્રવ્ય
ખટકાય

આરંભ છાંડ તોડ અપ જાતી, શીવ ગતી નેડી
થાય ॥શીવ૦ ॥સુ૦ ॥જીતારો ॥સુ૦ જ૦ ॥૧૧॥
મચ્છર ભાવ તજી નીત તુ તો, ગુણવંતના
ગુણ ગાય
જ્ઞાતા સુત્ર વીષે જીન ભાખ્યો, ગોત્ર તીર્થંકર
બંધાય ॥ગો૦ ॥સુ૦ જીતારો૦ સુ૦ ॥જ૦ ॥૧૨॥
શ્રીજીન શાશન પાંચમે; અર્ક ભીક્ષુ ગણી
સુખદાય
વીવીધ મર્યાદ બાંધી ગણવત્સલ, મીથ્યા તીમીર
હઠાય ॥મી૦ સુ૦ મી૦॥ જીતારો૦ સુ૦
॥જ૦ ॥૧૩॥
બીજે પાટ ભારી માલ ગણાધિપ, ત્રીજે પાટ
રૂષિરાય
ચોથે જય આચાર્ય મહા પ્રભાવિક, લાખો ગ્રંથ
વણાય ॥લા૦॥સુ૦॥લા૦ જીતારો૦ સુ૦॥ જ૦ ॥૧૪॥
મઘવા સમ મઘરાજ પાંચમે, તેની પટ માણેક
કહાય
સપ્તમ પાટ શ્રી ડાલચંદ ગણી, દીર્ઘ દ્રષ્ટી
સુખદાય ॥દી૦સુ૦॥ દી૦॥ જીતારો૦॥સુ૦॥જ૦ ॥૧૫॥
તેહને પાટે વર્તમાનમેં, શોભત જેમ જીનરાય
શ્રી શ્રી કાલુરામ ગણીશ્વર, પ્રણમ્યાં પાતક જાય
॥પ્ર૦॥સુ૦॥પ્ર૦॥ જીતારો૦ સુ૦॥જ૦ ॥૧૬॥

આજીન શાશન સુખનું વાશન, આગણુને ગણીરાય
અહોનિશિ સેવા કરશે ભવિજન, નહી કર' બીજાની ચહાય ॥ન૦॥સુ૦॥ન૦॥ જીતારી૦ સુ૦ જ૦ ॥૧૭॥

આશાશનમાં રકત રહે, તેના કરે સદા સુર સહાય
રીધી વૃદ્ધી થાવે દુઃખ મીટ જાવે, વીઘન ન હોવે કાય ॥વી૦ સુ૦॥વી૦ જીતારી૦ સુ૦ જ૦ ॥૧૮॥

ચાર તીર્થ સુખ ધામ શ્યામ સુગ, શ્રી કાલુ ગણીરાય
તેહનો શ્રાવક ગુલાબ કહે, થયો આનંદ હર્ષ શવાય ॥થ૦॥ સુ૦॥ થ૦॥ જી૦॥ સુ૦ જ૦ ॥૧૯॥

તેના આદેશી સંયમ લેયી, આત્મા અર્થી જાન
પુનમચંદ મુની શાંત મુદ્રા, પુનમચંદ શમાન ॥પુ૦સુ૦॥પુ૦॥ જીતારી૦ સુ૦જ૦ ॥૨૦॥

ચંપ તરૂ સમ ચંપાલાલ રૂષિ, જ્ઞાન દોલતવંત જાન
દોલતરામ મુનીએ ત્રણે, વાંચે સરસ વખાણ ॥વાં૦સુ૦॥ વાં૦॥ જીતારી૦ સુ૦॥જ૦ ॥૨૧॥

ઓગણીશો બહોતેર સંવતમેં, જેઠ માસ કહેવાય
તેની ઢાલ દશ કીધ આરાધન, કહી જેપુર સુખદાય ॥કહ૦॥ સુ૦॥ કહ૦॥ જીતારી૦ ॥સુ૦ જ૦ ॥૨૨॥

ગુરૂને જુએ રે દોષ લગાવતા, તો તુરત કાઢે
નીકાલોજી
ગડબડ સડબડ કરે, ઉંડે નહી, આ જીન શાશનની
પાલોજી ॥ભ૦ ॥૯॥
કુગુરૂ વંદનનો ફળ ઓલખે, રજળે અનંતો
કાળોજી
ભાગત ગુરૂને શ્રાવક વાંદે નહી, ભગવંત વચન
સંભાળોજી ॥ભ૦ ॥૧૦॥
કુગુરૂને જાણેરે કાળા નાગ જર્યું, કરડો તેનો
ડંકોજી
મુકતી નગરના છે તે ધાડવી, ખુલ્લો છીનવે
નીશંકોજી ॥ભ૦ ॥૧૧॥
સાંભળે વખાણરે સાધુ આગળે, એકાકી ચિત્ત
લગાયોજી
સાધુ કહે તે સાંભળ સાંભળ હુલસે, મન
રળીયાત થાયોજી ॥ભ૦ ॥૧૨॥
સદગુરૂ વદેરે ભલે મન ભાવથી, નીચું માથું
નમાયોજી
ત્રણ પ્રદક્ષણાં બે હાથ જોડીને, પગોને માથું
લગાયોજી ॥ભ૦ ॥૧૩॥
માર્ગ જાતાં રે મુનીવર જો મળે, વાંદી હરખીંત
થાયોજી
વીકશત થાવેરે મુનીવર જોઇને, વળી કરે ઘણી
નરમાયોજી ॥ભ૦ ॥૧૪॥

બાર વ્રત આદરતો રે, અવ્રત જે આગારોજી
પોતે સેવે સેવરાવે અવરને, તેમાં ન શ્રધે ધર્મ
લગારોજી ॥ભ૦॥૧૫॥
વ્યાજ ઉધારો રે ધન લ્યાવે પારકો, ઘરનો
કામ ચલાયોજી
ધર્મ બતાવેરે ધન લ્યાવે પારકો, એવો ન
કરે અન્યાયોજી ॥ભ૦॥૧૬॥
લોક કહે છેરે નીંદક પાપીયો, તે નીંદા નરક
લેજાયોજી
શ્રાવક નીંદા રે ન કરે કેહની, જીન શાશનમાં
આયોજી ॥ભ૦॥૧૭॥
જેટલા દ્રવ્ય છે લોકા લોકમેં, જાણે તેનો
ન્યાયોજી
દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાળને ભાવથી, જાણે ગુણ પર્યાજી ॥ભ૦॥૧૮॥
મોશા મર્મ ન બોલે કોઇને, ન કરે ધર્મનો
દ્વેષોજી
કુડ કથન નહી કરે જૈનમતી, ન કરે વીરવા
શધાતોજી ॥ભ૦॥૧૯॥
ઓછા બોલ ન બોલે કોઇને, ગુણકરી ગેહર
ગંભીરોજી
ચરચા કરતાં વચ્ચે બોલે નહી, જેમ ગાળી
પીવે નીરોજી ॥ભ૦॥૨૦॥
લોક સાંભળે વખાણ સાધુ આગળે, નહી
પાડે તેમાં વેદાજી

કળશ

સુખદાય આરાધાન કરે એમ, ભવીક મન
ઉછાંહહી
તે પાપ પંક નીશંક ટાળે, વ્રત સંભાળે ઉમાહહી
શ્રીકાલુગણી મહારાજપ્રુની, શીરતાજ
તાસુપસાયહી
કહે ગુલાબની જ ગુણુ તેજ પ્રગટે, ભણુયા
આનંદ થાયહી ॥૧॥

॥સમાપ્ત દશ વીધ આરાધના॥

શ્રાવક ગુણુ સઝઝાય

કોઇરે કુકલા કેલવે ॥એ દેશી॥

જુદા જુદા જાણેરે શ્રાવક જીવને, જાણે એ જીવ
પુન્ય પાપોજી
આશ્રવને જાણેરે કર્મ લગાવતો, સંવરટાળે
સંતાપોજી
ભગવંત ભાખ્યારે શ્રાવક એહવા ॥૧॥
નીર્જરા પાડેરે ઢીલો બંધને, કરણી કરે
તે હેતોજી
મુકતી તણાં સુખ જાંણે સાશ્વતા, ઉઘડયાં
અભ્યંતરે નેત્રોજી ॥ભંગ॥
પોતે પરખેરે ગુરૂને અકલથી, અંતરંગજ્ઞાન
વીચારોજી

ભેષ જોઇ શ્રાવક ભુલે નહી, જુએ શુદ્ધ
આચારોજી ॥ભ૦ ॥૩॥

વ્રતો ને જાણે માળા રતનતણી, અવ્રત અનર્થ
ખાણોજી
રેણુદેવીથી પણ એ બુરી, ત્યાંગે માઠી જાણોજી
॥ભ૦ ॥૪॥

લીધા વ્રત સાધુ માંહલા, એ મારે જીન
ધર્મોજી
બાકી રહયા તે કામ સંસારના તેથી બંધાતા
જાણે કર્મોજી ॥ભ૦ ॥૫॥

શ્રાવક જાણે રે શ્રી જીન આજ્ઞા, જાણે ધર્મ
અધર્મોજી
જે કરણીમાં નહી જીન આજ્ઞા, તો બંધતા જાણે
કર્મોજી ॥ભ૦ ॥૬॥

પરચો પાખંડીનો શ્રાવક નહી કરે, નહી કરે
તેથી વાતોજી
નીચુ માથુ શ્રાવક નહી કરે, નહી કરે ઉંચો
હાથોજી ॥ભ૦ ॥૭॥

ભમાવવો કોઇનો લાગે નહી, નહી કરે ખોટી
તાણોંજી
ધર્મ ઠેકાણેરે જુઠ બોલે નહી, પાલે શ્રી જીન
આણોંજી ॥ભ૦ ॥૮॥

ગુરૂને જુએ રે દોષ લગાવતા, તો તુરત કાઢે
નીકાલોજી
ગડબડ સડબડ કરે, ઉઠે નહી, આ જીન શાશનની
પાલોજી ॥ભ૦ ॥૯॥
કુગુરૂ વંદનનો ફળ ઓલખે, રજળે અનંતો
કાળોજી
બાગલ ગુરૂને શ્રાવક વાંદે નહી, ભગવંત વચન
સંભાળોજી ॥ભ૦ ॥૧૦॥
કુગુરૂને જાણેરે કાળા નાગ જયું, કરડો તેનો
ડંકોજી
મુકતી નગરના છે તે ધાડવી, ખુલ્લો છીનવે
નીશંકોજી ॥ભ૦ ॥૧૧॥
સાંભળે વખાણુરે સાધુ આગળે, એકાગ્રી ચિત્ત
લગાયોજી
સાધુ કહે તે સાંભળ સાંભળ હુલસે, મન
રળીયાત થાયોજી ॥ભ૦ ॥૧૨॥
સદગુરૂ વદેરે ભલે મન ભાવથી, નીચું માથું
નમાયોજી
ત્રણ પ્રદક્ષણાં બે હાથ જોડીને, પગોને માથું
લગાયોજી ॥ભ૦ ॥૧૩॥
માર્ગે જાતા રે મુનીવર જો મળે, વાંદી હર્ખીત
થાયોજી
વીકશત થાવેરે મુનીવર જોઇને, વળી કરે ઘણી
નરમાયોજી ॥ભ૦ ॥૧૪॥

બાર વ્રત આદરતો રે, અવ્રત જે આગારોજી
પોતે સેવે સેવરાવે અવરને, તેમાં ન શ્રદ્ધે ધર્મ
લગારોજી ॥ભ૦ ॥૧૫॥
વ્યાજ ઊધારો રે ધન લ્યાવે પારકો, ઘરનો
કામ ચલાયોજી
ધર્મ બતાવેરે ધન લ્યાવે પારકો, એવો ન
કરે અન્યાયોજી ॥ભ૦॥૧૬॥
લોક કહે છેરે નીંદક પાપીયો, તે નીંદા નરક
લેજાયોજી
શ્રાવક નીંદા રે ન કરે કેહની, જીન શાસનમાં
આયોજી ॥ભ૦॥૧૭॥
જેટલા દ્રવ્ય છે લોકા લોકમેં, જાણે તેનો
ન્યાયોજી
દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાળને ભાવથી, જાણે ગુણ પર્યાજી ॥ભ૦॥૧૮॥
મોશા મર્મ ન બોલે કોઇને, ન કરે ધર્મનો
દ્વેષોજી
કુડ કથન નહી કરે જૈનમતી, ન કરે વીસ્વા
શઘાતોજી ॥ભ૦॥૧૯॥
ઓછા બોલ ન બોલે કોઇને, ગુણકરી ગેહર
ગંભીરોજી
ચરચા કરતાં વચ્ચે બોલે નહી, જેમ ગાળી
પીવે નીરોજી ॥ભ૦॥૨૦॥
લોક સાંભળે વખાણ સાધુ આગળે, નહી
પાડે તેમાં વેહજી

કર્મ ઘણા પહેલો સમજે નહી, નહી કરે
ક્રોધને ખેદાજી ॥ભ૦॥૪॥

જીન આણાં ધર્મ સ્તવન

રાગ આશાવરી

ભવીકાંજીન આણાં ધર્મ ધારો, એ તો માનો
કહ્યો હમારો રે શ્રીતીર્થપતી ધર્મ ધુરંધર,
જગવત્સલ સુખકારી ભ૦ (એ આંકડી)
અનંત જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર ધર, તેને કીજે
નમસ્કારી ॥૧

જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપનીકા, મોક્ષ માર્ગ એ ચારો
શ્રીજીન આણાંમે ચાર આયા, ઉત્રાધ્યયન
અધીકારોરે ॥૨

સંવરને વળી નીર્જરારે, ધર્મ એ બે પ્રકારો
એ સારી રીતે આરાધ્યાં ચેતન, પામે ભવનુ
પારો રે ॥૩

પાંચ મહાવ્રત સાધુ કેરા, શ્રાવકના વ્રત બારો
જીન આજ્ઞામાં એ બે આવ્યા, અવ્રત રહી ગયું
ન્યારો રે ૪ ભ

જીન મુની આણુ ન હવે તેમાં, ધર્મ ન
હોવે લગારો રે ॥ભ૦॥૬॥
ખાવા પીવાને ધન ધાનાદીક, અવતના અધીકારો
ઉવવાઇ સુયગડાંગ માંહી, પાઠ જુઓ ને વળી
ધારો રે ॥ભ૦॥૭॥

મુજ આણામાં મારો ધર્મ છે. આચારંગ સંભાલો
ચરમ જીનેશ્વર વીર પરમેશ્વર, ભાખ ગયાં તંત
સારો રે ॥ભ૦॥૮॥

તે ધર્મના બે ભેદ છે, દશ વૈકાલીક મંઝારો
અહીંસા છે જે કામમાં, તહાં સંજમ તપ
સારો રે ॥ભ૦॥૯॥

સુગુરૂ આશીશ પણ એજ દીધી, આગમ રહેશ
વીચારો
આળશ નહી કરશો આણામેં, ઊદમ ન કરો
આણા બારો રે ॥ભ૦॥૧૦॥
નીર્વંદ્ય કાર્ય માંહી આજ્ઞા, જીન મુની હે
એક ધારો
સાવદ્યમાંહી આજ્ઞા નહી જાણો, નહી સંદેહ
લગારો રે ॥ભ૦॥૧૧॥
કરણ કરાવણ વળી અનુમોદન, એહ ત્રણે
એક સારો
શ્રીજીન આજ્ઞા શિર ધારી જે, ત્યારે થાય
નીસ્તારો રે ॥ભ૦॥૧૨॥

કર્મ ઘણા પહેલો સમજે નહી, નહી કરે
ક્રોધને એદાજી ॥ભ૦॥શ્રા૦॥૨૧॥

જીન આણાં ધર્મ સ્તવન

રાગ આશાવરી

ભવીકાંજીન આણાં ધર્મ ધારો, એ તો માનો
કહ્યો હમારો રે શ્રીતીર્થપતી ધર્મ ધુરંધર,
જગવત્સલ સુખકારી ભ૦ (એ આંકડી)
અનંત જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર ધર, તેને કીજે
નમસ્કારી ॥ભ૦॥૧॥
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપનીકા, મોક્ષ માર્ગ એ ચારો
શ્રીજીન આણાંમે ચાર આયા, ઉત્રાધ્યયન
અધીકારોરે ॥ભ૦॥૨॥
સંવરને વળી નીર્જરારે, ધર્મ એ બે પ્રકારો
એ સારી રીતે આરાધ્યાં ચેતન, પામે ભવનુ
પારો રે ॥ભ૦॥૩॥
પાંચ મહાવ્રત સાધુ કેરા, શ્રાવકના વ્રત બારો
જીન આજ્ઞામાં એ બે આવ્યા, અવ્રત રહી ગઈ
ન્યારો રે ॥ભ૦॥૪॥
સર્વ વ્રત ધારી સંજતી કહીયે, અવ્રતી
અસંજતિધારો
વ્રતાવ્રતી શ્રમણો પાશક, તે વ્રત જીન આણાં
મઝારો રે ॥ભ૦॥૫॥
શ્રાવકનો ખાવો પીવો તે, સાવદ્ય જોગ વ્યાપારો

જીન મુની આણુ ન હૈવે તેમાં, ધર્મ ન
હોવ લગારો રે ॥ભ૦॥૬॥

ખાવા પીવાને ધન ધાનાદીક, અવ્રતના અધીકારો
ઉવવાઈ સુયગડાંગ માંહી, પાઠ જુઓ ને વળી
ધારો રે ॥ભ૦॥૭॥

મુજ આણામાં મારો ધર્મ છે. આચારંગ સંભાલો
ચરમ જીનેશ્વર વીર પરમેશ્વર, ભાખ ગયાં તંત
સારો રે ॥ભ૦॥૮॥

તે ધર્મના બે ભેદ છે, દશ વૈકાલીક મંઝારો
અહીંસા છે જે કામમાં, તહાં સંજમ તપ
સારો રે ॥ભ૦॥૯॥

સુગુરૂ આશીશ પણ એજ દીધી, આગમ રહેશ
વીચારો
આળશ નહી કરશો આણામેં, ઊદ્યમ ન કરો
આણા બારો રે ॥ભ૦॥૧૦॥

નીર્વંદ્ય કાર્ય માંહી આજ્ઞા, જીન મુની દે
એક ધારો
સાવદ્યમાંહી આજ્ઞા નહી જાણો, નહી સંદેહ
લગારો રે ॥ભ૦॥૧૧॥

કરણ કરાવણ વળી અનુમોદન, એહ ત્રણે
એક સારો
શ્રીજીન આજ્ઞા શિર ધારી જે, ત્યારે થાય
નીસ્તારો રે ॥ભ૦॥૧૨॥

કેઇ આજ્ઞામાં પાપ બતાવે, ધર્મ જીન આજ્ઞા
બહારો
બંન્ને વાતો અશુદ્ધ પરૂપે, તે કેમ પામે ભવ
પારોરે ॥ભ૦ જી૦ ॥૧૩॥
શ્રી જૈન મતના સાધુ કહેવાયે, બોલે વીના
વીચારો
કુદ્રષ્ટાંત દેઇ ભોળાને, બહેકાવે નીરધારોરે ॥ભ૦
જી૦ ॥૧૪॥
જો તારે તરવુ હોય તો, શુદ્ધ સાધુ ગુરૂ ધારો
ભેષધારીની સંગત તજીને, અંતર જ્ઞાન
વીચારોરે ॥ભ૦ ॥જી૦ ॥૧૫॥
જો પુરી સમજ પડે નહી તો, શુદ્ધ જપો
નવકારો
ગુણવંતોના ગુણગાઇને, અશુદ્ધ કર્મ સહુ
ટારોરે ॥ભ૦ ॥જી૦ ॥૧૬॥
નીંદા વીકથા દુર તજીને, સુત્ર સાંભળો સુખકારો
પણ આજ્ઞા બહાર ધર્મ કહીને, પરભવ નહી
બગારોરે ॥ભ૦ ॥જી૦ ॥૧૭॥
અહીંસા ધર્મ મોઢથી કહીને, ન કરો હીંસા
પ્રચારો
હીણાચારી કૃત ગ્રંથ વાંચીને, નકામો જન્મ
નહી હારોરે ॥ભ૦ ॥જી૦ ॥૧૮॥
ઠામ ઠામ જૈન આગમ માંહી, આજ્ઞા અધીક
ઉદારો

ધારો જૈન, આણુંનીકો, ગુલાબ કહે સુખકારોરે
॥ભ૦ ॥જી૦ ॥૧૯॥

જૈન માર્ગ સ્તવન (રાગ ઊજાસમેં)

શુદ્ધ માર્ગ સાંચો ભુલે મત જાય, પ્યારે તને
કહું સમજાય ॥શુદ્ધ॥ (એ આંકડી)
દાન શીલ તપ ભાવએ ચારો, શીવપુર કેરા રાહ
જુઠો પંથ છોડ હવે પ્રાણી, જો આતમ સુખ
ચાહ ॥સુ૦ ॥૧॥
દાન સુપાત્રે દોહીલોરે, ભાખ્યો શ્રીજીનરાય
ચિત વિત પાત્ર ત્રણે શુદ્ધ મલ્યાં, મન વંછીત
ફળ પાય ॥ સુ૦ ॥૨॥
ચિત શુદ્ધ દેનાર કહાય, વિત શુદ્ધ વસ્તુ શોભાય
પાત્ર શુદ્ધ સાધુ જાનીયેરે
જે ન હણે છ કાય ॥ શુ૦ ॥૩॥
દેતા દાતા દાન સુપાત્ર, સંચિત કર્મ હટાય
ઉત્કષ્ટો રસ આ વિયાંરે, તીર્થંકર પદ પાય ॥ શુ૦ ॥૪॥
ચોથે ઠાણે આખીયોરે, પાંચમા ઉદેશામાંય
કુપાત્ર તે કુક્ષેત્ર છેરે, વાવ્યા નીશફળ થાય
॥શુ૦ ॥૫॥
અસંજતી, અવીરતીનેરે, આઠમા શતક કહાય
છઠે ઉદેશેગોતમ પુછયો, શ્રી વીર પ્રત્યે સુખદાય
॥શુ૦ ॥૬॥
સચિત અચિત પ્રાસુ અપ્રાસુ, પ્રતી લાભ્યાંથી
શું થાય

જીન કહે એકાંત પાપ હુવેરે, નીર્જરાં કીંચીત
નાય ॥શુ૦ ॥૭॥
આનંદ શ્રાવક લીધો અભિગ્રહ, ઉપાશક દશા કહાય
અન્ય તીર્થીને આજથીરે, દેવુ દેવાવુ નાંય ॥શુ૦ ॥૮॥
મૃગા લોઢાને જોઇનેરે, ગૌતમ જીન પૈ આય
પુછયો શ્યું દીધો એને પુવેં, તેહના એહ ફળ
પાય ॥શુ૦ ॥૯॥
તેહથી દાન કુપાત્રનાંરે, ફળ ઘણા કડવા કહાય
હીંસક ભણી હીંસા કરી દીધાં, ધર્મ કહાંથી
થાય ॥શુ૦ ॥૧૦॥
સાવદ્ય દાન પ્રશંસીયારે, ઘાતક કહીયે તાંય
સુયગડાંગ અગ્નારમાં અધ્યયનમેં, વીસમી
ગાઠામાંય ॥શુ૦ ॥૧૧॥
દાન નીષેધ્યાં લેવા વાલાની, વૃત્તીનુ છેદક થાય
તે કારણ વર્તમાન કાલમાં, મુન કરે મુનીરાયં ॥મુ૦॥૧૨॥
છકાયાં નીરક્ષા નીમી-તે, પુન્ય નહી કહણો તાય
એ પણ શુંયગડાંઅંગ મેરે, ભાખ્યો શ્રીજીનરાય
॥શુ૦ ॥૧૩॥
વળી પાંચમાં અધ્યયનમાંરે, બત્રીશમી જે ગાહ
દાન દેતાં લેતા તે અવશરે, મુની ન કહે હા
નાં ॥શુ૦ ॥૧૪॥
શ્રમણ હેતુ સંસારનોરે, ગૃહસ્થી, ભણી જે દાન
દેવો ત્યાગ્યો મુનીવરે, સુયગડાઅંગે જાન ॥શુ૦ ॥૧૫॥

વળી પ્રાયશ્ચીત ચોમાસનુરે, અનુમોદ્યાંથી આય
નીશીથ ઉદ્દેશે પંદરમેરે, ભાખ્યો શ્રી જીનરાય
॥શુ૦ ॥૧૬॥

શ્રાવકનો જે ખાવો પીવો, અવ્રતમાં કહ્યો તેહ
સુત્ર સુયગડાંઅંગ બીજે શ્રુતખંધે, બીજા
અધ્યયન વીષેહ ॥શુ૦ ॥૧૭॥

ભાવ શસ્ત્ર અવ્રત કહ્યોરે, ઠાણુંગ દશમે ઠાણ
તેહ શસ્ત્ર તીખો કીધાંથી, ધર્મ પુન્ય નહી
જાણ ॥શુ૦ ॥૧૮॥

શ્રાવકની જે આત્મારે, અવીરતની અપેક્ષાય
શસ્ત્ર છે છકાયનોરે, નીર્મળ વીચારો ન્યાય
॥શુ૦ ॥૧૯॥

શામાયકમાં પણ કહીરે, અધીકરણ જીનરાય
ભગવતિ શાતમા શતક મેરે, પ્રથમ ઉદ્દેશામાંય
॥શુ૦ ॥૨૦॥

ખાણું પીણું પહેરણુંરે, ત્યાગ્યાંથી હુવે ધર્મ
ભોગવ્યાં, ભોગવાયાં, અનુમોદીયાંરે, બંધે અશુભ
અધ કર્મ ॥શુ૦ ॥૨૧॥

શાતા દીધાં શાતા હુવેરે, એમ અન્ય તીર્થી
કહંત

સુયગડાંગમાં શ્રી જીન ભાખ્યો, તે સાંભળજો
વીરતંત ॥શુ૦ ॥૨૨॥

ન્યારો આજ માર્ગથીરે, અળઘો સંમાધિ માર્ગથી જાણ
ધર્મ તણી નીંદા નો કરતા, જેહ વદે એમ વાણ ॥શુ૦ ॥૨૩॥
થોડા સુખોને કારણેરે, ઘણાનું હારણહાર
અમોક્ષના કારણ છેરે, ભાખ્યો શ્રી કીરતાર ॥શુ૦ ॥૨૪॥
લોહ વાણીયા જેમ ઝુરસેરે, તેહ પરૂપણહાર
શુત્ર જોઇ નીર્ણય કરોરે, જેમ થાય નીસ્તાર ॥શુ૦ ॥૨૫॥
પાત્ર કુપાત્રે આંતરોરે, સરખો ફળ નહી થાય
આંબ ભરોસે રોપ્યો ધંતુરેરે, કેરી કહાંથી ખાય ॥શુ૦ ॥૨૬॥
નીશરંભી વીન બીજાનેરે, દેવે દેવરાવે તાહી
તે મારગ લોકીક છેરે, પણ શીવ મારગ નાંહી ॥શુ૦ ॥૨૭॥
રાય પ્રદેશી સુત્રમાંરે, પ્રદેશી રાજાન
ચાર ભાગ કરી રાજનારે, થયો ધર્મ કરણ સાવધાન ॥શુ૦ ॥૨૮॥
એક ભાગ રાણ્યાં નીમીત્ત, બીજો ભાગ ખજાન
ત્રીજો હાથી ઘોડા અર્થેરે, ચોથા ભાગનો દાન ॥શુ૦ ॥૨૯॥
એમ ચાર ભાગ કરી તેનેરે, બીજા ભણી સોળાય

સંસારીક લફરા એમ મેટી, છઠ્ઠ છઠ્ઠ તપ
ઠાય ॥શુ૦ ॥૩૦॥

વ્રતધારી શ્રાવક થયોરે, ધર્મ ધ્યાન ચિત્ત
ધ્યાય

તે તો છઠ્ઠ કરી કારજ સાર્યા, પહેલા ઉપાંગરે
માંય ॥શુ૦ ॥૩૧॥

દાન સુપાત્રે દીજીયેરે, દેકર મત પોમાય
ધુર માર્ગ આ શીવ તણોરે, ભાખ્યો શ્રી
જીનરાય ॥શુ૦ ॥૩૨॥

સુબાહુ પ્રમુખ પુર્વે ભવેરે, સુખ વિપાકને માંહી
દાન દેઇ સુદ્ધ સાધુનેરે, એકા અવતારી થયા
તાંહી ॥શુ૦ ॥૩૩॥

શીલ મગ બીજો શીલ છેરે, ત્રીજો તપ કહેવાય
શુભ ભાવના ચોથો કહ્યોરે, આરાધ્યા સુખ થાય
॥શુ૦ ॥૩૪॥

અથવા ઉતરાધ્યેયનમેરે, મોક્ષ માર્ગ એમ ચાર
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપનીકા, વળી પહેલા અંગ
મઝાર ॥શુ૦ ॥૩૫॥

સમ્યક જ્ઞાન દર્શન થકીરે, તત્વ યથાતથ્ય જાણુ
કર્મ રોકાય ચારીત્ર થીરે, તપથી કર્મ ઓહાણુ
॥શુ૦ ॥૩૬॥

જીન ભાષીત એ માર્ગ છેરે, અન્ય મત જાન
ગુલાબ કહે ભલે ભાવથીરે; સાધ્યા શીવ સુખ
સ્થાન ॥શુ૦ ॥૩૭॥

ન્યારો આજ માર્ગથીરે, અળગો સમાધિ માર્ગથી
જાણ
ધર્મ તણી નીંદા નો કરતા, જેહ વદે એમ
વાણ ॥શું૦ ॥૨૩॥
થોડા સુખોને કારણેરે, ઘણાનું હારણહાર
અમોક્ષના કારણ છેરે, ભાખ્યો શ્રી કીરતાર ॥શું૦ ॥૨૪॥
લોહ વાણીયા જેમ ઝુરસેરે, તેહ પરૂપણહાર
શુત્ર જોઇ નીર્ણય કરોરે, જેમ થાય નીસ્તાર
॥શું૦ ॥૨૫॥
પાત્ર કુપાત્રે આંતરોરે, સરખો ફળ નહી થાય
આંબ ભરોસે રોપ્યો ધંતુરે રે, કેરી કહાંથી
ખાય ॥શું૦ ॥૨૬॥
નીરારંભી વીન બીજાનેરે, દેવે દેવરાવે તાહી
તે મારગ લોકીક છેરે, પણ શીવ મારગ
નાંહી ॥શું૦ ॥૨૭॥
રાય પ્રશેણી સુત્રમાંરે, પ્રદેશી રાજાન
ચાર ભાગ કરી રાજનારે, થયો ધર્મ કરણ
સાવધાન ॥શું૦ ॥૨૮॥
એક ભાગ રાણ્યાં નીમીત્ત, બીજો ભાગ ખજાન
ત્રીજો હાથી ઘોડા અથેરે, ચોથા ભાગનો દાન
॥શું૦ ॥૨૯॥
એમ ચાર ભાગ કરી તેનેરે, બીજી સણી
સોળાય

સંસારીક લહેરા એમ મેટી, છઠ્ઠ છઠ્ઠ તપ
હોય ॥શુ૦ ॥૩૦॥
વ્રતધારી શ્રાવક થયોરે, ધર્મ ધ્યાન ચિત્ત
ધ્યાય
તે તો છઠ્ઠ કરી કારજ સાર્યા, પહેલા ઉપાંગરે
માંય ॥શુ૦ ॥૩૧॥
દાન સુપાત્રે દીજીયેરે, દેકર મત પોમાય
ધુર માર્ગ આ શીવ તણોરે, ભાખ્યો શ્રી
જીનરાય ॥શુ૦ ॥૩૨॥
સુબાહુ પ્રમુખ પુર્વે ભવેરે, સુખ વિપાકને માંહી
દાન દેઇ સુદ્ધ સાધુનેરે, એકા અવતારી થયા
તાંહી ॥શુ૦ ॥૩૩॥
શીવ મગ બીજો શીલ છેરે, ત્રીજો તપ કહેવાય
શુભ ભાવના ચોથો કહ્યોરે, આરાધ્યા સુખ થાય
॥શુ૦ ॥૩૪॥
અથવા ઉત્તરાધ્યેયનમેરે, મોક્ષ માર્ગ એમ ચાર
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપનીકા, વળી પહેલા અંગ
મઝાર ॥શુ૦ ॥૩૫॥
સમ્યક જ્ઞાન દર્શન થકીરે, તત્વ યથાતથ્ય જાણુ
કર્મ રોકાય ચારીત્ર થીરે, તપથી કર્મ ઓહાણુ
॥શુ૦ ॥૩૬॥
જીન આગીન એ માર્ગ છેરે, અન્ય મત જાન
સુલાભ કહે બહુ ભાવથીરે; સાધ્યા શીવ સુખ
સ્થાન ॥શુ૦ ॥૩૭॥

અસંજમ જીતવ્ય વર્જનીય ઢાલ

આજ નંદન વન જોગી આયો, જોગીનો રૂપ સવાયોરે લો (આદેશી)

અસંજમ જીતવ મત કોઇ વંછો, વરજ્યો શ્રી જીનરાયોરે લો (એ આંકડી)

જીવવો નહી વંછવો, ઠાણાંગ દશમાં માહ્યોરે લે
વળી સુયગડાંગ દશમે અધ્યયને, ગાથા ચોવીશમી તાહ્યોરે લો અ૦ ॥૧॥

અણુઆદર દેતા મુની વીચરે, શ્રી સુયગડાંગ માંહીરે લો
અસંજમ જીવીતવ્યનાં અર્થી, તે બાલ અજ્ઞાની કહાયોરે લો ॥૨॥

સંજમ જીવિતવ્ય કહ્યો દોહીલો, અસંજમ જીતવ નાંહ્યોરે લો
વાર અનંત પાયો ભવ ભવમાં, ગરજ સરી નહી કાયોરે લો૦ ॥અ૦ ॥૩॥

સંસારીક જીવોનો જીવવો, વંછયા ધર્મ ન થાયોરે લો
રાગી જોયા રાગ ઉપજે, દ્વેષીથી દ્વેષ સવાયોરે લો૦ ॥અ૦ ॥૪॥

વંછે સંસારી જીવવો મરવો, એ રાગ દ્વેષ કહીવાયોરે
રાગ તે દશમુ દ્વેષ અગીઆરમુ, ભગવંત પાપ બતાયોરે લો૦ આ૦ ॥૫॥

ઈંદ્ર પરિક્ષા કરવા મુનીની, બાહ્મણ રૂપ
બનાયોરે લો
મીથીલા નગરી અગ્નીથી બળતી, નમી રાય
પ્રત્યે દરશાયોરે લે.૦ અ૦ ॥૬॥
મીથીલા પુરી જન બળતા જોઇ, તાંમ નામ
રૂપીરાયોરે લો
સાંમો ન જોયો કરૂણા ન આણી, ઉતરાધ્યયન
માંહયોરે લો૦ અ૦ ॥૭॥
કહ્યો વસું જીવું મે સુખથી, સંજમમાં
લવલ્યાયોરે લો૦
એ મીથીલા જન બળતાં મારો, કીર્ત્તિ બળે
ન તાહયોરે લો૦ અ૦ ॥૮॥
સુત્ર નીશીથ બારમે ઉદ્દેશે, પાઠ વીધે એમ
વાયોરે લો
ત્રશ જીવ જોઇ અનુકંપા કરી, બાંધે બંધાવે
સશાયોરે લો૦ અ૦ ॥૯॥
અથવા બાંધીયો દેખી જીવા પ્રત્યે, કરૂણા મન
મુની લ્યાયોરે લો
છોડે છોડાવે વળી અનુમોદે, તો ચોમાશી
ચારીત્ર જાયોરે લો૦ અ૦ ॥૧૦॥
ચુળની પ્રીયા શ્રાવક મોટો, પોષામે સુખદાયોરે લો
પુત્ર ત્રણ મો આગળ મરતા, દેખી નહી
છુડાયોરે લો૦ અ૦ ॥૧૧॥

માતા મરતી જોઇ પોપામાં, ઉઠયો છોડવવા
કામોરે લો
ભાંગો પોપો વ્રત નેમ કહ્યા, ઉપાશક દશામાં
આમોરે લો० આ० ॥૧૨॥
ચંપા નગરી તણાં વેપારી, જહાજભરી સમુદ્રે
જાવેરે લો
એક દેવ ત્યારે કરવા પરીક્ષા, તે અવશર તીહાં
આવેરે લો० ॥અ० ॥૧૩॥
અરણુક શ્રાવક બેઠા તેહમાં, દેવ કહે સમજાયોરે લો
સહુ મનુષ્ય સહીત આ વહાણ ડુબાવું, માન
હમારી વાયોરે લો० ॥અ० ॥૧૪॥
જો તું મોઢેથી ધર્મ છોડયો કહે, તો બધા
જીવ બચી જાયેરે લો
એમ સાંભલ અરણુક દ્રઢ મન કરી, ધર્મ ધ્યાન
ચીત્ત ધ્યાયોરે લો० ॥અ० ॥૧૫॥
ડગાયો ડગયો નહી શ્રાવક, કરૂણા મોહ ન
લ્યાયોરે લો
ઉપશર્ગ દુર કીધો તે દેવતા, સુરંદ્રે તાસ
વખાણયોરે લો० ॥અ० ॥૧૬॥
પ્રીય રૂપ કરી હાથ જોડી સુર, બેહયો એ
વીધ વાયોરે લો
પ્રીય ધર્મી દ્રઢ ધર્મી તું સાંચો, એ સાતમા
અંગમાંયોરે લો० અ० ॥૧૭॥

શ્રી જીન મુખથી ગ્રન્થે આખ્યો, સ્નેહરાગ
દુઃખદાયોરે લો
કર્મ બીજ રાગ દ્વેષ બેઉ તજ, જો શીવ સુખની
ચહાયોરે લો૦ અ૦ ॥૧૮॥
જે સંસારીક જીવોની કરૂણા, કરે ઉપકાર સ્નેહ
લ્યાયોરે લો
તે ઉપકાર લોકીક તણો છે, જીન ધર્મ નહી તે
માંયોરે લો૦ અ૦ ॥૧૯॥
જીવ જીવે તે દયા ન જાણો, મરે તે હીંસા
નાંયોરે લો
મારણવાલો હીંસક પાપી, નહી મારે તે દયા
સુખદાયોરે લો૦ અ૦ ॥૨૦॥
આ સંસાર સમુદ્રથી તીર, વંછે ઘુ દારેઃ
બીજાનેરે લો
ગુલાબ કહે ધન્ય તે નર જાણો, જે ઇમ હેત
ખપાવ્યોરે લો૦ અ૦ ॥૨૧॥

દયા ધર્મ

એ છ કાય મારો નહી કોઇ, જીન આગમ
અધિકારી ॥ કરો૦ ॥૧॥
સર્વ પ્રાણ ભુત જીવ સત્વ પ્રતી, નહી મારવા
સુવીચારી
દંડે કરી તાડવા નહી તેને, તેન અજજ વિચર્યા
કહ્યારી ॥ કરો૦ ॥૨॥
ન પરિઘેતવ્વા ચાકર તણી પરે, કોઇ પણ
કાર્ય મંઝારી
ન પરિતાપ વા પીડા દઇને, વળી કીલામના ન
કરવી ત્યાંરી ॥ કરો૦ ॥૩॥
ઉપદ્રવ ન દેવો કોઈ જીવને, એમ ભાખ્યો
જગતારી
ત્રણ કાળના જીનની એ વાણી, બીજા સુયગડાંગમાં
જાહેરી ॥ કરો૦ ॥૪॥
એમજ પ્રથમ અંગમાં ભાખ્યો, જોવો આંખ
ઉઘારી
જીવ હીંસા કીધા પાપ ઘણેરા, નહી મારો
એમ વીચારી ॥ કરો૦ ॥૫॥
ગૌતમ પુછયો પાંચમા અંગમાં, પૃથ્વી હાથ
મઝારી
હોતા વેદના કેટલી હોવે, જીન કહે દ્રષ્ટાંત
ઉદારી ॥ કરો૦ ॥૬॥
એક પુરૂષ કોઇ જન્મનો આંધળો, પગહીણ
ખીણ કાયા સારી

જન્મનો બહેરો જન્મનો મુંગો, શરીરમાં રોગ
અપારી ॥ કરો૦ ॥૭॥
જુવાન માણસ તેને ખડગ ભાલે કરી, છેદે ભેદે
ક્રોધ ધારી
વેદના થાવે આંધળા પુરૂષને, છેદયાં ભેદયાં તે
વારી ॥ કરો૦ ॥૮॥
તેહથી અધીક કષ્ટ પૃથ્વીને, લેતા હાથ મઝારી
એમ થાવર પાંચ પ્રતે, વેદના આગમમાં
અધીકારી ॥ કરો૦ ॥૯॥
નીગોદ કંદમૂળ વનસ્પતીના, સાંભળો હવે
વીસ્તારી
સોઇની અણી પર આવે તેમાં, શ્રેણી અસંખ્ય
કહારી ॥ કરો૦ ॥૧૦॥
એક એક શ્રેણીમાં પતર અસંખ્યાત, પ્રતર એક
મઝાર
ગોળા અસંખ્ય હે, એક એક ગોલે શરીર ॥કરો૦ ॥૧૧॥
એક શરીરમાં જીવ અનંત છે કહેતાં ન આવે પારી
એમ જાણી હીંસા ન કરીયે, જન ધર્મ મર્મ
વીચારી ॥કરો૦ ॥૧૨॥
પહેલું આશ્રવ પહેલું પાપનું સ્થાનક, દુર્ગતી દુઃખ
દાતારી
આરંભ છાંડદયા દીલધારીયે, જેમ પામો
ભવપારી ॥કરો૦ ॥૧૩॥

હીંસા કીધામાં ધર્મ ન કદાપી, આગમ માંહે સુનારી
એકેંદ્રી માર પચેંદ્રી પોખ્યા, ધર્મ પુણ્ય નહી
અનારી ॥કરો૦ ॥૧૪॥
દેવલ પડીમા કરે કરાવે, પૃથ્વી કાય વીડારી
કહ્યા અહેત અબોધનું કારણ, પહેલાં અંગે
જગતારી ॥કરો૦ ॥૧૫॥
જીવ હણ્યા મેં દોષ ન હોવે, નં હણ્યાં
દોષ ઉચારી
એ આર્ય અનાર્યના વચન કહ્યા જીન, આચારંગ
સંભારી ॥કરો૦ ॥૧૬॥
એમ જાણી પરમ ધર્મએ, કરીયે અહીંસા સુખકારી
ગુલાબચંદ કહે ધન્ય સુદ્ધ સાધુ, ચરણકમળ
બલીહારી કરો૦ ॥૧૭॥

કળશ

સુખકાર શ્રાવક ધર્મ કરીયે, વ્રત દ્વાદશ રૂપહી
સંસાર પારાવાર તરીયે, કહ્યો શ્રીજીન ભુપહી
અનત સેવ્યાં અને સેવાયાં, અનુમોધ્યા થાય પાપહી
ગુલાબ કહે એમ શુદ્ધ શ્રદ્ધી, કરો શ્રીજીન જાપહી ॥ ૧ ॥

